

mýval, -a *м.* в съчет. **medvídek mýval** зоол. миеща мечка, енот (*Procyon*)

mzd|a, -y *жс.* заплата, възнаграждение; **brát ~u** вземам заплата; **denní ~a** надница; **úkolová ~a** възнаграждение, заплащане на парче, на акорд; **nízká ~a** малка, ниска заплата; **vyplácet ~u** изплащам заплата; **daň ze ~y** данък върху заплата; данък общ доход; **zvýšení mezd** повишение на заплати

mzdov|ý, -á, -é който се отнася към заплата, възнаграждение; **~é podmínky** условия за заплащане; **~ý systém** система на възнаграждение; **~ý katalog** щатни таблици; **~á politika** политика за заплащане на труда; **~ý fond** фонд работна заплата; **~ý zákon** закон за работната заплата

mžik, -u *м.* 1. мигване, трепване: **jedním ~em oka ho poznal** от пръв поглед го позна; **ani ~em oka to neprozradil** той не се издаде, дори не му трепна окото; **~ světla** трепване, мигване на светлина 2. момент, секунда, миг: **udělat něco v ~u** направя нещо за миг; **v ~u se vrátil** върна се за миг; **váhání trvalo jen ~** *книж.* колебанието трая само миг; **na ~ někoho spatřit** зърна някого за миг

mžik|at, -ám *несв.* 1. мигам: **oko ~á** окото мига; **víčka ~ají** клепачите мигат; **sedí tiše a klidně, ani ne~á** седи тихо и спокойно, дори не мига 2. мъждукам, проблясвам, примигвам, блещукам: **lampa, oheň ~á** лампа, огън мъждука **maják ~á** фар проблясва, мига; **hvězdy ~ají** звезди проблясват, блещукат, примигват; **~alo mu před očima** *безл.* притъмняваше му пред очите; свитки му изскачаха

mžikav|ý, -á, -é мигащ; който често мига; премигащ, мъждукащ: **~é oči** примигващи очи; **~é světlo** трепкаща, мъждукаща светлина

mžikem *нар.* 1. моментално, мигновено: **~ byl**

zpátky той моментално се върна; **~ se ustrojil** облека се за миг 2. набързо, повърхностно, пътем: **jen si ~ něčeho všimnout** пътем забележа нещо

mžik|nout, -nu *св.* мигна, трепна, смигна: **~nout očima** мигна (с очи); **nikdo ani ne~l** никой дори не трепна; **~l na něj, aby odešel** той му смигна да си върви; **lampa ~la** лампата примигна; **v hlavě mu ~la myšlenka** мисъл блесна в главата му

mžít I *обикн. безл.* **mží** *несв.* ръмъ, роси: **studeně mží** ръмъ студен дъжд; **dalo se do mžení** заръмъ, започна да ръмъ

mžít (se) II, обикн. третол. **mží (se)** *несв.* примигва, трепти, притъмнява: **nahoře se mžily hvězdy** горе примигваха звезди; **mně se mží před očima** притъмнява ми; **oči se mžily slzami** очите се замъгляха от сълзи

mžít|ka, -ky *жс., обикн. мн.* **mžit|ky, -ek** свитки, кръгове, искри: **dělaly se mu ~ky před očima** свитки, искри му изскачаха от очите; **před očima mu skákaly černé ~ky** черни кръгове скачаха пред очите му

mžour|at, mhour|at, -ám *несв.* 1. мижам; присвивам очи; жумям: **~at očima na slunci** присвивам очи срещу слънцето; **~al, jakoby dřímal** мижеше, като че ли дремеше; **potměšile po něm ~al** той лукаво присвиваше очи насреща му 2. жумям, трепкам, мъждукам: **~ající světla pouličních svítilen** жумяща, мъждукаща светлина на улични лампи; **osvětlená okénka ~ají do tmy** осветени прозорци мъждукат в тъмнината

mžourav|ý, mhourav|ý, -á, -é 1. жумящ, мижаш, мигащ, мижав: **~é oči** жумящи, мигащи очи; **~ý pohled** мигащ, мижав поглед 2. мъждукащ, жумящ, мижав: **~á světélka** мъждукащи, мижави светлинки

N, Ň

n, N 1. чешкият съгласен звук [n] и буквата **n**, която го обозначава 2. [en] и **en** *нескл. ср.* название на чешкия съгласен звук [n] и буквата **n** 3. **N** от **N.N. nomen nescio** хикс йгрек 4. **n.** *сърк. от (a) následující* и следващите, и други (*сърк.* и др.), и така нататък (*сърк.* и т.н.) 5. *мат.* **n** числото **n**

ň, Ň 1. чешкият съгласен звук [ň] и буквата **ň**, която го обозначава 2. [ň] и **ěň** *нескл. ср.* название на съгласния звук [ň] и на буквата **ň**

na I *междум.* **nate** *мн.* **на**, **на ти**, **на ви**, **ето**, **ето ти**, **ето ви** (*при предлагане или подаване на нещо*): **na, jez!** **на яж!** **na, tu máš** **на**, вземй; **na knihu** **ето ти книгата**; **nate vodu** **ето ви вода(та)**

na II *предлог* 1. *с вин. след гл. за насочено движение а)* **на**, **върху**: **položit knihu na stůl** сложи книгата на масата, върху масата; **nastavit židle na sebe** наредя столове един върху друг; **sednout si na židli** седна на стол;

vzít dítě na ruce взема детето на ръце; **psát na papír** пиша на хартия; **nasadit klobouk na hlavu** сложа си шапка (на главата); **jít na ulici** отивам/отида на улицата; **přejdeme na druhou stranu** да преминем на другата, на отсрещната страна; **vystoupit na horu** изкача се на планината; **lézt na strom** катеря се на дърво; **jet na jih** пътувам на юг **б)** в/във, о: **jít na hrad** отивам в крепостта; **narazit hlavou na zed'** удара, блъсна главата си в стената, о стената; **narazit na strom** удара се, блъсна се в дърво, о дърво **в)** за, към, по посока на: **jet na venkov, na Slovensko** пътувам за провинцията, за Словакия; **cesta na hřbitov** път за гробищата, (за) към гробищата; **dveře na dvůr** врата към двора **г)** срещу: **jít na pány, na interventy** отивам да се бия срещу господарите, срещу интервентите; **střílet na protivníka** стрелям срещу противника; **atentát na Heydricha** атентат срещу Хайдрих **д)** често в съчет. с **až** за предел в пространството до, чак до: **sukně na paty** пола до петите; **vidět (až) na dno** виждам (чак) до дъното; **promoknout** ~~промокну~~ **е)** ~~промокну~~ **ж)** ~~промокну~~ **з)** ~~промокну~~ **воjnu** постъпва във войската; **obrátit se na útěk** обърна се в бяг; побягна, удара (го) на бяг; **nehnout se na krok** не мръдна нито крачка, не изляза никъде; **vzít na svědomí** взема под внимание; поема отговорност; **jak na to?** как да го направя? **už jsem na to přišel** сетих се (вече) **2.** с местен за положение или извършване на нещо върху дадена повърхност **а)** на: **kniha leží na stole** книгата лежи на масата, върху масата; **držet na rukou** държа на ръце; **viset na stromě** вися на дърво; **být na slunci** на слънце съм; **být na cestách** на път съм, пътувам, пътешествам; **být na jihu** на юг съм, намирам се на юг; **být na koncertě** на концерт съм **б)** в, на: **být na horách** в планината съм, на планина съм; **být na Slovensku** в Словакия съм; **pracovat na závodě** работя в завод(а); **bydlet na Smíchově** живея в Смихов; **žít na zámku** живея в замък(а); **být na poradě** на съвещание съм; **na severu města** в северната част на града; **být na dovolené** в ~~отпуск~~ **н)** ~~отпуск~~ **о)** ~~отпуск~~ **квартирант; to se mi na vás líbí** във вас това ми харесва; **mít na paměti** имам пред вид, не съм забравил; **mít na starosti** имам грижата; **cítit na sobě vinu** чувствам се виновен; **je na vás, abyste začali** ваш ред е да започнете; **ted' je na nás** сега е наш ред; **být na odchodu** готвя се, приготвил съм се да си ходя, да

изляза; тръгнал съм си **3.** с вин. за цел на действието или предназначение **а)** на: **jít na schůzi, na koncert** отивам на събрание, на концерт; **jít na pomoc** отида, притека се на помощ; **pozvat na oběd** покана на обяд **б)** за: **jít na houby** отивам за гъби; **zůstat na večeri, na noc** остава за вечеря, за ношване; остава да вечерям, да ношвам; **mít peníze na cestu** имам пари за път; **napít se na zdraví někoho** пия за здравето на някого; **továrna na boty** фабрика за обувки; **kartáček na zuby** четка за зъби; **lístek na koncert** билет за концерт; **říci na vysvětlenou** кажа за обяснение; **kývat na pozdrav, na rozloučenou** кимам за поздрав, за раздяла; **schovat na památku** запазя за спомен; **na usmířenou** за помирение **в)** *други начини на превод:* **jít na pivo** отивам да пия бира; **prát na děti** пера бельото, дрехите на децата, *разг.* пера децата; **na shledanou!** до-виждане; **odjet na dovolenou** замина в отпуск; **zboží na výběr** стока по избор, голям избор ~~на избор~~ **п)** ~~на избор~~ **н)** ~~на избор~~ **о)** ~~на избор~~ **неkomu na vyučenou** дам на някого да (се) разбере; **vzít si to na starost** поема грижата за това **4.** след сетивни и ментални гл. и същ. **А)** с вин. **а)** с пряко допълнение: **dívat se na film** гледам филм; **pohlédnout na hodinky** погледна часовника си; **soudit, usuzovat na kladný výsledek** очаквам, предполагам положителен резултат, положителен отговор; **pamatovat si na tu událost** помня това събитие; **zapomínat na příkoří** забравям (за) обидата, несправедливостта; **ukázat na nedostatky** посоча недостатъци; **čekat na vlak** чакам влак; **žalovat na spolužáka** клеветя съученик; **žárlit na muže, na ženu** ревнувам мъж/а си, жена си; **útočit na protivníky** нападам противниците си; **těšit se na léto** очаквам с нетърпение лятото **б)** на: **mrkat na někoho** намирам на някого; **nasytit se pohledu na Prahu** наситя се на гледката към Прага; **odpovědět na otázku** отговоря на въпрос; **udělat na někoho dojem** направя впечатление на някого; **hartusit na děti** карам се на децата; **hra na schovávanou** игра на криеница **в)** върху, на: **mít na někoho vliv** имам влияние върху някого; **působit na žáky** влияя върху учениците, на учениците; **upozornit na chybu** обърна внимание върху грешка **г)** за: **myslet na hlouposti** мисля (си) за глупости; **ptát se na adresu** питам за адрес; **dbát na pořádek** грижа се за реда, старая се да има ред; **zvědavý na výsledek** любопитен за ре-

зултата; **být připraven na všechno** подготвен съм за всичко; **chystat se na cestu** готвя се за път, за пътуване **д)** с: **zvyknout si na nové prostředí** свикна с новата обстановка; **stačit na práci** справям се/справя се с работата; **hrdý na svůj úspěch** горд с успеха си **е)** от: **být odkázán na něčí pomoc** завися от помощта на някого; **být vázán na určité podmínky** завися съм от определени условия; **naříkat, stěžovat si na potíže** оплаквам се от трудности **ж)** в: **věřit na duchy** вярвам в духове **з)** *безпредложно*: **pozor na schody, na schod** внимание - стълби, стъпало **Б)** с *местен а)* от: **to záleží na tobě** това зависи от тебе; **záviset na okolnostech** завися от обстоятелствата; **vymanit na někom peníze** измъкна от някого пари **б)** спрямо, по отношение на; на: **prohřešit se, provinít se na někom** сгреша, провиня се спрямо някого, по отношение на някого; **dopustit se zraždy na někom** извърша предателство спрямо някого; **trvat na svém** държа на своето **в)** *други начини на превод*: **má na něm zájem** държи за него; **lpět na životě** привързан съм към живота; **dopustit se vraždy na někom** убия някого; **práce na slovníku** работа върху речник, над речник; **být na živu/naživu** жив съм **5. за време: А)** с *вин. а)* на: **na Nový rok, na Vánoce, na Velikonoce** на Нова година, на Коледа, на Великден; **na svatého Jiří** на Гергьовден; **na druhý den** на другия ден; **na konec** на края; в края на крайщата; **na podzim** наесен, есента, през есента **б)** за: **na kdy?** за кога? **odložit na zítřek, na neděli** отложи за утре, за неделя; **lístky na dnes večer** билети за тази вечер, за днес вечерта; **na začátek** за начало(то); **na stáří** за старини; **na poslední chvíli** в последния момент; **práce na den** работа за през деня; **pozvat na dnešek, na sobotu** покана за днес, за събота, за в събота; **na jak dlouho** за колко време; **odsouzený na dvacet let** осъден на два̀йсет години; **přijít na krátkou dobu** дойда за кратко време; **půjčit na měsíc** заема, услужа с нещо, дам нещо за един месец; **zůstat na noc** остана за една нощ; **být na noc doma** у дома съм си за една нощ; през нощта съм си в къщи; **plán na pět let** план за пет години **в)** срещу, към: **v noci na neděli** през нощта срещу неделя; **je čtvrt na deset** часът е девет и четвърт; **táhlo na poledne** приближаваше пладне; **jde na desátou** приближава десет часа **Б)** с *местен през, на, в*: **na jaře** напролет, през пролетта; **na úsvitě** на разсъмване; **na začátku, na konci** в началото; на

края, в края **6. с вин. за количество и размер** към, около, колкото, приблизително: **na prst silný** дебел (колкото) един пръст; **sněhu je na dva metry** има около два метра сняг; **být na dosah ruky** много наблизо съм, под ръка съм; **vyprovodit někoho na kus cesty** изпратя някого донякъде, доста далече; **na hony vzdálený** безкрайно далечен; безкрайно далеч; **splnit plán na sto procent** изпълня плана сто процента; **posílám na sto polibků, na sto pozdravů** изпращам стотици, хиляди целувки, поздрав; **kapesníků má na tucty** има цели дузини, има с дузини носни кърпи; **vystoupí tam na 1500 lidových pěvců a tanečníků** там ще вземат участие около 1500 народни певци и танцори **з)** *точно, до стотинка*; **na vlas stejný** досущ, напълно еднакъв **7. за средство, инструмент и под. а)** с *вин. на*: **zvonit na zvonek** звъня на звънец; **hrát na piáno** свири на пиано **б)** с *вин. с*: **zamknout na klíč** заключа с ключ; **zapínat na knoflíčky** закопчавам с копченца; **chytat na udici** ловя с въдица; **jezdit na naftu** движа се с нафта (за превозно средство); **vidět na vlastní oči** виждам със собствените си очи; **poslouchat jen na jedno ucho** слушам разсеяно **в)** с *местен на, с, безпредложно*: **jet na kole** карам велосипед; **vařit na plynu** готвя на газ, с газ; **vést se na voze** возя се на кола, с каруца; **napsat na stroji** напиша на машинна; **pisárka na stroji** машинистка **ж)** *на*: **držet někoho na uzdě** държа някого изкъсо **8. за начин на извършване на действието и протичане на състоянието А)** с *вин. а)* на: **prodávat na dluh** продавам на кредит, на вересия; **pracovat na dvě směny** работя на две смени; **vážit na kila** мържа на килограм; **pít vodu na lačný žaludek** пия вода на гладен стомах, на гладно; **opsat na čisto/načisto** препиша на чисто; **na vlastní nebezpečí** на собствена отговорност; **na milost a nemilost** на произвола на съдбата; **zblednout na smrt** пребледнея смъртно; **a na druhou (a²) mat.** а на втора степен **б)** с: **jet na plný plyn** карам с пълна газ; **stroj běží na plné obrátky** машината работи с пълни обороти; **poslat na dobírku** изпратя с наложен платеж; **román na pokračování** роман с продължение **в)** по: **práce na zakázku, na objednávku** работа по поръчка; **šaty na míru, na zakázku** рокля, дрехи по мярка, по поръчка; **koncert na přání** концерт

по желаніе **г)** за, от, под и др.; *безпредложно*: **na štěstí/naštěstí** за щастіе; **na první pohled** от пръв поглед; **slíbit na čestné slovo** дам чєстна дѹма, обеща́я под чєстна дѹма; **chodit na boso/naboso** ходя́ с обѹвки на бос крак; **oblečen na lehko** лєко облєчен; **vejce na měkko/naměkko** рѹкко яйцє; **kapr na modro** варєн шаран, полят с оцєт и водà; **na stojato** изп̀равєно, в изп̀равєно положєніе; **na ležato** лєгнàло, тàйно положєніе; **na zapřenou** скр̀шом, тàйно, инкѹгнито **д)** обикн. в с̀чет. **с** **být** за, *безпредложно*: **to je na nic** товà за нищо не стàва, за нищо не го б̀ива; **je mi na nic** злє ми є, лѹшѹ ми є; **být na posměch** за посмє́шищє с̀м, стàнал с̀м за смях; **být na ženění** за жєнєнє с̀м; **dům je na spadnutí** к̀щцата є пред р̀хванє; **dům na spadnutí** с̀борєтина; **rod je na vymření** родїт є пред изм̀иранє, на ум̀иранє, на изчєзванє; **být nemocný na smrt** см̀ртно бѹлен с̀м; **být vyschlý na kůži** стàнал с̀м кѹжа и кѹсти **Б)** *с местен а)* **с:** **vařit na másle** гѹтвя с м̀слѹ; **kuře na paprice** пилє с червєн пипєр; **svíčková na smetaně** тєлєшко филє с̀с сметàнов сос **б)** *с̀с спомаг. глагол být перевод с различни глаголи:* **být na rozpacích, na pochybách, na vahách** двоумя́ се, с̀мнѹвам се, колебàя се; **být na omylu** заблуждàвам се **9.** *с вин. за причина, подтик за действие а)* по: **zpívat na povel** пєя по зàповєд; **udělat něco na něčí přímělu** напрàвя нє́що по ходатàйствѹ на нѹкого; **přijít jako na zavalanou** дѹйда по пор̀чка, като по пор̀чка; **na žádost, na přání, na prosbu** по їсканє, по желàніє, по молбà; **na mou radu** по мѹй с̀вєт; **na návrh** по предлѹжєніє; **na objednávku** по пор̀чка **б)** от: **zemřít na infarkt** умрà от инфàрт; **pít na radost** пїя от рàдѹст; **na vztek** от яд **10.** *с вин. за реалния резултат от действие на, в, до, като и др.:* **shořet na prach** стàна на пєпєл, изгоря́ до оснѹви; **přivést na mizinu** доведà до разорєніє; **rozřezat na kusy** разрє́жа на парчєта; **zčernat na uhel** почєрнє́я като в̀глен, стàна на в̀глен; **ztvrdnout na kámen** втв̀рдя́ се, стàна тв̀рд като кàмьк, стàна на кàмьк; **obarvit na černo/načerno** боядїсам, оцветя́ в чєрно; **udělat něco na svou škodu** напрàвя нє́що в с̀вѹя вєдà **11.** *в с̀чет. с а̀ж с вин. а)* *с изключєніє на (за изключванє на част):* **hra byla až na začátek zajímavá** с изключєніє на началѹто игрàта бє́ше интєрєсна **б)** *по-рядкѹ до (за включванє и на последна част):* **vyčerpala až na poslední krejcar své úspory** тѹ

изразхѹдва до стѹтїнка спєстѹванїята **си 12.** *за дейност, с̀стояніє, качєствѹ на обєкт а)* *с вин.* щѹ се отнàся до, по отнѹшєніє на; (кàто) за; на; **с:** **hezky na pohled** красїв на вїд, наглєд; **rok úrodný na ovoce** годїна, богàта на плодѹвє; **ruda bohatá na zlato, chudá na železo** р̀дà, богàта на злàто, бє́дна на жєлѹзѹ; **na svůj věk je čilý** за в̀зрасттà сї тѹй є бѹдър; **na doktora píše čitelně** като за дѹктор тѹй пїше четлїво; **na to je starý** стàр є за тїя рàботи; **kulhá na levou nohu** к̀щца с лєвїя к̀рак; **oslepnout na jedno oko** ослєпє́я с єднѹтѹ окѹ; **je nemocný na plíce** тѹй їма бѹлни дрѹбѹвє, тѹй є с бѹлни дрѹбѹвє; **nastydnout na ledviny** про-

стѹжбїт **б)** *с местен а)* **с:** **dát si na čas** не б̀рзам, бàвя се, м̀дєн с̀м **б)** *с местен* щѹ се отнàся до; по отнѹшєніє на; на: **přírůstek na váze** наддàванє, увєлїчàванє на тєглѹ; **je bohatý na penězích** тѹй є п̀лен с парї, богàт є; **ztráty na mrtvých** зàгуби в жїва сїла; **pomatený na smyslech** умѹпѹб̀ркан; **zdravý na těle i duchu** с̀с здрàво тѹло и здрàв д̀ух, здрàв тѹлом и д̀ѹхом; **šetřit na jídle** икономїсвам за смє́тка на хрàнàта; **pozbyt na síle** зàг̀бѹя сїлатà сї, отслàбна; **urážka na cti** накр̀нїванє на чєсттà, оск̀рблєніє на чєсттà, на лїчносттà; **získat na vážnosti** издѹбїт **б)** *с вин. за причина, подтик за действие а)* по: **zpívat na povel** пєя по зàповєд; **udělat něco na něčí přímělu** напрàвя нє́що по ходатàйствѹ на нѹкого; **přijít jako na zavalanou** дѹйда по пор̀чка, като по пор̀чка; **na žádost, na přání, na prosbu** по їсканє, по желàніє, по молбà; **na mou radu** по мѹй с̀вєт; **na návrh** по предлѹжєніє; **na objednávku** по пор̀чка **б)** от: **zemřít na infarkt** умрà от инфàрт; **pít na radost** пїя от рàдѹст; **na vztek** от яд **10.** *с вин. за реалния резултат от действие на, в, до, като и др.:* **shořet na prach** стàна на пєпєл, изгоря́ до оснѹви; **přivést na mizinu** доведà до разорєніє; **rozřezat na kusy** разрє́жа на парчєта; **zčernat na uhel** почєрнє́я като в̀глен, стàна на в̀глен; **ztvrdnout na kámen** втв̀рдя́ се, стàна тв̀рд като кàмьк, стàна на кàмьк; **obarvit na černo/načerno** боядїсам, оцветя́ в чєрно; **udělat něco na svou škodu** напрàвя нє́що в с̀вѹя вєдà **11.** *в с̀чет. с а̀ж с вин. а)* *с изключєніє на (за изключванє на част):* **hra byla až na začátek zajímavá** с изключєніє на началѹто игрàта бє́ше интєрєсна **б)** *по-рядкѹ до (за включванє и на последна част):* **vyčerpala až na poslední krejcar své úspory** тѹ

изразхѹдва до стѹтїнка спєстѹванїята **си 12.** *за дейност, с̀стояніє, качєствѹ на обєкт а)* *с вин.* щѹ се отнàся до, по отнѹшєніє на; (кàто) за; на; **с:** **hezky na pohled** красїв на вїд, наглєд; **rok úrodný na ovoce** годїна, богàта на плодѹвє; **ruda bohatá na zlato, chudá na železo** р̀дà, богàта на злàто, бє́дна на жєлѹзѹ; **na svůj věk je čilý** за в̀зрасттà сї тѹй є бѹдър; **na doktora píše čitelně** като за дѹктор тѹй пїше четлїво; **na to je starý** стàр є за тїя рàботи; **kulhá na levou nohu** к̀щца с лєвїя к̀рак; **oslepnout na jedno oko** ослєпє́я с єднѹтѹ окѹ; **je nemocný na plíce** тѹй їма бѹлни дрѹбѹвє, тѹй є с бѹлни дрѹбѹвє; **nastydnout na ledviny** про-

стѹжбїт **б)** *с местен а)* **с:** **dát si na čas** не б̀рзам, бàвя се, м̀дєн с̀м **б)** *с местен* щѹ се отнàся до; по отнѹшєніє на; на: **přírůstek na váze** наддàванє, увєлїчàванє на тєглѹ; **je bohatý na penězích** тѹй є п̀лен с парї, богàт є; **ztráty na mrtvých** зàгуби в жїва сїла; **pomatený na smyslech** умѹпѹб̀ркан; **zdravý na těle i duchu** с̀с здрàво тѹло и здрàв д̀ух, здрàв тѹлом и д̀ѹхом; **šetřit na jídle** икономїсвам за смє́тка на хрàнàта; **pozbyt na síle** зàг̀бѹя сїлатà сї, отслàбна; **urážka na cti** накр̀нїванє на чєсттà, оск̀рблєніє на чєсттà, на лїчносттà; **získat na vážnosti** издѹбїт **б)** *с вин. за причина, подтик за действие а)* по: **zpívat na povel** пєя по зàповєд; **udělat něco na něčí přímělu** напрàвя нє́що по ходатàйствѹ на нѹкого; **přijít jako na zavalanou** дѹйда по пор̀чка, като по пор̀чка; **na žádost, na přání, na prosbu** по їсканє, по желàніє, по молбà; **na mou radu** по мѹй с̀вєт; **na návrh** по предлѹжєніє; **na objednávku** по пор̀чка **б)** от: **zemřít na infarkt** умрà от инфàрт; **pít na radost** пїя от рàдѹст; **na vztek** от яд **10.** *с вин. за реалния резултат от действие на, в, до, като и др.:* **shořet na prach** стàна на пєпєл, изгоря́ до оснѹви; **přivést na mizinu** доведà до разорєніє; **rozřezat na kusy** разрє́жа на парчєта; **zčernat na uhel** почєрнє́я като в̀глен, стàна на в̀глен; **ztvrdnout na kámen** втв̀рдя́ се, стàна тв̀рд като кàмьк, стàна на кàмьк; **obarvit na černo/načerno** боядїсам, оцветя́ в чєрно; **udělat něco na svou škodu** напрàвя нє́що в с̀вѹя вєдà **11.** *в с̀чет. с а̀ж с вин. а)* *с изключєніє на (за изключванє на част):* **hra byla až na začátek zajímavá** с изключєніє на началѹто игрàта бє́ше интєрєсна **б)** *по-рядкѹ до (за включванє и на последна част):* **vyčerpala až na poslední krejcar své úspory** тѹ

(някого): **~it dítě** навлека дете; **~it se do kožichu** навлека се с кожух
nabarv|it, -ím св. (koho, co) боядисам, оцветя, обаяря (някого, нещо): **~it si vlasy** боядисам си косата; **~it si rty** начервя си устните, начервя се
nabaž|it se, -ím se св. (koho, čeho) наситя се, наредвам се (на нещо, на някого): **nemohl se ~it pohledu na Prahu** той не можеше да се нагледа на Прага; **všeho se rychle ~í** всичко бързо мѝ/й омръзва
naběd|ovat se, -uji se разг. **-uju se** неск. и св. наоплаквам се/наоплача се, нахлѣнчвам се/нахлѣнча се, наридавам се/наридаа се, наплаквам се/наплача се
náběh, -u м. 1. склѣнност, предразположение, начѣнки: **~ k chřipce** предразположение към грип, начало но грип; **má ~ k opilství** има склѣнност към пиянство 2. начало, запѣчане: **~ výroby** начало на производство; **~ nové série** начало на нова сѣрия 3. ѡпит, замисъл: **nezdařený ~** несполучлив ѡпит; **kolik nápadů a ~ů neuzrálo v čin** колко хрумвания и замисли не бяха превърнати в дѣло 4. оттѣнък, нюанс: **~ do červena** оттѣнък на червѣно
naběh|at, -ám св. (co) пробѣгам (нещо): **~at sto kilometrů** пробѣгам сто километра
naběh|at se, -ám se неск. и св. 1. натѣчам се, набѣгам се: **děti se dosyta ~aly** децата се натѣчаха до насѣта 2. мнѡго ходя, обикалям, бѣгам: **dnes se ~al** днѣс тѡй мнѡго хѡдѣ, обикаля (насѣм-натѣм); **co se ~al na úřad!** колко пѣти (тѡй) хѡдѣ, тѣча до учреждѣнието! **co se nám sem ~á lidi!** колко (мнѡго) хѡра ѣдват при нѣс!
naběhl|a, -u жс. подутина, ѡтѡк
naběhl|ý, -á, -é подѣт, ѡтѣкл, подпѣхнал, надѣт; изпѣкнал: **~á noha** подѣт, ѡтѣкл крак; **oči ~é pláčem, nevyspáním** подпѣхнали ѡт плач, ѡт недѡспѣване ѡчи; **~é žíly na spáncích** изпѣкнали вѣни на слѣподѣчята
naběh|nout, -nu св. 1. (nač, kam) налетѣ, натѣкна се (бѣгайки) (на нещо): **~l na drát** (тѡй) налетѣ на жица; **~nout na ránu спорт.** попѣдна под ѣдар (в бѡкса) 2. (do čeho) нахѣтѣм, нахѣѣ (в нещо) (за вода, въздух и под.) 3. само трѣтол. **-ne** подѣе се, ѡтечѣ, подпѣхне; изскѡчи, изпѣкне, издѣе се: **~ly mu nohy** кракѣта му се подѣха; **z rozčilení mu ~ly na čele žíly** вѣните на чѣлѡто му се издѣха, изскѡчиха ѡт ѣд 4. само трѣтол. **-ne** появѣ се, изскѡчи, избѣе, излѣзе (за обрив и под.): **~la mu husí kůže** (тѡй) настрѣхна; кожѣта му настрѣхна 5. ѡцве-

тѣ се лѣко; придѡбѣя някакѣв ѡттѣнък: **švestky ~ly do modra** сѣливѣте лѣко посинѣха, добѣха (лѣк) сѣнкав ѡттѣнък
naběrač, -e, naběrák, -u м. кѡфа, сѣд за загрѣбване (на течности, на насипни материали и под.): **~ rýpadla** кѡфа на бѣгер
naběračk|a, -u жс. разливна лѣжица, черпѣк; кѣнче: **velká ~a na polévku** голяма разливна лѣжица за сѣпа; **drátěná ~a** голяма кѣхненска цѣдка, черпѣк-цѣдка; **litrová ~a na mléko** кѣнче ѡт ѣдин литър за мѣляко
nabídk|a, -u жс. 1. предложѣние: **~a ke spolupráci** предложѣние за сѣтрудничество; **přijmout, odmítnout něčí ~u** приѣма, ѡтхѣрля предложѣнията на някого 2. трѣрг. ѡфѣрта: **závazná, nezavazná ~a** ѡбѣрзваща (ангажѣраща), неѡбѣрзваща (неангажѣраща) ѡфѣрта; **odvolat ~u** ѡттѣгля предложѣние, ѡфѣрта 3. икон. предложѣне: **~a kryje poptávku** предложѣнето покрѣва, заѡвѡлява трѣсенето
nabíd|nout, -nu св. (komu co) 1. предложѣ (нещо на някого), изкѣжа гѡтѡвност (за нещо): **~nout pomoc** предложѣ пѡмощ; **~nout někomu své služby** предложѣ на някого услѣгите си; **~l mi, že mě sveze** (тѡй) ми предложѣ да ме закарѣ, да ме повѡзи 2. предложѣ (нещо на някого): **~l hostu židli, kávu** (тѡй) предложѣ на гѡста си стѡл, кафѣ; **~nout někomu rámě** предложѣ на някого да ме хѣѣне под рѣка
nabíd|nout se, -nu se св. (komu) предложѣ услѣгите си (на някого): **~l se jí k pomoci** тѡй ѣ предложѣ свѡѣта пѡмощ, прояви гѡтѡвност да ѣ помѡгне; **~l se, že nám pomůže** тѡй се ѡтзѡва на молѣта ни за пѡмощ
nabíh|at, -ám неск. 1. (nač, kam) натѣквам се (бѣгайки) (на нещо), налѣгам (на нещо) 2. нахѣлтвам, нахѣѣвам (за вода, въздух и под.) 3. само трѣтол. **-ne** подѣва се, ѡтѣча, подпѣхва; изскѣча, изпѣква, издѣва се 4. появѣва се, избѣва (за обрив) 5. ѡцветѣвам се лѣко; придѡбѣвам (някакѣв) ѡттѣнък
nabíjec|í, -í, -í електр. зарѣждащ: **~í dynamo** зарѣждащо динамо
nabíječ I, -e м. ѡдуш. воен. пѣлнач
nabíječ II, -e м. неѡдуш. електр. устрѡйство за зарѣждане на акумулѣтор; агрегѣт за зарѣждане
nabíjen|í, -í ср. зарѣждане
nabíjet, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. (co; co čím) експр. натѣквам, прѣтѣквам, прѣтѣлѣвам (нещо; нещо с нещо) 2. зарѣждам, пѣлна (пушка и под.): **~et baterii** зарѣждам батѣрия; **~et film** прѣн. зарѣждам фѡтоапарѣт 3. заѡвавам, коѡѣ, наѡвавам (гѡздеи)

nabiledni нар. само в съчет. ♦ **je (to) ~** съвсѣм ясно е, ясно е като бял дѣн, всеизвѣстно е

nabílen|ý, -á, -é белѡсан, боядѣсан в бяло, варѡсан: **~é kmeny stromů** варѡсани ствѡлове на дървѣта

nabí|it, -ím св. боядѣсам в бяло, белѡсам, варѡсам; намажа с бяла боя, с вѡр: **~it chalupu** измажа с вѡр (сѣлска) кѣща

nabír|at, -ám несв. 1. (co/čeho) загрѣбвам, за-
грибам, гребѡ, грѣбвам, чѣрпя, почѣрпвам (нещо): **~at vodu** гребѡ, загрѣбвам, чѣрпя водѡ; **~at uhlí** гребѡ, загрѣбвам вѣглища; **~at kaši na lžici, lžici** загрѣбвам каша с лѣжица ♦ **~at vodu řešetem** нѡся водѡ в рѣшѣто; нѡся водѡ в морѣто; гўба си врѣмето с прѡзни рѡботи; **~at (k pláči)** гѡтвя се да заплача 2. (co/čeho do čeho) напѣлвам, пѣлня (нещо с нещо): **~at si (vody) do bot** пѣлня си обўвките с водѡ; **~at konev vody** загрѣбвам еднѡ канѡ водѡ; **~at vzduch do plic** вдѣшвам, поѣмам дѣлбѡко вѣздух; напѣлвам дрѡбове се си с вѣздух; **~at dech** поѣмам си дѣх 3. (co/čeho) поѣмам, взѣмам, набѣрам, приѣмам (нещо): **~at rychlost, výšku** набѣрам скѡрост, височина; **~á si vždycky mnoho práce, funkcí** винаги се товѡри, нагѣрбва се с мнѡго рѡбота; поѣма върхў себѣ си мнѡго фўнкции, нагѣрбва се с мнѡго фўнкции 4. (co) набѣрам, драпѣрам (плат)

nabí|t, -iji/разг. -iju св. 1. (koti) набѣя (някого): **~il mu, co se do něho vešlo** (тѡй) здравѡта го набѣ 2. (co; co čím) експр. натѣпча, напѣлня, претѣпня, претѣпча (нещо; нещо с нещо): **~it tašku knihami** натѣпча чѡнта с книги; **v sále je ~ito** зѡлата е претѣпкана; **den byl přímo ~it událostmi** цѣлият дѣн бѣше изпѣлнен, насѣтен със събѣтия 3. (co; co do čeho) зарѣдѡ, напѣлня (нещо; нещо с нещо): **~it pušku, dělo** зарѣдѡ пўшка, орѣдие; **~it akumulátor** зарѣдѡ акумулѡтор; **~it film do fotoaparátu** прен. зарѣдѡ фотоапарѡт 4. (co/čeho do čeho) заковѡ, зачўкам (нещо в нещо): **~it hřebíky do prkna** заковѡ гвѡздеи в дѣскѡ; **~it tabulku na dveře** заковѡ табѣлка на вратѡта 5. (koho, co pač) набѣя, набўча (някого, нещо на нещо): **~it na kůl** набѣя на кѡл

nabít|ý, -á, -é 1. напѣлнен 2. експр. натѣпкан, претѣпкан: **~á peněženka** натѣпкан портфѣйл 3. зарѣден

nabíz|et, -ím, 3. мн. -ej/-í несв. (koti co) предлагам (на някого нещо): **~et ruku ke spolupráci** предлагам съгрудничѣство

nabíz|et se, -ím se, 3. мн. -ej/-í se несв. 1. (koti k čemu) предлагам услўгите си (на някого за

нещо) 2. безл. **-í se** (koti) възниква, появява се (пред някого), предѡстава се (на някого) възмѡжност за нещо: **~í se nám několik řešení** ймаме възмѡжност за нѡколко рѣшѣния, предлагат ни се нѡколко рѣшѣния

nabíziv|ý, -á, -é предлагѡщ се, натрапѡващ се

nablízku нар. наблѣзо, наблѣзко, блѣзо: **stát ~** стоя наблѣзо; **Vánoce jsou ~** Кѡледа е блѣзо, наблѣжава Кѡледа

nablýsk|at, -ám св. (co) експр. излѣскам (нещо):

~at parkety, přibory излѣскам паркѣт, прибори **nabob, -a** м. нейор. богѡташ, сноб, туз, чорбаджѣя: **žije jako ~** живѣе като бѣй, като чорбаджѣя; **kapitalističtí ~ové** богѡташи-капиталисти; капиталистѣчески бѡсове, тўзове

nabobsk|ý, -á, -é богѡташки, тўзовски: **~á nadutost** богѡташко, снобско високомѣрие

nabo(b)tnal|ý, -á, -é набѣбнал: **~é pupence stromů** набѣбнали пѣпки на дървѣта

nabo(b)tn|at, -ám св. набѣбна

nabo(b)tnáv|at, -ám несв. набѣбвам

nabod|at, -ám св. (co pač; co do čeho) набѡдѡ, набўча, забўча (нещо на нещо, в нещо), нанѣжа (нещо на нещо): **~at maso na špejli** нанѣжа месѡ на дѣрвен шиш

nabodáv|at, -ám несв. 1. (co pač) набѡждам, набўчвам, забўчвам (нещо на нещо, в нещо), нанѣзвам (нещо на нещо) 2. (co) продўпчвам, пробѡждам, надўпчвам (нещо)

nabod|nout, -nu св. 1. (co pač) набѡдѡ, набўча, забўча (нещо на нещо, с нещо), нанѣжа (нещо на нещо): **~nout motýla na špendlík** набўча пѣперўда на карфѣца; **~nout sousto na vidličku** набѡдѡ зѡлѣк на вѣлица, с вѣлица 2. (co) пробѡдѡ, продўпча, надўпча (нещо): **komár ~ne kůži** комѡрът ще пробѡдѡ кѡжѡта

nabod|nout se, -nu se св. забѡдѡ се, закѡча се: **~nout se na plot** закѡча се за плѣтѡ

náboj, -e м. 1. патрѡн: **brokový, kulový, ostrý ~** сачмѣн, ловджѣйски, бѡен патрѡн; **slepý, cvičný ~** хѡлосен патрѡн; **dělostřelecký ~** снарѣд 2. електр. зарѣд: **kladný, záporný ~** положѣтелен, отрицѡтелен зарѣд 3. техн. главѣна, втўлка (на колѣло)

nábojnic|e, -e ж. 1. воен. гѣлза, капсула 2. патрондѡш

nábor, -u м. набѣране: **~ pracovních sil** набѣране на работна рѣка; **~ dobrovolníků pro armádu** набѣране на добровѡлци за ѡрмията

náborov|ý, -á, -é набѡрен, подбѡрен: **~á akce, komise** набѡрна ѡкция, набѡрна комѣсия; **~á soutěž** подбѡрно състѣзѡние

naboso, na boso нар. на бѡсо, на бѡс крак, бѡс: **chodit ~** хѡдѡ с обўвки на бѡс крак

nabotnalý, nabotnat, nabotnávat *вж. na-*
bo(b)tnalý, nabo(b)tnat, nabo(b)tnávat

nabouch|at, -ám *св. експр. (komu)* набия, на-
пердаша, натупам (*някого*): **bratr mu ~al** брат
му го напердаши

nabouraný, -á, -é *в съчет. ~ý byt* жилище, заето
без разрешение; незаконно заето жилище

nabour|at, -ám *св. 1. (co)* поразрушà, поразкъртя,
разрушà, събòря (*нещо*): **zed' byla na jedné**
straně ~aná стената беше поразкъртена от
едната страна **2. прен. жarg.** нарушà, разваля:
~at něčí plány объркам плановете на някого
3. разг. чукна, олющя (*кола*); катастрофирам
(с *кола*): **~at auto** чукна лѐка кола; **~at si** nos
олющя си носà

nabour|at se, -ám se *св. разг. 1.* потрошà се,
строшà се, катастрофирам (*за кола, велосипед*
и под.) **2. (do čeho)** самонастаня се, настаня се
(*в жилище*), заема (*жилище*) незаконно **3. (do**
čeho) комп. проникна, вляза незаконно в
компютър

nabourávač, -e *м. комп.* хакер

nabouráv|at se, -ám se *несв. разг. 1.* потрошà-
вам се, стрoшàвам се, катастрофирам (*за кола,*
велосипед и под.) **2. (do čeho)** самонастанявам
се, настанявам се (*в жилище*), заемам
(*жилище*) незаконно **3. (do čeho)** комп.
прониквам, влизам незаконно в компютър

na|brat, -beru *св. 1. (co/čeho)* грèбна, загребà,
нагребà, почèрпя (*нещо*): **~brat ze studně**
почèрпя, извàдя вода от кладенец; **~brat kaši**
lžící грèбна кашà с лъжица; **~brat písek na**
lopatu, lopatou загребà пясък с лопàта **2. (co/**
čeho do čeho) напълня (*нещо с нещо*): **~brat si**
do bot напълня си обувките с вода; **~brat konev**
vody напълня кàна с вода; **~brala si jablek do**
zástěry тя си напълни престилката с ябълки;
~bral si plnou kapsu jablek той си натъпка
джòба с ябълки; **~brat vzduch do plic** поема
(дълбòко) вѐздух **3. (koho, co)** подхвàна, под-
берà, подèма, повдìгна (*някого, нещо*): **býk**
ho ~bral na rohy бикът го набòде, надяна на
рогàта си; **~brat oko na punčošè** хвàна брìмка
на чорàп **4. (co/čeho)** *прен.* наберà, взèма,
поема, приема, добия (*нещо*): **~brat si (mnoho)**
práce натовàря се с мнòго рàбота; **~brat**
odvahu наберà, добия смелост; **~brat přísný**
výraz добия строг израз; **podnik ~bral nové**
pracovní síly предприятието се попълни с нòва
рòбнàрèвòрбнè

kleb
jen ~bral? че кьдè ли го е чул товà? откьдè го
е взел товà? **uvidíš, co jich doma ~bereš** ще
видиш вкѝци каквò те чàка, как ще те напљаскат;

~bral to přímo do kopce *разг.* той се засили
пràво срèщу байра **5.** напълнèя, наддàм (*на*
килограм): **je slabá, musí (na sebe) trochu**
~brat слàба е, трябва мàлко да напълнèе **6. (co)**
наберà, нагъна, драпìрам (*лат и под.*): **~brala**
zamyšleně čelo тя замислено намрѝщи чèлò
na|brat se, -beru se *св. 1. (do čeho)* проникна,
вляза (*в нещо*) (*за вода и под.*): **do lod'ky, do**
bot se ~brala voda в лòдката, в обúвките
проникна вода **2. обикн. безл. - bere se (koho,**
čeho) *разг.* съберè се, насъберè се: **kde se tu**
~bralo tolik lidí? откьдè се взèха тук тòлкова
хòра?

nabronz|ovat, -uji/разг. -uju *св. (co)* бронзирам
(*нещо*)

nabrous|it, -ím *св. (co)* наòстрия, натòча (*нещо*):

◆ **mít naň** **~chodit naň** **~česat naň** **~žít naň**
на някого, ÿмам зьб на някого

nabroušený, -á, -é *наòстриан, наòчян* ◆ **mít ~ý**

jazyk ÿмам òстър, хаплив, язвìтелен езìк

nabručen|ý, -á, -é *експр.* начумèрен, навѝсен,
сърдìт, ядòсан, мърмòрещ

nabrynd|at, -ám *св. (co; kde)* *разг.* разлèя, накапà,
покапà (*нещо; някьде*): **~at do mléka vodu**
налèя вода в млякòто; **~al na stole** тòй покапà
мàсата

nábřeží, -í *ср.* крайбрèжна ùлица: **vltavské ~í**
ùлица покрай Вьлтàва; **chodit po ~í** разхòж-
дам се по крайбрèжен булевард

nabubřel|ý, -á, -é 1. надùт, подùт, подпùхнал
2. прен. надùт, високопàрен, надмèнен; бом-
бастìчен: **~ý projev** високопàрна рèч; **~é fráze**
грѝмки, надùти фрàзи; **~ý domýšlivce** надùт
горделìвец

nabumb|at se, -ám se *св. 1. (čeho)* *дет.* пийна
(си) (*нещо*): **~at se mléka** пийна (си) мляко
2. (-; čeho) *експр. разг.* накѝркам се, напия се:
rád se ~á тòй обича да (си) кѝрка, да (си) пийне

na|být, -budu *св. 1. (čeho/co)* придобия, добия,
спечèля, полùча, натрùпам (*нещо*): **~být bo-**
hatství, jmění, majetek натрùпам, спечèля
богàтство, сьстòяние, имòт; **~být zkušeností,**
vědomostí придобия, натрùпам òпит, знàния;
~být vzdělání полùча образовàние; **~být diplo-**
mu полùча диплома; **~být hodností** полùча
звàние; **~být jistoty** добия сигурност; **~být od-**
vahy добия смелост; съберà, наберà, смелост;
~být vědomí, ducha дòйда на сèбе си, сьвзèма
се, опòмня се; **~být rovnováhy** дòйда в равнò-
вèsие; **~být dechu** поема си дѝх; **~být klidu**
успокоя се; намèря спòкойствие; **~být vrchu,**
převahy взèма врѝх, надмòщие; **~být svobody,**
samostatností полùча свòбодà, незàвисимост;

~být státního občanství добия, полѹча, приѹ-
ма поданство, гражданство; **zákon ~byl účin-**
nosti законът важи; законът влѹзе в сила; **~být**
platnosti влѹза в сила, в действие; **~být práv**
придобия права; **~byl přesvědčení, že...** той се
убеди, че...; дойде до убеждението, че...; **~být**
velkých rozměrů достигна голѹми размери;
~být jiného smyslu придобия друг смѹсл,
друго значение; **~být (opět) zdraví** въз-

станови се здрав
лесно спечѹлил, лесно загѹбил; каквото из-
чѹкал, изпѹкал **2.** нарасна, набѹбна, шѹпна;
увелича обѹма, теглото си: **kaše ~bude (va-**
řením) кашата ще шѹпне, ще бѹхне (при ва-
рѹне); **třešně ~byly deštěm** черешите наедряха
от дъждѹ

nábytek, -ku *м. събир.* мѹбели, мѹбел: **čalou-**
něný ~ek мѹка мѹбел; **~ek do obývacího**
pokoje холна гарнитѹра

nabytí, -í *ср.* придобиване, спечѹване, полу-
чаване: **~í dědictví, vlastnictví** *юрид.* полу-
чаване право на наследство, на сѹбственост
◆ **~í práva** права

лесно загѹбено
nábytkář, -e *м.* производител, проектант на
мѹбели

nábytkářský, -á, -é мѹбелен: **~ý průmysl** мѹ-
белна промишленост; **~á dílna** цех за (произ-
водство на) мѹбели

nábytkářství, -í *ср.* мѹбелна промишленост,
мѹбелно производство

nabytkový, -á, -é който се отнася до мѹбели;
мѹбелен: **~é dřevo** дърво за (изработване на)
мѹбели; **~á tkanina** дамѹска; мѹбелен, тапи-
цѹрски плѹт; **~ý vůz** кола за извозване, за пре-
возване на мѹбели

nabývat, -ám *несв. 1. (čeho/co)* добивам, при-
добивам, натрѹпвам, получавам (*нещо*): **~at**
zkušeností придобивам, натрѹпвам опит; **~at**
odvahy добивам, набирам смѹлост; **~at opět**
vědomí йдвам в съзнание, йдвам на себе си;
~at nové podoby придобивам нов облик; **~at**
na zajímavosti ставам все по-интерѹсен **2.** на-
расвам, набѹбвам, шѹпвам; увеличавам
обѹма, теглото си: **tělo ~alo na šířce** тялото
нарасваше на ширина

nabývatel, -e *м. юрид.* покупѹтел: **~ pozemku**
покупѹтел на позѹмлена сѹбственост

nacák|at, -ám *св. (co/čeho)* напѹскам, раз-
плискам (*нещо*): **~at (vodu/vody) v koupelně**
разплискам (вода) в банята

nacionál|e *нескл. ср.* анкѹтен лист, въпрѹсник;
картон с лични данни: **vyplnit ~e** попълня
анкѹтен лист

nacionál|ie, -í *жс. мн., nacionál|ia, -í* *ср. мн.* ан-
кѹтни данни, лични данни: **uvést své ~ie, svá**
~ia посѹча личните си данни

nacionalist|a, -y *м.* националист

nacionalistick|ý [-ty-], -á, -é националистичен,
националистически, националистски: **~á poli-**
tika националистическа политика

nacionalizm|us, nacionalism|us [-zm-], -u *м.* на-
ционализъм

nacionáln|í, -í, -í национален: **~í uvědomění** на-
ционално съзнание; **~í socialismus** национал-
социализъм

nacist|a, -y *м.* нацист

nacistick|ý [-ty-], -á, -é нацистки

nacistk|a, -y *жс.* нацистка

nacizm|us, nacism|us [-zm-], -u *м.* нацизъм

nacpan|ý, -á, -é *експр.* натѹпкан, претѹпкан: **~ý**
vagon претѹпкан вагон; **~ý žaludek** натѹпкан,
претоварен stomax

nacp|at, -u *св. 1. (co kam, do čeho)* натѹпча,
наблѹскам, напѹхам, натѹкам (*нещо* някъде, в
нещо): **~at peří do sypku** натѹпча перушина в
калѹф; **~at knihy do knihovny** наблѹскам,
напѹхам книги в библиотѹката **2. (co čím)** на-
пѹлня, натѹпча (*нещо* с *нещо*): **~at dýmku**
tabákem натѹпча лула с тютюн; **~at si břicho**
zemáky *експр.* натѹпча си корѹма с картофи,
натѹпча се с картофи

nacp|at se, -u se *св. 1. (kam, do čeho)* *експр.*
натѹпча се, напѹхам се, натѹкам се, вмѹкна се
(*някъде, в нещо*): **~at se do tramvaje** напѹхам
се в трамвай, успѹя да се кача в препѹлнен
трамвай **2. (čeho)** *разг. експр.* натѹпча се, наям
се до насѹта (*с нещо*)

nacpáv|at, -ám *несв. 1. (co kam, do čeho)* на-
тѹпквам, наблѹсквам, напѹхвам, натѹквам
(*нещо* някъде, в *нещо*) **2. (co čím)** натѹпквам,
напѹлвам (*нещо* с *нещо*)

nacpáv|at se, -ám se *несв. 1. (kam, do čeho)* *експр.*
натѹпквам се, напѹхвам се, натѹквам се, вмѹк-
вам се (*някъде, в нещо*) **2. (čeho)** *разг. експр.*
натѹпквам се, наяждам се до насѹта (*с нещо*)

náctilet|ý I, -ého *м. публ.* тинѹйджър

náctilet|ý II, -á, -é *публ.* който е в тинѹйджърска
възраст: **nabízet ~ým divákům akční filmy**
предлѹгам ѹкшѹни на зрѹтелите в тинѹй-
джърска възраст

nácti|ny, -n *жс. мн. разг.* рождѹен ден от еди-
найсетата до деветнайсетата година: **slavit ~ny**
празнѹвам рождѹен ден в тинѹйджърска
възраст

nactiutrhač, -e *м.* хлевоѹст човек; грубиян;
човѹк, който обѹжда, ругаѹе

нагребѣ вода; **~at vzduch do plic** поема дълбоко въздух **2. прен.** почерпя, набера: **~at odvahu** набера смелост; **~at nové síly/nových sil** набера нови сили; **~at zkušenosti, znalosti** почерпя опит, знания

načerpáv|at, -ám *несв. (co/čeho)* **1.** начерпвам, начерпям, черпя, нагребвам, гребѣ; напѣм-пвам (*течност*) **2. прен.** черпя, набирам, придобивам: **~at znalosti** черпя, придобивам знания

načervenal|ý, -á, -é червеникав, възчервен

načerven|ít, -ím *св.* начервя, намажа с червена боя: **~it si rty** начервя си устните

nače|sat, -šu/-sám/книж. -ši *св. 1. (co)* нарѣша, срѣша, вчѣша (*нещо*): **~sat (si) vlasy** срѣша (си) косѣта **2. (koho)** нарѣша, срѣша, вчѣша (*някого*), напѣва причѣска (*на някого*) **3. (co/čeho)** набера, наѣсам (*зрели плодове*)

načesneko|vat, -uji/разг. -uju *св.* подпѣва с чѣсън

načež *нар. местоим. книж.* след коѣто, а пѣсле, а след това

načich|at, načicháv|at, -ám *несв. (čím)* **1.** оми-рисвам се, вмирисвам се (*на нещо*) **2. прен. експр.** надѣхам се (*с нещо*), заразявам се (*от нещо*): **~at nacismem** надѣхам се с нацизъм **načich|at se, -ám se** *св. (čeho)* надѣшам се (*на нещо*): **~at se plynu** надѣшам се на вредни газове

načichl|ý, -á, -é (čím) **1.** пропит с миризма (*на нещо*), омирян, вмирян (*на нещо*), имащ дѣх (*на нещо*): **~ý tabákem** вмирян на тютюн **2. прен. експр.** пропит, надѣхан, заразен (*с нещо*): **~ý nacionalizmem** експр. пропит, надѣхан с национализъм

načich|nout, -nu *св. (čím)* **1.** омиряша се, вми-ряша се, поема миризмѣта, пропия се с ми-ризмѣта (*на нещо*): **šaty ~ly kouřem** дрѣхите се вмириша на дим **2. прен. експр.** надѣхам се (*с нещо*), заразя се (*от нещо*): **~nout mě-šřáctvím** надѣхам се с еснафщина, оеснафѣя

način|at, -ám *несв. 1. (co)* начѣвам (*нещо*): **~at bochnik** начѣвам самѣн **2. запѣвам:** **~at novou práci** запѣвам нова работа

način|ek, -ku *м.* компѣс: **studentý ~ek** студѣн компѣс

način|í, -í *ср. събир.* прибори, инструменти, принадлежности: **řemeslnické ~í** занаятчийски инструменти; **zahradnické ~í** градинарски сечивѣ; **holicí ~í** бръснарски принадлежности; **psací ~í** посѣбия за писане; **kuchyňské ~í** кѣхненски прибори; **stolní ~í** прибори за хране-не; **koňské ~í** конски такѣми, амуниция на кон

načíst, -čtu *св. (co)* комп. отвѣря (*програма, файл*), конвертирам (*текстов файл*)

načisto *нар. 1. и na čisto* на чѣсто, на белова: **opsat rukopis** ~ препиша на чѣсто, на белова

♦ **(čistě, rychle, uspořádaně)** на бѣрза рѣка; на двѣ-на три; през кѣп за грѣш **2.** напѣлно, съвсѣм: **skoncovat s něčím** ~ при-кѣлча нѣщо окончатѣлно

načí|t, -nu *св. 1.* начѣна: **~ít bochnik chleba, láhev** начѣна хѣб, бутѣлка; **~ít sud** отвѣря бѣчва **2.** запѣчна: **~ít hovor** запѣчна рѣзговор

načítání, -í *св. (co)* комп. отвѣряне (*на програма, на файл*), конвертиране (*на текстов файл*)

načít|at, -ám *несв. (co)* комп. отвѣрям (*програма, файл*), конвертирам (*текстов файл*): **~at text** разг. отвѣрям фѣйл; тѣкст

nač(m)ár|at, -ám, načmár|nout, -nu *св.* на-дрѣскам, напиша набѣрзо, на двѣ на три, не-брѣжно

načpak *вж. nač*

načpěl|ý, -á, -é (čím) вмирянсан, омирянсан (*на нещо*); пропит с миризмѣ (*на нещо*): **zimník ~ý naftalínem** омирянсан на нафталин балтѣн; **~ý cizáctvím** *прен. експр.* пропит от чѣжди нѣрави, отчуждѣн от рѣдното

načp|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св. (čím)* **1.** поема ми-ризмѣта (*на нещо*), омиряша се, вмиряша се (*на нещо*): **~ět kouřem** вмиряша се на дим **2. прен. експр.** надѣхам се (*с нещо*), заразя се (*от нещо*): **~ět snobstvím** заразя се от сно-бизъм, стѣна снѣб

načrt, -u *м.* **1.** скица, ескиз: **~terénu, stavby** скица на терѣн, на строѣж **2.** план, схѣма, конспѣкт, тѣзиси: **~přednášky** тѣзиси на лѣкция; **~českých dějin** кѣтко изложѣние на чѣшката истѣрия

načrt|at, -ám, načrt|nout, -nu *св.* скицѣрам, на-чертѣя, нарисѣвам, напиша набѣрзо, в ѣбщи чертѣ; нахвѣрлям, набелѣжа; очертѣя: **~at do-pis** напиша набѣрзо, нахвѣрля писмо; **~at kon-cept** набелѣжа оснѣвни момѣнти от концѣпция; **~at plán** набелѣжа плѣн; **~at scénář** нахвѣр-лям, набелѣжа сценѣрий; **~at vývoj společnosti** очертѣя развитиѣто на ѣбществѣто

načrtáv|at, -ám *несв.* скицѣрам, начертѣвам, рисѣвам в ѣбщи чертѣ, набѣрзо; набелѣзвам, нахвѣрлям; очертѣвам

načrtník, -u *м.* скицник, албѣм за ескизи, блок

nad, nade *предлог I 1. с вин. за посѣка (кат)* над: **mič vyletěl nad hlavy diváků** тѣпката излетѣ над главѣте на зѣритѣлите; **pověsit obraz nad stůl** окача картѣна над мѣса; **sklonit se nad dítě** навѣда се над детѣ; **2. с твор.** за

местоположение (kde, kudy) над: **míč letí nad hlavami diváků** топката лети над главите на зрителите; **obraz visí nad stolem** картината висї над масата; **nápis nad vchodem** надпис над входа **II 1. с вин. и твор. за надпоставеност, превъзходство** над: **vynikat nad průměr** изпїквам над средното равнище, надвишавам средното равнище; **vítězství nad nepřítelem** победа над врага; **vláda, vládnout nad někým** власт, властвам над някого; **dozor nad někým** надзор, наблюдение над някого; **500 metrů nad mořem** 500 метра над морското равнище; **10 stupňů nad nulou** 10 градуса над нулата; **šaty nad kolena** рокля до над коленете **2. с вин.** над, сврх, повече от (за степен, мяра и под.): **nad plán** сврх плана; **nade vše** повече от всичко; (на светà), над всичко; **to je nad lidské síly** това е сврх човешките възможности; **úkol nad jiné důležitý** задача по-важна от всички останали; **není nad upřímnost** няма нищо по-хубаво от искреността; **nade vši pochybnost** във всякакво съмнение; **nad očekávání** над всички очаквания; въпреки очакванията; **je to nad slunce jasnější** това е от ясно по-ясно, това е ясно като бял ден **3. с твор. за причина за душевни състояния** от, на, над, върху, за: **radovat se nad shledáním** радвам се на срещата, от срещата; **plakat nad někým, něčím** плача за някого, за нещо; **lítost nad nevděkem** мъка от неблагодарността; **zamyslit se nad problémem** замисля се над проблем, върху проблем **4. във фраз. съчет. с вин.** ♦ **podvodník nad** бъркотия, страшна суматоха; **podvodník nad podvodníky** мошеник над мошениците **nadace, -e жс.** фондация, фонд: **založit ~i** основа фондация, фонд за дарения; **studentská ~e** студентска стипендия **nadačn[í], -í, -í** дарителски, фонов: **~í fond** дарителски фонд, фонд за дарения **nadále нар. 1.** занапред, в бъдеще: **toto nařízení platí i ~** това разпореджване продължава да бъде валидно, остава в сила и занапред **2. по-нататък: silnice je i ~ nesjízdna** пътят и по-нататък е непроходим **nadán[í] I, -í ср. (pro co; рядом k čemu)** дарба, дарование, дар, способности, заложби, талант (за нещо): **má ~í pro hudbu** той/тя има музикални способности, музикална дарба; **he-recké ~í** актьорска дарба; **~í pro matematiku** математически заложби; **projevit organizační ~í** проявя организаторски талант, организа-

торски способности; **má řečnické ~í** той/тя има дар слово, ораторски талант **nadán[í] II, -í ср.** очакване, обикн. в съчет. **mimo ~í** въпреки очакванията **nadan[ý], -á, -é** даровит, надарен, талантлив, способен: **~ý žák** (много) способен ученик; **~ý básník** даровит, талантлив поет; **je ~ý pro hudbu** той е много музикален, има музикални способности **nadarmo нар. 1.** напразно, напусто, безрезултатно: **namáhal se ~** той полагаше напразни усилия **2.** напразно, напусто, безпричинно, неоснователно, излишно: **~ se neptal** той не задаваше излишни въпроси **nad[á]t I, -ám св. (komu)** наругая, навикам (някого); скарам се, накарам се (на някого); нахокам, напсувам (някого): **~at někomu bláznů** нарека някого луд; **~ala mu, že nedal pozor** тя му се скара, че не е внимавал **nad[á]t II, -ám св. (koho, co čím)** книж. надаря, даря (някого, нещо с нещо): **~at dílo životnosti** дам живот на делото, на начинанието **nadát se вж. nadít se** **nadáv[á]t, -ám несв. 1. (komu)** ругая, навикам (някого), карам се (на някого); хокам, нахокам, псувам (някого): **kluci si navzájem ~ali** момчетата се ругаеха, псуваха се един други; **hrubě ~al ženě** той грубо хокаше жената си **2. (na koho, co)** ругая (някого, нещо); говоря злобно, с недоволство, мърморя (срещу някого, срещу нещо); оплаквам се (от някого, от нещо): **~at na lajdáky** ругая лентяите, недоволствам от лентяите: **~at na špatnou práci** изразявам недоволство от лоша работа **nádav[ek], -ku м. обикн. в съчет. dát, dostat něco ~kem** дам, получа нещо в добавка, като добавка, като прибавка **nadávka, -y жс.** ругатня, обίδα, оскърбление, псувня: **častovat někoho ~ami** обсипвам някого с ругатни, с оскърбителни думи **nadběh[nout], -nu св. 1. (komu)** изпревара, превара (някого) (като мина по по-кратък, по-пряк път); взема преднина (пред някого): **~l mu přes pole** той го изпревари, като мина през нивята **2. само nadběh[nout si]** съкрати си пътя (като мина по по-кратък, по-пряк път), мина напъко: **~l si zkratkou lesem, přes les** той си съкрати пътя, като мина напъко през гората **nadbíh[á]t, -ám несв. 1. (komu)** изпреварвам, преварвам (някого) (като минавам по по-кратък, по-пряк път); вземам преднина (пред някого) **2. nadbíh[á]t si** съкращавам си пътя

(като минавам по по-кратък, по-пряк път), минавам направо **3.** (коти) и **nadbíh|at si** (кого) грубо подмазвам се, угоднича (на някого), докарвам се (пред някого)

nadbytečně нар. прекомерно, в излишък, излишно

nadbytečnost, -i ж. излишество

nadbytečn|ý, -á, -é прекомерен, излишен; който е в излишък: **~á spotřeba** прекомерна употреба, свръхпотребя, свръхпотребление; **~á informace** излишна информация

nadbytl|ek, -ku м. **1.** излишък: **~ek tuku škodí** прекаленото количество мазнини е вредно **2.** изобилие, прекалено изобилие, излишество: **žít v ~ku** живея в охолство

nadčasov|ý, -á, -é книж. извънвременен: **~é hodnoty** вечни ценности

nadělověk, -a м. свръхчовек

nade вж. **nad**

nade|hnat, -ženu св. (со коту; кам) подгъна, докарвам, прекарвам (нещо към някого, някъде): **~hnat střelcům zajíce** подгъна зайци към ловците; **~hnat (si) husy k ohradě** прекарвам гъски до оградено място, към ограден гъсарник (за да ги изловя)

nádech, -u м. **1.** вдъшване **2.** отсянка, оттенък, нюанс: **~ do červena** червенкав оттенък **3.** отсянка, нѳтка: **řící s ~em nedůvěry** кажа с нѳтка на недоверие, с известно недоверие; **~ zoufalství** признак, признаци на отчаяние

nadech|nout, nadých|nout, -nu св. вдъхна, поема: **~nout čerstvý vzduch** вдъхна свеж въздух

nadech|nout se, nadých|nout se, -nu se св. вдъхна, поема дъх: **zhluboka se ~l a pokračoval (v řeči)** той си пое дълбоко дъх и продължи (да говори)

nadech|ovat, nadých|ovat, -uji/разг. -uju несв. вдъшвам, дишам, вдъхвам, поемам

nadech|ovat se, nadých|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. вдъшвам, дишам, вдъхвам, поемам дъх

naděje, -e ж. (наč, věč) надежда (за нещо): **~e na vítězství** надежда за победа; **mít, chovat, ztratit ~i, že...** ймам, храни, изгубя надежда, че...; **mít pevnou ~i** твърдо се надявам; **skládat ~i v někoho, v něco** възлагам (големи) надежди на някого, на нещо; **lékař už nedává ~i (na uzdravení)** лекарят вече не дава надежда (за изцеление)

~l|gmat лѳгам се с надежди **б)** бременна съм, в положение съм (за жена)

nadejet вж. **nadjet**

nadej|ít, -jdu св. **1.** (коти) изпревара, превара

(някого) (като мина направо, по по-кратък път): **~šel mu uličkou** той го изпревари (като мина по една прѳка ѳличка) **2.** само **nadej|ít si** съкратя си пѳтя (като мина направо); мина направо: **~šel si pěšinou** той мина за по-прѳко по една пѳтѳчка **3.** книж. настѳпя, настѳна: **~šel památný den** настѳпи, настѳна, дойдѳ забележителният ден; **~šla hodina odplaty** настѳпи, дойдѳ, удари часѳт за разплѳта

nadějn|ý, -á, -é **1.** многообещаващ; който дава големи надежди: **~ý žák** ученик, от който мѳже мнѳго да се очѳква; **~ý umělec** многообещаващ, перспективен художник; **~ý vývoj** перспективно, надеждно развитие **2.** който изразява надежда; който е пѳлен с надежда; оптимистичен: **~ý projev** оптимистична реч; **~ý hlas** бѳдѳр, пѳлен с надежда глас

nadekret|ovat, -uji/разг. -uju св. експр. изкомандвам, разпорѳдя се (за нещо) с декрѳт: **umělecké dílo nelze ~ovat** художественото произведение не мѳже да се създава по порѳчка отгѳре

naděln|ý, -á, -é разг. експр. **1.** пѳлничѳк, пѳхкавичѳк, дебѳличѳк, дѳндест **2.** неестѳствен, безвѳусен

naděl|at, -ám св. **1.** (со/čeho) направа (нещо) (в голямо количество): **~at chyby, (mnoho) chyb** направа грѳшки; направа мнѳго, сѳма (ти) грѳшки; **~at dluhy** направа, натрупам дѳлгове

◆ **~at si** направа си (нещо) (в голямо количество) (излишни) дѳми, (излишни) приказки; **ne~á mnoho řečí** не е мнѳго разговорлив, не ѳ от приказливите; **~at si nepřátele** спечѳля си врагове **2.** (čeho/co) причиня, създѳм, направа, стѳря (нещо): **~at starostí** създѳм мнѳго грижи; **~at škod/škody** причиня (мнѳго, големи) щѳти; **~at rámus/rámusu** вдѳгна (голям) шум **3.** (со) разг. отработя (нещо): **~at pondělí před svátkem** отработя понеделника пред празник **4.** (kde) разг. експр. изпоцапам, измърся (някъде): **pes ~al na koberci** кѳчето се изтакѳва на килима

naděl|at se, -ám se несв. и св. **1.** наработвам се/наработя се, работя (дѳлго и мнѳго): **už se za život dost ~al** той вече дѳста се наработи цял живот **2.** наизвѳршвам/наизвѳрша, прѳвя/напрѳвя: **co ten se ~á hloupostí!** кѳлко мнѳго глѳпости вѳрши той! той вѳрши глѳпост след глѳпост!

naděláv|at, -ám несв. разг. отработвам: **~at svátky** отработвам празници

nadělen|í, -í ср. **1.** подѳрѳк, дар (от природата и под.); богѳтство **2.** обикн. в съчет. **to je**

(pěkné) **~í!** *ирон.* ето ти на! само това (ми) липсваше! хубаво се наредихме! хубаво ни наредиха!

nadělit, -ím *св. (koti co)* **1.** подаря, даря (на някого нещо), донеса подарък (на някого), обдаря (някого с нещо): **~it synovi k Ježísku lyže** подаря на синъ си за Коледа ски **2. ирон.** поднеса неприятна изненада (на някого): **jaké překvapení nám ~íš?** каква ли изненада ще ни сервираш? **~it další úkol** изненадам неприятно, „зарядвам“ с още една задача

nadělovat, -uji/разг. -uju, nadílet, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. (koti co)* **1.** подарявам (нещо на някого), донсям, нося подарък (на някого) (за Коледа и под.) **2. ирон.** поднасям, сервирам неприятна изненада (на някого)

nádenic|e, -ce *жс.* надничарка, обща работничка, черноработничка

nádenic|ý, -á, -é надничарски: **~á práce a)** надничарска работа **б)** *прен.* тежка, изнурителна работа; рибски труд; механична, груба, черна работа

nádeničin|a, -y *жс. разг. експр.* тежка, механична, черна работа

nádeničit, -ím *несв. разг. експр.* работя като надничар, като общ работник, като черноработник

nádeník, -a *м.* общ работник, надничар, черноработник

nade|psat, -píšu/книж. -píši *св. 1. (co nad co; čím)* напиша (нещо над нещо): **~psat poznámku nad řádek** напиша забелжка над реда; **~psat dopis vřelým oslovením** напиша топло обръщение в началото на писмо **2. (co)** озаглавя (нещо)

nadevše(cko), nade všecko *нар.* повече от всичко, най-много от всичко: **~ milovat** обичам най-много от всичко

nadhán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. (co, koho kоти; kat)* подгонвам, докарвам, прекарвам (нещо, някого към някого, някъде)

nadhaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1.* подхвърлям, поподхвърлям, подмятам: **~ovat míč** подхвърлям топка; **~ovat (si) batoh na zádech** намествам раницата на гърба си, като леко я поподхвърлям **2. прен.** подхвърлям, намеквам, подмятам, споменавам, загатвам: **~ovat otázku, problém** засягам въпрос, проблем; **~ovat nepřímо** споменавам, загатвам между другото, мимоходом

nádher|a, -y *жс.* необикновена красота, прелест, великолепие; разкош, пищност: **~a jarní přírody** пищна красота на природата през пролетта; **renesanční ~a** ренесансов разкош

nádhern|ý, -á, -é 1. великолепен, прекрасен, възхитителен, възшебен, прелестен: **~ý pohled** великопепна, прекрасна, прелестна, очарователна, възхитителна гледка; **~ý východ slunce** прекрасен, чуден изгрев на слънцето **2. експр.** прекрасен, великолепен, забележителен, знаменит, отличен: **~ý výkon** великолепно, прекрасно изпълнение; **~ý úspěch** забележителен успех **3.** разкошен, пищен, великолепен, богат: **~é roucho** пишна дреха, богата одежда; **~é stavby** разкошни строежи

nadhlavník, -u *м.* *асп.* зенит

nadhled, -u *м.* поглед отгоре: **dívat se z ~u/s ~em** гледам от птичи поглед

nadhod|it, -ím *св. 1. (koho, co)* подхвърля, повдигна, метна леко нагоре (някого, нещо) **2. (co)** подхвърля (нещо); намекна, загатна (нещо, за нещо): **~it otázku** поставя въпрос; **~it problematiku** засегна дадена проблематика

nadhodnoc|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* надценявам, преувеличавам

nadhodnot|a, -y *жс.* *икон.* принадена стойност

nadhodnot|it, -ím *св.* надценя, преувелича

nadhoz, -u *м.* *спорт.* изтласкване: **vzpírání ~em** повдигане с изтласкване (*при вдигане на тежести*)

nadcház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. 1. (koti)* изпреварвам, надпреварвам, задминавам, надминавам, застигам (и надминавам) (някого): **~el jí průchodem** той я изпреварваше, като минаваше през пасаж **2. книж.** приближавам, приближавам, настъпвам: **~í jaro** приближава пролет; **~ejí volby** приближават избори

nadcház|et si, -ím si, 3. мн. -ejí si/-í si *несв.* съкращавам си пътя (като минавам напъко): **lékař si ~el lukami k pacientům** лекарят си съкращаваше пътя до пациентите, като минаваше през ливадите

nadcház|k|a, -y *жс. 1.* съкращаване на пътя: **několik minut ~y** съкращаване на пътя с няколко минути **2.** пряк път, пътечка

nadch|nout, -nu *св. (koho, co čím)* вдъхновя, възхитя, въодушевя, запаля (някого, нещо с нещо): **~nout zástupy** въодушевя, запаля тълпите, масите; **předvedená hra ne~la** пиесата, която показва, не предизвиква възторг, не възхити (публиката); **byl nadšen vřelým přijetím** той беше във възторг от сърдечното посрещане

nadch|nout se, -nu se *св. (čím, kým; pro co, pro koho)* възхитя се, въодушевя се, запаля се, възторгна се (*от нещо, от някого*): **~nout se nějakou myšlenkou** запаля се от някаква идея;

~nout se pro krásu стана възторжен почи-
тател на красотата

nadchod, -u м. надлез, прелез

nadikt|ovat [-dy-], -uji/разг. -uju св. (коти
со) 1. продиктувам, надиктувам (нещо на
някого) 2. прен. продиктувам, наложа, поставя
(нещо на някого), предявя (нещо към някого):
~ovat podmínky наложа, поставя условия;
~ovat poraženému potupný mír наложа на
победения унизителен мир

nadil|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í несл. подарявам, ндся,
права коледни подаръци

nadilk|a, -y ж. 1. подарък, подаръци, дарове
(обикн. от дядо Коледа); коледни подаръ-
ци 2. раздаване на коледни подаръци

nadilkov|ý, -á, -é който се отнася до раздаване
на коледни подаръци: ~á besídka детско тър-
жество, детска забава за раздаване на коледни
подаръци

nadl|ít, -iji/разг. -iju св. (со čím) напълня, натъпча
(нещо с нещо); фаршировам (нещо): mračna
byla ~ita vodou облаците бяха наситени с вода;
~it slepici готв. фаршировам кокòшка

nadl|ít se, -ěji se/разг. -ěju se, nadl|át se, -ám se
несл. и св. (čeho) надявам се (на нещо), очак-
вам (нещо): čeho se lze od tebe ~át? каквò ли
може да се очаква от тебе? toho jsem se ne~ál
не очаквах това (нещо); než se ~ěješ/~áš; ani
se ne~ěješ докато разбереш, докато се обър-
неш

nadivan|ý, -á, -é готв. пълнен, фарширован: ~é
teleci пълнено, фаршировано телешко

nadiv|at, -ám готв. напълвам, натъпквам, слагам
плънка, фаршировам

nád|ivk|a, -y ж. готв. плънка, пълнеж: kuře s
~ou пълнено пиле; buchty s tvarohovou ~ou
бұхти с пълнеж от извара

nad|jet, nade|jet, -jedu св. 1. (коти, četu) изпре-
вара, задмина, застигна (някого, нещо) (с
превозно средство): ~jet autobus изпревара,
задмина автобус 2. (nad со) придвижва се, мина,
дойда, спра (над нещо) (за превозно сред-
ство): jeřáb ~jel těsně nad míchačku техн.
кранът се придвижи непосредствено над
бетонобъркачката

nad|jet si, nade|jet si, -jedu si св. съкратя си пътя
(като мина с превозно средство напред):
vůz si ~jel lesem за по-пряко колата мина през
гората

nadjezd, -u м. надлез, прелез

nadjížd|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í несл. 1. (коти, četu)
изпреварвам, задминавам, застигам (някого,
нещо) (с превозно средство) 2. (nad со) йдвам,

придвигвам се, надвдсвам се, спирам се (над
нещо) (за превозно средство)

nadjížd|ět si, -ím si, 3. мн. -ějí si/-í si несл. съкра-
щавам си пътя (като минавам с превозно
средство напред)

nadjížd|k|a, -y ж. 1. съкращаване на пътя (при
минаване с превозно средство по по-кратък
път) 2. по-кратък път

nadkrajov|ý, -á, -é който е повече, по-висш от
областен: ~á administrativní opatření адми-
нистративни мёрки, засягащи повече от една
област

nadledvin(k)|a, -y ж. анат. надбъбречна жлеза

nadlehč|ít, -ím св. 1. (со) повдигна, направа по-
лєко, олекотя (нещо); оправа (нещо): ~it ne-
mocnému peřinu оправа, повдигна пухената
завивка на бòлния; ~it si pušku na rameni опра-
ва, поповдигна пушката на рамото си 2. (со,
коти v čet) улесня, облекча (някого в нещо);
помòгна (на някого в нещо), оправа, направа
по-лєко (нещо, нещо за някого): ~it někomu
v práci улесня някого, помòгна на някого в
работата; ~it si vtipkováním ободря се, раз-
ведря се, забравя грижите, като се пошегувам
3. олекотя, освежа, разведря; направа по-лєк,
не толкова сериòзен

nadlehč|ít se, -ím se св. 1. повдигна се, оправа се,
заема по-удòбно положение: ~it se na lůžku
наместя се на леглото 2. олекна, стана по-лєк,
по-свєж, по-бòдър

nadlehč|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. повдигам,
приповдигам; права по-лєк: voda ~uje pono-
řené těleso водата прави по-лєко потопеното
тяло; водата изтласква нагòре, на повърхността
потопеното тяло 2. облекчавам, помагам,
улеснявам: ~ovat diskusi улеснявам дискусия
3. освежавам, разведрявам; права по-лєк, не
толкова сериòзен

nadlehč|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. 1. по-
вдигам се, оправам се, заемам по-удòбно
положение 2. олеквам, ставам по-лєк, по-свєж,
по-бòдър

nadlepš|ít, -ím св. 1. подобря, повиша: ~ení mezd
a platů повишаване на надници и запла̀ти
2. (коти, četu) помòгна (на някого, на нещо);
задоволя нұждите, подобря положението (на
някого, на нещо): ~it potřebám venkova задо-
воля нұждите на провинцията

nadlepšovac|í, -í, -í който съдєйствува за по-
добряване на нұждите, на положението: ~í
dávky potravin pro nemocnice завишени
дажби, доставки на продукти за бòлници; ~í
akce акция за подобряване на положението

nadlepš|ovat, -uji/разг. **-uju** нескв. **1.** подобрявам, повишавам **2.** (коти, чети) помагам (на някого, на нещо), задоволявам, нүждите, подобрявам положението (на някого, на нещо)
nadlétáv|at, разг. nadlítáv|at, -ám нескв. (nad co) полїтам нагòре, издїгам се, спўскам се (над нещо)
nadlét|ět, -ím, nadlét|nout/разг. nadlít|nout, -nu св. (koho co; nad koho, co) рядко полетя нагòре, издїгна се, спўсна се (над някого, над нещо): **stíhačky ~ly nad cíl** самолётите-изтребїтели стїгнаха над целта
nadlidsk|ý, -á, -é сврѣхчовешки, нечовешки; извънреден, огромен, гигантски, исполнски, безкраен; *прен.* геройчен, титаничен: **~é úsilí** огромно, сврѣхчовешко, безкрайно усилие; **~á trpělivost** сврѣхчовешко, безкрайно търпение; **socha v ~é velikosti** статуя по-голяма от човешки ръст
nadlidsky нар. нечовешки, неимовѣрно, извънредно, безбòжно: **~těžký úkol** безбòжно трўдна задача; задача над човешките възможности
nadlokt|í, -í ср. **1.** мишница, частта от ръката над лакътя **2.** анат. раменна кост
nadlouho, na dlouho нар. **1.** за дълго: **odjždíte ~?** за дълго ли заминавате? **2.** по дължина: **převázat balík ~** завържа колет по дължина
nadlož|í, -í ср. минно геол. горнище: **~í uhelné sloje** горнище на въглищен пласт, слой; горнищен слой
nadložn|í, -í, -í минно геол. горнищен: **~í vrstva** горнище (на пласт)
nadměrně нар. прекомерно, твърде, прекалено, извънредно
nadměrn|ý, -á, -é извънредно, прекалено голям; който е извън нормата: **~ý zisk** сврѣхпечалба; **~ý byt** жилище над нормативите
nadměrnost, -i ж. прекомерност, наднòрменост; размер сврѣх нормата: **~požadavků** нескромност, прекаленост на изискванията; **~spotřeby** сврѣхпотребление
nadmíru нар. прекалено, твърде; твърде мнòго; крайно, необичайно мнòго: **~nepřijemný úkol** крайно неприятна задача
nadmořsk|ý, -á, -é геогр. надмòрски: **~á výška hory, města** надмòрска височина на планина, на град
nadm|out, -u св. **1.** надўя, раздўя, издўя: **vítr ~ul záclonu** вятърът издў, изпїна пердето; **~out hrdoostí prsa** изпїча се гòрдо; изпїча с гòрдост, гòрдо гърди **2.** *прен.* претїпча: **sklady byly ~uty zbožím** складовете бяха претїпкани, прашїха от стòки

nadm|out se, -u se св. **1.** подўя се, полўча метеорїзм (за добитък) **2.** *експр.* надўя се, възгордєя се: **~out se pýchou** надўя се горделиво
nadmut|ý, -á, -é надўт, подўт, издўт
nadnárodn|í, -í, -í наднационален, сврѣхнационален: **~í skupení** наднационална групировка
nadnáš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. **1.** повдїгам, приповдїгам, вдїгам, издїгам: **~í ji touha** *прен.* мечтата я окрїля **2.** *експр.* преувеличавам, надминавам, раздўвам
nadnáš|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se нескв. **1.** нòся се, люлєя се, полўшквам се плāvно и лєко (*при движение, танцуване*) **2.** (nad koho) пєрча се, надўвам се, фўкам се (*пред някого*), глєдам от висòко (на някого)
nadnesen|ý, -á, -é **1.** нòсещ се, плўващ лєко: **virtuózně ~é taneční pohyby** виртуòзно плāvни танцови движєния **2.** завишєн, преувеличєн: **~é ceny** прекомерно висòки ценї **3.** приповдїгнат, тържєствен: **~á řeč** приповдїгнатa реч
nad|něst, -nesu св. **1.** повдїгна, приповдїгна, вдїгна, издїгна: **~něst hlas** *прен.* повишà глас, повишà тон **2.** *експр.* преувеличà, раздўя: **~něst kritiku chyb** преувеличà критиката на грешките
nad|něst se, -nesu se св. лєко, плāvно се приповдїгна, разлюлєя: **~něst se v bocích** лєко се приповдїгна, разлюлєя в ханша
nadnormáln|í, -í, -í необичайно висòк: **~í úroda** необичайно висòка рекòлта
nadnormativn|í, -í, -í икон. наднòрмен: **~í zásoby (materiálu)** сврѣхзапаси
nádob|a, -y ж. съд, съдина: **spojité ~y** физ. скачкòвї
~y ж. крєхко създание; **~a hříchů** книж. грешник; **mělká ~a** повърхностен човєк; **prázdná ~a** кўха глава (*ограничен човєк; глупак*)
nádobk|a, -y ж. умал. съдинка
nádob|í, -í ср. събир. посўда; сїдове, сїдини (обикн. кухненски)
nádobíčk|o, -a ср. **1.** умал. съд, сїдове; сїдинка, сїдинки **2.** *експр.* сїдове, сїдини
nadobro нар. разг. напїлно, сївсєм, окончàтелно, завїнаги, абсолòтно: **~zapomněl** тòй сївсєм забравї; **~zmizel** тòй сївсєм, напїлно, завїнаги изчєзна; **~shořet** изгоря до оснòви; **~se rozejít** разделя се окончàтелно; **už je ~konec** вєче се свърши вєднїж завїнаги, вєче всїчко свърши
nadobyčej, nad obyčej нар. книж. необичайно, необикновєно, извънредно
nadobyčejn|ý, -á, -é необичàен, необикновєн, рядък

nadojit, -ím св. надоя (мяко)

nádor, -u м. 1. мед. оток, подутина, тумор: ~ **nezhoubný** доброякостен тумор; ~ **zhoubný** злокачествен тумор; **rakovinový** ~ ракова подутина, раково образване 2. град. израстък: ~у **na kmenu, na kořenech** израстъци по стъблото, по корените

nadosmrti нар. за цял живот, завинаги

nadosobní, -í, -í обективен: ~í **zásada, hledisko** обективен принцип, обективно гледище

nadlout, -uji/разг. -uju св. 1. надъа, издъа: ~out **tváře** надъа бузи; **vítr ~ul plachty** вятърът надъа платната 2. прен. експр. раздъа, преувелича: ~out **reklamu** раздъа реклама

nadlout se, -uji/разг. -uju se св. 1. надъа се, възгордѣа се: **uraženě se ~ul** той обидено се нацъпи 2. подъа се (за добитък)

nadouv|at, -ám несв. преувеличавам, раздъвам: ~at **malichernosti** раздъвам дреболии

nadouv|at se, -ám se несв. 1. надъвам се, важнича, перча се, фъкам се 2. подъвам се (за добитък) 3. надъвам се, издъвам се; препълвам се: **stodoly se ~ly úrodou** хамбарите прашъа от (събраната) реколта

nadpis, -u м. 1. заглавие, надслов, надпис 2. обръщение (в писмо)

nadpis|ovat, -uji/разг. -uju несв. 1. надписвам; пиша най-отгоре, отгоре на нещо 2. озаглавявам (статия, книга)

nadplán, -u м. надпланово обещание: **vyrobiť v ~u** изработя, произведя над плана, надпланово, като допълнителна продукция

nadplánov|ý, -á, -é надпланов, свръхпланов

nadpočet, -tu м. излишък; количество над определеното

nadpočetn|ý, -á, -é излишен; който е в повече, над необходимия брой; извънреден: ~ý **učitel** нередовен, хоноруван учител; ~é **hodiny** извънредни часове

nadpolovičn|í, -í, -í който е повече от половината, повече от петдесет процента: ~í **podíl** участие с повече от петдесет процента; ~í **věšina** обикновено мнозинство

nadporučí|e, -e ж. воен. жена - старши лейтенант

nadporučík, -a м. воен. старши лейтенант

nadpozemskost, -i ж. свръхестественост, неземност, митичност

nadpozemsk|ý, -á, -é свръхестествен, свръхземен, неземен, вълшебен, митичен: ~á **bytot** неземно, вълшебно същество

nadpozemsky ж. нар. божествено, свръхестествено: ~ **krásný** божествено красив

nadprác|e, -e ж. икон. добавъчен, извънреден труд

nadproduk|e, -e ж. икон. свръхпродукция, свръхпроизводство

nadprůměrně нар. по-високо от средното равнище; необикновено: ~ **nadaný** необикновено талантлив; ~ **vysoký** по-висок от средното равнище

nadprůměrn|ý, -á, -é който е на повече от средното равнище; който е над средното равнище: ~é **vlohy** изключителни заложби; рядка дарба; рядък талант; ~á **úroda** реколта, която е по-висока от средната; изключителна реколта; ~á **spotřeba** извънредна консумация, консумация над нормата; ~ý **vzrůst** изключителен, необичаен растеж; ~ý **žák** отличен ученик; ученик, който изтъква над останалите

nadpřirozen|ý, -á, -é свръхестествен: **domnělá ~á moc** въображаема свръхестествена мощ

nadranc нар. разг. експр. на парчета; на пух и прах: **boty jsou ~** обувките са съвсем скъсани **nadráp|at, -u/-ám** св. експр. надраскам, напиша небрежно, мърляво

nadržas|a, -y ж. висша раса

nádraží, -í ср. гара; железопътна станция: **osobní ~í** пътническа гара; **nákladové ~í** товарна, сточна гара; **seřadovací ~í** разпределителна гара; **autobusové ~í** автогара

nádražn|í, -í, -í гаров, станционен; който се отнася към гара: ~í **budova** гарова сграда; гара, сграда на гара; ~í **restaurace** гаров ресторант, ресторант на гара; ~í **zřízení** гарови служители, служители на гара

ňad|ro, -ra ср. 1. гърда, гръд, обикн. мн. **ňad|ra, -er** гръд, гръди: **bolí ho/ji na ~rech** боли го/я в гръдите; болят го/я гръдите 2. само мн. пазва: **schovat za ~ry** скрия в пазвата си

nadrob|it, -ím св. 1. надробя, натроша: ~it **si chleba do mléka** надробя си хляб в млякото 2. и **nadrob|it si** прен. разг. причиня си нещо неприятно, докарам си неприятности: **co jste si to ~il?** добре сте се подредили! ♦ **co sis ~il, to si sněž sám** каквото си си надробил, това ще сърбаш; **to jste nám ~ili pěkné věci è,** хубави неща ни сервирахте, хубаво ни наредахте, добре ни подредихте; **ať si sám napraví, co ~il** да оправи сам кашата, която е забъркал

nádrž, -e ж. 1. водоём, водохранилище, водоместилище, басейн: **přehradní ~** язовирен басейн; **betonová ~ v parku** бетонен басейн в парк; ~ **usazovací, vyrovnávací sneč.** утайтелен, изравнителен резервоар 2. голям съд, резервоар, местилище: ~ **na vodu** съд, казан за вода; **vodní ~** водоём; **kovová ~** бака

nadržěn|ý, -á, -é 1. събрѣн: **voda ~á v bazénu** вода, събрѣна в басейн 2. *експр.* сдържан: ~ý **vztek** сдържана злоба
nádržk|a, -y ж. умал. 1. малък воден басейн; резервоар 2. вместилище, резервоар: ~a **na olej** бидонче за растително масло
nadržován|í, -í ср. (komu) благосклонност, пристрастие (към някого); *юрид.* укриване, прикриване на престъпник
nadržovat, -uji/разг. -uju неск. (komu) покровителствам, поддържам, протезирам, фаворизирам (някого); проявявам благосклонност, доброжелателност (към някого); ймам слабост (към някого); взмам страната, държа (на някого): **učitel nemá nikomu ~ovat** учителят не бива да фаворизира никого
nadřaděně, nadřazeně нар. (по) началнически: **chovat se ~** държа се като началник
nadřadenost, nadřazenost, -í ж. високопоставено, ръководно положение
nadřaděný, nadřazený, -á, -é по-горестоящ, висшестоящ, ръководен: ~é **postavení** ръководно положение; ~é **hledisko** становище на по-висшестоящи органи; ~ý **význam** главно, решаващо, определящо значение
nadřadit, -ím св. (co čím; co nad čím) поставя (нещо) по-високо (от нещо); поставя (нещо над нещо): ~it **zájmy společnosti svým zájmům, nad zájem osobní** поставя обществените интереси над личните, над личния интерес
nadřad|ovat, nadřaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co čím; co nad čím) поставям (нещо) по-високо (от нещо), поставям (нещо над нещо)
nadřen|ý, -á, -é разг. назубрен, зазубрен
nadřít (se) I, -u (se) св. разг. назубря, зазубря
nadřít se II, -u se неск. и св. намъча се, натегля се, набъхтя се, натрепя се; мъча се, тегля, бъхтя се, трепя се
nadřizen|ý, -ého м. началник; висшестоящо лице
nadsad|it, -ím св. (co) завиша, раздъя, преувелича, пресиля, повиша, покача (нещо) (до *нереално висок размер*): ~it **plán** раздъя план; ~it **při kritice** прекаля в критиката
nadsazen|ý, -á, -é раздът, завишен, преувеличен, пресилен, прекомерен; ~é **tvrzení** преувеличено твърдение; ~é **ceny, normy** нереални цени, норми
nadsázk|a, -y ж. преувеличение, хипербола: **mluvit v ~ách** говоря с преувеличения, говоря на едро; **bez ~y** без преувеличение
nadsazován|í, -í ср. преувеличение: **říkam to bez ~í** казвам това без преувеличение
nadsaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co) завиша-

вам, надъвам, преувеличавам, повишавам, покачвам (нещо) (до *нереално висок размер*): ~ovat **normy** завишавам норми
nadskak|ovat, -uji/разг. -uju неск. подскочам, подрипвам
nadskoč|it, -ím св. подскоча, поподскоча, подрипна: **auto ~ilo na rigolu** автомобилът подскочи, излизайки от дупката 2. (komu) изпреваря, надпреваря, задмина, застигна (някого)
nadsmluvn|í, -í, -í допълнителен, свръхдоговорен
nadsmysl|ý, -á, -é свръхчувствен
nadstandard, -u м. екстри; нещо повече от обичайното: **příplácet si na ~ i na státních školách** доплащам за екстри и в държавните училища
nadstavb|a, -y ж. 1. надстройка 2. *филос.* надстройка 3. *комп.* обновяване, разширяване (на операции)
nadstavbov|ý, -á, -é филос. надстроичен
nadstranick|ý, -á, -é надпартийен: ~ý **politik** надпартийен политик
nadšen|ec, -ce м. ентузиаст; възторжен любител, привърженик: **hudební ~ec** голям любител на музиката; **sportovní ~ci** любители на спорта, запаленковци; **mladistvý ~ec** млад ентузиаст
nadšeně нар. възторжено, запалено, ентузиазно, с възторг, с ентузиазъм, с плам: ~ **souhlasit** подкрепям с ентузиазъм, съгласявам се с ентузиазъм
nadšen|í, -í ср. възторг, ентузиазъм, плам, огън, патос: **projevovat ~í nad něčím** във възторг съм от нещо; **vlastenecké ~í** патриотичен плам, огън
nadšen|ý, -á, -é възторжен, ентузиазирани, пламенен: ~á **mládež** възторжена, ентузиазирана, пламенна младеж; ~ý **ctitel** възторжен почитател
nadto нар. освен това, при това, отгоре на това, и още: **líný a ~ hloupý** мързелив, че и глупав; **je hezká a ~ chytrá** тя е красива и освен това умна
nadtřídn|í, -í, -í надкласов, извънкласов
nadupan|ý, -á, -é разг. експр. изключителен; който е от много висока класа; *разг.* класен, култов: ~ý **japonský motocykl** класен японски мотоциклет
nadurděn|ý, -á, -é експр. навъсен, сърдит
nadúrod|a, -y ж. необичайно богата реколта, свръхреколта
nadúrovňov|ý, -á, -é който е над ниво, над равнище: ~ý **přejezd** прелез над земното равнище, надлез

naduřelý, -á, -é подпұхнал, отёкъл, подұт
nadut|ec, -ce *м.пейор.* грандоман, горделивец,
фұкльо, надұт пұяк

nadutě *нар.* надұто, високомёрно, надмённо, гор-
деливо

nadutost, -i *ж.* високомёрие, грандоманья

nadut|ý, -á, -é **1.** надұт **2.** *пейор.* надұт, високо-
пәрен, грандомански: ~ý **bohatec** надұт бо-
гаташ; ~á **řeč** високопәрна реч

naduž|ít [nat-u-/nadu-], **-iji/разг.** **-iju** *св. (koho, čeho)* злоупотребя (с някого, с нецо), прека-
лєно много изпòлзвам (някого, нецо) за свòи
цєли

naduživ|at [nat-u-/nadu-], **-ám** *несв. (koho, čeho)*
злоупотребявам (с нецо, с някого), прекалєно
много изпòлзвам (някого, нецо) за свòи цели:
~at **svých podřízených** злоупотребявам с тру-
дà на подчинєните си

nadvakrát, na dvakrát *нар.* на двà пѣти, на двє
чàсти

nadvlád|a, -y *ж.* госпòдство, владїчество,
рòбство; хегемòния, власт: **dostat se z něčí ~y**
освобòдя се от нєчие госпòдство

nádvoří, -í *ср.* голям (вѣгрешен) двор: ~í **zám-
ku, hradu** (вѣгрешен) двор на зàмък, свобòд-
но прострàнство пред зàмък

nadvýrob|a, -y *ж.* сврѣхпроизводство

nadychan|ý, -á, -é пұхкав, лек, вѣздұшен: ~é
peřiny лек, пұхен юргàн; ~é **šatíčky** вѣздұшна,
ефирна рòкличка

nadých|at, -ám *св. 1. (nač)* надұхам, надѣхам
(вѣрху нецо): ~at **na sklo** надѣхам стьклò,
надұхам вѣрхұ стьклò (за да се покрие с пара)
2. (co do sebe) вдїшам, вдѣхна, поєма (нецо):
~at **do sebe prach, kouř** вдїшам, поєма прах,
пұшек

nadých|nout, nadych|nout, -nu *св.* вдѣхна, вдї-
шам; поєма дьлбòко вѣздух, дѣх: **s rozkoší ~l
svěží vzduch** тòй с удовòлствие поє (дьлбòко)
свєжия вѣздух

nadých|nout se, nadych|nout se, -nu se *св.
(čeho)* **1.** поєма си дѣх, вѣздух: ~la **se k del-
šímu hovoru** тà си поє дѣх, за да говòри пò-
дѣлго **2.** поєма вѣздух: **vyšel, aby se venku ~l
svěžího vzduchu** тòй излєзе, за да подиша
свєж вѣздух

nadýchnut|ý, -á, -é лєко издұт; пұхкав

nadych|ovat, -uji/разг. **-uju** *несв.* дїшам, вдїш-
вам, поємам дьлбòко (дѣх, вѣздух)

nadýmán|í, -í *ср. мед.* метеоризъм: **trpět ~ím**
страдам от гàзове

nadým|at, -ám *несв. 1.* надұвам, изпѣчвам, из-
дұвам: ~at **hrud'** надұвам, пѣча гърди **2.** на-

дұвам корєма, причинявам гàзове: **některá
jídla ~ají** от някои храни се надұва корємъг,
някои храни причиняват гàзове **3. прен. експр.**
преувеличавам, надұвам, раздұвам: ~at **mali-
chernosti** преувеличавам, раздұвам дреболии
4. обикн. третол. **-á (koho)** главозамàйва (ня-
кого): **sláva ho ~á** слàвата го главозамàйва

nadým|at se, -ám se *несв. 1.* надұвам се, задѣр-
жа~~м(крàпкe)~~ ~~~ж(крàпкe)~~
експр. надұвам се като пұяк **2.** надұвам се, по-
дұвам се: **dobytek se ~á** добытъкът се надұва,
получàва гàзове

nadýmav|ý, -á, -é **1.** кòйто причинява надұване,
подұване **2. рядко пейор.** надұт, високомёрен,
надмєнен, самолюбїв, самомнїтелен, само-
изтѣквац се: ~á **vypínavost** високомёрно са-
моизтѣкване

nadzdvihat, nadzdvihávat *вж. nadzdvihovat*
nadzdvih|nout, nazdvih|nout, -nu *св.* повдїгна,
поповдїгна, приповдїгна: ~nout **hlavu** попо-
вдїгна глава; **nemocný se trochu ~l na lůžku**
бòлният се приповдїгна на леглòто

nadzdvih|ovat, -uji/разг. **-uju** *несв.* повдїгам
мàлко, лєко; поповдїгам, приповдїгам

nadzemn|í, -í, -í надзємен: ~í **stonek, výhonek**
бот. надзємна част на растєние; ~í **dráha** *техн.*
надзємна желєзница

nadzved|at, nadzvedáv|at, -ám *несв.* повдїгам
лєко, мàлко; поповдїгам, приповдїгам

nadzved|nout, nazved|nout, -nu *св.* повдїгна
лєко, мàлко; поповдїгна, приповдїгна: ~l **se
na posteli** тòй се приповдїгна на леглòто

nadzvukov|ý, -á, -é сврѣхзвуков, ұлтразвуков:
~á **rychlost** сврѣхзвукова скòрост; ~é **letadlo**
сврѣхзвуков самолєт

nadživotn|í, -í, -í кòйто е с пò-голям от естє-
ствения размєр: **socha v ~í velikosti** стàтуя,
пò-голяма от човєшки рѣст

nafack|ovat, -uji/разг. **-uju** *св. (koti)* напляскам
(някого), удàря плесница, плесник, плесници
(на някого): **dostal ~ováno** напляскаха го, на-
шамарòсаха го, удàриха му (няколко) плес-
ници

ňaf|at, -ám *несв.* скимтѣ, вїя, пролàйвам (за
куче)

nafermež|ovat, -uji/разг. **-uju** *св.* намàжа с безїр,
безирòсам

nafetovan|ý, -á, -é дрогїран; *прен.* опиянєн,
омàян

nafet|ovat se, -uji se/разг. **-uju se** *св.* дрогїрам
се; поєма, употребà наркотїк

nařialově|l|ý, -á, -é кòйто е с виолєтов оттєнък
nařilm|ovat, -uji/разг. **-uju** *св. 1.* заснєма на фил-

мова лѐнта, екранизирам **2. разг. експр.** издокарам, наглася, разкрася: **dovede to ~ovat** умее да разкраси нещата

nařint|it, -ím, по-често nařint|it se, -ím se св. експр. пейор. издокарам (се), нахонтя (се)

nařoukaně нар. пейор. надүто, напѐрено, важно, важно-важно

nařoukan|ec, -ce м. пейор. грандоман, горделивец, фукльо

nařouk|at, -ám св. 1. навѐя: **vítr ~al sníh za okna** вятърът навя сняг зад прозорците **2. безл. -á** надүха: **~alo mi do uší** вятърът ми надүха ушите **3. (нащ)** надүхам, подүхам (на нещо): **~at na bolest** подүхам на болно място

nařouk|lý, -á, -é 1. надүт, издүт, напѐлен с въздух: **~ý balonek** надүто балонче **2. пейор.** надүт, надмѐнен, горд, горделив, високомѐрен, високопѐрен: **~á řeč** високопѐрна рѐч

nařouk|nout, -nu св. 1. надүя, издүя: **~nout míc** надүя тѐпка; **~nout tváře** надүя, издүя бұзи **2. прен. експр.** раздүя, преувелича: **~li ten řípád až do nemořnosti** раздүха слұчая до абсурд; **~nout vínu** преувелича вина

nařouk|nout se, -nu se св. 1. надүя се, издүя се **2. експр.** надүя се, нацүпя се, намрѐщя се, начумѐря се: **~l se a urařeně odeřel** тѐй се нацүпи и обидено си отиде

nařta|a, -у ж. геол. нефт, нафта: **motorová ~a** дйзелово гориво; **topná ~a** нафта за отоплѐние; **surová ~a** сурѐв нефт

nařtalín, -u м. нафталйн

nařtovod, -u м. нефтопровод

nařtov|ý, -á, -é нефтен, нафтов: **~ý průmysl** нефтена промишленост; **~á věř** нефтена кұла; **~ý motor техн.** дйзелов дйвигѐтел; **~á kamna** нафтова пѐчка

nařukovac|í, -í, -í надүвен, надүваѐм: **~í řlun** надүваѐма лѐдка

nařuk|ovat, -uji/разг. -uju несв. 1. надүвам, издүвам **2. прен. експр.** раздүвам, надүвам, преувеличавам

nařáč, -е м. 1. гол човѐк; голишѐр **2. прен. експр.** гѐлчо, голтѐк, бедняк

nařán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í несв. 1. гѐня, подгѐнвам, докарвам, закарвам: **~ět řlidi do práce** гѐня хѐрата на рѐбота; **~ět vojáky na frontu** закарвам войници на фрѐнта **2. лов.** гѐня (дйвеч) към ловѐца, ловците **3.** задвйжвам, подкарвам: **~ět větrník** задвйжвам вятърна мѐлница **4.** всявам, навявам, внушавам; докарвам, предзвйквам, причинявам: **~ět strach(u)** всявам, навявам страх; **~ět respekt** внушавам респѐкт; **~ět starosti** докарвам, причинявам

nařáz|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. 1. (co/čeho) нахвѐрлям, натрүпам, наслѐгам (нещо някъде): **~et do kamen uhlí** наслѐгам, слѐжа вѐглища в пѐчката; **~et věci do kufru** експр. нахвѐрлям (набѐрзо) нещата си, вѐщите си в кұфара; **~et do sebe oběd прен. експр.** наобядвам се, изям набѐрзо ѓбеда си **2. (co)** натрүпам, издйгна (нещо): **~et mohyly** натрүпам, издйгна могйла

nařaz|ovat, -uji/разг. -uju несв. 1. (co нащ) нахвѐрлям, натрүпвам (нещо някъде) **2.** измѐзвам (с мазилка): **~ovat domek** измѐзвам кѐща, ўдрям мазилка на кѐща

nařladko, na řladko нар. глѐдко

nařlas нар. на глас, глѐсно, висѐко, на висѐк глас

nařlás|it, -ím св. съобщя, обявя, долѐжа, доклаждам, изредя, привѐда (в голям брой): **~it mnoho dat** привѐда много данни

nařhle нар. изведнѐж, вnezáпно, ненадѐйно, неочѐквано

nařhled, -u м. 1. рядко мнѐние, вѐзглед, схващане: **podle mého ~u je to jinak** според мѐн това не е така, нещата стоят йначе; **řijít k ~u** дѐйда до заключение **2. полигр.** ревизия; последна коректура

nařled|at se, -ám se несв. и св. (koho, čeho) дѐлго тѐрся (някого, нещо): **co jsem se tѐ ~al!** колко дѐлго те тѐрсих!

nařléd|nout, nařlíd|nout, -nu св. 1. (kam) погледна, надникна, надзѐрна (някъде): **~nout do pokoje** погледна, надникна, надзѐрна в стаята; **~nout do slovníku** погледна в рѐчник, напѐвя справка с рѐчник **2.** запознѐя се: **posílám spis k osobnímu ~nutí** изпѐравам материѐл за лйчно запознѐване **3. (co)** книж. признѐя, рѐша, видя (нещо), убѐдя се (в нещо): **~li jsme, ře máte pravdu** видяхме, че сте прав

nařlíž|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í несв. 1. (kam) погледждам, надниквам, надзѐртам (някъде); правя справка (с нещо): **~et do spisů, do účtů** хвѐрлям еднѐ окѐ на счетовѐдни докумѐнти, на смѐтки **2. (co)** книж. разбйрам, схващам, вйждам (нещо): **~í svou chybu** (тѐй) разбйра грѐшката си **3. (нащ)** книж. глѐдам (на нещо); ймам мнѐние, схващане (за нещо), отношѐние

(към нещо): **nevím, jak ~íš na tuto věc** не знам каквò мнѣние имаш по тòзи въпрòс

nahlod|at, -ám св. (со) 1. наям, нагриза (нещо); накръня целостта (на нещо): **vosy ~aly jablko** осй са наяли ябълката; **oříšek ~aný veverkou** лѣшник, нагрйзан от катерица **2. в съчет. ~at něčí zdraví** *прен.* разклàтя здравето на някого

nahlodáv|at, -ám нескв. (со) 1. наяждам, нагрйзвам (нещо) **2. прен.** разклàщам (здраве)

náhlost, -i ж. внезàпност, неочàкваност

nahluchl|ý, -á, -é възглух, глухичък, недочуващ

náhl|ý, -á, -é внезàпен, неочàкван: **~á změna** внезàпна, неочàквана промяна; **~á smrt** внезàпна смърт

nahmat|at, -ám св. напйпам, набàрам: **~at tep** напйпам пълс; **potmě nemohl ~at dveře** в тъмнината тòй не мòжеше да напйпа, да намèри вратàта

nahmatáv|at, -ám нескв. напйпвам, набàрвам, намйрам

nahmát|nout, -nu св. напйпам, намèря, взема без да глèдам: **po paměti ~al v příhrádce knihy** тòй напйпа, намèри по пàмет книгата на рàфта

nahmožd|it se, -ím се нескв. и св. (s čím) намѣча се, набѣхтя се, уморя се (с нещо): **~it se s úkoly** намѣча се със задàчи

nah|nat, -ženu св. 1. (koho, co kam) вкарам, закарам, докарам (някого, нещо някъде): **~hnat ovce do ohrady** вкарам овцè в кошàрата; **rozčilení mu ~hnalo krev do hlavy** кръв нахлѹ в главàта му от вълнѣние **2. (koti co)** всèя, внушà (нещо на някого): **~hnat hrůzu, strach(u)** всèя ужас, стрàх, уплàха **3. (komu) разг.** уплàша, сплàша, стрèсна (някого): **ten mu ~hnal!** àма, че го уплàши! **měl ~hnáno** бяха го уплàшили, бèше го хвàнàло шубè

nah|nat se, -ženu се св. (kam) нахлѹя, нахѣлтам (някъде)

nahnědl|ý, -á, -é кафеникав, кафèвичък; кòйто е с кафяв оттѣнок: **~á pleť** мъргава, вѣзмъргава кòжа

nahněvaně нар. ядòсано, сърдйто, раздразнèно

nahněvan|ý, -á, -é ядòсан, сърдйт, разсърден, нервйран, раздразнèн

nahněv|at, -ám св. ядòсам, разсърдя, нервйрам, раздразня

nahněv|at se, -ám се св. ядòсам се, разсърдя се, нервйрам се

nahniličko, na hniličku нар. разг. само в съчет. vejce ~ нйто мнòго твърдо сварèно, нйто мнòго рòхко яйцè

nahnil|ý, -á, -é нагнйл, загнйл, прогнйл, раз-

валèн: **~é ovoce** нагнйли плодовè; **~ý sloup** (лèко) прогнйл стълб; **~é poměry** *прен.* нездрави, недобрй отношения

na|hnít, -hníj|разг. -hníjу св. нагнйя, загнйя, прогнйя, скàпя се, разлòжа се

nahnív|at, -ám нескв. нагнйвам (мàлко), загнйвам, прогнйвам, гнйя, развàлям се, разлàгам се, скàпвам се

nah|nout, -nu св. наклоня, наведà, сведà, извйя надòлу: **~nout hlavu** наведà главà; **~nul sklenici, aby se napil** тòй вдигна чàша да пйе

nah|nout se, -nu се св. наведà се, наклоня се, надвèся се, сведà се, приведà се: **~nout se z okna** наведà се от прозòреца, през прозòреца

nah|nout si, -nu si св. (čeho) разг. експр. обѣрна, гаврѣгна (чàша алкохол), пййна (алкохол): **~nul si kořalky** тòй си пййна, попййна дòста ракия; **rád si občas ~ne** тòй обйча да си пййва от врèме на врèме

náhod|a, -у ж. случàйност, слўчай: **šťastná ~a** щастлйва случàйност, щастлйв слўчай; **šťastnou ~ou** по щастлйва случàйност; **nešťastnou ~ou** по нещàстно стечèние на обстоятелствата; **čirou ~ou** сьвсèм случàйно, напълно случàйно; **škoda způsobená ~ou** *юрид.* вредà без ўмисъл, случàйно причинèна вредà; **~a jako forma nutnosti** *филос.* случàйносттà като фòрма на необходимосттà

nahodile нар. случàйно: **rozhodovat ~** взймам случàйно рещèние

nahodilost, -i ж. случàйност: **řetězec ~i** низ от случàйности

nahodil|ý, -á, -é случàен: **~á koupě** случàйна покўпка; **~á zkáza věcí** *юрид.* поврèда на вещи без ўмисъл

nahod|it, -ím св. 1. хвѣрля, мètна, намètна, поставя: **~it snop na vůz** хвѣрля снòп на колàта; **~it oko** намètна брймка **2.** измàжа (с мазилка): **~it stěnu** измàжа стенà; удàря мазилка на стенàта **3.** нахвѣрлям, насйпя, засйпя, натрўпам, затрўпам: **čerstvě nahozený rov** прясно засйпан рòв **4. разг.** нахвѣрлям, скищйрам, набелèжа: **jen zběžně ~it referát** набелèжа тèзиси за доклад **5. в съчет. ~it motor** *техн. разг.* запàля, пўсна мотòр

nahod|it se, -ím се св. (-; k čemu) слўча се, изпрèча се, окàжа се, попàдна, появя се (случàйно, изведнѣж) (някъде, при нещо): **koupil, co se (mu) ~ilo** тòй кўпи, каквòто му попàдна; **~il se vhodný kupec** появй се (случàйно) подхòдящ купувàч; **~ila se vhodná příležitost** изникна, окàза се (изведнѣж) удòбен слўчай; **~il se právě k tomu, když...** тòй случàйно се окàза тàм, тѣкмо когàто...

náhodně нар. случайно, инцидентно

náhodn|ý, -á, -é случаен, инцидентен: **~ý chodec** случаен минувач

náhodou 1. *като нар.* случайно, неволно: **zahlédl jsem ho** ~ случайно го видях; **dotkl se ~ její ruky** (той) неволно докосна ръката ѝ 2. *като част. разг.* точно, тъкмо (*при противоположване на нечие мнение*): **ten film ~ nebyl špatný** ако искаш да знаеш, този филм съвсем не беше лош; **do toho ti nic není!** – ~ **je mi do toho moc** това никак не те засяга! – *напротив, това много ме засяга, много ме интересува*

náhon, -u м. 1. канал, улей: **mlýnský ~** воденичен улей 2. *техн.* предаване: **přední, zadní ~** предно, задно предаване

náhončí, -ího м. 1. лов. гонач, гончия, участник в хайка 2. *пейор.* агент, помагач

nahonem нар. разг. набързо, набърже, на бърза ръка, на крак

nahon|it, -ím св. 1. надоканам, подбера, подгоня (*дивеч и под.*) 2. *разг. експр.* наваksam, смогна: **~it zpoždění** наваksam закъснение

náhorn|í, -í, -í висок, планински, високопланински: **~í rybník** високопланинско езеро, високопланински рибарник; **~í rovina** *геогр.* плато

nahoru нар. 1. нагоре (*за посока*): **stoupat po schodech** ~ изкачвам се нагоре по стълбите; **vylézt ~** изкача се горе; **dát ~ na skříň** сложа отгоре на гардероба; **dej ruce ~!** *вдигни ръце* насам-натам, нагоре-надолу; **nosí nos ~** вири си нос 2. нагоре (*за количество и под.*): **ceny jdou ~** цените се покачват; **od dvaceti let ~** от двайсет години нагоре 3. (на)горе (*за висшестоящи органи*): **poslat návrh ~** *разг.* изпрати предложението горе (*на висшестоящи органи*)

nahoře нар. 1. горе, отгоре (*за местоположение*): **~ na skříni** горе, отгоре на гардероба; **konečně jsme ~ (na kopci, na věži)** най-после ето ни горе (на върха, на кулата) 2. *разг.* горе (*за висшестоящи органи*): **věc se řeší ~** проблемът се решава горе; **život ~** живот във висшето общество 3. по-горе (*в книга, статия и под.*): **jak už ~ uvedeno** както вече се посочи по-горе 4. *в съчет.* ~ **bez** по монокини, топлес (*за жени*): **holka ~ bez** момиче по монокини

nahořkle нар. 1. възгорчиво, нагърчащо: **chutnat ~** имам възгорчив вкус, нагърчам 2. *прен.* горчиво, кисело: **usmívat se ~** *експр.* усмихвам се горчиво, кисело

nahořkl|ý, -á, -é 1. възгорчив, нагърчащ, гор-

чивичък: **~é pivo** възгорчива, нагърчаща бира 2. горчив: **~á vůně** горчива миризма

nahospodař|it, -ím св. натръпам (*чрез нестене*), икономисам, спестя: **~it jmění** натръпам състояние; **~it si několik tisíc** спестя няколко хиляди

nahot|a, -y ж. 1. голота: **vysvléci se až do ~y** съблека се до 2. *прен.* голота, откритост, незалесеност, пүстош: **vykácená místa zela ošklivou ~ou** изсечените места зеха с гръзната си голота 3. *прен.* голота, неприкритост, естественост, неподправеност, реалност: **život v celé ~ě** животът в цялата му голота; животът такъв, какъвто е

nahrab|at, -u св. 1. (*co/čeho*) нагребя, сгребя, натръпам (*нещо*): **~at slámu/slámy** нагребя, натръпам слама; **~at kopky sena** събера сено на копъ

náhrad|a, -y ж. 1. обезщетение, компенсация: **peněžitá ~a** парично обезщетение; **dát, dostat ~u za ztracenou věc** дам, получа обезщетение за намиране на изгубена вещ; **~a škody** *юрид.* обезщетение за вреди и загуби 2. възстановяване: **~a cestovních výloh** *адм.* възстановяване на пътни разходи 3. компенсация; заместител, заместник: **dostat ~ou, v ~u za ztracenou knihu jiné dílo** получа като компенсация за изгубена книга друго произведение; **nemají za něho ~u** нямат заместник за него, нямат кой да го замести; **dát za sebe ~u** посоча си заместник; **umělá ~a chrupu** изкуствена челюст

nahrad|it, -ím св. 1. (*co komu*) отблагодаря се, отплатя се (*на някого за нещо*); възнаградя (*някого за нещо*); възстановя (*нещо на някого*), обезщетя (*някого за нещо*): **syn ~il rodičům všechny starosti** синът се отплати на родителите си за всички грижи 2. (*koho, co kým, čím*) заменя, сменя, замества (*някого, нещо с някого, с нещо*); компенсiram (*някого за нещо*): **zrušené zákony je třeba ~it novými** отменените закони трябва да бъдат заместени с нови; **~it nezkušenost pilí a svědomitostí** компенсiram неопитност с усърдие и добросъвестност 3. наваksam, компенсiram: **~it zameškaný čas, den** наваksam, отработя загубено време, изгубен ден

nahraditeln|ý, -á, -é заменим: **každý člověk je ~ý** всеки човек е заменим; **těžko ~á ztráta** трудно поправима загуба

náhradn|í, -í, -í 1. резервен, запасен: **~í klíč** резервен ключ; **~í brankář** резервен вратар; **~í díly** резервни части 2. компенсационен: **~í**

volno свободен ден, свободни дни, получени като компенсация **3.** алтернативен: **~í vojenská služba** алтернативна военна служба
náhradnic|e, -e ж. **1.** заместничка **2.** спорт. резервна състезателка, резерва
náhradník, -a м. **1.** заместник **2.** спорт. резервен играч, резервен състезател, резерва
na|hrát, -hraj| разг. -hraj нескв. **1.** муз. техн. запиша на грамофонна плоча, на магнетофонна лента; направа звукозапис: **~hrát skladbu** запиша, направа запис на музикална творба **2.** физкулт. подам (топка и под.), дам пас: **~hrát míč, kotouč** подам топка, шайба; **~hrát spoluhráči** (във волейбол) подам на партньора си **3.** (коти) направа услуга, дам коз (на някого): **svým článkem ~hrál redaktor nepřátelským živlům** прен. експр. със статията си редакторът направа услуга, даде коз в ръцете на вражеските елементи
na|hrát se, na|hrát si, -hraj se (si) разг. -hraj si (se)/-hrám se (si) нескв. и св. наигравам се/наиграя се до насита: **už jste se (si) ~hráli dost** вече доста си поиграхте
nahrávac|í, -í, -í техн. звукозаписен: **~í zařízení** звукозаписно устройство
nahráv|at, -ám нескв. **1.** записвам, правя звукозапис **2.** спорт. подавам (пас) **3.** (коти) давам коз в ръцете (на някого); правя услуга, поставям се в услуга (на някого): **osud mi ~al, měl jsem štěstí** съдбата ми се усмихваше, имах щастие, късмет; **~at reakci do rukou** давам коз в ръцете на реакцията
nahráv|ka, -y ж. **1.** запис, звукозапис: **veřejná ~a lidových písní** документален запис на народни песни **2.** спорт. подаване, пас
nahraz|ovat, -uji разг. -uju нескв. **1.** (со коту) възстановявам (нещо на някого), обезщетявам (някого за нещо); отблагодарявам се, отплащам се (на някого за нещо); възнаграждавам (някого за нещо) **2.** (коho, со) сменям, заменям, сменявам, замествам, компенсирам (някого, нещо); хим. субституирам
náhrazk|a, -y ж. **1.** заместител, сурогат **2.** прен. компенсация
nahrbeně нар. прегърбено, приведено
nahrben|ý, -á, -é прегърбен, изгърбен, приведен, навъден
nahrb|it, -ím св. прегърбя, изгърбя, превия, извия: **kočka ~ila hřbet** котката изви гръб; **stáří ji ~ilo** старостта я прегърби
nahrb|it se, -ím se св. прегърбя се, наведя се: **~il se ve dveřích** той се приведе, минавайки през вратата

nahrb|ovat, -uji разг. -uju нескв. прегърбвам, изгърбвам, превивам; извивам, навещавам, привещавам
nahrb|ovat se, -uji se разг. -uju se нескв. прегърбвам се, навещавам се, привещавам се
náhrdelník, -u м. огърлица, гердан, наниз, колие: **perlový ~** огърлица от перли
nahr|nout, -nu св. натрупам, струпам, събера: **~nout práci někomu** стоваря върху някого (много) работа; **~nout do jámy zem** нария, съборя пръст в яма; **~nout látku do záhybu** набера, надипля плат
nahr|nout se, -nu se св. (kam) нахлупя, нахълтам, струпам се (някъде): **do očí se ~nuly slzy** очите се напълниха със сълзи, очите се насълзиха
nahrn|ovat, -uji разг. -uju нескв. натрупвам, струпвам, събирам
nahrn|ovat se, -uji se разг. -uju se (kam) нескв. нахлупвам, струпвам се, натрупвам се (някъде)
náhrob|ek, -ku м. надгробен камък, надгробен паметник, надгробна плоча
náhrobn|í, -í, -í надгробен
nahromad|it, -ím св. натрупам, струпам, събера (на куп, на едно място)
nahromad|it se, -ím se св. натрупам се, струпам се: **v místnosti se ~ilo plno kouře** стаята се изпълни с пушек; **na ulicích se ~ily zástupy** по улиците се струпаха тълпи хора
nahromažd|ovat (se), -uji (se) разг. -uju (se) нескв. натрупвам (се), струпвам (се)
nahrubo, na hrubo нар. на едро; в основни линии, в общи черти: **mlít kávu, mouku ~** меля кафе, брашно на едро; **byl s prací ~ hotov** той привърши работата си в общи линии; **obrábět ~** техн. правя първична обработка
na|hřát, -hřeji разг. -hřeju св. нагрѐя, затопля, натопля, стопля
nahřív|at, -ám нескв. нагривам, стоплям, натоплям, затоплям: **~at ruce nad kamny** грѐя, топля си ръцете на печка; **~at zkumavky** нагривам епруветки
náhub|ek, -ku м. намордник ♦ **dát někomu ~ek** сложа намордник на някого, запуща устата на някого
nahust|it, -ím св. **1.** напъпвам: **~it pneumatiku, míč** напъпвам (автомобилна) гума, топка **2.** експр. натъпча, напъхам, претъпкам, препълня, натрупам, напълня, запълня: **~it do jednoho článku množství různých věcí** напъхам в една статия множество различни неща; **~il do sebe plno vědomostí** той се натъпка, той беше се натъпкал със сума ти знания; **byla nahuštěna snahou říci co nejvíce** тя беше из-

пълнена с желание да каже колкото се може повече

nahušť|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. натъпквам, напъхвам, претъпквам, препълвам, изпълвам 2. експр. натъпквам, напъхвам, препълвам, изпълвам

nahý|, -á, -é 1. гол: ~á ramena гóли, открити раменè; **svléci někoho do ~a a)** съблèка някого гол б) *прен.* окрада, оберà напълно някого

♦ **míse, cítí se jako ~ý vtímní** чýвам се като рýба на сýхо 2. гол, оголен, непокрýт, открит: ~é větve гóли клóни

nahýb|at, -ám нескв. наклонявам, наклàням, навèждам, свèждам, привèждам: ~at pùllitr k ústům надýгам хàлба

nahýb|at se, -ám se нескв. навèждам се, наклàням се, надвèсвам се, свèждам се, привèждам се, изкривявам се

nach, -u м. книж. пýрпур, насýтено червèн цвят; червèна, àлена боя

nacház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. намырам

nacház|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se нескв. намырам се, обикн. *третол.* -í se намыра се, срèща се, открýва се

nachlad|it se, -ím se св. простудя се, простýна, настýна, изстýна

nachladl|ý, -á, -é настýнал, изстýнал

nachlad|nout (se), -nu (se) св. настýна, изстýна, простýна, простудя се

nachlazen|í, -í ср. настýнка, простýда

nachlazen|ý, -á, -é настýнал, простýнал

nachmelen|ý, -á, -é експр. кóйто е на градус; пийнал, пиян

nachmuř|it (se), -ím (se) св. намрýща (се), смрýща (се), навýся (се)

nachomý|t|at se, разг. nachomejt|at se, -ám se (kde) нескв. разг. (случайно) попàдам (някúде): **kde ten se tady ~á?** тóй откúдè се навýра тýка?

nachomý|t|nout se, разг. nachomejt|nout se, -nu se (kde) св. разг. (случайно) попàдна (някúде)

nachově нар. пýрпурно, àлено, я́рко червèно, пýрпурночервèно: ~ červený пýрпурночервèн, я́ркочервèн

nachov|ý, -á, -é пýрпурен, пýрпурночервèн, àлен

nachvat нар. набързо, бързо, на бърза рýка, ведна́га, спèшно: mít ~ бързам

nachýl|it, -ím св. наклоня, наведà, сведà: ~it sluch/sluchu komu, čemu *прен.* (склоня да) изслýшам някого, нèщо

nachýl|it se, -ím se св. 1. наклоня се, наведà се, приведà се, сведà се, надвèся се 2. обикн. *третол.* -í se книж. зададе се (за време): **podzim se už ~il** вèче се зададе èсен

náchylnost, -í жс. склòнност, наклòнност, предразположèние: ~ k určitým chorobám мед. предразположèние кým определèни заболявания; cítit ~ k někomu изпитвам благо-склòнност, благоразположèние кým някого; ýмам предпочитàние, слàбост кým някого

náchyl|ný, -á, -é (k čemu) предразположен, склòнен, наклòнен (кým нецú): **být ~ý k tloustrnutí** предразположен, склòнен сým кým напълняване

nachyl|ovat, -uji/разг. -uju нескв. наклонявам, навèждам, свèждам: ~ovat láhev k ústům надýгам бýтýлка

nachyl|ovat se, -uji/se/разг. -uju se нескв. наклàням се, навèждам се, клоня: **slunce se ~uje** слънцето клонí кým зàлез; **den se ~uje** денят превàля; **~ovalo se k bouři**е приближаваше бýря, надигаше се бýря

nachyst|at, -ám св. пригòтвя, подгòтвя: ~ej mi svačinu! пригòтви ми закúска! ~at si proslov подгòтвя си рèч; ~at se na cestu пригòтвя се за пýт

nachyt|at, -ám св. 1. (čeho/co) наловя (нецú): ~at ryb/rybu наловя рýба 2. (čeho/co) насъберà, напълня (нецú): ~at vody do sudu напълня, насъберà водà в бýчва; ~at teplo do šatů насъберà топлинà в дрèхите 3. (koho nač) разг. подмàмя, примàмя (някого с нецú); надлèжа, излèжа (някого); хвàна (някого) на вèдицата: ~ala ho na hezkou tváříčku тý го подмàми с хýбавото си личицè; ~ali ho na peníze подмàмиха го, подлèгаха го с парí; **dá se ~at na všechno** хвàща се на всýка вèдица 4. (koho) разг. пипна, хвàна (някого): ~at zloděje při činu пипна крадèца на мýсто, на местопрестýплèнието; ~al ho při lži тóй го хвàна в лъжà

nachyt|at se, -ám se св. 1. (na co) налепà се, полепà се, полèпна, насъберà се (на нецú, по нецú, върху нецú): **sníh se ~al na obočí** по вèждите бèше полèпнал сняг; **prach se ~al na lustru** по полилèа се бèше насъбрàл прах; **děti se mu ~aly za ruce** децàта се наловíха за ръцèте му 2. (nač) разг. подмàмя се, подлèжа се (по нецú): ~al se na reklamu тóй се подмàми по реклàмата

naivit|a [-a-i-], -y жс. 1. найвност, наивитèт, простодýшие, детинщина 2. найвна постýпка

naiv(k)|a I [-a-i-], -y м. и жс. разг. експр. наивник, наивница

naivk|a II [-a-i-], -y жс. 1. найвна, простодýшна, неòпитна девòйка 2. театp. актриса, кóято играе рòли на наивни млàди девòйки

naljít I, -jdu *св.* (kam) проникна, навляза, вляза (някъде): **do místnosti ~šel kouř** в стаята навлезе, нахлѹ пѹшек

naljít II, -jdu *св.* 1. (koho, co) намѣря, открѣя (някого, неѣо): **~jít ztracené klíče** намѣря из-

губѣнѣ **~jít** кѹйто тѣрси, намѣря; **čemu se člověk v mládí naučí, v stáří jako když ~jde** (jako by našel) каквѹто си наѹчил на младинѣ, на старинѣ ти е катѹ подарѣно; **kdo chce psa bít, vždy si hůl ~jde** поговорка кѹйто си ѣма брада, все ще намѣри грѣбен да я рѣши 2. (koho, co) намѣря, срѣшна (някого, неѣо): **~jít přítele** намѣря си приятел; **~jít pochopení, porozumění** намѣря, срѣшна разбѣране (у някого); **konečně jsme se ~šli** *прен.* най-пѹсле се разбѣрахме; **~jít sám sebe** намѣря сѣбе си (своего призвание) 3. (co na kot, čet; v kot, čet) намѣря, открѣя, забелѣжа, видѣя (неѣо в някого, в неѣо; у някого): **~jít na někom, v něčem jen přednosti** открѣя у някого, в неѣо сѹмо добѣри, положѣтелни чертѣ

naljít se, -jdu se *св.* намѣря се, открѣя се, появѣя се; *често третол.* **-jde se** ѣма, съществѹва: **~šli se mezi nimi i zrádci** междѹ тях се намѣриха и предѣтели; **na všem se něco ~jde** всѣ ще се намѣри някой недостѣтък

naljžděť, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* 1. блѣскам се, ѹдѣям се (в неѣо) (с превозно средство) 2. (na co) навлизам, влизам (в неѣо) (за превозно средство): **letadlo ~í na startovací dráhu** самолетѹт навлиза в пѣстата за стартѣране 3. *ж.п.* приближавам се внимѣтелно за скѣчване 4. (kam, na koho) напѣдам (някого), врѣхлитам (срѣѹ някого, върху някого) навлизам сѹс завоевѣтелна, грабѣтелска цел (някъде)

naljmout, -jmu *св.* 1. наѣма; взѣма под наѣм, за врѣменно пѹлзване, под арѣнда 2. наѣма (на работа, служба и под.), завербѹвам: **~jatý vrah** наѣт, наѣмен убѣец

nakadeřjit, -ím *св.* накѣдря, напраѣя причѣска: **~it vlasy** накѣдря косѣ; **~ené verše** *прен.* парфюмѣрани, сладникѣви стихѹве; **~ená řeč** *прен.* напѹдрена, помпѹзна рѣч 2. *обикн.* **-it se** накѣдря се, напраѣя си причѣска: **dát se ~it** накѣдря си косѣта

nakapjat, -u/-ám *св.* 1. натека кѣпка по кѣпка 2. налѣя кѣпка по кѣпка, накапѣя: **~at léc na cukr** **~at** jedu do srdce *прен.* влѣя отрѹва в сѣрцѣто 3. накапѣя, покапѣя, понакапѣя: **~at vosk na podlahu** накапѣя, покапѣя вѹсѣк на пѹда

nakasjat, -ám *св.* запрѣтна, засѹча, вдѣгна (рѣкави, пола и под.)

nakasávjat, -ám *несв.* запрѣтѹвам, засѹквам, вдѣгам (рѣкави, пола и под.)

nakašjat, -u *св.* (nač) 1. изкашлям се (върху неѣо) 2. *прен.* плѣя (на неѣо)

nakazja, -y *ж.* зараза, инфѣкция: **chránit se před ~ou** пѣзя се от зараза, от инфѣкция; **podlehnout ~e** заразя се

naká|zat, -žu/книж. **-ži** *св.* (komu co) заповѣдам, зарѣчам; предпѣша (неѣо на някого): **~zali nemocnému slunce, vzduch** предпѣсаха на болѣния слѣнце, вѣздух; **~zala mu sedět** тѣ му заповѣда, кѣза му да сѣдѣ

nakazjit, -ím *св.* (koho, co čím) 1. заразя, инфѣтирам (някого, неѣо с неѣо) 2. *прен.* заразя (някого с неѣо); поставѣ свой отпѣчатѣк наѹколо

nakazjit se, -ím se *св.* (čím) заразя се (с неѣо): **~it se týfem** заразя се от тѣф; **~it se veselím** *прен.* заразя се от веселѣта; **~il se nudou** *прен.* скѹката се предѣде и на нѣго

nakaz|ovat, -uji/разг. **-uju** *несв.* (komu co) запѹвѣдам, нарѣждам, зарѣчѹвам, кѣзвам, предпѣсѹвам (неѣо на някого): **~ovat dětem, aby nevycházeli na ulici** кѣзвам, зарѣчѹвам на децѣта да не излизат на ѹлицата

nakažlivost, -i *ж.* заразнѹст, заразитѣлнѹст, прилѣпчивѹст, прихватлѣвѹст

nakažlivý, -á, -é заразен, заразитѣлен, инфѣциѹзен, прилѣпчив, прихватлѣв: **~á nemoc** заразна болѣст; **~ý smích** заразитѣлен смѣх

nakdy *нар.* местоим. 1. катѹ *вѣпр.* за кога 2. катѹ *отн.* за кога: **oznámit hodinu, ~ byla svolána schůze** съѹбщѣ часѣ, за кѹйто се свѣква събрѣниѣто

nakec|at, -ám *св.* 1. (co; čeho; kde) *разг. експр.* напѣскам (с неѣо нечѣсто), покапѣя, оплѣскам (неѣо): **ne~ej tady!** (внимѣвай) да не накапѣш, да не оплѣскаш тѹк! 2. *разг.* напраѣя, сгѹтѣя (неѣо лошо): **neumí nic lepšího uvařit, leda jen ~at nějaké knedlíky** не умѣе да сгѹтѣви ниѣо, освѣн някакѣи ѹжасни кнѣдли 3. (čeho) *вулг.* надрѣнкам, наплѣща, наговѹря глѹпѹсти, врѣли-некипѣли

náklad, -u *м.* 1. товѣр 2. *често мн.* **náklad|y, -ů** разнѹски, рѣзходи, рѣзход, издрѣжка, парѣчни сѣдѣства: **~ na studie** разнѹски по слѣдване; **vydat knihu vlastním ~em, na svůj ~** издѣм книгѣ на собѣствѣни разнѹски, за свѹя сѣтка

nakladatel, -e *м.* издѣтел, книгоиздѣтел

nakladatelský, -á, -é издѣтелски, книгоиздѣтелски: **~á smlouva** издѣтелски дѹговор, дѹговор с издѣтелство; **~é podnikání** *икон.* издѣтелска дѣйност

nakladatelství, **-í** *ср.* **1.** издательство **2.** издателска дейност

nakládat, **-ám** *несв.* **1.** (на со) товаря, натоварвам (на нещо) **2.** (со) товаря (нещо): **~at lod'** товаря кораб **3.** (со/čeho) слагам, наслагвам (нещо) (в голямо количество): **~at do kamen** слагам топливо, гориво в пещка; подклаждам пещка **4.** (коти со; на коho со) *експр.* товаря (някого с нещо): **~á mu příliš mnoho (úkolů)** прекалъ го (много)

nepočítaných здравата го налага с тояга **5.** налагам, слагам **6.** (s kým, s čím jak) отнасям се (с нещо, с някого по някакъв начин): **~at hospodárně, špatně (s časem, s penězi)** изразходвам, харча пестеливо, лошо (време, пари); **~at s někým vlídně, hrubě** отнасям се, държа се с някого любезно, грубо

nakládk, **-a**, **-u** *ж.* товарене: **včasná ~a a vykládka** навременно товарене и разтоварване

nákladně *нар.* скъпо, богато

nákladní, **-í**, **-í** товарен: **~í doprava** товарен транспорт; **~í smlouva** *икон.* договор за товарене и транспорт; **~í list** *ж.п.* товарителница; **~í karta** *пош.* товарителен фиш, товарителна карта

nákladní, **-á**, **-é** *скъп:* **~á cesta** скъпо пътуване; **vést ~ý život** живя на широко, на широка нога

naklánět, **-ím**, **3. мн. -ějí/-í** *несв.* наклонявам, накланям, навещавам, свещавам, спускам надолу

naklánět se, **-ím se**, **3. мн. -ějí se/-í se** *несв.* навещавам се, наклонявам се, навещавам се, свещавам се, огъвам се: **slunce se ~ělo k západu** рядко слънцето клонеше на запад

naklást, **-kladu** *св.* **1.** натрупам, наредя, наслагам **2.** наснеса (яйца) (за насекоми и под.)

naklát, **-ím** *св.* натреса (плодове от дърво)

naklepat, **-u** *св.* **1.** начукам **2.** наклепя: **~at kosu** наклепя коса **3. разг.** начукам, натракам: **~at na psacím stroji** натракам на пишеща машина

naklepávat, **-ám** *несв.* **1.** начуквам: **~at biftek** начуквам бифтек **2.** наклепвам (коса) **3. разг.** натраквам (на пишеща машина) **4.** очуквам: **~at příšalku** очуквам върбова пръчка, за да направя свърка **5.** чукам, накарнявам целостта на нещо с удар, с удране, с чукане

naklepnout, **-nu** *св.* удара, чука, пукна, накарня целостта на нещо

naklíčít, **-ím** *св.* прорасна, поникна, покърам (за картофи, семена и под.)

naklíčovat, **-uji/разг. -uju** *несв.* прораствам, пониквам, покърам

naklížít, **-ím** *св.* **1.** наклея, намажа с клей, с туткал **2.** залепя нещо с клей, с туткал

náklon, **-u** *м.* наклон, накланяне, навещаване

naklonit, **-ím** *св.* **1.** (со) наклоня, наведя (нещо) ♦ **~at dopředu (dole)**

склоня, благоразположа (някого за нещо)

naklonit se, **-ím se** *св.* (nad kým, čím; nad koho, co; ke komu, k čemu; z čeho) наклоня се, наведя се, сведя се, навдвеса се (над някого, над нещо; от нещо)

náklonnost, **-i** *ж.* **1.** (k čemu) наклонност, склонност (към нещо) **2.** (ke komu) благосклонност, симпатия, благоразположение (към някого)

nakmínovat, **-uji/разг. -uju** *св.* наръся, поръся с ким

nakojit, **-ím** *св.* накармя

nakolik *нар. местоим.* **1.** като въпр. доколко, колко **2.** като отн. доколкото, колкото

nakonec *нар.* **1.** най-после, накрая **2.** и така, значи: **~ chceš, abych tam šel já** значи йскаш аз да отида там; **~ jsi to udělal ty** и така, значи ти си направил това **3.** в края на краищата: **~ je to jedno** в края на краищата това е все едно **nakonzervovat**, **-uji/разг. -uju** *св.* законсервирам, консервирам: **~ovat pušku** намажа пушка с оръжейна смазка

nakopat, **-u** (co/čeho) *св.* накупа, наизвадя (нещо): **~at uhlí** накупа въглища; **~at si brambor** наизвадя картофи

nakopnout, **-nu** *св.* нараня, накарня (като ритна, удара, чука): **~nuté brambory** наранени с удар картофи

nakoso, **na koso** *нар.* косо, напреки, напърно, по диагонал, на верев

nakouknout, **-nu** *св.* (kam, do čeho) *разг.* **1.** погледна, надникна, надзърна (някъде, в нещо) **2.** отбля се за малко (някъде) **3. разг.** хвърля поглед, запозна се бегло: **~l jsem do věci** хвърлих един поглед на работата

nakoupit, **-ím** *св.* накупа, купя, напазарувам: **mít ~** *нар. наречие* ♦ **~at** *нар. наречие*

направил е главата, напил се е

nakouřit, **-ím** *св.* (kde) опуша, задимя (някъде): **~it v pokoji** опуша стаята

nakouřovat ♦ **čádní**

експр. момиче – да го схрускаш **2. разг. експр.** започна, подхвана, подема: **když jsi to ~l, tak to dopověz!** след като си започнал, доизкажи се!

nakrabat, **-ím** *св.* намръщя, смръщя

nakrájet, **-ím**, **3. мн. -ejí/-í** *св.* наръжа; разкроя

nakrást, **-kradu** *св.* (co/čeho) накрада (нещо)

nakrátko *нар.* **1.** за кратко; за малко (време); малко, кратко: **~ se odmlčel** той замълча за малко; **~ pobyl v Brně** той престоя малко вре-

ме в Бърно; **lidského života je tak** ~ човешкият живот е така кратък; **stalo se to v zimě ~ před vánocemi** това стана през зимата малко преди Коледа **2. u na krátko** късо, изкъсо: **oslabily podporu** ♦ **džít koně** ~ държа юздите изкъсо
nakrč|it, -ím св. набърча; набера, събера: **~it čelo** набърча чело; **~it ramena** свия, вдигна раменё; **~it nohu v koleně** свия, сгъна крак в коляното; **~it látku** набера плът
nakrém|ovat, -uji/разг. -uju св. намажа (с крем): **~ovat boty** намажа, лъсна обувки; **~ovat si ruce** намажа си ръцете с крем
nákres, -u м. техн. чертёж, скица
nakreslen|ý, -á, -é нарисуван, изрисуван: **má silně ~é obočí** има силно изрисувани вежди
nakresl|it, -ím св. нарисувам, начертая: **~it portrét** нарисувам портрет; **~it křivku stoupání tlaku** начертая линия на покачване на налягането
nakrm|it, -ím св. нахраня: **~it dítě, dobytek** нахраня дете, добитък
nakroj|it, -ím св. (со) нарежа (нещо); отрёжа част (от нещо цяло); начёна (нещо) с рязане
nakrop|it, -ím св. напръскам, наръся, поръся (с вода)
nakrouh|at, -ám св. нарежа, насека, наклъцам на тънки ивици, на кръгчета
nakrouť|it, -ím св. **1.** засуча, насуча, усуча: **~it kníry** засуча мустак (мустаци) **2.** свия: **~it cigaretu** свия цигара **3.** извия, обърна (настрана): **~it oči, hlavu** извия очи, глава
nakrouť|it se, -ím se св. извия се, обърна се (настрана)
nakruč|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** засукам, усукам **2.** свивам: **~ovat cigaretu** свивам цигара **3.** извивам, обръщам
nakruč|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. извивам се, вия се, обръщам се, кърша се; превивам се: **to bylo smíchu a ~ování** то беше смях, то беше превиване; то беше смях, то беше клъчене
nakříd|ovat, -uji/разг. -uju св. натрия, покроя с тебешир
nakřiv|it, -ím св. накривя, изкривя, поизкривя, наведя, извия: **~it ústa k úsměvu** изкривя уста за усмивка; **~it hlavu** извия, наведя глава; **~it záda před někým** прен. наведя глава, превия гръб пред някого; подчиня се, покоря се на някого
nakřiv|it se, -ím se св. извия се, поизвия се, наведя се, изкривя се, понаведя се, огъна се
nakřivo, na křivo нар. накриво
nakřiv|ovat, -uji/разг. -uju нескв. изкривявам, извивам, поизвивам, навещавам

nakřiv|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. извивам се, изкривявам се, навещавам се, огъвам се
nakuk|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (кат, do čeho) разг. **1.** поглеждам, надниквам (някъде, в нещо) **2.** отбивам се (за малко) (някъде) **3.** надзъртам, хвърлям един поглед (на нещо, някъде)
nákup, -u м. **1.** покупка, пазаруване: **chodit na ~** ходя по покупки, на пазар **2.** покупка, покупки (закупена вещь, закупени вещи)
nákupč|í, -ího м. закупчик, снабдител
nakup|it, -ím св. накамаря, натрупам, струпам, насъбера
nakup|it se, -ím se св. натрупам се, накамаря се, насъбера се, стълпя се
nákupn|a, -y ж. изкупвателен пункт; предприятие, организация, пункт за закупуване, изкупване
nákupn|í, -í, -í **1.** пазарен, пазарски: **~í cena** пазарна цена; **~í brašna** пазарска чанта **2.** изкупвателен: **~í družstvo** изкупвателна кооперация
nakup|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** купувам, пазарувам **2.** закупувам
nakus|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** нахапвам, наяждам **2.** разг. експр. подхващам, започвам (разговор)
nakvap нар. набързо, на бърза ръка: **mít ~** много бързам
nakvaš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** подквасвам, **2.** експр. ядосвам, дразня, нервирам, изкарвам от търпение
nakvašen|ý, -á, -é експр. кисел, напушен, раздразнен, ядосан
nakyn|nout, -nu св. **1.** шупна, втасам, надъя се, надигна се **2.** прен. експр. нашишкавя, напращя
nakynul|ý, -á, -é **1.** шупнал, набъбнал, втасал, надът, надигнат **2.** прен. експр. шийшкав, нашишкавял, напращял, пухкав
nákur, -u м. готв. пудинг
nakypř|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. стана рохкав, пръхкав
nakypř|it, -ím, св. разрохкам; направя пухкав; направя (нещо) да бұхне
nakypř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. разрохквам, разпұхвам; правя (нещо) да бұхне
nakyselo, na kyselo нар. с кисела подправка; така, че да има кисел вкус: **upravit omáčku ~** направя кисел, прѳирен сос; **čočka ~** кисела леща
nakysl|ý, -á, -é възкисел, киселичък, кисел: **~ý úsměv** прен. кисела усмивка

nakysnout, -nu св. вкисна се, прокисна се, ста̀на киселичък

naláčno, na láčno нар. нагладно, на гладен стома̀х
nalád|a, -y ж. 1. настро̀ение; дух: **mít dobrou, špatnou ~u** ймам доб̀ро, ло̀шо настро̀ение; ймам, нямам настро̀ение; **slavnostní ~a** празнично настро̀ение 2. доб̀ро, приповдигнато настро̀ение: **dostat se do ~y** добия доб̀ро настро̀ение; **být v ~ě** *прен.* в настро̀ение съм, пийнал съм 3. каприз, прищя̀вка 4. атмосфѐра, дух, настро̀ение, характер: **~a večera** атмосфѐра на вечерта̀

naladičk|a, -y ж. *експр.* настро̀енийце: **veselá, bezstarostná ~a** весело, безгрижно настро̀ение

naladěň|ý, -á, -é 1. настрѐден, акорди́ран 2. *техн.* настрѐден (на вълна) 3. настрѐден, разполо́жен (доб̀ре, зле)

nalad|ít, -ím св. 1. настрѐя, акорди́рам: **~it housle** настрѐя цигу̀лка; **~it klavír** акорди́рам пи́ано 2. *техн.* настрѐя (на вълна с определена дължина) 3. прида́м на нѐщо определѐн характер, то̀н, вид, израз; настрѐя: **~it slavnostně obličej** прида́м на лицѐто си тържѐствен вид, израз; **~it rozmluvu citově** прида́м на разгово̀ра емоциона́лен характер, емоциона́лен то̀н 4. (koho) настрѐя (някого); създа́м настро̀ение (у някого); предразполо́жа, възхитя́ (някого): **~it si posluchače bodrostí** настрѐя слуша̀телите си в бо̀дър дѹх, създа́м у слуша̀телите си бо̀дър дѹх

naládově нар. емоциона́лно, задущѐвно, сантимента́лно; според настро̀ението си

naládovost, -i ж. своенра̀вност, капризност, каприз, прищя̀вка

naládom|ý, -á, -é 1. своенра̀вен, капризен, вятѐрничав; непостоя́нен: **~ý člověk** човѐк на настро̀ение, човѐк на мо̀менти 2. създа́ващ настро̀ение; интимен, лиричен, поетичен, романтичен, сантимента́лен: **~ě osvětlení** интимно осветлѐние

nalák|at, -ám св. (koho nač, k čemu) примамя, съблазня́, привле́ка (някого с нѐщо)

nalá|žovat, -uji/разг. -uju *експр.* разкрася́, предста̀ва в ро̀зова светлина̀

nalám|at, -u св. начу́пя, натроша́: **~at si větve na oheň** начу́пя кло̀ни за о́гън

nalam|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. пречу́пвам, начу́пвам, прекѐршвам, превивам *и прен.* 2. ле́ко начу́пвам, поначу́пвам

nalap|at, -ám св. 1. наловя́, 2. *експр.* уловя́, хва́на, сга́ща, пипна, спипам: **~at někoho při činu**

хва́на някого на местопрестъплѐнието 3. (koho nač) *експр.* съблазня́, примамя, прилѐжа (някого с нѐщо): **~at někoho na sliby** съблазня́ някого с обеща́ния 4. поѐма, нади́шам се: **~at čistý vzduch do plic** нади́шам се с чист вѐздух

náled|í, -í *ср.* полѐдица

naléh|at, -ám *несв.* 1. (na koho, co) натѐскам, наля́гам, набля́гам; блѐскам (вѐрху някого, вѐрху нѐщо): **~at na veslo** наля́гам, натѐскам (вѐрху) веслѐ 2. (na koho, co) наля́гам, обхва́щам, обзѐмам измѐчвам, гнетя́ (някого, нѐщо): **na otce ~ají starosti** грижи наля́гат, обзѐмат баща̀та 3. (na koho čím) настоя́вам (за нѐщо пред някого), упори́то йскам (нѐщо от някого), подка́ням (някого към нѐщо): **~at na někoho prosbami** затру́пвам, обсы́пвам някого с молби́; **~at na někoho dotazy** настоя́вам да ми се отгво̀ри 4. не тѐрпя отла́гане; нале́жащ съм (за предме́ти): **věc už ~ala** ра̀ботата ве́че не тѐрпѐше отла́гане; **vyhovět ~ající potřebě** задово́ля нале́жаща нѹжда

naléhavě нар. 1. насто́йчиво, настоя́телно, упори́то 2. неотлѐжно, спѐшно

naléhav|ý, -á, -é неотлѐжен, неотмени́м, бѐрз, спѐшен, незаба́вен; нале́жащ, ѓстѐр, настоя́телен: **~ě opatření** неотлѐжна, бѐрза мя̀рка: **~á povinnost** неотмени́мо задѐлѐжение; **~ý návrh** настоя́телно предложе́ние; **~á potřeba pracovních sil** ѓстра нѹжда от ра̀ботна ръ́ка, от ра̀ботна си́ла; **~á prosba** насто́йчива молба̀

nalehko, na lehko нар. ле́ко: **obléct se ~** облека́ се ле́ко; **jít ~** вѐрвя́ ле́ко

naleh|nout, -nu св. (na koho, na co) натѐсна, при́тѐсна, налѐгна (някого, нѐщо); лѐгна (вѐрху някого, вѐрху нѐщо): **~nout tělem na soupeře** при́тѐсна с тя́ло съпе́рник

nalep|ít, -ím св. (co na co) залепя́, приле́пя (нѐщо вѐрху нѐщо)

nalep|ít se, -ím se св. (co na co) залепя́ се, приле́пя се (нѐщо вѐрху нѐщо)

nalépk|a, -y ж. етике́т

nalep|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (co na co) налѐпвам, залѐпвам (нѐщо вѐрху нѐщо)

nalep|ovat se, -uji/se/разг. -uju se *несв.* (na co) залѐпвам се, полѐпвам се, лепя́ се, лѐпна, полѐпвам (вѐрху нѐщо)

nalept|at, -ám св. (co) разя́м, проя́м (нѐщо); повредя́, нараня́, на́кѐрня, наруша́ целостта̀ (на нѐщо): **~at pokožku** нараня́ епидѐрмис; **~ané přátelství** *прен.* наруше́но, на́кѐрне́но прия́телство

naleptáv|at, -ám *несв.* (co) разя́ждам, проя́ждам

(нещо); наврещдам, наранявам, нарушявам, накърнявам целостта (на нещо)

naléšt|it, -ím св. лѣсна, излѣскам

nalét, -u м. въздушно нападение

nalét|at, разг. nalít|at I, -ám нескв. (кат, пащ) летя (към нещо, срещу нещо), приближавам се, спускам се (към нещо): **~at na cíl** летя към целта, срещу целта; **~at k přistání** спускам се за кацане

nalét|at, разг. nalít|at II, -ám св. 1. (кат) напáдам, окáпáя: **listí ~alo na dvůr** (много) листа напáдаха по двора 2. налетя, влетя (някъде): **mouchy ~aly do místnosti** (много) мухи налетяха в стаята 3. (со) измина (със самолет), пролетя, налетя (определено разстояние): **pilot ~al tisíce kilometrů** пилотът пролетя хиляди километри

nalétáv|at, разг. nalítáv|at I, -ám нескв. (кат, пащ) летя (към нещо, срещу нещо), приближавам се, спускам се (към нещо)

nalétáv|at, разг. nalítáv|at II, -ám нескв. 1. (кат) пáдам, окáпáвам 2. влетявам, налетявам (някъде) 3. (со) изминавам (със самолет) пролйтáм (определено разстояние)

nalít|at se, -ám se нескв. и св. разг. експр. натичам се (по работа, по задачи): **co se jen ~á, než všechno sežene** голямо тичане пáда/ще пáдне, докато набáви всйчко

nalet|ět, -ím св. 1. (кат) влѣза (с летене), налетя, влетя (някъде): **mouchy ~ěly do pokoje** в стаята налетяха, влязоха (много) мухи 2. (пащ) налетя (на нещо); блѣсна се, удáря се (о нещо) (при летене): **~ěl hlavou na zeď** експр. той си блѣсна главата в стената 3. (коти, щети; пащ) разг. експр. хвáна се на вѣдицата (на някого); подмáма се (по нещо); остáна излѣган, измáмен, подвѣден (от някого, от нещо): **~ěl lháři** той повърва на лъжеца, хвáна се на лъжата; **~ěl slibům, na sliby** той се хвáна на обещанията; **~ět na falešnou reklamu** подведá се по фалшива реклама

nalét|nout, разг. nalít|nout, -nu св. (пащ) 1. налетя (на нещо), блѣсна се, удáря се (о нещо) (при летене) 2. разг. експр. хвáна се на вѣдицата, подмáма се, остáва се да бѣда измáмен, подвѣден

nalet|ovat, -uji/разг. -uju нескв. рядко 1. налитам, влизам (с летене) 2. налитам (на нещо); блѣскам се, удрям се (в нещо, о нещо) (при летене) 3. разг. експр. хвáщам се на вѣдицата, подмáмвам се, измáмвам се, бйвам излѣган

nálev, -u м. 1. саламура, марината, разсол; отвáра, настойка 2. мед. клизма

nalévan|ý, -á, -é наливен: **~é mléko** наливно мляко

nalév|at, -ám, разг. nalív|at, -ám нескв. наливам, ~~отливám~~ **~at někomu čistého vína** каз-

вам някому самáта йстина

nalév|at se, разг. nalív|at se, -ám se наливам се, наедрявам, напращявам

nálevk|a, -y ж. фуния (за наливане на течност)

nálevkovitě нар. фуниевидно, във фóрмата на фуния, във вид на фуния

nálevkovit|ý, -á, -é фуниевиден

nálevn|a, -y ж. пивница, механа, бар, бърче

nálevn|í, -í, -í в съчет. **~í místnost** помещение, където се тóчи бйра; **~í pult, stůl** мокър тезгях, мокър бюфет

nalevo нар. 1. наляво, отляво, вляво: **postavit se ~** застáна отляво; **stát ~ od vchodu** стоя наляво, вляво от вхóда, стоя отляво на вхóда; **otáčet se napravo ~** обръщам се насáм-натáм; **~ vpříc** воен. полуналяво! **~ vyrovnat!** воен. наляво рвнѣ **~** ~~направо~~ вървя право напред, действам праволинейно 2. прен. наляво: **politický vývoj jde ~** политическото развитие олевява, върви наляво; **zařadit se v umění ~** застáна на лѣви позиции в изкуството

nález, -u м. 1. откритие, находка: **~ ztraceného předmětu** намиране на загубен предмет; **~ starých mincí** находка от стари монети 2. намѣрена вещ, находка: **odevzdat ~** предáм намѣрена вещ; **ztráty a ~y** бюрò „Загубени вещи“; **výstava nových ~ů archeologických** изложба на нови археологически находки, открития 3. мед. находка, заключение: **~ na plících** находка в бѣлите дробове; **lékařský ~** медицинско заключение; диагнóза; **pítevní ~** данни от аутопсия, патолóгоанатомична диагнóза 4. юрид. решение: **soudní ~** съдебно решение

naléz|at I, -ám нескв. 1. (кат) пропѣлзявам, промѣквам се, вмѣквам се, прониквам (в нещо, някъде): **kouř ~al do místnosti** пушекът проникваше, промѣкваше се в стаята 2. обикн. мн. **-áme** разг. кáчваме се: **~at do vlaku** кáчваме се на влак, намѣкваме се във влак

naléz|at II, -ám нескв. (со на кот, на щет; со в щет) малко книж. намирам, откривам (нещо у някого, в нещо): **~at na někom přednosti** намирам в някого положителни черти

naléz|at se, -ám se нескв. книж. 1. намирам се 2. откривам се

nálezc|e, -e м. лице, намѣрило изгубена вещь

nalezen|ec, -ce *м.* намѣрено, подхвърлено детѣ
náležiš|ť, -ě *ср.* местонахождение, находище
nálezn|é, -ého *ср.* възнаграждение за намиране на загубена вещь

na|lézt I, -lezu *св. (kam)* **1.** напълзѣ, вмѣкна се, вляза (*в нещо, някъде*): **do spíže ~lezli mra- venci** в килѣра напълзѣха мравки; **~lezi tam kdekdo** *пейор.* домѣкнаха се там и канени, и неканени; кой ли (*вече*) не сѣ домѣкна там; **zima sem ~lezla** *разг.* тѣк нахлѣ стѣд **2.** обикн. *мн.* **-lezeme** *разг.* качѣм се (*на превозно сред- ство*)

na|lézt II, -lezu *св. 1. (koho, co)* *малко книж.* намѣря, открѣя (*някого, нещо*) **2.** намѣря, спечѣля, полѣча: **~lézt stoupence** спечѣля при- вѣрженик; **kniha ~lezla velký ohlas** книгата намѣри, полѣчи широк ѳтглас; **~lézt uznání** намѣря, спечѣля признѣние; **~lézt záminku k útoku** намѣря повод за нападение **3. (co na kot, na čet; co v čet)** намѣря, открѣя, видѣя, забелѣжа (*нещо у някого, в нещо*): **~lézt na někom, na něčem něco zajímavého** намѣря, открѣя у някого, в нещо нещо интересно

naležato, na ležato *нар.* в лѣгнало положение
nálež|et, -ím, 3. мн. -ej/-í *несв. 1. (komu, čemu)* *малко книж.* принадлежѣ (*на някого, на нещо*) **2. (ke komu, k čemu)** отнѣсям се, спѣдам, при- надлежѣ (*към някого, към нещо*); брой се (*между някои*); сѣм едѣн (*от някои*): **~í k nejnadanejšímu žákům** той е едѣн от най- талантливите ученици **3. (k čemu, ke komu; komu, čemu; kam)** принадлежѣ (*към нещо*); полѣгам се, подхѣждам, отѣвам (*на някого, на нещо*): **za práci ~í odměna** за работата се полѣга възнаграждение; **~í do působnosti zá- vodních výborů** това е от компетенцията на заводските комитѣти **4. безл. в сѣчет.** **jak ~í** какѣто подобѣва, какѣто слѣдва, какѣто трѣбва

nalež|et se, -ím se *св.* належѣ се

náležitě *нар.* какѣто слѣдва, какѣто се полѣга, какѣто подобѣва, надлѣжно, съѳвѣтно: **~ se tou zku- šeností poučil** той си взе сериѳзна поѣка от този слѣчай; **~ se osvědčit** оправдѣя надѣж- дите, оправдѣя всѣчки надѣжди

náležitost, -i *ж.* **1.** принадлежност, част, сѣставна част; формѣлности: **byť se všemi ~mi** апар- тамѣнт с всѣчки удѣбства, с всѣчки приспособлѣния; **přístroj se všemi ~mi** апарат с пѣлно оборудване; **~i potřebné k uzavření sňatku** формѣлности, необходими за склѣчване на брак **2.** подходящ, съѳвѣтен характер; спе- цѣфика; характерни черти: **~i volebního práva** *юрид.* формѣлности при упражняване на избирѣтелното право

náležit|ý, -á, -é съѳвѣтен, подходящ, подобѣващ, съѳвѣтствуващ, надлѣжен: **~é místo** подобѣ- ващо мѣсто; **organizace s ~ým vedením** органи- зация сѣ съѳвѣтно ръководство; **~é chování** подходящо, съѳвѣтно държание; **~ý tvar slovesa** съѳвѣтна фѣрма на глагол; **věnovat někomu ~ou pozornost** ѳдѣлям, обрѣщам на някого нѣжното внимѣние

nalíc, na líc *нар.* налицѣ, ѳкъм лицевата странѣ:
narub/naruby a ~ наѣпаки и налицѣ; **látka ~** лицѣто на плѣт, плѣт ѳкъм лицевата странѣ

nalíč|it I, -ím *св.* гримѣрам; намажа с грим, с червилѣ; начервя, направя макиѣж

nalíč|it II, -ím *св. 1. (na co)* *поставѣ капѣн (за нещо): ~it na myši (past)* поставѣ капѣн за мишки **2. (co na koho)** устрѣй клѣпка (*на ня- кого*): **~il to velmi chytře** той мнѣго изкѣсно бѣше нагласѣл работата

nalink|ovat, -uji/разг. -uju *св. 1.* разчертаѣ, раз- графѣ **2. (komu co)** начертаѣ, наплѣнирам, обѣснаѣ, посѣча (*нещо на някого*): **já vám to ~uju** *жарг. разг.* аз ще ви покажа, ще ви обѣснаѣ това

nalís|ovat, -uji/разг. -uju *св. 1.* добѣя чрез пре- сѣване: **~ovat z ořechů olej** добѣя мѣсло от ѳрехи **2.** залепѣ, свѣржа чрез пресѣване; пресѣвам: **lidé ~ovaní v autobusu** *експр.* хѣра, натѣпкани (*като сардѣли*) в автобѣс

nalít, -liji/-leji/разг. -liju/-leju *св. 1. (co do čeho)* *налѣя* ~~на~~ **~it do hlavy** налѣя някому нѣщо в главѣта; **~lít někomu odvahu** вдѣхна някому курѣж; **~lít oleje do ohně** налѣя мѣсло в ѳгњя; **~lít ně- komu čistého vína** кажа някому самѣта ѣстина

2. (co) налѣя, напѣлня (*нещо*) **3. (komu)** налѣя, сервирам (*на някого*) (*спиртно пѣтие*): **dát si ~lít** порѣчам си чѣша алкохѣл; приѣма да ми налѣят, поднесѣт алкохѣл

nalít se, -liji se/-leji se/разг. -liju se/-leju se *св. 1.* нахлѣя, натекѣ: **slzy se ~lily do očí** очѣте се налѣха сѣс сѣлзи; **krev se ~lila do tváří** кръвѣта нахлѣ в лицѣто; **pupeny se ~lily** пѣпките се налѣха **2. (čím)** налѣя се, напѣлня се, изпѣлня се (*с нещо*): **svaly se ~lily** мѣскулите се налѣха **3. вулг.** накѣркам се, нафѣркам се, напѣркам се **nalit|ý, -á, -é** **1.** наедрѣл, пѣлен, надѣт, изпѣк- нал **2. вулг.** кѣркан, фѣркан, пѣркан

nalod|it, -ím *св. (koho, co)* натовѣря, кѣча на кѣраб (*някого, нещо*)

nalod|it se, -ím se *св.* кѣча се на кѣраб

nalod|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho, co)* *товѣря,* натовѣрвам, кѣчвам на кѣраб (*някого, нещо*): **~ovat a vyloďovat zboží** *товѣря* стѣки на кѣраб и разтовѣрвам стѣки от кѣраб

nalod'ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* качвам се на кораб: **~ovat se na palubu** качвам се на палубата

nalomený, -á, -é 1. лѐко пречѹпен, счѹпен, скършен, пукнат: **~á kost** лѐко счѹпена кост **2.** пречѹпен, прегънат: **~á postava** приведена фигура **3. прен.** пречѹпен, прекършен, сломѐн, разстрѐн, развълнѹван, унил: **~é zdraví** разклатено здраве; **~ý charakter** пречѹпен, сломѐн характер; **~ý hlas** развълнѹван, разстрѐн глас

nalomjit -ím св. 1. лѐко пречѹпя, счѹпя, прекърша: **~it si kost** пукна кѐст **2.** прегъна, превия, извия: **~it loket** прегъна, свия лѐкет **3. прен.** прекърша, отслабя, разстрѐя, разклатя: **~it si čím zdraví** разклатя си здравето с нещо

nalomjit se, -ím se св. 1. пречѹпя се, счѹпя се, поочѹпя се лѐко; пѹкна се **2.** прегъна се, превия се, извия се, свия се, наведѐ се **3. прен.** пречѹпя се, прекърша се, разстрѐя се, разклатя се (*за здраве и под.*): **jeho hlas se ~il** гласът му се прекърши, трѐпна; **mravně se ~it** деградирам нравствено

nalopotjit se, -ím se *несв. и св.* бѣхтам се/набѣхтам се, трѐпя се/натрѐпя се

naloupjit, -ím св. нагрѐбя, накрадѐ: **~ené zisky** печалби от грабеж

nalovjit, -ím св. (co/čeho) наловѐ (*нещо*)

nálož, -e ж. заряд: **výbušná ~** експлозив

nalozjit, -ím св. 1. (na co) натовѐря (*на нещо*): **~it zboží do vagonu, na loď** натовѐря стѐка на влак, на кораб; **~it si pytel na záda** мѐтна чѹвал на гърбѐ си; **~it vagon** натовѐря вагѐн; **auto může ~it 5 tun** колѐта мѐже да натовѐри 5 тѐна **2. (koti co; na koho co)** *прен. експр.* натовѐря (*някого с нещо*): **~it žákům mnoho úkolů** натовѐря учениците с мнѐго задѐчи; **~it někomu deset měsíců** дрѹсна на някого дѐсет мѐсяци

~injt napřijmjt (тѐй) здравата го налѐжи, набѐи **3. (co/čeho)** наслагам, слѐжа, сѐпя, дѐм (*нещо*) (*в голямо количество*): **~it dobytku** дам хранѐ на добитѹк; **~it si na talíř brambory** слѐжа си пѣлна чинѐя картѐфи; **~it uhlí do kamen** слѐжа вѣглища в пѐчката, напѣлна пѐчката с вѣглища **4.** налѐжа, слѐжа за туршѐя; консервирам: **~it maso** налѐжа, насолѐ месѐ; **~it houby (do nálevu)** маринѐвам, налѐжа гѣби (*в маринѐта*) **5. (s kým, s čím jak)** постѣпя (*някак с някого, с нещо*); отнесѐ се (*някак към някого, към нещо*): **šetrně ~it s penězi** внимѐтелно изразхѐдвам парѐи **6. обикн. в съчет.** **být (dobře, špatně) naložen** *разг.* в (добрѐ, лѐшо) настроѐние сѹм

namáčet, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. 1. (co)* потѐпям, потопѐвам, натопѐвам, накісвам, намѐкрям (*нещо*) **2. (koho)** *прен. разг. експр.* вѣвлѐчам, накісвам, натопѐвам (*някого*): **~eli ho do té aféry** накісвахѐ го (чѐсто) в тѐя афѐра

namáčk|a, -y ж. накісване, изкісване (*на пране*)

namačkaný, -á, -é натѣпкан, претѣпкан: **~á čekárna** претѣпкана чакѐлня

namačkat, -ám св. 1. (co kam) натѣпча, наблѣскам, набѹтам, напѣхам (*нещо някъде*) **2. (co čím)** претѣпча, претѣпля (*нещо с нещо*): **galérie byla ~ána** галѐрията бѐше претѣпкана **3.** намѐчкам, напѐрава (*чрез мѐчкане, натискане*): **~at ze sněhu koulí** напѐрава снѐжни тѐпки

namačkat se, -ám se св. (kam, kde) натѣпча се, наблѣскам се (*някъде*)

namáčk|nout, -nu св. (co kam) натѣпча, напѣхам, наблѣскам (*нещо някъде*)

namáhl|a, -y ж. усѐлие, напрежѐние, мѣка, труд: **tělesná, duševní ~a** физическо, психическо напрежѐние; **s ~ou překonat překážku** с мѣка, трѹдно преодолѐя препятствие; **všechna ~a byla marná** всѐчки усѐлия бѐха напѐзани; **nestojí to za ~u** не сѐ струва трудѐ

namáhl|at, -ám *несв. (koho, co)* напѐгам, пресѐлвам, уморѐвам, преуморѐвам (*някого, нещо*): **~at oči** пресѐлвам, преуморѐвам очѐте си; **nesmí ~at nemocnou nohu** не бѐва да натовѐрѐва бѐлния крѐк; **mluvení nemocného ~alo** говорѐнето изморѐваше бѐлния

namáhl|at se, -ám se *несв. 1.* трѹдя се, работѐя (мнѐго, напѐгнато); блѣскам се, трѐпя се, мѣча се, напѐгам се **2.** напѐгам се, насѐлвам се, старѐя се, стрѐмя се, правѐя си трѹд(а): **ne~ejte se mu pomoci, je to zbytečné** не сѐ правѐте трудѐ да му помѐгате, излишно е

namáhavě *нар.* трѹдно, тѣжко; с труд, с усѐлие, с мѣка

namáhavý, -á, -é трѹден, мѣчителен, тѣжѹк, напѐгнат, изморѐтелен, изнурѐтелен: **jít těžkým, ~ým krokem** вѐрѐвя с тѣжка крѐчка, движѐ се с усѐлие

namalovat на привѐршване, на изчѐрпване; мѐлко остаѐа от нѐщо: **jeho života bylo ~** мѐлко му остаѐваше да живѐе; **bylo ~, že neomdlela** тѐ за мѐлко не припѐдна; мѐлко остаѐна тѐ да припѐдне; **mít ~** висѐя на кѐсѹм; на тѐсно сѹм; намирам (се) в прѐтеснѐно положѐние; **uzdravil se, ale měl ~** (тѐй) оздравѐ, но едѐа отгѐрѐва кѐжата, но живѐгѹт му висѐше на кѐсѹм

namalovat, -uji/разг. -uju св. 1. нарисѹвам

2. *експр.* изрисъвам, старателно изпиша (букви и под.) **3.** *прен.* обрисъвам, опиша **4.** намажа (с боя) **5.** *обикн.* **namal|ovat si** (со) гримирам си, изрисъвам си (нещо): **~ovat si rty rtěnkou** намажа, начервя си устните с червило; **~ovat si obočí** изрисъвам си веждите

nama|nout se, -nu se *св.* **1.** (*коти*) ненадейно се появя (*пред някого*), изпреча се на пътя, пред очите (*на някого*); изскоча, изникна (*пред някого*): **vyptával se každého, kdo se mu ~nul** (той) разпитваше всеки, който му се изпречеше пред очите; **příležitost se ~ne** ще се удаде случай; **~nul se nový problém** (изведнъж) изникна нов проблем **2.** *безл.* **-ne se** (*коти*) хрумне ми, скимне ми, падне ми, случи ми се: **lid nešel v řadách, ale jak se mu ~nulo** хората не вървяха в редици, а както им падне, както им дойде, в безпорядък

namasír|ovat, -uji/разг. -uju *св.* масажирам

namast|it, -ím *св.* намажа (с мазнина, с крем и под.): **~it boty** намажа обувки с маз; **~it si rozpukané ruce** намажа с крем напуканите си ръце; **~it si kapsu/kapsy** *разг.* напълня си кесията, опарича се; облажа се

namátkou *нар.* наслъки; както (ми) (по)падне; случайно, произволно: **~ vybrat** избира произволно, както ми (по)падне

namátkov|ý, -á, -é *случаен, произволен: ~á kontrola* произволна проверка

namáz|nout, -nu *св.* намажа (лѐко)

naměkko, na měkko *нар.* **1.** на мѐко, мѐко: **do-padnout po výskoku** ~ след скачане падна на мѐко **2.** *в съчет.* **vejce** ~ рѐхко (сварѐно) яйце

namel, -e/-u *м.* *бот.* мѐраво рѐгче (Claviceps purpurea): **sběr ~e** събиране на мѐраво рѐгче

namemor|ovat, -uji/разг. -uju *св.* наѹча наизѹст, наизустя, назѹбря

naměř|it, -ím *св.* **1.** отмѐря, премѐря: **~it tři metry látky** отмѐря три мѐтра плат **2.** измѐря, отбелѐжа, установя (*чрез измерване*): **~it vysokou teplotu** измѐря висѐка температурѹ

naměsícnice, -e *ж.* лунатичка, женѹ-сомнамбул

naměsíčník, -a *м.* лунатик, сомнамбул

naměsíční|ý, -á, -é, рядко náměsíční|í, -í, -í лунатичен, сомнамбулски, сомнамбулен: **~ý člověk** лунатик, сомнамбул; **je ~ý** той е лунатик;

chodit jako ~ хѐдя като лунатик, кѹтѹ сомнамбул

na|mést, -metu *св.* наметѹ (*по-големи количества смет*)

náměst|ek, -ka *м.* замѐстник: **~ek předsedy** замѐстник-председѹтел; **~ek předsedy vlády** замѐстник министър-председѹтел, вицепремиѐр; **~ek ministra** замѐстник-министър; **první ~ek (ministra)** пѐрви замѐстник-министър; **obchodní ~ek (ředitele)** замѐстник-дирѐктор по икономическата част, по икономическите въпрѹси

náměst|í, -í *ср.* площѹд

náměstíčk|o, -a *ср.* *умал.* площѹдче, мѹлѹк площѹд

náměstkyn|ě, -ě *ж.* замѐстничка: **~ě ministra** замѐстник-министър (*за жена*)

námět, -u *м.* **1.** предложѐние, идѐя, прѹект, инициативѹ **2.** тѐма, сюжѐт

námětov|ě *нар.* тематично, сюжѐтно; в тематично, в сюжѐтно отношѐние

námětov|ý, -á, -é тематичен, сюжѐтен: **~á příbuznost pohádek** тематична близост на приказки

námezdně *нар.* на нѹдница, на акѹрд, на зарѹботка

námezdn|í, -í, -í, námezdn|ý, -á, -é **1.** надничарски, наѐмен: **~í pracovní síla** наѐмна работна рѹка; **~í/~é vojsko** наѐмна войска **2.** наѐмен: **~í smlouva** трѹдов дѹговор с определѐна нѹдница

namích|at, -ám *св.* **1.** забѹркам, смѐся, пригѹтвя (*чрез разбѹркване, смесване*) **2.** *прен.* забѹркам: **kdo tu nepřijemnost ~al, ať to spraví** *прен. експр.* кѹйто е забѹркал тѹзи кашѹ, нѐка я опрѹви **3.** (*co/čeho do čeho*) примѐся, добѹвя, налѐя, сѹпя, слѹжа (*нещо в нещо*): **~ali mu jed do nápoje** сѹпахѹ му в чѹшѹта отрѹва; **~at vody do vína** налѐя водѹ вѹв вѹнѹ, смѐся вѹнѹ с водѹ; **snad mi ne~al?** да не би да ми е слѹжил отрѹва?

namícháv|at, -ám *несв. многокр.* **1.** забѹрквам **2.** пригѹтвям (*чрез разбѹркване, смесване*); смѐсвам **3.** примѐсвам (*нещо с нещо*); сѹпвам, наливам, слѹгам (*нещо в нещо*)

namíř|it, -ím *св.* **1.** (*со; со паѹ, на коѹо*) насѹча (*орѹжие*) (*кѹм нещо, кѹм някого; срещу нещо, срещу някого*); прицѐля се, примѐря се (*в нещо, в някого*): **~it (pušku) na cíl** насѹча пѹшка кѹм целтѹ, прицѐля се в целтѹ; **~it na terč** прицѐля се в мишѐна **2.** (*na со, на коѹо*) обѹрна, устрѐмя, насѹча, отпрѹвя (*нещо кѹм нещо, кѹм някого*): **~it objektiv na průvod** насѹча обектив(ѹ) кѹм манифѐстѹцията; **~it**

pohled na příchozí насѡча, отправа поглед към приближаващите се; **má ~eno na černo-vlásky** *прен. експр.* пада си по чернокоси (женѣ) **3.** (*со к četu, proti četu*) насѡча (*нещо към нещо, срещу нещо*), съсредоточа (*нещо върху нещо, към нещо*): **~it úsilí k splnění plánu** насѡча, съсредоточа усилия към изпълнение на плана **4.** *обикн.* **-it (si to)** (*kam; kudy*) насѡча се, отправа се, запѣга се, потѣгля, трѣгна (*някъде, на някъде*) ♦ **~it (si to) k lesu/lesem** отправа се към гората; **kam máš ~eno?** *разг.* къде си се запѣгил? накѣде си трѣгнал?

namísto *предлог с род. разг.* намѣсто, вмѣсто **namít[ati, -ám** *несв. (со proti četu)* възразявам (*на нещо*), оспѡрвам (*нещо*); изразявам несъгласие (*с нещо*), негодѣвам, недовѡлствувам (*срещу нещо*): **stále něco ~á** постоянно възразява, постоянно изразява някакво несъгласие; **proti tomu nelze nic ~at** срещу това нищо не може да се възрази

namítka, -y *ж.* възражение: **mít ~y** имам възражения; **nemám ~y/námitek proti jeho osobě** нямам резерви спрямо неговата личност

naml[ati, -ím *св. 1.* навършѣ **2.** изпочѣпа **3.** (*коти*) *експр.* набѣя, натѣпам, нажѣля (*някого*): **~it někomu hubu** *грубо* разбѣя мѣтрата (*на някого*)

naml[ít, -melu *св. 1.* (*со/čeho*) смѣля, намѣля (*нещо*) **2.** *разг. експр.* надрѣнкам, наплѣща, наприказвам, наговѡря

namlouv[ati, -ám *несв. 1.* (*коти со*) внушавам, наговѡрям (*нещо на някого*); придѣмвам, заблуждавам (*някого*): **~al mu nesmysly** той му внушаваше разни глѣпости; **ne~ej si, že to zvládneš** не сѣ заблуждавай, че ще смѡгнеш да направиш това **2.** (*со*) записвам (*нещо*), правя звукозапис (*на нещо*) **3.** (*коти koho*) запознавам, сватѡсвам (*някого с някого*) **4.** *обикн.* **-at si (koho)** ухажвам (*някого*); запознавам се (*с някого*) (*с цел ухажване*)

namls[ati, -ám *св. 1.* възбѣдя апетѣт, подмѣм, привлекѣ, съблазня *и прен.:* **vůně pečeně ho ~ala** миризмѣта на пѣчено възбѣди апетѣта му **2.** *прен.* разглѣзя, разгѣля, приѣча на лѣкомства: **úspěchy ho ~aly** успѣхите го разглѣзиха

namls[ati se, -ám se *св. 1.* разглѣзя се: **~at se prvními úspěchy** разглѣзя се от пѣрвите успѣхи; **~al se lenošením** той се разглѣзи от бездѣлие, от мързелѣване **2.** (*čeho*) наѣм се на лѣкомства, приѣча се на лѣкомства

namluv[iti, -ím *св. 1.* (*коти со*) наговѡря, внуша (*нещо на някого*), убѣдя (*някого в нещо*):

nevěř ničemu, co ti ~í не вѣрвай на нищо от това, коѣто ще ти наговѡрят; **~it někomu nesmysly** наговѡря, внуша на някого глѣпости; **nedej si nic ~it!** не се оставяй да ти внушат нещо! **to mi ne~íš** не можеш да ме убѣдиш в това **2.** (*коти koho*) сватѡсам (*някого за някого*), уредя работата, направа работата (*на някого за някого*), уговѡря женѣтба (*с някого за някого*) **3.** (*со/čeho*) наговѡря, наприказвам, изприказвам (*нещо*): **~il jí plnou hlavu** той ѣ надѣ главѣта с приказки; **mnoho toho ne~í** не ѣ от приказливите **4.** запиша, направа звукозапис: **~it (na desku) monolog** запиша монолѡг (*на грамофонна плѡча*) **5.** *в съчет.* **-it film** *разг.* озвуча (*с говор*), дублирам филм **6.** *обикн.* **~it si (koho)** *разг.* харѣсам си, хвѣна си (*някого*) за гѣдже, трѣгна (*с някого*); запозна се, завѣржа любовни отношения (*с някого*): **~it si děvče** запѡчна да хѡдя с момичѣ

namluv[iti se, -ím se *несв. и св.* говоря мнѡго/наговѡря се, приказвам мнѡго/наприказвам се **naml[uvy, -uv** *ж. мн. 1.* сглѣда, сериѡзно ухажване (*с намерѣние за брак*): **chodí na ~uvy** ухажва еднѣ девѡйка **2.** *прен. експр.* пазарлѣщи, договѡряния: **~uvy politiků** *прен. експр.* договѡряне, пазарлѣщи на политици

namnoze *нар. книж.* предѣмно, в пѡвечето слѣучаи, чѣсто; пѡвечето, мнѡго, някои; главно: **té chyby se ~ dopouštějí začátečníci** тѣзи грѣшка допѣскаат предѣмно начинаещи; **alej starých topolů, ~ poškozených bleskem** алѣя от старѣ тополи, мнѡго от който засѣгнати от мѣлния

na|moci, разг. namoct, -mohu/разг. -můžu *св.* изморѣ, изтощѣ, претовѡря, преуморѣ: **~moci si nohy** преуморѣ, набѣя си (*от дълго ходене*) кракѣта; **~mohl jsem si svaly** полѣчих мѣскулна трѣска

na|moci se, разг. namoct se, -mohu se/разг. -můžu se *св.* преуморѣ се, уморѣ се, изтощѣ се, сѣсия се

namoč[iti, -ím *св. 1.* (*со do čeho*) потѡпя, натопя, накѣсна (*нещо в нещо*): **~it prádlo** накѣсна бѣл♦

namočit, -ím *св. 1.* (*со do čeho*) потѡпя, натопя, накѣсна бѣл♦ **2.** намѡкрѣ: **~it si vlasy** намѡкрѣ си косѣта **3.** (*koho do čeho*) *разг. експр.* натопя, вѣвлекѣ, забѣркам (*някого в нещо*): **je ~en do té aféry** той ѣ замѣсен, заплѣтен в тѣзи афѣра

namodrale *нар.* сѣнкаво, вѣзсѣньо: **~ černý lesk** сѣнкавѡчѣрен блѣсък

namodral[ý, -á, -é сѣнкав, вѣзсѣн

namodro, na modro *нар.* в сѣн цвят, в сѣньо;

сіньо: **obarvit** ~ боядїсам в сїн цвѣт, в сіньо;
ryba ~ *готв.* варѣна рїба, полята с оцѣт и водѣ
(за да получи синкав оттенок)

namodř|it, -ím *св.* насинѣ; слѣжа в сїнка

namodř|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* насинѣвам;
слѣгам в сїнка

namokáv|at, -ám *несв.* навлажнѣвам се, напоѣ-
вам се, насищам се (с дъждѣвна водѣ), попивам
(дъждѣвна водѣ), подгїзвам: **~ání půdy** на-
влажняване, насищане на пѣчвата (с дъждѣвна
водѣ)

namokl|ý, -á, -é мѣкр, измѣкрен, влѣжен (от
дъжд), напоѣн (с дъжд, с дъждѣвна водѣ): **~é
polní cesty** мѣкри от дъжд пѣтища

namok|nout, -nu *св.* намѣкрѣ се, навлажнѣ се (с
дъждѣвна водѣ): **~ly mu šaty** дрѣхите му се
измѣкриха, прогїзнаха от дъжда; **zkoušel, jak
hluboko do půdy ~lo** тѣй проверяваше до каквѣ
дълбочина в пѣчвата е проникнала дъждѣвната
влѣга

namokro, na mokro *нар.* в мѣкро, вѣв влѣжно
сѣстояние: **~ si natočit vlasy** навїя си косѣта
влѣжна

namokř|it, -ím *св.* намѣкрѣ, навлажнѣ, наkvѣся
namokř|it, -ím *св.* намѣкрѣ, навлажнѣ, наkvѣся
пїян сѣм

namont|ovat, -uji/разг. -uju *св.* монтїрам, по-
стѣва; сглобѣ

namoř|it, -ím *св.* 1. бѣйцвам, намажа с бѣйц
2. обработѣ със специѣлна тѣчност: **~it osi-
vo** обеззаразѣ зѣрнѣ за посѣв

námořn|í, -í, -í мѣрски: **~í velmoc** мѣрска (ве-
лика) сїла

námořnick|ý, -á, -é морѣшки, матрѣски: **~á modř**
мѣрско сїньо

námořnictv|o, -a *ср.* 1. сѣбир. морѣци, слѣжещи
вѣв флѣт 2. (мѣрски) флѣт: **vojenské ~o** воѣн-
но-мѣрски сїли; **slouží u ~a** слѣжи вѣв флѣта

námořn|ík, -a *м.* морѣк, матрѣс

namot|at, -ám *св.* намотѣя, навїя

namotáv|at, -ám *несв.* намотѣвам, навївам

**namouduši, namouvěru, na mou duši, na mou
věru** *част.* ѣй-бѣгу, бѣга ми, кѣзвам ти, по-
вѣрвай

namožn|ý, -á, -é *разг.* пресїлен, преумѣрен,
пренатовѣрен: **~ý sval, kotník** пресїлен,
преумѣрен мѣскул, глѣзен

námraz|a, -y *ж.*, **námraz|ek, -ku** *м.* скреж; зале-
дѣване по повѣрхност: **~a na letadle, na kůře
stromu** скреж по самолѣт, по корѣ на дѣрвѣ;
pozor, tvoří se ~a! внимѣние, їма полѣдица,
заледѣване!

namrz|at, -ám *несв.* 1. измрѣзвам, замрѣзвам

2. покрївам се сѣс скреж, сѣс лед; замрѣзвам,
помрѣзвам; **odstranit ~ání ochranných skel**
мѣхна скрѣжа от предпѣзните стѣклѣ (на колѣ)
namrzl|ý, -á, -é лѣко, частїчно замрѣзнал; пре-
мрѣзнал, измрѣзнал: **~é ovoce** премрѣзнали
плодовѣ

namrz|nout, -nu *св.* 1. измрѣзна, замрѣзна,
премрѣзна
мѣлчѣха, като че ли си бѣха глѣтнали езї-
ците 2. замрѣзна, полѣпя се, залѣпна от студ:
na větvích ~l sníh снѣг бѣше полѣпнал и
замрѣзнал по клѣните

namrzl|ý, -á, -é *св.* замрѣзнал, замрѣзнал
jako když ~í всїчко вѣрвѣше като по водѣ,
като по мѣд и мѣслѣ

nanáš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* 1. (со/ѣхо) на-
донѣсям, навнѣсям (нещо) 2. (со) натрѣпвам,
наслѣгам, насѣбїрам (на едно мѣсто); издї-
гам, прѣва (могила, грамада); накамарѣвам
(нещо) 3. (со паѣ) нанѣсям (нещо вѣрху нещо):
~et slabou vrstvou barvy, laku нанѣсям тѣнѣк
слѣй боя, лак

nand|at, -ám *св. разг.* наслѣгам, натѣрям, на-
трѣпам, наблѣскам, напѣлня: **~at věci do
zásuvek** наслѣгам, наблѣскам рѣзни неѣа в
чекмеджѣта; **~ala mu knedlíků plnou mísu** тѣ
му напѣлни цѣла панїца с кнѣдли

nandáv|at, nandav|at, -ám *несв. разг.* наслѣгам,
натѣрвам, натрѣпвам, напѣлвам, наблѣсquam
nanebevstoupen|í, -í *ср. рел.* възнесѣние; в сѣчет.
Nanebevstoupení Páně Възнесѣние Госпѣдне,
Възнесѣние Христѣво, Спѣсовдѣн

nanebevzet|í, -í *ср. рел.* успѣние; в сѣчет. **Nane-
bevzetí Panny Marie** Успѣние Богорѣдїчно
nanejvýše, разг. nanejvýš *нар.* 1. нѣй-мнѣго, в
крѣен слѣчай, нѣ пѣвече от, сѣмо: **tří, ~ čtyři
roky** три, нѣй-мнѣго чѣтири годїни; **zůstanu
tam ~ týden** ще остѣна там нѣ пѣвече от еднѣ
сѣдмїца 2. извѣнрѣдно, изклѣчително, мак-
симѣлно, крѣйно; вѣв вїсша стѣпен: **být ~
čestný** изклѣчительно чѣстен сѣм

na|nést, -nesu *св.* 1. (со/ѣхо) надонесѣ, донесѣ,
натрѣпам, наслѣгам, насѣберѣ (на едно
мѣсто); нанесѣ, навнесѣ (нещо): **~nést vodu/
vody** надонесѣ (мнѣго) водѣ; **~nést cihly na
hromadu** натрѣпам, наслѣгам тѣхли накуп;
řeka ~nesla jemný písek na břeh рекѣта на-
несѣ на брегѣ сїтен пѣсѣк; **~nést (do bytu)** *разг.*
донесѣ, нанесѣ мрѣсотїя (вкѣщи) 2. (со) из-
дїгна, натрѣпам, напѣва (могила, купчина,
грамада и под.) 3. (со паѣ) нанесѣ (нещо вѣрху
нещо): **~nést slabou vrstvou barvy, laku** нанесѣ
тѣнѣк слѣй боя, лак; **~nést světlo a stín** *прен.*

отразя свѣтлите и тѣмните страни, положи-
телните и отрицателните страни

nanic нар. нѣдобре, лѣшо: **dělá se mi ~ (od žaludku)** лѣшо ми е, не ми е добре (на стомаха); **dělá se mi ~ (z nějakého jednání)** *прен.* по-
вдига ми се (от някаква постѣпка)

nános, -u м. нános, утáйка, слой, наслояване: ~
bahna a písku нános от кáл и пясък; ~ **prachu**
na knihách слóй прáх върху книгите: **oprostit se od ~u minulosti** *прен. книж.* отърся се,
избáвя се от наслояванията на миналото

nanos|it, -ím св. (co/čeho) надонесá, донесá (мнò-
го); натрúпам, нанесá (нещо): ~ **it vodu/vody**
надонесá, донесá (мнòго) водá; ~ **it kamení na**
hromadu натрúпам кáмъни накúп; ~ **it do by-**
tu bláto/bláta нанесá, донесá вкúщи (мнòго)
кáл; **ze zahrady se ~í** разг. от градíната се
нанáся, ще се нанесè кáл, боклúк

nanos|it se, -ím se несв. и св. (čeho; s čím) на-
нòсвам се/нанòся се, нòся мнòго, омрѣзва ми/
омрѣзне ми, уморявам се/уморя се да нòся
(нещо): **těch šatů jsem se ~ila** нанòсих се на
тáзи рòкля; ~ **it se se zavazadly** уморявам се/
уморя се, омрѣзва ми/омрѣзне ми да нòся
багáж

nanovo нар. нанòво, отнòво

nánožník, -u м. дѣтски кòжен чувáл за пред-
пáзване на кракáта от стúд (в количка)

nanýt|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) техн. занíтя
(нещо върху нещо)

naobědv|at se, -ám se св. наобядвам се

naobtěž|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. и св.
(koho) мнòго, чèсто досáждам/досадя (на
някого); **tormózý/iztormózý** (някого): ~ **al se**
sousedů тòй мнòго чèсто досáждаше на съ-
сѣдите (с каквò ли нè)

naočk|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. (co komu) заразя
(някого с нещо) чрèз инжèкция: ~ **ovat věžňům**
tyfus заразя затвòрници с тíf чрèз инжèктира-
не 2. ваксинирам: ~ **ovat děti** ваксинирам
дèцá 3. (co nač) присадя (нещо върху нещо):
~ **ovat očko na rostlinu** присадя пѣпка върхú
растѣние 4. *прен.* внушá, втúпля, насадя: ~ **ovat**
nesprávné názory внушá, втúпля, насадя не-
пráвильни вѣзгледи; ~ **ovat falešnou morálku**
насадя фалшив морáл; ~ **ovat dobrou náladu**
сздáм (добрò) настроèние

naoko нар. привíдно, наглèд, на вíд, на дúми,
вѣншно, уж: **být ~ klidný** привíдно, наглèд,
вѣншно сýм спòкòен

naolej|ovat, -uji/разг. -uju св. намáжа с мáслò, с
мáзна тèчност; смáжа

naondul|ovat, -uji/разг. -uju св. ондулирам,

накѣдря: **dala se ~ovat** тя се ондулира, отíде
да я накѣдрят

naopak нар. 1. наòпаки: **dělá všechno ~** прáви
всйчко наòпаки 2. напрòтив, обрáтно: **neřikal**
jsem mu to, ~ radil jsem mu... не му кáзах
тòва, напрòтив, сѣвѣтвах го...

naordin|ovat [-dy-], -uji/разг. -uju св. мед. пред-
пиша

naostro, na ostro нар. 1. в действителност, íстин-
ски, напráво в целтá: **střílet ~** стрѣлям с бòйни
патрòни; **několik zkoušek a pak už filmoval ~**
прен. разг. нýколко прòбни снймки и тòй за-
пòчна íстинските снймки 2. решително, бързо,
смèло: **jít na zkoušku ~** *прен. разг.* отивам на
ízпит на кýсмèt (без голýма подготòвка)

naostř|it, -ím св. наòстрия, подòстрия: ~ **it nůž** на-
òстрия нож; ~ **it tužku** наòстрия, подòстрия мòлив
♦

naostř|ovat, -uji/разг. -uju несв. наòстриям,
подòстриям

naotrav|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. и
св. (koho čeho) разг. експр. досáждам/досадя
(много чèсто), дотягам/дотèгна, омрѣзвам/
омрѣзна, идвам до гúша/дойда до гúша (на
някого, на нещо): **ten se nás ~uje** тòй мнòго
ни досáжда; идва ни/дойдè ни до гúша от нèго

nápad, -u м. хрúмване; (внезáпна, неочáквана)
мисъл, идèя: **to je nápad!** експр. прекрáсна
идèя! èх, че хрúмване! **ani ~!** разг. и дúма да
не стáва!

napad|at, -ám I, несв. 1. кúцам, накúцвам: ~ **at**
na jednu nohu накúцвам с едíния крак 2. (ko-
ho, co) напáдам, атакúвам (някого, нещо): ~ **at**
rozsudek, rozhodnutí юрид. оспòрвам при-
сѣда, решèние 3. *третол. и безл.* ~ **á** (koho,
komu) хрúмва ми, идва ми на ум; сèщам се;
минáва ми през главáта, през умá (за мисъл,
идèя и под.): **co tě/ti ~á!** експр. каквò те
прихвáща! каквò ти е хрúмнало!

napad|at II, -ám св. изпòпадам, напáдам, пáдна,
наваля: **květy ~aly na cestu** цветята напáдаха,
порѣсиха се по пѣтя; ~ **alo sněhu** безл. наваля
(мнòго) снýг, натрúпа мнòго снýг

napadáv|at, -ám несв. кúцам, накúцвам: ~ **at na**
jednu nohu кúцам, накúцвам с едíния крак

nápadně нар. забележимо, вíдимо, очебíйно;
необичáйно, ярко, фрапáнтно, екстравагáнтно

nápadnic|e, -e ж. 1. поклòнничка, ухажòрка; кан-
дидáтка (за омѣжване) 2. претендèнтка

nápadník|ek, -ku м. рúбрика „полèзни сѣвети“
(във вестник)

nápadník, -a м. 1. поклòнник, ухажòр; кандидáт
(за женíтба) 2. претендèнт и *прен.*

нападнаост, **-и** ж. очебийност, фрапантност, екстравагантност

напад|nout, -nu св. **1.** нападам, навала, падна, натрупам: **~lo sněhu** безл. падна, навала, натрупа сняг **2.** стъпя тежко: **~nout na jednu nohu** стъпя, пренесла тежестта си на единия крак **3.** нападна, атакувам: **letecky ~nout město** извършва въздушно нападение над град; **ostře ho v kritice ~l** той го нападна остро в критиката си; **~nout rozsudek, rozhodnutí** юрид. оспоря присъда, решение **4.** нападна, обзема: **~nout nákazou** заразя; **~l mě kašel, hlad, úzkost** рядко започнах да кашлям, да чувствам глад; обзема ме тревога **5.** (кого, коту) (за мисъл, идея и безл.) хрумне ми, дойде ми на ум, мисне ми през главата, през ума; сета се: **~lo ho/mu nové řešení otázky** хрумна му, дойде му на ум ново решение на въпроса; **~la ho/mu zapomenutá píseň** той се сетя за една забравена песен; **ani ve snu mě/mi ne~lo, že přijedeš** дори и насън, дори и през ум не ми е минавало, че ще пристигнеш; **ani mě/mi ne~ne** разг. експр. и през ум няма да ми мисне да направя това

нападн|ý, -á, -é забележим, очебиен, ярък, необичаен, подчертан; фрапантен, екстравагантен, хвърлящ се на очи, правещ впечатление; поразителен, удивителен: **příliš ~é barvy** прекалено ярки цветове; **~á veselost bez příčiny** необичайна безпричинна веселост; **je ~né, že...** прави впечатление, че ...; **~ý rozdíl** очебийна разлика; **~á podobnost** удивителна прилика

напад|rť, na padrť нар. експр. само в съчет. **rozbit ~ a)** направя, разбива на пух и прах: **~rozbité fašistické armády** разбити на пух и прах фашистки армии **б)** направя на сол, счупя на парчета; **rozbil mísu ~ (той)** направи паницата на сол, счупи паницата на парчета; **být ~** счупен съм на много дребни парчета: **váza je ~** вазата стана на сол

напáječ, -е м. **1.** одуш. пояч; човек, който пий, който утолява жажда **2.** неодуш. техн. фидер, питател; захранващ кабел: **~ parního kotle** питател на парен котел

напáječka, -у ж. **1.** сел. стоп. поилка: **samočinná ~a (pro dobytek)** автоматична поилка (за добитък) **2.** техн. помпа (за подаване на вода, масло)

напájedl|o I, -а ср. водопой; място, корито за водопой; поилка

напájedl|o II, -а ср. техн. пойлник: **elektrické ~o** (електрически) пойлник

напájet, -ím, 3. мн. -eji/-í несв. **1.** (кого) поя (някого), давам (на някого) да пие **2.** (со) техн.

захранвам, свързвам, включвам (нещо): **~et kotle vodou** захранвам котли с вода

напál|it, -ím св. експр. **1.** (кого) измъмя, изиграя (някого): **dát se ~it hladkými řečmi** остава се да ме измъмят със сладки приказки: **~it někoho na váze zboží** ударя някого в кантара **2.** (кого, со) ударя силно (някого, нещо): **~il ho přes záda** той го удари, шибна по гърба с пръчка; **~it míč raketou** отбиха топката с ракета **напál|it se, -ím se** св. експр. излъгва се, измъмя се: **podruhé se už ne~ím** друг път вече няма да се остава да ме измъмят, да ме изиграят; друг път няма да се излъжа

напал|ovat, -uji/разг. -uju несв. разг. експр.

1. (кого) мъмя, лъжа, изигравам (някого)

2. удрям силно; отбивам (топка)

напарфém|ovat, -uji/разг. -uju св. напарфюмирам, парфюмирам

напар|it, -ím св. **1.** напаря: **~it látku** леко изглежда плат през мокра кърпа; **~it si nohy** напаря си краката **2.** (коти со) разг. експр. лепна, друсна (нещо на някого) (глоба, наказание и под.)

напар|ovat, -uji/разг. -uju несв. паря, напарвам

напар|ovat, -uji/разг. -uju св. напарвам

напást se, -pasu se св. **1.** напаса се **2.** прен. на-

сладя се, налюбувам се: **~pásl se na jeho rozpacích** той се наслади на смущението му; той злорадстваше, като гледаше смущението му **напаст|ovat, -uji/разг. -uju** св. намажа с паста, с крем за обувки, с паркетин и под.: **~ovat si boty** намажа си обувките с паста, с крем за обувки

напéci, разг. napéct, -peču/книж. -peku св. (со/čeho) напекá (нещо)

напéch|ovat, -uji/разг. -uju св. **1.** (со do čeho) натъпча, напъхам, наблъскам (нещо някъде): **~ovat vědomosti do hlavy** прен. натъпча в главата си знания **2.** (со čím) натъпча, напълня, наблъскам (нещо с нещо)

напět|í, -í ср. **1.** напрежение, вълнение, нетърпение: **naslouchat něčemu s ~ím** слушам нещо напрегнато, в напрегнато очакване; **udržovat v ~í** държам в напрежение **2.** техн. напрежение; налягане: **mechanické ~í** физ. механическо напрежение; **~í plynu, páry** налягане на газ, на пара; **~í lana, nosníku** опън, опънно напрежение на въж, на трегер; **nízké, vysoké ~í** електр. ниско, високо напрежение **3.** напрегнати, изострени отношения; напрежение, противоречия, разпри: **mezinárodní ~í** международно напрежение; **~í mezi rodiči a dětmi** противоречия между родители и деца

nápěv, -u *м.* мелодия (на вокално изпълнение), напев: **slova a ~ písňě** думи и мелодия на песен
napevno, na pevno *нар.* здраво, твърдо, уверено, сигурно, категорично: **smluvit něco ~** твърдо уговоря
napích|at, -ám *св.* 1. (кого на со) набодя, набуча, забодя, прободя, намущкам (някого с нещо, на нещо): **~at nepřítelé na kopí** намущкам, прободя врага с копие 2. (со до čeho) набодя, забодя, набуча (нещо на нещо): **~at špendlíky** набодя карфици 3. (со/čeho) продупча, надупча, пробия (нещо): **~at do papíru dírký/dírek** надупча хартия; пробия в хартия (много) дупки
napícháv|at, -ám *несв. многокр.* 1. забोधам, набोधам 2. пробोधам, намущквам 3. пробивам, продупчвам, надупчвам
napích|nout, -nu *св.* набодя, забодя
napích|nout se, -nu se *св.* набодя се, забодя се
napích|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* набोधам, забोधам
napín|опр. разг. св. нар. ♦ **mít-(sprac)**
имам много спешна, бърза, припряна работа; бързам да свърша работата
napil|ý, napit|ý, -á, -é пийнал, лёко пиян
napíná|ek, -ku *м.* кабърче
napínák, -u *м.* обтегач; скоба, приспособление за опъване: **upevnit linoleum ~у** закрепя линолеума с обтегачи
napín|at, -ám *несв.* опъвам, обтягам, разпъвам, напъгам, напъвам: **~at svaly** напъгам мускули; **~at zrak do dálky** напъгам взор в далечината; **~at poslouchače** държа слушателите в напрежение; **ne~ejte nás!** не дразнете любопитството ни! не ни дръжете в напрежение!
napín|at se, -ám se *несв.* опъвам се, обтягам се, напъгам се
napínavě *нар.* увлекателно, занимателно, интересно: **~ vypravovat** разказвам така, че държа в напрежение
napínav|ý, -á, -é напругнат; изпълнен с напрежение; който държи в напрежение; увлекателен, интересен: **~ý sportovní zápas** напругнато, оспорвано спортно състезание
napís, -u *м.* надпис: **náhrobní ~** надгробен надпис; епитафия
napít se, -piji se/разг. -piju se *св.* 1. (čeho) пия, пийна, отпия (нещо): **~pít se mléka, vody** пия, пийна мляко, вода; **~pít se z poháru** пия, пийна от чаша; **~pít se na zdraví někoho** пия за здравето на някого; пия, вдигна наздравица в нечия чест; в съчет с глаголите **dát, dostat, nechat** без възвр. местоим.: **dej mi ~pít** дай ми да пия; **dostat ~pít** получа нещо за пиене; дадат

ми да пия; **nenechat někoho ~pít** не остава някого да пие, не дам възможност на някого да пие
plivá do studny, z které se ~pil плёе в паницата, от която е ял; проявява неблагодаърност; **naše kráva se ~pila z vaší louže** моя майка и неговата на една река са си прали ризите (за далечно роднинство) 2. (čeho) пия много, допивам
~pít много ме измъчи, той дълго ме измъчваше; колко ми е пил кръвичката той 3. напия се, пийна си (алкохолно питие): **rád se ~pije** той обича да пие; напива се; **na to se musíme ~pít** трябва да пием, да си пийнем по този случай; това трябва да се полее 4. (čím) напоя се, просмъча се (с нещо): **pole se ~pila vláhou** нивята се напояха с влага; **štětec ~pitý barvami** четка, напоена с боя
napjatě *нар.* 1. внимателно, с напругнато внимание: **~ poslouchat** слъшам внимателно 2. напругнато, с напрежение: **~ čekat** чакам с напрежение
napjat|ý, -á, -é 1. обтегнат: **~é lano** опънато въже 2. *прен.* напругнат, съсредоточен, усилен, изострен: **~á pozornost** напругнато, изострено внимание 3. *прен.* напругнат, обтегнат: **~é poměry** обтегнати отношения, напругната обстановка; **~á mezinárodní situace** напругнато международно положение
naplano *нар.* напразно, напъсто, безсмислено
naplán|ovat, -uji/разг. -uju *св.* планирам, запланирам, включа в плана
náplast, -i *ж.* 1. лейкопласт: **lepivá ~** мед. пластыр 2. *мед.* лапа: **salicylová, hořčičná ~** салицилова, синапена лапа
např|апр. разг. св. нар. ♦ **ожи|отца|ма**
какво да се прави; **nic** ~ няма какво да се прави, нищо не може да се направи; **málo** ~ няма смисъл, безполезно е
naplavenin|a, -y *ж.* нанос, тиня: **~a klevet, zklamání** *прен.* блато, нанос от клевети, разочарования
naplav|it, -ím *св.* нанеся, довлека: **voda ~ila na břeh bahno** водата изхвърли тиня на брега
naplavovac|í, -í, -í който нёси наноси; чрез който се нёсят наноси
naplavovan|ý, -á, -é наносен: **~á hráz** наносна стена, наносен бент
naplav|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. нанасям, довлъчам, изхвърлям 2. *техн.* прехвърлям зёмна ма́са с помощта на направлявана струя вода
na|plést, -pletu *св.* 1. (со/čeho) наплета (много) 2. (со к čemu) наплета, надплета, уплета

(нещо към нещо, на нещо); наплетà (нещо на нещо): ~**plést rukáv** наплетà ръкав; ~**plést límec ke svetru** наплетà яка на пуловер; ~**plést roztrhané chodidlo u punčoch** наплетà скъсано стъпало на чорапи

naplét|at, разг. naplít|at, -ám *несв.* 1. напливам 2. надпливам, напливам

naplít, -pliji/разг. -pliju, napliv|at, -ám *св. (kat, kde)* наплия, оплия (нещо), плія (някъде, на нещо): ~**plít na podlahu** наплия пода, плія на пода, оплия пода; ~**plít někomu do obličej** плія в лицето на някого; ~**plít na svou lepší minulost** *прен. експр.* плія на доброто си минало

naplň, -ně *ж.* 1. пълнеж, съдържание; плънка: ~**ň propisovací tužky** пълнител на химикалка; **dort s ořískovou -ní** торта с лешников пълнеж; ~**ň plynu v žárovce** съдържация се в електрическа крушка газ; ~**ň žil, žaludku, střev** *мед.* съдържимо, съдържание на вени, стомаш, черва; ~**ň kyslíkové bomby** *техн.* съдържание на кислородна бутилка 2. *прен.* съдържание: **myšlenková -ň** идейно съдържание; **pracovní -ň dne** работна програма на деня; ~**ň lidského života** смисъл на човешкия живот 3. заряд: **trhací -ň** взривен, експлозивен заряд

naplněn|í, -í *ср.* 1. напълване, изпълване 2. изпълнение, осъществяване, задоволяване, удовлетворяване: ~**í zájmů** задоволяване на интереси

naplnit, -ím *ср.* 1. напълня, изпълня: **dobře -ěný život** съдържателен живот 2. изпълня, осъществя, задоволя, удовлетвори: ~**it odkaz** изпълня, осъществя завет; ~**it spravedlnost** раздм правосъдие; ~**it zákon** изпълня закон

naplnit se, -ím se *св.* 1. напълня се, изпълня се: **když se -ily její dny, narodilo se jí dítě** *прен. книж.* когато изтече срокът, когато дойде време, роди ѝ се дете 2. *рядко книж.* осъществя се, сбъдна се, реализирам се: **osud se -il** писаното се сбъдна

naplno, na plno *нар.* 1. напълно, докрай, изцяло: **otevřít kohoutek** ~ отворя кранчето докрай; **zásah ~ pumou těžké ráže** пряко попадение на бомба от голям калибър 2. в пълен ход, с всичка сила: **pustit motor** ~ пусна мотор на пълни обороти; **stroj jede** ~ машината работи с пълна мощност 3. откровено, открито, съвсем свободно: **říci** ~ кажа нещо направо, без заобикалки **naplň|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* изпълвам се, сбъдвам се, осъществявам се, реализирам се **naplocho, na plocho** *нар.* откъм плоската страна: **položít** ~ слóжа нещо откъм плоската страна

nap|nout, -nu *св.* 1. опъна, обтèгна, разпъна 2. напèгна, изòпна: ~**nout svaly** напèгна мýскули ♦ ~**noutuši** *наостряуши*: ~**jatý jako struna** изòпнат като струна 3. напèгна: ~**nout vůli** напèгна воля; ~**nout zvědavost** изòстрия любопитство; ~**nout trpělivost** повишà, укрепя търпèнието си 4. (*koho*) заинтригувам, заинтересувам, развълнувам (*някого*)

nap|nout se, -nu se *св.* опъна се, напèгна се **napo|čítat, -čítám, napo|číst, -čtu** *св.* преброй, изброя: ~**číst dvě stě přítomných** преброй двèста присъстващи; **tisíce mrtvých -čteno po boji** след бóя мъртвите наброяваха хиляди; ~**čítali/-četli mu velkou útratu** направиха, изчислиха, написаха му фактура за неочаквано голямасметка ♦ **byl už pět, nežystříd**

tří, pět/do pěti -čítal докато пребройш до три, и тóй се вèрна; тóй се вèрна много скòро

napodiv, na podiv *нар. книж.* чудно, за учудване, удивително, изненадващо: **přízřusobil se svému okolí až ~** тóй удивително се приспособи към своето обкръжение

napodobení|a, -y *ж.* подобие, имитация, кòпие: ~**a obrazu** кòпие на картина; ~**a kůže** имитация на кожа

napodobitel, napodobovatel, -e *м.* 1. епигòн, подражател: **básníkovi -é** подражатели на поет 2. имитатор, подражател: ~**hlasů** имитатор на гласовè

napodobiteln|ý, -á, -é кòйто мòже да бѐде имитиран, наподобяван; повторим: **těžko, lehce -ý** трудно, лесно поддаващ се на подражание

napodobit, -ím *несв. (koho, co)* имитирам, наподобявам (*някого, нещо*); подражавам (*на някого, на нещо*): ~**il podpis vedoucího** тóй имитира подписа на началника; **svádí to k snadnému -ení** товà изкушàва да бѐде имитирано; ~**it šaška** правя се на палячо, на шут **napodobivost, -i** *ж.* способност, склòнност към подражание, имитиране, наподобяване

napodobiv|ý, -á, -é 1. подражаващ; кòйто мòже лесно да подражава: ~**é dítě** дете, кòето подражава 2. подражателен: ~**á schopnost** способност за подражание

nápodobně *нар.* подобно (*в отговор на пожелание*): **dobré chutnání!** ~ *разг.* добър апетит! ~ подобно

napodobovac|í, -í, -í кòйто се отнася до имитиране, наподобяване, подражаване: ~**í schopnost** способност за имитиране, за подражаване **napodob|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. (koho, co)* имитирам, наподобявам (*някого, нещо*); подражавам (*на някого, на нещо*): ~**ovat něčí**

chování подражавам на държанието на някого; **~ovat nadutce** държам се като надмънен човек, държам се надмънно

napohlavk|ovat, -uji/разг. -uju св. (коти) напляскам, набия, нашляпам (някого), ударя плесници (на някого): **dostal od něho ~ováno** напляскан бе здраво от него

napohled, na pohled на вид, наглед, външно, привидно: **~ klidný, vnitřně rozervaný** външно спокоен, а вътрешно (раз)тревожен

nápoj, -e м. питие, напиток: **šumivý** ~ газирано питие

napojit I, -ím св. (koho čím) напоя (някого с нещо), дам (на някого нещо) да пие: **tele se ~ilo mlékem** телето се насъка с мляко; **byl nasycen a ~en** той яде и пи до насита

napojit II, -ím св. (co pač) 1. включва (нещо в нещо, към нещо), свързва (нещо с нещо): **~it elektromotor na síť** включва електромотор към мрежата; **~it potrubí na nový zdroj** свързва тръбопровод с нов източник 2. свързва, съединя, запоя (нещо с нещо): **~it dva vodiče** свързва два проводника

napojit se, -ím se св. (pač) присъединя се (към нещо), включва се (в нещо, към нещо), свързва се (с нещо)

napojovat, -uji/разг. -uju несв. (co pač) включвам, съединявам, свързвам, присъединявам (нещо в нещо, към нещо)

napojovat se, -uji/se/разг. -uju se несв. (pač) присъединявам се (към нещо), включвам се (в нещо), свързвам се (с нещо)

nápojov|ý, -á, -é който се отнася до напитки, до питиета: **~ý průmysl** производство на напитки; **~ý lístek** лист с напитки (в ресторант)

napolíčk|ovat, -uji/разг. -uju св. (коти) напляскам (някого), ударя (на някого) плесници: **nejraději by si byl ~oval** идеше му да се напляска

napolo нар. 1. наполовина, полъ-: **oči ~ otevřené** полуотворени очи; **~ vážně** полусериозно; **říkat něco ~** не се доизказвам, казвам нещо с недомлъвки 2. почти: **~ utopený** почти удавен; **být ~ mrtev strachy** беше ни жив, ни умрял от страх

napolou предлог с род. остар. и диал. насред, в половината на: **~ cestu** насред пътя

napolovic, na polovic нар. 1. наполовина, на две равни части: **rozdělit ~** разделя наполовина 2. наполовина, полъ-, почти: **je to jen ~ pravda** това е вярно само наполовина, отчасти; това е само половината истина

napomád|ovat, -uji/разг. -uju св. намажа с помада, с козметично масло, с крем

napomáh|at, -ám несв. (koti, četu) помагам, подпомагам (някого с нещо); спомогам, ефикасен съм (при нещо); допринасям, оказвам съдействие, съдействам, давам възможност (за нещо)

napome|nout, -nu св. (koho; koho k četu) направя белешка, забелешка, предупреждение, напомня (на някого за нещо); предупредя (някого за нещо): **rozhodčí ~nul hráče pro tvrdou hru** съдията направи предупреждение на играча за твърда игра; **žák byl ~nut z matematiky** ученикът получи за сръка забелешка по математика

napomenutí, -í ср. забелешка, наставление, обръщане на внимание: **otcovské ~í** бащинско предупреждение, наставление

napomín|at, -ám несв. (koho - вин.; koho k četu) обръщам внимание, правя (на някого) забелешка, предупреждение; предупреждавам (някого); напомням (на някого за нещо): **~at ke klidu** предупреждавам, напомням да се пазят спокойствие

napomínavě нар. предупредително, предупреждаващо, заплашително: **zvednout ~ ukazováček** вдигна предупредително, предупреждаващо пръст

napomínav|ý, -á, -é предупредителен, строг: **~ý tón řeči** предупредителен тон; **tón**, с който се прави белешка

napo|moci, разг. napo|mocht, -mohu/разг. -můžu св. (koti; kоти k četu) помогна (на някого за нещо); подпомогна (някого за нещо), спомогна, окажа съдействие, съдействам (на някого за нещо), допринеса (за нещо), улесня (някого): **~moci něčí paměti** припомня на някого

napomoc|ný, -ná, -né обикн. в съчет. **být ~en** (-; kоти čím) в помощ, в услуга, на разположение съм; помагам (на някого с нещо)

napoprvé, naponejprv нар. разг. от първия път, в самото начало: **mít hned ~ štěstí ve hře** още от началото имам късмет в играта; **pokus se podařil hned** ~ опитът излезе успешен още от първия път

nápor, -u м. напор, натиск, атака, пристъп: **mocný ~ hráčů na branku** мощна атака на играчите към вратата; **~ choroby** пристъп на болест; **čelit ~u** противостоя, устоявам на напор

naporuč|it, -ím св. (koti co) наредя, заповядам, поръчам, предпиша (нещо на някого)

napořád нар. наред, подред, един след друг; без изключение; безразборно: **kácet stromy** ~ сека дървета наред

naposled(y) *нар.* **1.** последния път, миналия път: **kdy jsme se viděli ~?** кога се видяхме за последен път? **2.** за последен път (и никога вече); веднъж завинаги: **poprvé a ~** за пръв и последен път; **padl a vydechl ~** той падна и издъхна; **už jsem tam byl ~** там повече няма да стъпя **3.** накрая, най-после; в заключение: **~ se dostavil řečník sám** най-после дойде и самият **nejlépe** най-добре, най-много се смее този, който се смее последен

nechat ~ предам, остава на произвола: **nechat ~ osudu** остава на произвола на съдбата

napouštět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. 1. (co kam)* пускам (нещо) да теч (в нещо): **~ět vodu do vany** пускам (да тече) вода във ваната **2. (co; co čím)** пълня (нещо с нещо): **~ět vanu vodou** пълня ваната с вода **3. (co čím)** импрегнирам, насыщам, намазвам (нещо) (с попиращо вещество): **~ět šípy jedem** намазвам стрели с отрова; **~ět dřevo fermezí** намазвам дърво с безир

nápověď, -di *ж.* **1.** намек, загатване; знак: **poezie plná ~dí** поезия, изпълнена със символи **2.** суфлиране: **hrát, mluvit bez ~di** играя, говоря без суфлиране

napověď I, -y *м.* **1.** подсказвач: **dělat ~u při školním zkoušení** подсказвам на изпит в училище **2.** суфльор

napověď II, -y *ж. комп.* меню „хелп“

napovědět, -vím, 3. мн. -vědí *св. 1. (komu co)* загатна, намекна, спомена, подметна (на някого за нещо): **~věděl, ale nedopověděl** той намекна нещо, но не се доизказа; **její pohled ~věděl, že ho má ráda** *прен.* погледът ѝ подсказва **mudrýmu přemému dolož, hloupého kopni, trkni** умният ще разбере от поглед, глупавият – от тояга **2. (komu co)** подсказва (нещо на някого): **~vědět (sousedovi) výsledek** подсказва отговора (на съседа си)

napovídat I, -ám *св. 1. (komu co)* наговоря, наприказвам, надрънкам (нещо на някого): **co vám všechno ~al?** каквò (толькова) ви наприказва, надрънка? **2. (čeho)** изприказвам, разправя (много неща): **~ali jsme toho spolu dost** добре се наприказвахме, наприказвахме се до насита; разказахме си много неща

napovídat II, -ám *несв. 1. (komu co)* загатвам, намекам (на някого за нещо): **všechno ~á tomu, že...** всичко говори за това, че... **2. (komu co)** подсказвам (нещо на някого): **ve škole**

ne~ej! не подсказвай в училище! **3.** суфлирам: **~á v divadle** суфлира в театъра, суфльор е **napovídat se, -ám se** *несв. и св.* разказвам/разказва (много, често): **co se ~al povídek** колко приказки е разказвал/разказал

napovrch *нар.* външно, на вид, наглед

naprac|ovat, -uji/разг. -uju *св.* отработя

napracovávat, -ám *несв.* отработвам: **~at volno** отработвам почивни дни

naprac|ovat se, -uji/se/разг. -uju se *несв. и св.* работя много/наработя се: **už se za život něco ~oval** не малко е работил до сега в живота си **naprasklý, -á, -é** пукнат, леко счупен: **~á sklenice** пукнатата чаша

naprasknout, -nu *св.* пукна се; леко се счупя: **~nutí lebeční kosti** пукване на черепна кост

naprášit, -ím *св. 1.* вдигна прах: **co ta auta ~í!** колко прах вдигат тези коли! **2.** напраша, покрива с прах: **na skřini je ~eno** гардеробът е пращен, покрит с прах

naprášit se, обикн. безл. -í se *св.* напада прах, напраши се: **~ilo se mu do očí** напрашиха му се очите, прах засипа очите му

náprava I, -y *ж.* поправка, оправяне, коригиране, подобряване, усъвършенстване: **~a nedostatků** преодоляване на недостатъци, слабости; **~a škod** компенсирание на щети

náprava II, -y *ж. техн. ос.* **přední, zadní ~a** предна, задна ос

naprav|it, -ím *св. 1. (co)* оправя, намества, изправя (нещо): **~it vymknutou nohu** намества изкълчен крак; **~it někomu hlavu** *прен.* вразумя някого **2. (co)** поправя, изправя, коригирам, преодоля, подобря, компенсирам (нещо): **~it chyby** поправя грешки; **~it nedostatky** преодоля слабости; **~it škody spáchané válkou** отстраня щетите, нанесени от войната; **~it si špatnou náladu** оправя си лошото настроение **3. (koho, co)** вкарам в пътя, оправя някого; **направя (някого, нещо) добър, по-добър; накарам (някого) да се поправи: ~it uličníka** вкарам в пътя уличник

naprav|it se, -ím se *св.* стана по-добър, поправя се, вляза в пътя: **už se ~il v chování** той вече поправи, подобри държанието си

nápravně *нар.* изправително, възпитателно, положително; в по-добра, в положителна насока: **působit ~** оказвам положително въздействие

nápravn|ý, -á, -é който се отнася до поправяне, изправяне, подобряване, изменение в по-добра, в положителна насока; възпитателен, положителен, изправителен: **~ý smysl trestu**

napřim|it, -ím sv. 1. изправя (нещо свито, превито); изпъна, опъна: **~it záda, hřbet a)** изправя гръб, гръбнак **б)** *прен.* добия (отнóво) самочувствие 2. изправя, вдигна нагòре, върна, навъря: **koně ~ili uši** конетè наòстриха уши

napřít se, -ím se св. 1. изпраща се, опъна се, изпъна се, вдигна глава 2. *прен.* съвзема се

napřít/ovat, -uji/разг. -uju не св. 1. изпращам, изравнявам (нещо свито, превито); опъвам, изпъвам 2. изпращам, вдигам нагоре, навървам

napřít/ovat se, -uji se/разг. -uju se не св. 1. изпращам се, опъвам се, изпъвам се, вдигам глава 2. *прен.* съвземам се: **znovu se ~ovat po utrpení pohaně** съвземам се отново след понесен позор

napřítě нар. 1. (за) в бъдеще, занаят, от сега нататък, по-нататък: **~ si dej pozor!** за в бъдеще внимавай! **~ se život podstatně změní** от сега нататък животът съществено ще се промени 2. следващия, следния път; за следващия, следния път: **naučte se ~ celou tuto báseň** за следния път научете цялото стихотворение **napřít, -u** св. напъгна, съсредоточа: **~ít všechny síly** напъгна всички сили; **~ít oči** впъря, впиля, втрънча очи, поглед; напъгна взор, съсредоточа поглед си; **vzra se, втрънча се**

napřít se, -u св. напъна се, напъгна се, напъра, напъна, наблътна, натисна: **tam svět se hne, kam se síla ~e** светът ще тръгне натъм, напред **koně ~ou** колата отива натъм, накъдето я потеглят конете

napřít, -přít/книж. -při св. 1. напиша: **~psat nečitelně recept** напиша нечетливо рецепта 2. напиша, съчиня: **~psat báseň** напиша, съчиня стихотворение 3. (кому) пиша, напиша (на някого) (писмо): **budete-li něco potřebovat, ~pište (mi)** ако имате нужда от нещо, пишете (ми); **~psat si o ceník** пиша да ми изпратят ценоразпис

napudr/ovat, -uji/разг. -uju св. напудря

napuchat, -ám не св. подпъхвам, подъвам се, отичам, надъвам се

napuchlin|a, -y ж. оток, подутина, подпъхналост, подпъхнало място

napuchl|ý, -á, -é подпъхнал, отекъл, надут

napuchnout, -nu св. отека, подуя се, подпъхна, надъа се

napůl нар. наполовина, полъ-, почти: **dveře ~ otevřené** полуотворена врата, отворена наполовина врата; **mluvit ~ žertem, ~ vážně** говоря полъ на шегъ, полусериозно; **vrátil se ~ zmrzlý** (тоѝ) се върна премръзнал, почти измръзнал

napumpov|at, -uji/разг. -uju св. 1. (co do čeho) напъмпам (нещо някъде): **~ovat vodu, vzduch (do pneumatik)** напъмпам вода, въздух (в

гума) 2. (co) напъмпам (нещо): **~ovat pneumatiku** напъмпам (автомобилна) гума

napustit, -ím св. 1. (co/čeho kam) пусна (нещо) да тече (някъде): **~it vodu do vany** пусна вода да тече във вана, напълна вана (с вода); **~it čerstvý vzduch do místnosti** отвори прозорец, за да влезе свеж въздух в стаята; проветри помещението 2. (co; co čím) напълна (нещо; нещо с нещо): **~it přehradu vodou** напълна язовир с вода 3. (co čím) импрегнирам, намажа (нещо) (с попиращо вещество): **~it boty olejem** намажа обувки с олио; **jedem napuštěná duše** *прен.* душа, просмукана с отрова

náram|ek, -ku м. 1. гривна 2. *мн.* **náram|ky, -ků** ж.р.г. белезници

nárameník, -u м. воен. пагон

náramkov|ý, -á, -é който е във вид на гривна: **~é hodinky** ръчен часовник

náramně нар. 1. извънредно, изключително, прекомерно, много: **byl ~ svědomitý** (тоѝ) беше извънредно съвестен 2. *разг.* прекрасно, отлично, великолепно: **~ užili dovolené** те прекрасно прекараха отпуската си

náramn|ý, -á, -é необикновен, извънредно голям, огромен, изключителен, безкраен: **mít ~ou radost** безкрайно се радвам; **mít ~ou chuť** имам голям апетит, много съм гладен; **mít ~ý strach** ужасно се страхувам; **je to ~ý dobrák** тоѝ е изключителен добряк; **dal se do ~ého smíchu, pláče** (тоѝ) започна неудържимо да се смее, неутешимо да плаче

naráz нар. 1. наведнџ, из един път: **vypít sklenku ~** изпия чаша наведнџ, на един дџх 2. едновременно, заедно: **přišli oba ~** дойдџха и двамата едновременно 3. изведнџ, незапъно, ненадџйно: **stroj se ~ zastavil** машината изведнџ спря

náraz, -u м. 1. удар, тласък, напор; сблъсък, схватка, стълкновение: **~ kladiva na železo** удар на чџк върху желязо; **~y větru** пориви на вятъра; **~y vln** тласъци на вълни; **~ hlasů zvenčí** *прен.* долитане на силни гласове отвън 2. *прен.* удар, сътресение: **smrt otcova byla pro něho hrozným ~em** смъртта на баща му беше за него страшен удар, голямо сътресение 3. *прен.* подтик, подбџда, импџлс, стџмул: **umělec netvoří bez ~ů zvenčí** човџкџт на изкџството не твори без подтик отвън

naraz|it, -ím св. 1. (oč, nač) удара се, блъсна се (в нещо): **~it na strom** удара се, блъсна се в дърво; **letadla na sebe ~ila** самолетите се сблъскаха

~it мџк 2. (na koho, nač) натџкна се, попадна,

♦ *~etvšednmonajednolapytostigamip-*
хам всё́чко в еди́н ко́п; подвѣждам всё́чко под
еди́н знаменате́л **5.** (*koho*) наби́вам, набу́чвам
(*някого*): **~et na kůl** наби́вам на ко́л **6.** в *с́чет*.
~et sud отвѣря́м, на́чевам бѣ́чва **7.** (*nač*) от-
пра́вям, пра́ва на́мек, забеле́жка (*за не́що, по*
отноше́ние на не́що); наме́квам, зага́твам (*за*
не́що)
narážka, -y ж. **1.** наме́к, зага́тване, забеле́жка,
подмя́тане, недомлѣ́вка: **mluvit v ~ách** гово́ря
с наме́ци, с недомлѣ́вки **2.** *meamp.* послѣ́дна,
подсе́щаща ду́ма на партньо́р
narcis, -u м. *bot.* на́рцис (*Narcissus*)
narezavělý, -á, -é (ле́ко) рѣ́ждив (на цвѣ́т); за-
рѣ́ждавѣ́л: **~é vlasy** рѣ́ждива (на цвѣ́т) *kosá*
narezlý, -á, -é (ле́ко) рѣ́ждив (на цвѣ́т)
narkobyznys, -u м. наркобо́знес
narkoman, -a м. наркоман
narkotest, -u м. наркотѣ́ст, тѣст за (на́личие на)
наркоти́ци
narkózja, -y ж. наркóза
narkotikjum [-ty-] -a ср. наркотик
narkotizovat [-ty-], -uji/разг. -uju *несв. и св.*
(*koho*) наркоти́зирам, упо́йвам/упо́я (*някого*);
да́вам/да́м наркóза (*на някого*): **~ující vůně**
прен. упо́йваща миризма́
narkotrafikant, -a м. *експр.* наркотрафика́нт,
търго́вец на наркоти́ци
nároční, -á, -é 1. взи́скателен, претенциóзен,
приди́рчив, стрóг: **~ý divák** взи́скателен зри-
те́л; **být ~ý k podřízeným** стрóг, взи́скателен
сѣ́м кѣ́м подчинѣ́ните си **2.** сло́жен, трѣ́ден,
изы́скавѣ́л висо́ка квали́фика́ция: **~á láska**
трѣ́дна лю́бов; **~ý úkol** сло́жна за́дача **3.** *книж.*
скѣ́п, луксо́зен, разко́шен, претенциóзен, бо-
га́т: **~é stavby** скѣ́пи, претенциóзни строѣ́жи;
vést ~ý život во́дя охóлен жи́вот
národ, -a м. **1.** наро́д, на́ция: **český a slovenský** ~
че́шкият и слова́шкият наро́д; **právo ~ů na**
sebeurčení пра́во на наро́дите на самоопре-
деле́ние; **Organizace spojených ~ů (OSN)** Ор-
ганиза́ция на обединѣ́ните на́ции (ООН)
2. наро́д, наро́дност: **stěhování ~ů** пресе́ление
на наро́дите **3.** *разг.* наро́д, хо́ра: **~ vyšel do**
ulic наро́дът изле́зе на ўлиците; **všude plno ~a**
навсѣ́кѣде пѣ́лно с наро́д, с хо́ра
narození, -í, -í, -í ♦ **jenarození**
šťastné, nešťastné planetě то́й е ро́ден под
ща́стлива, неща́стна зве́зда; **je mi, jako bych**
se znovu ~il чу́вствам се мно́го до́брѣ; **ten se**
uměl ~it *разг.* то́й е къ́сметлия, на не́го му
вѣ́рвы
národně нар. нацио́нално, наро́дностно, наро́д-

но; в национално, в народностно отношение: **propadnout politicky i** ~ западна политически и национално; **lidé ~ uvědoměli** патриотично осъзнати хора; ~ **osvobozencká válka** народноосвободителна война; ~ **osvoboditelské hnutí** националноосвободително, народноосвободително движение

národn[í, -í, -í] 1. национален: ~í **obrození** национално възраждане; **naše ~í minulost** нашето национално минало, миналото на нашия народ; **oblíbené ~í jídlo** любимо национално ястие; ~í **jazyk** национален език; ~í **socialismus polit.** националсоциализъм 2. народностен: ~í **skupiny** народностни групи; ~í **a demokratická revoluce** националдемократична революция 3. национален, патриотичен, народностен: ~í **hrdost, sebevědomí** национална, патриотична гордост; национално самочувствие 4. народен, национален, държавен: ~í **umělec** народен артист; **Národní divadlo** Народен театър, Национален театър; **Národní knihovna** Народна библиотека, Национална библиотека; **vláda Národní fronty** правителство на Народния фронт; **Národní shromáždění** Народно събрание; **ministerstvo ~í obrany** министерство на народната отбрана; **místní ~í výbor (MNV)** преди районен народен съвет; ~í **hospodářství** народно стопанство; ~í **podnik** държавно предприятие; ~í **důchod** икон. национален доход; ~í **škola** учил. основно училище (*първите пет класа*); ~í **mužstvo ČR** национален отбор на ЧР 5. народен, фолклорен; присъщ на народа, разпространен сред народа: ~í **kroje** народни носии, национални костюми; ~í **tance, písně** народни танци, народни песни

národnost, -i жс. 1. народност: **přeměna ~i v národ** преобразуване на народността в нация 2. националност 3. народност, националност, национална принадлежност: **být bulharské ~i** по национална принадлежност съм българин **národnostně** нар. народностно, национално; в народностно, в национално отношение: **stát ~ smíšený** държава с различни националности, многонационална държава

národnostn[í, -í, -í] национален, народностен: ~í **princip** национален принцип; ~í **politika** национална политика; ~í **stát** многонационална държава

národohospodář, -e м. икономист, специалист по икономика на народното стопанство

národohospodářsk[ý, -á, -é] народностопански, икономически: ~ý **význam** народностопанско,

икономическо значение; ~á **škola** икономическо училище

národohospodářstv[í, -í] ср. малко остар. народно стопанство; икономика

národopis, м. етнография, народопис

národopisn[ý, -á, -é] етнографски, народописен: ~é **muzeum** етнографски музей; ~ý **odborník** специалист по етнография

nárok, -u м. 1. (*nač*) право (*на нещо*), претенция (*за нещо*): ~ **na dovolenou** право на отпуск(а); **zřici se ~u** откъжа се от правата си; ~y **ze zákona, ze smlouvy** законно право; право по договор; право, произтичащо от закон, от договор 2. *само мн.* **nárok[ý, -u]** изисквания, претенции: **mít velké ~y na život** имам големи изисквания към живота; **dělat, činit si ~y na něco** предявявам претенции към нещо, за нещо; претендирам за нещо

naroub[ovat, -uji/разг. -uju] св. присадя и прен., ашладисам

postav[et, -ám] поставям, поставя **postav[et ~ (komu)]** поставям, поставя наравно, наред (с някого)

narovná[í, -í] ср. юрид. примирие, спогодба, изглаждане на спор

narovn[at, -ám] св. 1. (*koho, co*) изправя, опъна, изглажда, изравня (*някого, нещо*): ~at **ohnutou tyč** изправя огънат прът; ~at **údy** опъна, из-

~at komu páteř вдъхна на някого самочувствие; ~at **někomu hlavu** насоча някого към правилно мислене, вразумя някого 2. обикн. ~at **si** намества (си), наглася (си): ~at **si čepici, brýle, kravatu** наглася си, намества си, оправя си шапката, очилата, вратовръзката 3. (*co kam*) наредя, подрежда, наслagam (*нещо някъде*): ~at **knihy do řady** наредя, подрежда книги една до друга; ~at **hranici dříví** подрежда цепеници; ~at **koláče na mísu** наредя, подрежда сладки в блюдо 4. (*co čím*) напълня, наслagam (*догоре*) (*нещо*): ~at **košík jablek** напълня кошницата с ябълки; ~at **mísu koláčů** напълня цяла купа със сладки

narovn[at se, -ám se] св. изправя се, изпъна се **narovná[í, -ám]** несв. 1. (*koho, co*) изправям, опъвам, изглаждам, изравнявам, оправям (*някого, нещо*) 2. обикн. ~at **si** нагласявам (си), намествам (си): ~ **si záda** изправям се; ~vat **si čepici** нагласявам си шапката 3. (*co kam*) нареждам, подреждам, наслagam (*нещо някъде*) (*един до друг, един върху друг*) 4. (*co; co čím*) напълвам, наслagam (*догоре*) (*нещо*)

narovná[í, -ám se] несв. изправям се, изпъвам се

на̀ре́з, -у м. 1. р̀язване (на едно място): ~ **dřeva**
 правене на на̀ре́з върху дърво **2.** на̀ря́зано
 място, р̀язка, на̀ре́з: **byly tam dva ~y** там имаше
 два на̀ре́за **3.** студено блюдо от различни
 видове са̀ла́ми, ме́са и под.

nařeč/zat, -žu/-zám *св. 1. (со/čeho)* нарёжа (нещо)
2. зарёжа (нещо); напра́ва на́рез (на не́що),
 накрýн цýлост (на не́що) чрѐз ѓдно рýзване:
 ~**zat káru kaučukovníku** напра́ва на́рез в корá
 на кáучуково дървó **3. (koti)** разг. експр.
 напердáша, на́шибам, нату́пам (ня́кого): **naši**
 ~**zali Švédům v hokeji** жарг. експр. нáшите
 бóям швѐдите по хóкей; **dostal ~záno** то́й я́де
 го́лям пердáх

на̀ря́зав|ат, -а̀м *несв. 1. (со/ще́го)* на̀ря́звам, от-
ря́звам (*нещо*) **2. (со)** за̀ря́звам, на̀ря́звам (*не-
що*); пра́вя на̀рез (*на нещо*) **3. (коти)** разг.
експр. на̀пердѝшвам, на̀гѝпвам (*някого*)

nařídít I, -ím sv. (co) наглася, регулирам, центрирам (*нещо*): **~it budíka na pátou hodinu** навия будильник за пет часа; **~it dělo k výstřelu** премьера оръдието за стрелба

naříd|it II, -ím св. (коти со) наредя, заповядам,
предпиша, постановя, разпоредя (нещо на
някого)

nařikaj, -ám *несв.* 1. (*nad kým, čím*) ридая, плача, нареждам, скърбя, сгёна, õкам, хленча (*за някого*); оплаквам (*някого, нещо*) 2. (*na коho, на со*) оплаквам се, тъжа се (*от някого, от нещо*)

nařikav|ý, -á, -é ридаєш, стєнєш, хлєнчєш, плач-
лив, плачєвен; **~ý pláč** горчив плач; **~ý pacient**
хлєнчєш, капрїзен пациєнт

nařízen[í, -í *sr.* нареждане, разпореджане, разпоредба, постановление, указ, заповед, предписание: **vládní -í** *jurid.* правителствено постановление, правителствен указ, разпореджане на правителството

nařiz/nout, -nu св. рязна, лёко срёжа, цёпна,
порёжа; запёчна да рёжа, отрёжа не напёгло:
~**nout jablko** срёжа лёко ябълка; **krev vytéká**
z ~nutých tepen крвта изтича от прерязаните
вёни

nařiz|ovat I, -uji/разг. -uju неск. нагласявам, регулирам, центрирам, навивам (часовник)

naříz|ovat II, -uji/разг. -ују нескв. заповядвам, нареджам, распореджам, постановявам, предписвам

nařk|nout, -nu *св.* (кого з чого) обвиня, заподозрѣ (някого в нещѣ); оклеветѣ (някого)

násad|a, -y ж. 1. дрѣжка (на сечиво), диал. топорѣшка: ~a lopaty, biče дрѣжка на лопата, на бич 2. яйцà, който мѣти насалѣна домàшна

птиця 3. малки рибки за розплід; дівеч за розплід 4. лов. яйцата или малките в едно гнездо

násad|ec, -ce *м.* наконèчник: **gumový ~ec hole**
гўмен наконèчник на бастўн

nasad|it, -ím св. 1. (co kam) поставя, сложа, тура, инсталирам, наглася, намества, пъхна, вкарам (нещо някъде): **~it žlutý filtr na objektiv** поставя жълт филтър на обектив; **~it bodák na pušku** сложа щик, нож на пушка; **~it brejle** на нос сложа очила на нос си, сложа си очила; **~it kukátko k očím** приближ. бинокъл до очите си; **~it revolver na prsa** опра. револвер в гърдите; **~it klobouk na hlavu** сложа си шапка; **~it nejprůvívější tvář** *прен.* приема, добия, най-приветлив израз; придам на лицето

páky завъртят всички лостове; положи всички сили; **~it muži parohy** поставя, сложи рогѧ на мѣжа си; **~it na někoho psi hlavu** стѡря някому голямо зло, най-лошото; **~it někomu brouka, červa, mouchu (do hlavy)** пусна муха, фитили на някого; **~it někomu věš (blechu) do kožichu** насядѧ някого на пѧчи яйцѧ; причиня на някого голяма неприятност; **~it červeného kohouta** предизвиква пожар **2.** насядѧ, поставя, сложи да мѣги: **~it slepici (na vejce)** насядѧ кокошка (на яйцѧ); **~it vejce (pod kvočnu)** насядѧ яйцѧ (под квѧчка); **~it na kuřátka** поставя яйцѧ за мѣтене **3.** пусна за размножаване; развѣдя: **~it v revíru bažanty** пусна в (гѡрски) участък фазѧни за развѣждане; развѣдя в участък фазѧни **4. жарг.** мобилизирам в Рѧйха на принудителна работа (*по време на нацистката окупация*): **totalní nasazení** тотална мобилизация **5. (co; nač; k čemu)** запѡчна да образувам, да прѧвя (*нещо*); сложи началo (*на нещо*): **štěp ~uje (na) plody** присѧдка, присѧденото дърво запѡчва да пуска плодни пѣпки; **vepř ~il na sádlo** прасѣто запѡчна да прѧви сланина; **letec ~il k/na přistání** летѣлецъ запѡчна да се спуска за кацане; **~it vysoký tón** взема висѡк тѡн; **zpěvačka chtěla právé ~it** певицѧ тѣжко ѡскаше да запѣе; **~it tempo** увеличи темпo; **~it mohutný finiš** направя страхѡтен, силен финален спринт; впусна се в мѡщен финален спринт; **vysoká zvěř má nasazeno лов.** на сърните и елените вѣче запѡчват да им растѧт рогѧ **6. (co)** отдѧм, дам, положи, поставя, жѣртвам, рискувам, поставя на карта (*нещо*): **~it život pro vlast** рискувам живѡта си за родната; **~it všechny síly** положи всички сили; **~il poslední krejcar** (той) далѣ последния си грѡш:

~it celou noc пожертвам цялата нощ **7.** (со) пусна (нещо) в действие: **~it tanky a letecké síly** пусна в действие, изпратя в бой танкове и въздушни сили **8.** (кого на кого, proti komu) разг. настроя, подбужда, насъскам (някого срещу някого)

nasad|it se, -ím se св. (kam) вмъкна се, вляза, настаня се, насадя се, развѣдя се (някъде): **moli se ~ili do skříně** в гардероба се развѣдиха молщи

násadk|a, -u ж. умал. дрѣжка (на сечиво)

nasákl|ý, -á, -é **1.** напоен, пропит, просмукан, навасен **2.** прен. надѣхан

nasák|nout, -nu св. (čít; co do sebe) **1.** напия се, просмуча се, пропиа се (с нещо): **~nout do sebe kouř** просмуча се с пѣшек **2.** прен. надѣхам се, изпълня се (с нещо): **~nout strachem** изпълня се със страх, обземе ме страх

nasak|ovat, -uji/разг. -uju несв. (čít; co do sebe) **1.** напоявам се, просмуквам се, пропивам се (с нещо) **2.** прен. надѣхвам се, изпълвам се (с нещо)

na|sát, -saji/разг. -saju св. **1.** (co/čeho) всмуча, поема, погълна (нещо), просмуча се, изпълня се (с нещо) и прен.: **~sát vzduchu** всмуча, поема (много) въздух; **jeho duše ~sála do sebe** душата му се изпълни, пропи се с гордост **2.** (co čít) напълня (нещо с нещо) (чрез всмукване): **~sát injekční stříkačku** напълня спринцовка

nasáv|at, -ám несв. **1.** (co/čeho) всмуквам (нещо), просмуквам се, изпълвам се (с нещо), поглѣщам (нещо) и прен. **2.** (co čít) напълвам (нещо с нещо) (чрез всмукване)

nasáz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. **1.** (co/čeho) насадя, посадя (нещо) **2.** (co kam) наслagam, наредя, пѣнасям (нещо)

nasaz|ovat, -uji/разг. -uju несв. **1.** (co kam) поставям, слagam, турям, пѣхам, вкарвам, инсталирам, намествам, нагласявам (нещо някъде): **~ovat si tvář ušlechtilého člověka** прен. приемам израз, слagam си маска на благороден човек **2.** насаждам, поставям, слagam: **~ovat slepice (na vejce)** насаждам кокошки (на яйцa) **3.** донасям, пускам за размножаване, за развѣждане; развѣждам, размножавам: **~ovat kapry do Vltavy** пускам шарани във Влтава за развѣждане; развѣждам шарани във Влтава; **~ovat fašismus v Evropě** експр. насаж-

дам фашизъм в Европа **4.** жарг. мобилизирам в Райха на принудителна работа (по време на нацистката окупация) **5.** (со; на; к чему) започвам да образѣвам, да правя (нещо); слagam начало (на нещо): **~ovat květy** пускам цветове, започвам да цѣфтя, напѣвам; **~ovat na květy** напѣвам, прѣд разцѣфтяване съм; **fazole ~ují lusky** бобът пуска, започва да образѣва шушѣлки; **vepř ~uje na sádlo** свинята започва да прави сланина; **~ovat k přistání** подготвям се за акостиране, за кацане; спускам се за кацане; **~ovat rychlý krok** ускорявам крачка; **~ovat správný tón** вземам правилен тон **6.** отдавам, давам, посвещавам, жертвам, рискѣвам, полagam: **~ovat noc co noc pro práci** жертвам нощ слѣд нощ за работата **7.** (со) пускам (нещо) в действие: **~ovat zálohy (v bitvě)** пускам резервите в действие, в бой **8.** (кого на кого, proti komu) разг. настрѣйвам, подстрекавам, насъскам (някого срещу някого)

~ovat někomu nůž na krk опирам на някого нѣж в гърлото, притискам някого до стената

nasbír|at, -ám св. **1.** (co/čeho) насѣбера, събера, набера (нещо): **~at šišky** насѣбера шишарки **2.** събера, натрупам: **~at vědomosti, informace, zkušenosti** прен. събера, натрупам знания, информация, опит

nased|at, -ám несв. (do čeho; na co) качвам се (в нещо, на нещо): **~at do auta** качвам се в лека кола; **~at na koně** качвам се на кон, възсядам кон

nased|nout, -nu св. (do čeho; na co) кача се (в нещо, на нещо): **~nout do vlaku** кача се на влак; **~nout na koně** кача се на кон, възсѣдна кон

nasek|at, -ám св. **1.** (co/čeho) насека, нацѣпя (нещо) **2.** накося (нещо): **~at trávu** накося трева **3.** наклѣцам (нещо): **~at maso** наклѣцам месо (на малки парчета) **4.** (кому) разг. експр. набия, нашибам, напердаша, налѣжа, натупам (някого): **~al mu, co se do něho vešlo** той го набий, налѣжи го здравата

nasekáv|at, -ám несв. зарязвам, засѣчам, леко накрѣнявам цялост (на дърво, на стѣбло и под.)

nasek|nout, -nu св. зарѣжа, засека, леко накрѣня цялост (на дърво, на стѣбло и под.)

ná|sep, -spu м. насип: **hrad s valy a ~spy** крѣпост с вaлове и насипи

naservír|ovat, -uji/разг. -uju св. сервирам

nashán|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se несв. и св.

(*čeho; po čem*) търся дълго, упорито, интензивно (*нещо*): **co se ho jen ~ěl!** колко дълго го търси само!

nashromáždit, -ím св. (*co/čeho*) насъбера, събера, натрупам (*нещо*)

nashromáždit se, -ím se св. книж. събера се, натрупам се, насъбера се

nashromažd'ovat, -uji/разг. -uju несов. насъблям, съблям, натрупвам, трупам

naschvál нар. 1. нарочно, предназначено, умишлено, предумишлено 2. напък, на инат

na[síci, разг. na[síct, -seču/книж. -seku св. накося

násilí, -í ср. насиллие: **spáchat ~í** извърша насиллие; **~ím otevřít** отворя със сила, с употреба на сила ♦ **~ím ~ím ~ím** за нещо, не се притеснявам за нещо, не си давам зор за нещо

násilně нар. насилствено, принудително, насила, с насиллие, чрез насиллие, с употреба на сила

násilnický нар. насилнически, насилствено

násilnický, -á, -é насилнически, насилствен, тираничен

násilnictví, -í ср. насилничество, насиллие, насилствени действия

násilník, -a м. насилник, тиранин

násilnost, -i ж. 1. склонност към насиллие; насилнически характер: **~ povahy** склонност към насиллие, насилнически характер; **~ postupu** насилническо действие, насилничество 2. насилствено действие, насилничество, насиллие: **dopustit se ~í** извърша насиллие

násilný, -á, -é 1. насилствен: **~ý převrat** насилствен преврат; **~á smrt** насилствена смърт 2. непосилен: **~é pohyby** непосилни, мъчителни движения 3. неестествен, измъчен, насилен: **~ý smích** неестествен смях; **~ý výklad** пресилено, неестествено, неправдоподобно обяснение

na[sít, na[set, -seji/разг. -seju св. 1. посѣя, насѣя и прен. 2. обикн. в съчет. безл. **je (jako) ~seto** осѣяно е с нещо: **na louce bylo květů jako ~seto** поляната беше осѣяна с цветя; **všude lidí jako ~seto** навсякъде гъмжеше от хора

naská[kat, -ču/книж. -čí св. 1. наскáчам 2. обикн. третол. **~če (koti)** избѣе, появи се (по кожата) (*на някого*): **na těle jí ~kaly pupínky** по тялото ѝ се появиха пъпчици, тялото ѝ се изприщи; **krůpěje potu mu ~kaly na čele** по челото му избѣха капчици пот

naskak[ovat, -uji/разг. -uju несов. 1. (*kam*) скачам, мятам се, хвърлям се (*някъде*): **~ovat na kolo** мятам се на колело 2. обикн. третол. **~uje (koti)** изскáча, излизá, появява се, из-

бѣва (по кожата) (*на някого*): **na tvářích ~ovaly skvrny** по лицето избѣваха, появяваха се петна; **~uje mu husí kůže** той настрѣхва, побиват го трѣпки

nasklád[at, -ám св. 1. наслáгам, складѣрам 2. нагъна, надѣпля

nasken[ovat, nascan[ovat [-sken-], -uji/разг. -uju св. (*co*) комп. сканирам (*нещо*)

naskoč[ít, -ím св. 1. (*kam*) скóча, мѣтна се, хвърля се (*някъде*): **~it do rozjetého vozu** скóча в колá в движение; **~it na koně** скóча, мѣтна се върху кон, на кон 2. обикн. третол. **~í (koti)** изскóчи, излѣзе, появи се, избѣе (по кожата) (*на някого*): **~ila jí hned boule** веднага ѝ изскóчи, веднага ѝ се образѣва, вдѣгна цѣщина; **~ila mu husí kůže** той настрѣхна; побѣха го трѣпки; **~ily jí slzy do očí** очѣте ѝ се напѣлниха, наляха със сълзи; тѣ се насълзи

náskok, -u м. предни́на, авáнс, предѣмство, превзхóдство, надмóщие (*в състезание, в работа и под.*): **časový ~** (показано) по-добро време; преднина по време; **padesátimetrový ~** преднина от петдесѣт мѣтра; **mít ~ dvou branek** водá с два гóла; **získat ~ před někým** взема, спечѣля преднина пред някого, надмóщие над някого; **mít ~ v práci** изпревáрил сѣм някого в работата

naskrz, naskrze, често засилено като skrz ~ нар. 1. напѣлно, изцѣло, открай докрай; докрай, съвсѣм: **prorazil desku ~/skrz ~** той пробѣ плóчата от край до край; **šaty jsou ~/skrz ~ promoklé** дрѣхите са съвсѣм мóкри; **voda je ~ promrzlá** водáта е напѣлно, изцѣло замрѣзнала ♦ **~**

стрѣва 2. напѣлно, съвсѣм, съвършѣно, изключително: **muž skrz ~/~ poctivý** съвършѣно, изключително чѣстен човѣк

naskyt[at se, naskýt[at se, обикн. третол. -á se несов. (*koti*; -) явява се, появява се, изниква, предстáвя се, окáзва се, открѣва се (*на някого, пред някого*): **~á se mu možnost práce** предстáвя му се слúчай да полúчи рáбота; **~á se (nám) otázka, zda...** (пред нáс) изниква въпрóсът далѣ...

naskyt[nout se, обикн. третол. -ne se св. (*koti*; -) яви се, появи се, изникне, предстáви се, окáже се, изпрѣчи се, открѣе се (*на някого, пред някого*): **naším zrakům se ~l krásný pohled** пред очѣте ни се открѣи прѣкрáсна глѣдка; **~lo se mu dobré místo** яви се добро мѣсто за нѣго, предлóжиха му добро мѣсто; предстáви му се слúчай да заѣме добро мѣсто; **~nout se právě při tom** окáжа се тáм тѣкмо в тóя мóмент

naspěch нар. набѣрзо, бѣрзо, спѣшно, на бѣрза

ръка: **mít** ~ бързам; **odjet** ~ **do města** замина спешно за града

naspod нар. най-отдолу, на дъното: **dej to do kufru** ~ сложи го най-отдолу в кюфара

naspodu I нар. най-отдолу, най-долу, на дъното: **ležet** ~ **v zásuvce** лежă най-отдолу в чекмеджето

naspodu II предлог с род. от долната страна на: ~ **víka** от вътрешната страна на капак

naspořít, -ím св. (со) наспестя, спестя, натрупам, икономисам, събера (пари)

nastálo, na stálo нар. заминаги, (за) постоянно

nastart|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) техн. пусна, включва, запăля (мотор, двигател)

nastařt, само третол. -ne св. настăне, настъпи, дойде: ~ **lo opět ticho** отново настъпи тишина; ~ **l rozhodný okamžik** настăна, дойде решителният миг; ~ **la tma** стăна тъмно, настъпи тъмнина, стъмни се

nastávající I, -í, -í бъдещ, настъпващ, предстоящ, близък: ~ **í manžel** бъдещ съпруг; ~ **í sezóna** настъпващ сезон; ~ **í volby** предстоящи, близки избори

nastávající II, -ího м. разг. бъдещ съпруг; годиник

nastávající III, -í ж. бъдеща съпруга; годинца

nastáv|at, само третол. -á несв. настăва, настъпва, йдва: ~ **al soumrak** пăдаше здрач, сѹмрак

nástavb|a, -y ж. 1. надстрѹйка (на сграда); разширяване, надстрѹяване, пристрѹяване: **provádí se** ~ **a školy** извършва се разширяване на училището 2. допълнителен етап, фăза, част, надстрѹйка към нещо: ~ **a k středoškolskému vzdělání** полѹвисше образование, допълнително обучение към средното образование

nástavbov|ý, -á, -é 1. допълнителен, разширителен: ~ **é stavitelské práce** разширителни строителни работи 2. надстрѹечен, допълнителен: ~ **é studium** допълнително обучение; специализация

nástav|ec, -ce м. удължител, удължение, допълнение: **krajkové** ~ **ce u rukávu** дантелени волăни на края на ръкавите

nástav|ek, -ku м. законѹчник, предпăзител: **hůl s gumovým** ~ **kem** бастѹн с гѹмен законѹчник

nastav|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. 1. (со/ѹeho) настрѹя, наизградя, пострѹя (нещо) (последователно едно след друго, едно до друго): ~ **ět řadu domů** пострѹя, настрѹя редица къщи, сгради 2. постăвя, наредя (нещо) (последователно едно след друго, едно до друго): ~ **ět knihy do knihovny** наредя книги в библиотека

nastav|it, -ím св. 1. (со) протѹгна, подăм, излѹжа, подлѹжа (нещо) (за да посрещна удар и под.): ~ **it ruku proti ráně** протѹгна ръка, за да посрещна удар; ~ **ruku, nasypu ti třesně** дай си ръката да ти сипя череша; ~ **il mu nohu (do cesty)** той му подлѹжи крак, учил. жарг. напръмча

~ **it kůži, život za někoho, za něco** рискувам кожата, живота си за някого, за нещо 2. (со) постăвя (нещо) в определено положение, наглася, регулирам (нещо) (за лост, регулатор)

3. (со čím) настăвя, удължă, продължă (нещо с нещо): ~ **it pracovní dobu** продължă работно време 4. (со čím) смѹся (нещо с друго по-непълноценно); добăвя, налѹя, слѹжа (нещо в нещо), подпрăвя (нещо с нещо по-непълноценно): ~ **it mléko vodou** налѹя вода в мляко

5. постăвя, наредя (едно до друго, едно над друго): ~ **it krabice na sebe** наредя кутии една върху друга

nastavovan|ý, -á, -é 1. настăвен, удължен, продължен 2. смѹсен, подпрăвен: ~ **á kaše** каша от картѹфи и булгѹр

nastav|ovat, -uji/разг. -uju несв. 1. (со) прѹтягам, подăвам, излăгам, подлăгам, насѹчвам (нещо) (за да посрещна удар и под.): ~ **ovat bodáky proti nepříteli** насѹчвам щикове против враг; **mlád|ata** ~ **ovala zobáčky** малките птички, пиленцата прѹтягаха чѹвчици; ~ **ovat ruku někomu** подăвам, прѹтягам ръка на някого и прен.; ~ **ovat někomu nohu do cesty** подлăгам крак на някого, учил. жарг. прăвя мăрка на няко

~ **ovat život, kůži za někoho** излăгам, рискувам живота, кожата си за някого 2. (со čím) настăвям, удължăвам, продължăвам (нещо с нещо): ~ **ují noc, aby práci skončili** работят до късно през нощта, за да свършат работата 3. (со čím) смѹсвам, добăвам, наливам, слăгам (нещо в нещо), подпрăвам (нещо с нещо по-непълноценно) 4. постăвам, нареджам (едно до друго, едно над друго)

nasteh|ovat, -uji/разг. -uju св. трѹпѹсам; свържă временно

nastěh|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. (со) нанесă, настаня, внесă, премѹстя (нещо) (в квартира, в стая): ~ **ovat (do bytu) nový nábytek** нанесă (в апартамент) нѹви мѹбели 2. (кого, со) настаня, нанесă, премѹстя (някого, нещо) (в квартира, жилище, апартамент): ~ **ovali rodinu do novostavby** настаниха семейството в свѹсѹм нѹв блѹк

nastěh|ovat se, -uji se/разг. -uju se св. настаня се, нанесă се; отида, дѹйда (на квартира): ~ **oval**

se k nám podnájemník при нас се настанѝ квартирант

nástěnk|a, -y *жс.* стѣнлист, стѣнвестник, стѣн-таблѣ

nástěnn|ý, -á, -é стѣнен: **~é hodiny** стѣнен ча-сѣвник; **~á malba** стѣнопис, стѣнна живопис, фрѣска

nastenograf|ovat, -uji/разг. -uju *св.* стеногра-фѝрам

nástin, -u *м.* **1.** скица, план, схѣма; основни линии, тезиси: **~ prací** програма за рѣбота; **~ plánu a)** проѣктоплан **б)** скица на чертѣж, на план **2.** ѣчерк, прѣглед, крѣтко издѣние: **životopisný** ~ крѣтка биографѝя, биографѝчен ѣчерк; **Nástin české dialektologie** Крѣтка чѣшка диалектолѣгия

nastín|it, -ím *св.* набелѣжа, начертѣя, скицѝрам, ѣчертѣя, ѣпиша в главни, в основни линии: **~it životopis** набелѣжа основни, главни момѣнти от биографѝя

nastíň|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* набелѣзвам, на-чертѣвам, скицѝрам, ѣчертѣвам, ѣписвам, из-лѣгам в главни, в основни линии

na|stlat, -stelu *св.* разстѣля, настѣля, застѣля, покрѝя

nastokrát, na stokrát *нар. експр.* стокрѣтно, многокрѣтно

nastol|it, -ím *св. 1. (кого - вин.)* (вѣз)качѣ на пре-стѣл, провѣзгласѣ (за цѣр); рѣкополѣжа, вѣздигна (в духѣвен сѣн): **králem ~en jest Jiří z Poděbrad** за крѣл е провѣзгласѣн Ёржи от Пѣдебради **2. (кого, со)** *книж.* вѣведѣ в длѣж-ност, в сила (някого, неѣцо); установѣ (неѣцо): **~it nového rektora** (тържѣствено) вѣведѣ в длѣжност нѣв рѣктор; **~it diktaturu proletariátu** установѣ диктатѣра на пролетариѣта

nastol|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (кого - вин.)* вѣзцѣрявам, вѣзкѣчвам на престѣл, трѣн; про-вѣзгласѣвам (за цѣр); рѣкополѣгам, удостѣявам (с духѣвен сѣн) **2. (кого, со)** *книж.* вѣдворявам, установѣявам, вѣвѣждам в сила, в длѣжност (някого, неѣцо)

nastotísic|krát(e) *нар. експр.* хѝляди пѣти, безбрѣй пѣти

nastoupen|ý, -á, -é *воен. спорт.* стрѣен: **~á (vo-jenská) jednotka** стрѣена (войсковѣ) чѣст

nastoup|it, -ím *св. 1. (кат)* качѣ се (на превозно средство): **~it do vlaku, na loď** качѣ се на влѣк, на корѣб **2.** стрѣя се, пострѣя се; застѣна в редѝца: **~it do řady** стрѣя се, заѣма мѣстото си в редѝца **3. (со; do čeho, k čemu; nač; -)** запѣчна, установѣ някакво (най-ѣбѣцо) началѣ (на не-ѣцо): **~it vládu** дѣйда на влѣст; **~it na trůn**

(вѣз)качѣ се на трѣн; **~it k moci** завѣзѣма властѣ; **~it dovolenou** излѣза в ѣтпуск; **~it na vojnu** постѣпя на воѣнна слѣжба; **~it trest** за-пѣчна да излежѣвам наказѣние; **~it cestu** ѣ-прѣва се на пѣт; **~it k útoku** *воен.* трѣгна в настѣплѣние; **mužstvo ~ilo v sestavě ...** ѣтбѣрѣт излѣзе в сѣстѣв ...

nastoup|nout, -nu *св. (на со)* стѣпя, стѣпна (*вѣр-ху неѣцо*): **~nout na obě nohy, na špičky** стѣпя на двѣта крѣка, на прѣсти

nástrah|a, -y *жс. 1.* примѣмка, стрѣв **2.** примѣка, капѣн, улѣвка, клѣпка: **klást ~y** постѣвам клѣпки; кроѣ интрѣги

nastraž|it, -ím *св. 1. (со нач; со кому; со)* постѣва (примѣмка, капѣн, улѣвка) (на някого) и *прен.:* **~it důkazy proti někomu** изкѣствено сѣздѣм **2.** постѣва в сѣстояние на изѣстрѣно внимѣние

nastraž|it se, -ím se *св.* изѣстрѣя, напѣгна внимѣ-ниѣто си; настрѣхна, застѣна настрѣк: **padla rána, všichni se ~ili** чѣ се ѣзстрѣл, всѣчки на-стрѣхнаха, застѣнаха настрѣк

nastraž|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (со нач; со кому; со)* постѣвам (капѣн, примѣмка, улѣвка) (на някого) и *прен.:* **~ovat překážku** ковѣрно гѣтѣя, сѣздѣвам прѣчки **2.** постѣвам в сѣстоя-ние **3.** настрѣям ушѝ, напѣгѣм слѣх

nastraž|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* изѣ-стрѣям, напѣгѣм внимѣниѣто си; настрѣхвам, застѣвам настрѣк: **nepotřeboval mnoho a hned se ~oval** мѣлко му трѣбѣваше да настрѣхне, да застѣне настрѣк

nastrč|it, -ím *св. 1. (со кат)* забѣдѣ, набѣча, надѣяна, забѣча, затѣкна, пѣхна, слѣжа, втѣкна, нанѣжа (неѣцо някѣде) **2.** нахлѣзя, надѣяна, слѣ-жа: **~it brejle na nos** слѣжа ѣчилѣта (на носѣ си); **~it prsten na ruku** слѣжа, нахлѣзя прѣстен на рѣката; **~it psovi náhubek** надѣяна на кѣчетѣ намѣрдник **3. (со)** подѣм, поднесѣ, подлѣжа (за да приѣма, за да посрѣцна) (неѣцо): **~il šálek, aby mu nalila** тѣй си подѣде чѣшката, за да му налѣе **4. (кого, со)** подѣстѣва, пробѣтам (някого, неѣцо) (вместѣ друг, вместо друго): **~ená osoba, figura** подѣстѣвѣно лиѣѣ

nástrč|ka, -y *жс.* предпѣзитѣл, законѣчник (*част, която се натѣква вѣрху някакѣв предмет*)

nastrk|at, -ám *св. 1.* забѣдѣ, забѣча, намѣшкам, напѣхам, наслѣгам (*последѣватѣлно, ѣдно след друго*) **2.** нахлѣзя, надѣяна, наслѣгам: **~at si prsteny na prsty** (изпо)наслѣгам си прѣсте-ни на прѣстите **3.** напѣхѣвам, набѣтѣвам, на-блѣскѣвам, наслѣгѣвам (*пѣстепенѣно*): **~ali do**

- výboru samé ženy** *разг. експр.* набўтаха в комитѣта сáмо жени
- nastrkáv|at, -ám** *несв.* 1. забѡждам, напѣхвам, забўчвам, надявам, намўшквам, наслáгвам (*последователно, едно след друго*) 2. напѣхвам, набўтвам, наблѣсквам, наслáгвам (*постепенно*)
- nastrk|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* 1. (*со kam*) набѡждам, набўчвам, забўчвам, забѡждам, втѣк-вам, пѣхам, слáгам (*нещо някъде*) 2. нахлўз-вам, надявам, слáгам: ~**ovat brejle na nos** слáгам си очилáта 3. (*со*) подáвам, поднáсям, подлáгам (*за да приема, за да посрещна не-що*): ~**oval kuchařce svůj talíř** тѡй поднáся-ше на готвáчката чинията си 4. (*koho, со*) под-стáвам, пробўтвам (*някого, нещо*) (*вместо друг, вместо друго*): ~**ovat někoho za sebe** пробўтвам някого вмѣсто сѣбе си
- nástroj, -e** *м.* 1. инструмѣнт, сечивѡ, орѣдие: ~**e zámečnické, truhlářské** шлѡсерски, дърво-дѣлски инструмѣнти, сечивá, орѣдия; **hudební** ~ музикален инструмѣнт; ~**e dechové, žesťové, bicí** муз. дўхови, мѣдни, ударни инструмѣнти; ~**e smyčcové, strunné** муз. стрўнни инстру-мѣнти 2. *прен.* орѣдие, срдѣство, инструмѣнт: ~ **vykořisťování** срдѣство, орѣдие за экс-плоатáция
- nastroj|it, -ím** *св.* 1. пригѡтвя, подгѡтвя, орга-низйрам, устрой, наглася: ~**il jim malé pře-kvapení** тѡй им пригѡтви мálка изненада; ~**it slavnost** организирам, устрой тържествѡ; ~**it spiknutí** напráвя, организирам сзаклáтие; ~**it vážnou tvář** добия сериѡзен йзраз 2. (*čeho*) *експр.* пригѡтвя, напекá (*в голямо количество*) 3. (*koho*) наглася, нагиздя, накѡнтя, пременя, докáрам (*някого*): ~**it se na ples** облекá се, из-докáрам се, пременя се за бáл
- nástropl|í, -í, -í** кѡйто е слѡжен, кѡйто се намирá на тавáн: ~**í lampa** лáмпа, прикрѣпена (на-пráво) за тавáна (*не висяща*), плафониѣра; ~**í osvětlení** осветлѣние от тавáна; ~**í malba** пла-фѡнна живопис
- nastrouh|at, -ám** *св.* настѣржа (на рендѣ)
- nastřádh|at, -ám** *св.* (*со/čeho nač*) спестя, на-спестя, натрўпам, съберá, икономйсам (*нещо, за нещо*): ~**at si na cestu** спестя, съберá пари за пѣт, за пѣгўване; ~**ané úspory** натрўпани спестявания; ~**at jmění** натрўпам сьстояние
- nastřádh|at se, -ám se** 1. *св.* натрўпам се, насъберá се: ~**alo se mu mnoho nevyřízených věcí** на-трўпаха му се мнѡго нерешѣни нещá 2. *несв. и св.* (с)пестя мнѡго, икономйс(в)ам мнѡго: **co jsem se v životě ~al!** прекáрал сьм живѡта си в
- икономйсване; (нямам предстáва) кѡлко сьм пестйл през живѡта си!
- nastříbř|it, -ím** *св.* насребрý
- nástřih, -u** *м.* мáлтък рáзрез (с нѡжица)
- nastřih|at, nástřih|at, -ám** *св.* накрѡя, нарѣжа с нѡжица: ~**at (látku) na šaty** скрѡя, разкрѡя плáт за рѡкля
- nastřih|nout, -nu** *св.* 1. срѣжа, рѣзна, разрѣжа мáлко (с нѡжица) 2. скрѡя, разкрѡя (плáт): ~**nout sukni** скрѡя полá; ~**nout na blůzku** скрѡя блўзка
- nastřík|at, -ám** *св.* 1. (*со; со na koho, na co*) напрѣскам, порѣся (*нещо върху нещо*): ~**at vodu na podlahu** напрѣскам на пѡда водá, напрѣскам пѡда с водá; ~**at vodu na obličej** напрѣскам лицѣто с водá 2. (*со čím*) напрѣскам (*с нещо*): ~**at auto lakem** напрѣскам колáта с лáк 3. (*со do čeho*) нацѣркам (*нещо в нещо*)
- nastříl|et, -ím, 3. мн. -ejí** *св.* (*со/čeho*) 1. убйя, застрѣлям (*нещо*) (*в голямо количество*): ~**et koroptví** убйя мнѡго яребици 2. *спорт.* вкáрам, отбелѣжа (*постепенно много голове, точки*): ~**et soupeři tři branky** вкáрам трй гѡла на прѡтйвника
- nastud|it se, -ím se** *св.* простудя се, настйна, изстйна
- nastud|ovat, -uji/разг. -uju** *св.* 1. наўча, усвой 2. наўча, подгѡтвя, разўча, отретѣйрам (*за изпълнение*): ~**ovat roli** наўча, подгѡтвя рѡля; ~**ovat projev** подгѡтвя рѣч, слѡво; ~**ovat úsměv** изработя си усмйвка (*начин на ус-мйхване*)
- nastudován|í, -í** *ср.* 1. подгѡтѡвка, разучáване 2. интерпретáция: **Dvořákova Armida v ~í Ta-lichově** Двѡржаковата ѡпера Армидá в интер-претáция на Тáлих, подгѡтѡвена от Тáлих, под диригѣнството на Тáлих
- nástup, -u** *м.* 1. кáчване: ~ **do vlaku** кáчване във влáк 2. запѡчване, началѡ (*на дейнѡст или състѣзание*): ~ **do zaměstnání** постѣпване на рáбота; ~ **do práce (v 6 hodin)** запѡчване на рáбота (в 6 часá); ~ **dovolené** началѡ на ѡт-пуск(á); ~ **do pětiletky** навлйзване в петилѣтка, началѡ на петилѣтка; ~ **k moci** йдване на влáст 3. *спорт. воен.* стрѡяване, построяване
- nástupce, -e** *м.* приѣмник, наслѣдник, замѣст-ник: **právní ~e** юрид. сукцѣсор, приѣмник: **dědic a ~e trůnu** наслѣдник и приѣмник на трѡн; ~**e bývalého ředitele** приѣмник на бйвш ди-рѣктор
- nástupkyn|ě, -ě** *ж.* приѣмничка, наслѣдничка, замѣстничка
- nástupišť|ě, -ě** *ср.* 1. перѡн 2. *прен.* плáцдарм: ~**ě k válce** (йзходен) плáцдарм за войнá

nástupn|í, -í -í 1. предназначен за качване; който се отнася до качване: **~í ostrůvek** площадка на трамвайна спирка **2.** който се отнася до постъпване, започване (на работа): **~í termín** срок за постъпване на служба; **~í plat** начална работна заплата **3.** встъпителен; който се отнася до откриване, до начало: **~í řeč** встъпителна реч; **~í audience** аудиенция за връчване на акредитивни писма

nastup|ovat I, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (kam) качвам се (във влак и под.) **2.** строявам се, построявам се: **~ovat do řady** заемам място, заставам в редица **3.** (do čeho; k čemu; nač; –) започвам, поемам (работа и под.); постъпвам (на служба и под.); заемам се (с нещо); включвам се (в нещо): **~ovat službu, do služby** постъпвам на служба; **~ovat dovolenou** излизам, отивам в отпуск(а); **~ovat cestu** отправям се, тръгвам на път; **~ovat do zbraně** бивам мобилизиран; **všude -ují mladí** навсякъде излизат на прѐден плън младите

nastup|ovat II, -uji/разг. -uju нескв. стъпвам: **opatrně ~ovala na drobný štěrk** тя внимателно стъпваше върху дребния чакъл

nastuzen|í, -í ср. простуда, настинка, изстинка

nastuzen|ý, -á, -é настинал, простуден

nastydl|ý, -á, -é настинал, простуден

nastyd|nout (se), -nu (se) св. простудя се, настина, изстина

nastyliz|ovat, -uji/разг. -uju св. съчиня, напиша, съставя (набързо), нахвърлям: **~ovat dopis** съчиня набързо писмо

nasuger|ovat, -uji/разг. -uju св. (co kоти) внуша, втъпя (нещо някому)

nasucho, na sucho нар. на сѹхо (без намокряне)

◆ **nasucho, na sucho** нар. на сѹхо, на сѹша, на сѹхота ◆ **nasucho, na sucho** нар. на сѹхо, на сѹша, на сѹхота

nasuchu, na suchu нар. на сѹхо, на сѹша, на сѹхота ◆ **nasuchu, na suchu** нар. на сѹхо, на сѹша, на сѹхота

nasu|nout, -nu св. (co kam) надяна, нахлѹзя (нещо някъде): **~nout prsten** слѹжа, нахлѹзя пръстен

nasun|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co kam) надявам, нахлѹзвам, слѹгам (нещо някъде)

nasup|it, -ím св. смръщя, намръщя, навѣся: **~it obočí** смръщя вежди; **~it čelo** намръщя чело

nasup|it se, -ím se св. намръщя се, смръщя се, навѣся се

nasuš|it, -ím св. (co/čeho) изсуша (нещо)

nasvač|it se, -ím se св. закуся (в 10 часа или следобед)

nasvědč|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (čemu) свидетелствам, говоря (за нещо): **jeho tvář ~ovala, že...** лицето му показваше, говореше, че ...; **všechno ~ovalo tomu, že...** всичко свидетелстваше за това, че ...

nasycen|ý, -á, -é физ. хим. (предѐлно) наситен **nasyc|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. **1.** насыщам, нахранвам **2.** задоволявам (любопытство и под.) **3.** физ. хим. насыщам (разтвор и под.)

násyp, -u м. **1.** насип **2.** маса, насипан материал: **tiha sněžného ~u** тежест на снежна маса **3.** сипване: **jeden ~ za den do kamen** едно зарѣждане, пълнене на ден в пѣчката **4.** воен. брѹствер, земен насип

nasyp|at, -u/-ám св. **1.** (co/čeho kam) сипя, насыпя, посипя, порѣся, нарѣся (нещо някъде), покрѣя (нещо с нещо): **~at písek na cestu** насыпя пясък на пътя; **~at sůl do slánky** сипя сол в солница; **~at pilin na podlahu** посипя, покрѣя

do očí хвърля прах в очите на някого **2.** (koti, četi; četi čeho) сипя, слѹжа, дам (на животно да яде): **~at kuřatům** хвърля, дам на пилета да ядат; нахраня пилета **3.** (co čím, čeho) напълня (нещо с нещо) (чрез насипване): **~at koš obilím** напълня кош с жито **4.** (co) натръпам (нещо) (с насипване) **5.** (co) затръпам (нещо): **~at rov** затръпам ров

nasypáv|at, nasýp|at, -ám нескв. **1.** сипвам, насипвам, посипвам, порѣсвам, нарѣсвам **2.** (koti, četi; četi čeho) сипвам, слѹгам, давам (на животно да яде) **3.** (co čím, čeho) натръпам, напълвам (нещо) (чрез насипване) **4.** насыпвам, правя насип

násypn|ý, -á, -é насипен: който е предназначен за насип, за насипване: **~ý materiál** насипен материал; **~ý uhlák** кофа за въглища (с която се сипва)

nasyt|it, -ím св. **1.** наситя, заситя, нахраня и прен.: **~it žaludek** наситя, заситя стомаха си; **sníh roztál a ~il prameny** снегът се стопи и подхрани, подсили изворите **2.** (co čím) прен. задоволя, утоля, удовлетвори (нещо с нещо): **~it trh zbožím** задоволя пазър със стоки; **~it něčí zvědavost** задоволя нечие любопытство **3.** (co čím) наситя, напоя, пропия (с нещо): **jeho slova byla nasycena srdečností** думите му бяха пропити със сърдечност

nasyt|it se, -ím se св. **1.** наситя се; найм се до насита **2.** често в съчет. **být nasycen** (koho, čeho) преситя се (от някого, от нещо), омръзне ми, дотѣгне ми (някой, нещо): **nemohl se ~it toho pohledu** (той) не можеше да се насити

на глѣдката; (той) не мѡжеше да се наглѣда;
byla nasycena takového života (тя) бѣше
 пресѣитена от такѣв живѡт
naš, našeho *м. naše ж. и ср. местоим.* **1.** наш
 ♦ **naš** *м. наш* и нѡгова на една рекѡ си прѡли рѣзѣте (за да-
 лечно, некрѣвно роднинство) **2.** наш (от на-
 шето семейство) **3.** наш, рѡден: **naši lidé** на̀шли
 хѡра, на̀ши сънарѡдници; **naše květiny** на̀ши
 (не чуждестранни) цветѣя **4.** наш (близѣк): **je**
to náš člověk това е наш чѡвѣк **5.** наш (оби-
 познат): **copak dělá naše Evička?** *експр.* как-
 вѡ прѡви на̀шата Евичка? **naš hrdina** на̀шият
 героѣ (при разказване); **hrají tu naši** *експр.*
 свѣрѣят на̀шата (пѣсен, мелѡдия) **6.** обикн. *мн.*
naši, -ich *м. разг.* на̀шите (моите, на̀шите
 родители, братя и сестри, любимци): **naši**
jsou zdraví на̀шите са здрави; **naši vyhráli**
 на̀шите спечѣлиха **7.** **naš** *м. naše ж. разг.* на̀-
 шият, на̀шата; мѡя(т) (съпрѣг), мѡята (съпрѣ-
 га): **naš přijde za chvíli** мѡят (съпрѣг) ще дѡйде
 след мал̀ко
našedivělý, našedlý, -á, -é сѣвѣав, вѣзсѣв, по-
 засѣвѣл, (лѣко) про̀шѡрен: **~é vlasy** (лѣко) про-
 шѡрена коса; **~á látka** сѣвѣав, вѣзсѣв плѡт
našedle *нар.* сѣвѣаво: **prach ~ bílý** сѣвѣавѡѣл
 прѡх
našetřit, -ím *св. (co/čeho; nač)* спестѣя, иконо-
 мѣсам, натрѣпам, настѣбера (пари, средства
 за нѐщо): **~it si na auto** спестѣя (пари) за ко̀ла;
~ené úspory спестѣявания
našinel, -ce *м.* **1.** чѡвѣк от на̀шата рѣка; на̀ш
 чѡвѣк, (на̀ш) брат: **cítíl se dobře mezi ~ci** тѡѣ се
 чѣвстваше добрѣ сред сво̀ите, сред хѡра от
 сво̀ята чѣрга, сред сво̀ите другѡри **2.** *експр.* аз,
 нѣе, хѡра катѡ мѣне; мѡя милѡст, на̀ша милѡст
našít, -šiji/разг. -šiju *св. 1. (co nač, k čemu)* за-
 шѣя, пришѣя (нѐщо на нѐщо, кѣм нѐщо) **2. (co)**
 настѡвя, удѣлѣа (нѐщо) (чрез пришиване)
3. (co/čeho) на̀шѣя (много): **~šít košil(e)** на̀шѣя
 (много) рѣзи
našív|at, -ám *несв. 1. (co nač, k čemu)* зашѣвам,
 пришѣвам (нѐщо на нѐщо, кѣм нѐщо) **2. (co)**
 настѡвям, удѣлѣавам (нѐщо) (чрез пришиване)
3. на̀шѣвам (много)
naškráb|at, naškrab|at, -u/-ám *св. 1. (co/čeho)*
 настѣрѣа (нѐщо), пригѡтѣя (нѐщо) (чрез на-
 стѣргване): **~at játra, maso** настѣрѣа чѣрен
 дрѡб, месѡ **2. (co)** остѣрѣа, обѣля, набѣля, почи-
 стѣ (сѣс стѣргване) (голямо количество): **~at**
hrnec bramborů набѣля, обѣля (цѣла) тѣн-
 дѣра картоѣи **3. (co)** *експр.* надрѡскам, на-
 пѣша (нѐщо): **~at dopis** надрѡскам писмѡ

naškroben|ý, -á, -é **1.** колѡсан **2.** *експр.* пре-
 фѣрѣнен
naškrob|it, -ím *св.* колѡсам
naškub|at, -u/-ám *св. (co/čeho)* на̀кѣсам, набѣра̀,
 на̀скѣбя (нѐщо)
našlap|at, -u/-ám *св. 1. (co do čeho)* нагѡзя, на-
 тѣпча (с кра̀ка) (нѐщо в нѐщо) **2.** нанесѡ смѣт,
 к̀ал; оста̀вя следѣ, изцѡпам: **na chodbě bylo**
~áno в коридѡра ѣмаше мрѣсни следѣ от
 обѣвки; коридѡрѣт бѣше замѣрсен от влизане
 и излизане
našláp|nout, -nu *св. 1. (na co)* стѣпя (на нѐщо),
 настѣпя (нѐщо) **2. (co)** привѣдѡ в хѡд (нѐщо)
 (чрез настѣпване): **~nout pedál motoru** на-
 тѣсна пѣдѡла на мѡтѡр; запѡля, пѣсна мѡтѡр
našlap|ovat, -uji/разг. -uju, našlapáv|at, -ám
несв. 1. стѣпвам, настѣпвам **2. по-често** **na-**
šlapáv|at, -ám тѣпча, гѡзя, натѣпѣвам, на-
 гѡзвам
našleh|at I, -ám *св. (komu; komu co)* на̀шѣбам,
 наплѣскам (ня̀кого по нѐщо): **~at děvčatům**
pomlázkou на̀шѣбам момѣчетата с велѝк-
 денска шибѡлка
našleh|at II, -ám *св. (co/čeho)* разбѣя (голямо
 количество): **~at krému** разбѣя мнѡго крѣм
našpendl|it, -ím *св. (co nač; co)* забѡдѡ, зака̀ча̀,
 прика̀ча̀ (с карѣици), прихѡана, набѡдѡ (дрѣха
 при трѡпосване)
našpičat|it, -ím *св. обикн. в съчет. ~it uši* *разг.*
експр. а) на̀острѣа у̀шѣ (за куче) **б)** *прен.* за-
 стѡна на̀шрѣк (за чѡвѣк)
našpin|it, -ím *св. 1.* замѣрсѣя (лѣко) **2.** измѣрсѣя (в
 голямо количество): **ten ~í košil!** к̀ол̀ко мнѡго
 рѣзи ца̀па, хѡѣрѣа за пранѣ тѡзи чѡвѣк!
našpull|it, -ím *св.* на̀дѣя, издѣя, свѣя (устни):
pohrdlivě ~ila rty тѣ презрѣтелно свѣ у̀стни
našroub|ovat, -uji/разг. -uju *св.* завѣнтѣа, завѣя,
 навѣнтѣа, навѣя
naštep|ovat, -uji/разг. -uju *св. 1.* зашѣя, пришѣя
 с декоратѣвен шѣв **2.** трѡпѡсам
naštěp|ovat, -uji/разг. -uju *св.* приса̀дѣа, а̀шла-
 дѣсам
naštěstí, na štěstí *нар.* за щѡстѣе
naští|at, -u/-ám *св. (co/čeho)* на̀цѣпя (нѐщо): **~at**
třísek на̀цѣпя мнѡго трѣскѣи, подпѡлки
naštíp|nout, -nu *св.* разцѣпя, цѣпна (лѣко), пѣкна:
~l si kost тѡѣ си пѣкна костѣа
naštípnut|ý, -á, -é цѣпнат, пѣкнат: **~ý strom** пѣк-
 нато дѣрѣвѡ
naštv|at se, -u se *св. (na koho; -)* *разг.* я̀дѡсам се,
 разсѣрѣа се, хѡане ме я̀д (на ня̀кого)
na|ť, -tě *ж.* на̀дѣмна зелѣна ча̀ст на зеленѣ̀ково
 растѣние (стѣбло и листа)

natáč|et I, -ím, 3. мн. -eji/-í *несв.* **1.** навивам, намотавам **2.** обръщам, извивам, завъртам (*в определена посока*): **~et hlavu doprava** извивам глава надясно **3. разг.** записвам (*при звукозапис*) **4. разг.** снимам (*филм*)

natáč|et II, -ím, 3. мн. -eji/-í *несв.* наточвам, точа, напълвам (*като развъртам крап*)

natáč|ka, -y ж. ролка (*за навиване на коса*)

natáh|at, -ám св. (*co/čeho; прен. koho - вин.*) надовлека, надомъкна, довелка, домъкна, дотърпя (*нещо; някого*)

natáh|nout, -nu св. **1. (co)** опъна, изпъна (*нещо*)

~nout uši наостря уши;

~nout brka, kosti, bačkory опъна, изпъна крака; хвърля петалата (*умра*) **2. прен.** напрегна сили, положа усилия: **musili ~nout, aby byli hotovi** трябваше да се напънат, да напрегнат сили, за да се приготвят **3. (co)** постеля, разстеля, простра, просна (*нещо*): **~nout koberec na podlahu** постеля, разстеля килим на пода **4. (co)** разтегна, разтегля, удължа (*нещо*): **~nout dovolenou** *разг.* разтегна, удължа отпуска (*та*) си; **včera jsme to ~li** вчера седяхме до късно (*с юмни*)

~nout grimása гримаса; **~nout nohy, pedály, jedenáctky** *разг. експр.* ускоря крачка, ход; натисна педалите **5. мед.** напъна екстензия **6. протегна:** **~la krk, aby viděla** тя протегна шия, за да вижда; **~nout ruku po něčem** протегна ръка, посегна за нещо **7.** навлека, намъкна, слюжа, надяна, нахлуза, обуя: **~nout kalhoty** намъкна, обуя панталони; **~nout boty** слюжа, обуя обувки, обуца; **~nout čepici, rukavice** слюжа шапка, ръкавици **8.** навия, курдисам, заредя, пусна в ход: **~nout pero** навия пружина; **~nout hodiny** навия часовник; **~nout automat** заредя автомат **9. (co)** поема, вдъхна, дръпна, всмуча (*нещо*): **~nout do sebe studený vzduch** поема, вдъхна студен въздух **10.** вкарам, напълня: **~nout do baňky víno** вкарам в кълба, в банка вино

natáh|nout se, -nu se св. **1.** опъна се, легна

~nout široký tak dlouhý той се просна в цялата си дължина **3. и natáh|nout, -nu** навляза, промъкна се, вмъкна се, проникна: **kouř ~l dveřmi do pokoje** пушкът влезе през вратата в стаята **4. обикн. мн. -neme se грубо** надойдем, надомъкнем се, довлечем се: **~li se sem všelijací lidé** домъкнаха се, довлякоха се тук какви ли не хора

natahovací, -í, -í автоматичен, механичен; който се навива, курдисва: **~í autičko** автомобилче, което се навива с ключо (игрчка)

natah|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1. (co)** опъвам, напъвам

~ovat brčka, kosti, bačkory опъвам, изпъвам крака; хвърлям петалата, хвърлям топа (*умирам*); **~ovat své odběratele** *разг. експр.* мамя клиентите си; **~ovat moldánky** надъвам гайдата (*плача*) **2.** напъгам сили, полагам усилие **3. (co)** постылам, разстылам, простырам, просвам (*нещо*) **4.** разтыгам, разтеглям, удължавам (*чрез опъване*) и *прен.*

~ovat auto заредя кола

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

~ovat напъвам

ný ~ предпазен покривен лък; **asfaltový** ~ асфалтова замазка **3. разг.** (външен) вид, характер: **~ oficiálnosti** лустро на официалност, официален характер

natěrač, -e м. бояджия

natěračství, -í ср. бояджийство

natír|at, -ám несв. (со *čít, pač*) **1.** намазвам (нещо с нещо) **2.** размазвам, разнасям (нещо по нещо, върху нещо) **3.** намазвам (нещо) (с боя, с лък); боядисвам, лакирам (нещо)

natísckrát(e) нар. експр. хиляди пъти, много пъти, безкрайно много пъти

natisk|nout, -nu св. **1.** (со *čeho*) отпечатам, напечатам, издям (нещо) (в голямо количество): **~nout knihy** отпечатам (доста, много) книги **2.** (со) напечатам, отпечатам (нещо): **~nout adresu na obálku** напечатам адрес върху плик

natlač|it, -ím св. **1.** (коho со, kam) натъпча, наблъскам, намачкам (някого нещо, някъде): **~it prádlo do kufru** натъпча бельо в кюфар; **bydlili ~eni v malém bytě** експр. живяха натъпкани, наблъскани в (една) малка квартира **2.** (со *čít; со*) експр. натъпча, претъпча, преплъня (нещо с нещо; нещо): **divadlo bylo úplně ~eno** театърът беше претъпкан

natlač|it se, -ím se св. **1.** (kam; kde) натрупам се, струпам се, стълпя се, скъпча се (някъде): **~ili se kolem přístroje** струпаха се, стълпиха се, бяха се струпали, стълпили около апарата **2.** (kam, do čeho) нахълтам, нахлужа, наблъскам се (някъде, в нещо): **do sálu se ~ilo plno lidí** в залата нахълта, в залата се наблъска много народ

natlak, -u м. натиск, давление, принуда, настояване: **náboženský** ~ религиозно давление; **politický, hospodářský** ~ политически, стопански натиск; **mocenský** ~ натиск от страна на велика сила; **jednat pod ~em** действам по принуда, под натиск; **odolat, podléhnout ~u** устоя, отстъпна на натиск

na|tlouci, разг. na|tlouct, -tluču/книж. -tluku св. **1.** (со *čeho kam*) набия, забия, накова (нещо някъде) (в голямо количество): **~tlouci hřebíky** накова пирони **2.** натъпча, напълня и прен. **3.** леко счупя, пукна; набия, натъртя, ударя, контузя; очукам, нащърбя: **~tlouci si hlavu** ударя си главата; **~tlouci talíř** пукна, нащърбя чиния **4.** (čeho/со) избия (масло и под.) (в голямо количество) **5.** пробия, надупча: **~tlouci díry/(plno) děr do zdi** надупча (цялата) стена; пробия (много) дупки в стената **6.** (со *čeho*) напраща (нещо) чрез удране, бие, набиване: **~tlouci si modřiny, boule** напраща

си (много) синини, цицини **7.** наклепя, начукам: **~tlouci kosu** наклепя коса; **~tlouct maso** начукам месò **8.** начупя, натроша: **~tlouci uhlí** натроша въглища **9.** (koti) експр. набия, натупам, напердаша (някого): **~tloukli mu** набиха го

na|tlouci se, разг. na|tlouct se, -tluču se/книж. -tluku se св. натъртя се, контузя се, набия си (нещо): **~tlouci se na motocyklu** натъртя се на мотоциклет

natlouk|at, -ám несв. **1.** набивам, забивам, набождам, кова, наковавам, начукам **2.** натъпквам, тъпча, напълвам и прен. **3.** очукам, натъртвам, леко счупвам **4.** правя (нещо) чрез бие, удране **5.** надупчвам, напращам дупки **6.** наклепвам, начукам, наклъцвам, натрошавам **7.** начупвам, натрошавам

natlučen|ý, -á, -é набит, пукнат: **~á jablka** набити, натъртени ябълки; **~ý talíř** очукана, леко счупена, пукната чиния

nato нар. след това; после

natoč|it, -ím св. **1.** навия, намотая **2.** завъртя, обърна, извия (в определена посока) **3.** наточа, напълня (като развъртя кранче): **~it sklenici piva** наточа чаша бира **4. разг.** запиша (при звукозапис) **5. разг.** (за)снѐма (филм)

natoč|it se, -ím se св. обърна се: **~it se vpravo** обърна се надясно

natolik нар. дотолкова, толкова, до такава степен, така

natož, разг. natožpak нар. а пък да не говорим за; какво да кажем за; толкова по-малко; толкова повече; (а/та) камо ли: **to nedovedu ani já, ~ ty** това дори аз не мога да го направя, та камо ли ти

natráp|it se, -ím se несв. и св. **1.** (коho - род.) мъча/намъча, измъча, тормозя/изтормозя (някого): **co jsem se ho ~il** колко съм го мъчил **2.** (s kým, s čím; pro koho, pro co) измъча се, намъча се (с някого, с нещо, заради някого, заради нещо): **mnoho se pro něho, s ním ~ila** много се измъчи, намъчи се с него

natrh|at, -ám св. **1.** (со *čeho*) накъсам, набера (нещо): **~at jablek** набера ябълки **2.** (со *čeho*) накъсам, нацѐпя (нещо): **~at pruhu plátna** накъсам, нацѐпя ленти от платно **3.** (со) разкъсам, накъсам, разцѐпя (нещо): **~at plátno na pruhu** разкъсам, разцѐпя платно на ленти

natrh|nout, -nu св. цѐпна, порна, скъсам, разкъсам (леко, малко): **~nout rukáv** скъсам си малко ръкава; **~nout si sval, šlachy** скъсам (си) мускул, сухожилие

natrh|nout se, -nu se св. скъсам се, разкъсам се (леко, малко); цѐпна се

natrpkle нар. горчиво, тръпчиво, кисело: ~ **se usmát** усмихна се кисело, горчиво

natrpkl|ý, -á, -é тръпчив, възкисел, кисел и прен.: ~**á chuť** тръпчив, възкисел вкус; ~**ý výraz tváře** кисел израз на лицето; ~**ý úsměv** кисела, горчива усмивка; ~**ý humor** горчив хумор

natrvalo, na trvalo нар. за постоянно, завинаги, трайно: **usadit se někde** ~ установя се, заселя се някъде за постоянно; **opouštím domov** ~ завинаги напускам родината си, родната си къща

natržen|ý, -á, -é скъсан, щепнат: ~**ý sval** скъсан мускул

natrás|at, -ám несв. 1. разпъхвам, разбивам, разтръскам: ~**at polštáře** разпъхвам възглавници; ~**ala (si) pomačkanou sukni** тя оправяше омачканата си пола 2. разклащам, треса, тръскам: ~**at pytel brambor** тръскам чувал с картофи (за да се поберат повече)

natrás|at se, -ám se несв. екср. треса се, полюшвам се, кърша се; повдигам се на пръсти и се отпускам: **jen se při tanci pyšně ~ala** тя само се полюшваше гордо по време на танца; **smíchy se celý ~al** цял се тресеше от смях; **jen se tady moc ne~ej** само не се перчи много тук

natřást, -třesu св. 1. разпъхам, разтупам, разбия, разбухам, оправя: ~**třást peřinu** разпъхам пухен юрган; ~**třást si vlasy** тръсна косата си ♦ **počkej, řeknu ti** почакай, аз ти дам да разбереш! 2. разтърся, разклам, тръсна: ~**třást pytel brambor** тръсна чувал с картофи (за да се поберат повече) 3. набруля: ~**třást hrušky** набруля круши

natřít, -tři св. (со čím, nač) 1. намажа (нещо с нещо): ~**it ruce krémem** намажа ръце с крем 2. размажа, разнеса (нещо по нещо, върху нещо) 3. намажа (нещо) (с боя, с лак); боядисам, лакирам (нещо): ~**třít plot na zeleno** боядисам ограда в зелено

nařuk|nout, -nu св. 1. пукна, чука, очукам леко, счупя, нащърбя: ~**nout vejce** пукна, счупя (леко) яйце 2. натъртя, набия: ~**nout jablko** натъртя, набия (леко) ябълка

naturáli|e, -í ж. само мн. земеделски, селскостопански продукти: **plat v ~ích** заплащане в натуре

naturalist|a, -y м. натуралист

naturalistick|ý [-ty-], -á, -é натуралистичен

naturalizm|us, naturalism|us [-zm-], -u м. филол. лит. натурализъм

naturáln|í, -í, -í натурален; даван в натуре: ~**í plat** плащане в натуре; ~**í byt** безплатна, служебна квартира; ~**í hospodářství** икон. натурално стопанство

naturcentr|um, -a ср. 1. природолечебен център 2. нудистки плаж

naturel [-ty-/tu-], -u м. книж. натюрел, характер: **národní** ~ национален характер, национален колорит

naturist|a, -y м. нудист

naturizm|us, naturism|s [-zm-], -u нудизъм

natvrdl|ý, -á, -é разг. екср. тъпичък, възгълупавичък, бавномислещ

natvrdo, na tvrdo нар. 1. обикн. в съчет. **vejce** ~ твърдо сварено яйце 2. екср. категорично, абсолютно, окончателно; абсолютно сигурно, абсолютно категорично: **říci něco** ~ кажа нещо абсолютно категорично

naučen|í, -í ср. поучение, наставление, напътствие, съвет: **mravní ~í** морална поука; **rodičovské ~í** родителски наставления; **dát někomu dobrá ~í** дам на някого добри напътствия; **vzít si z něčeho ~í** взема си поука от нещо

nauč|it, -ím св. (koho, co čemu, разг. co) науча, обуча (някого на нещо); приуча, привикна (някого на нещо, към нещо): ~**il ho německy** той го научи (на) немски (език); ~**ím tě nové písničky** ще те науча (на) една нова песничка; ~**ila ji vařit** тя я научи да готви; ~**it děti pořádku** науча, приуча децата на ред; **počkej, já tě naučím** почакай, аз ти ще науча ♦ **na ze ~ila Dalibora housti** неволята учи

nauč|it se, -ím se (čemu, разг. co) науча (нещо); приуча се, привикна (на нещо, към нещо): ~**it se básni** науча стихотворение; ~**it se německy** науча немски; ~**it se hrát na piano** науча се да свиря на пиано; ~**it se pořádku** науча се на ред, привикна към ред; ~**it se znát někoho, něco** познай някого ♦ **čimž se ~ím** с каквото научиш на младини, на стари години ти е като подарено

naučn|ý, á, -é 1. научен: ~**á próza** научна проза 2. научнопопулярен: ~**ý film** научнопопулярен филм 3. поучителен, дидактичен: ~**á báseň** поучително стихотворение 4. енциклопедичен: ~**ý slovník** енциклопедичен речник

nauk|a, -y ж. наука, научна дисциплина; учение:

společenské ~y обществени науки; ~**a o tvoření slov** теория за образуване на думите;

marxistická ~a марксистско учение

naukov|ý, -á, -é научен: ~**á literatura** научна литература

náušnic|e, -e ж. обича: **stiskací ~e** обичи с клипс

náušníčk|a, -y ж. умал. обичка

nautik|a [-ty-], -y ж. 1. наука за мореплаването; навигация 2. мореходство, мореплаване

navád|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. 1. (koho) подтѣк-вам, подбуждам, придѣвам, подстѣвам, настрѣвам (някого): **~ět k trestnímu činu** подтѣквам към престѣплѣние; **~ět syna proti otci** подстрѣкѣвам, настрѣвам сѣн срещѣ башѣ 2. (co) насѣчвам (нещо) (към определена цел, в определена посока): **~ět rakety** насѣчвам ракетѣ

navál, -u м. 1. навѣлица, тѣлпѣ, блѣсканица; наплив от хѣра; мнѣжество хѣра: **~u pokladny** навѣлица на кѣсата; **nepředvídaný ~ cestujících** непредвѣдено голѣм брѣй пѣтници; **~ do škol** мнѣго жѣлаѣщи да се ѣчат 2. мѣса; голѣмо количѣство, мнѣго: **~ kamení a písku** мнѣго кѣмѣни и пѣсѣк; **~ sněhu** мнѣго снѣг; дѣлбѣк, дѣбѣл снѣг; **v ~u práce zapomenout** забрѣва от мнѣго рѣбота 3. книж. напѣр, прилив; набѣг: **~y krve do hlavy** приливи на крѣв в главѣта 4. пристѣп, прилив: **v ~u radosti** в прилив на рѣдост; **~ hněvu** пристѣп на гнѣв; **~ kašle** пристѣп на кѣшлица

naval|it, -ím св. 1. (co/čeho kam) домѣкна, до-влекѣ, натрѣпам (нещо някѣде): **voda ~ila k splavu dřeva** водѣта довлѣче (мнѣго) дѣрвѣта до бѣнта; **~it na cestu, do cesty překážky** прен. препрѣча пѣтя с препѣтствия; натрѣпам препѣтствия на пѣтя 2. (co na koho, koho) експр. затрѣпам, натоварѣ (някого с неѣцо), стѣварѣ, стрѣпам (неѣцо вѣрху някого): **~it velké daně** натоварѣ, облѣжа с голѣми данѣщи; **~il mu mnoho úkolů** тѣй го затрѣпа сѣс задѣчи; **~ili mu pět let** дрѣснаха му пѣт годѣни, осѣдиха го на пѣт годѣни

naval|it se, -ím se св. (kam) нахлѣя, навлѣза, надѣйда, натрѣпам се, насѣберѣ се (някѣде): **krev se ~ila do hlavy** крѣвтѣ нахлѣ в главѣта; **na náměstí se ~il zástup lidí** на площѣда се насѣбрѣ, надѣйдѣ голѣма тѣлпѣ; **dav se ~il na vrata** тѣлпѣта напѣя към пѣртата

naval|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. домѣквам, довлѣчам: **~ovat překážky** прен. сѣздавам прѣчки, трѣдности; прѣграждам, препрѣчвам пѣтя с препѣтствия 2. експр. стѣварѣвам, стрѣпвам, натрѣпвам

navář|it, -ím св. 1. (co/čeho) нагѣтѣва (неѣцо): **dal ~it polévky** (тѣй) порѣча да се нагѣтѣви мнѣго сѣтѣ **~it** си си надрѣбил, товѣ ще сѣрбаш 2. техн. (co) заварѣ (метал)

navář|it se, -ím se св. набѣбна (при варѣне, гѣтѣне)

navář|ovat, -uji/разг. -uju, navář|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. техн. заварѣвам (метал)

navář|ovat se, -uji se/разг. -uju se, navář|et se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se неск. набѣбвам (при варѣне, гѣтѣне)

na|vát, -věji/разг. -věju св. (co/čeho) навѣя (неѣцо): **vítr ~vál sněhu** вѣтѣрѣт навѣ мнѣго снѣг

navá|zat, -žu/книж. -ži св. 1. (co/čeho) навѣржа (неѣцо); напѣравѣ (неѣцо) (чрѣз врѣзѣване): **~zat snopy** навѣржа, напѣравѣ снѣпи 2. (co) завѣржа, продѣлжѣвам (неѣцо) **~zat hovor** продѣлжѣ прекѣснат рѣзговѣр, вѣзѣбновѣ рѣзговѣр 3. (nač; co) продѣлжѣ (неѣцо), добѣва (към неѣцо), вѣзѣма пѣвод (от неѣцо): **~zat na slova básníka** добѣва към дѣмѣте на пѣѣта; вѣзѣма пѣвод от дѣмѣте на пѣѣта; **~zat na předcházející hovor** продѣлжѣ прѣдѣшен рѣзговѣр; **~ání na husitské tradice** продѣлжѣние на хѣситѣскѣ традиции; **~zat dřívější styky** вѣзѣбновѣ някогѣшни отнѣшѣния 4. (co) завѣржа, установѣ, запѣчна (неѣцо); слѣжа, по-стѣва начѣло (на неѣцо): **~zat diplomatické styky** установѣ дипломѣтѣчески отнѣшѣния; **~zat spolupráci** установѣ сѣгрудничѣство; **~zat známost** завѣржа познѣнѣство

navaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. удѣлжѣвам, завѣрзѣвам, настѣвам 2. (na co) продѣлжѣвам (неѣцо): **~ovat na pokrokové tradice** продѣлжѣвам прогрѣсивни традиции; **myšlenky ~ují jedna na druhou** идѣите слѣдѣват еднѣ слѣд дрѣга, произтѣчат еднѣ от дрѣга 3. устано-вѣвам, по-стѣвам, завѣрзѣвам: **~ovat spojení** установѣвам врѣзка

naváž|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. надѣкарѣвам, до-карѣвам

naváž|et se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se неск. (do koho, čeho) разг. експр. напѣдам, нахѣврѣям се (с дѣми) (вѣрху някого, вѣрху неѣцо); врѣх-литам (срѣцу някого, вѣрху неѣцо): **~et se do odpůrce** нахѣврѣям се вѣрхѣ прѣтивници; **vítr se ~í do střeš** вѣтѣрѣт врѣхлѣта, напѣра вѣрху пѣкривѣте

naváž|it, -ím св. (co/čeho) 1. отмѣря, прѣмѣря (неѣцо): **~it kilo cukru** отмѣря килограмм захар; **~ila mouku/mouky do sáček** тѣ размѣри браш-нѣ(то) в кѣсии 2. извѣдя, загрѣбѣ, почѣрѣя (неѣцо): **~it ze studny vodu/vody** извѣдя, почѣрѣя водѣ от клѣденѣц

navážk|a, -u ж. 1. докарѣване (допѣлнитѣлно към неѣцо); донасѣпѣване 2. насѣп; надѣкарѣна прѣст: **škvárová ~a** насѣп от (надѣкарѣана) сгѣрия **navečer I** нар. прѣвѣчѣр, наѣвѣчѣр, вѣчѣр **navečer II, -a м.** прѣвѣчѣр, вѣчѣр: **vlahý ~** хлѣдна прѣвѣчѣр, вѣчѣр

navečeř|et se, -ím se, 3. мн. -eji se/-í se св. ве-
чєрям, навечєрям се: **~et se švestkových**
knedlíků вечєрям кнєдли сѣс сїни слїви
navěky, na věky нар. навєки, завїнаги
navenek нар. вѣншно, отвѣн, навѣн: **zevnitř i ~**
отвѣтре и отвѣн; **~ vypadat klidný** вѣншно, на
вїд изглєждам спокѣн
náv|es, -si жс. сєлски площад, мегдан
navěš|it, -ím св. (co/čeho kam, kde) окача (в го-
лямо количество), наокача, навєся, изпона-
закача (нещо някъде): **~it na sebe šperky** експр.
накїча се с бижута
naveskrz, naveskrze нар. рядко **1.** открай до-
край; докрай, изцяло, напълно, съвсєм: **pro-
píchnout ~** прободà открай докрай; **prach**
pronikl ~ budovou прах проникна из цялата
сграда **2.** напълно, съвсєм, изцяло, абсолютно:
člověk ~ poctivý абсолютно чєстен човєк
na|vést, -vedu св. **1.** (koho) подтикна, подбўдя,
придўмам, подстѣря настрѣя, подўча (някого):
~vést někoho k zločinu подбўдя някого към
престѣплєние; **~vedl hochy na děvčata** тѣй на-
строи момчєтата против момчєтата; **~vedl**
ho, jak má vypovídat тѣй го подўчи каквї
показанїя да дадє; **jako by se na něho ~vedli**
сѣкаш се бѣха наговорїли срещу нєго **2.** (co)
насѣча (нещо) (към определєна цел, в определє-
лена посока): **~vést kosmickou loď na dráhu**
изведà космїчески кѣраб в ѳрбита
návěšt, -i жс. ж.п. сигнал (звуков, светлинєн)
návěstidlo, -a ср. ж.п. семафор
navěš|et, -ím, 3. мн. -eji/-í св. **1.** (co/čeho kam,
kde) накача, наокача, навєся (нещо някъде)
2. (co/čeho na koho) експр. наокача, окача,
навєся, навлєка (нещо върху някого): **~et na**
sebe šperky, šaty накїча се с бижута, наоблєка
се, натрўфя се
návěšt|í, -í ср. **1.** знàк, сигнал **2.** воен. пѣрва чàст
на ўстна комàнда **3.** извєстїє, обявлєние,
афїш, нàдпис
na|vézt, -vezu св. (co/čeho) **1.** докарàм, закарàм,
надокàрàм (нещо някъде): **~vézt uhlí do sklepa**
докàрàм, нанесà вѣглища в мазє (с рѣчна ко-
личка) **2.** натрўпам, издїгна (нещо) (с по-
мощта на превозно средство): **~vézt mohyly**
натрўпам, издїгна могїла
navíc нар. в пѣвече, в добàвка, сврѣх товà, освєн
товà: **odměna ~** допѣлнителна наградà; **tuny**
vytěžené ~ тѣнове, добїти сврѣхпланово
navigac|e, -e жс. **1.** навїгация **2.** крайбрєжна стєна;
бєнт: **chodit po ~i** ходя по бєнта
navigačn|í, -í, -i **1.** навїгациѣнєн: **~í přístroje** на-
вїгациѣнни ўредї **2.** кѣйто се отнàся до край-

брєжна стєна: **ploché ~í kameny** плѣски кà-
мѣни за крайбрєжна стєна, за бєнт
naviják, -u м. техн. макарà, барабàн за навїване,
лебєдка, катўшка: **~ u šicího stroje** приспо-
соблєние за навїване на концї на шєвни
машїни
navi|nout, -nu, nav|ít, -iji/разг. -iju св. навїя,
намотàя
navin|ovat, -uji/разг. -uju, navij|et, -ím, 3. мн. -eji/-í несв. навївам, намотàвам
navinul|ý, -á, -é вѣзкїсел; лєко, прїятно кїсел;
кїселичѣк: **~á chuť** лєко, прїятно кїсел вѣс
navlas нар. експр. свѣршєно, абсолютно, тѣч-
но, досўщ: **~ stejný** абсолютно сѣщїя(т), до-
сўщ сѣщїя(т)
**navl|éci, разг. navl|éct, -eču/книж. -vleku, na-
vlék|nout, -nu** св. **1.** (co pač) надѣяна, нанїжа
(нещо на нещо): **~éct (si) prsten na prst** слѣжа,
постàвя (си) прѣстен на прѣста; **~éct korále**
(na šnůru) нанїжа мѣнїста (на врѣвчїца)
2. (co do čeho, čím) промўша, вдѣяна (нещо в
нещо, през нещо): **~éct nit do jehly** вдѣяна концє
в иглà **3.** вдѣяна (иглà) **4.** (co; co kоти; co pač,
na koho) облєка, обўя, навлєка, намѣкна, на-
дѣяна, нахлўзя (нещо на някого, върху нещо,
върху някого): **~éct (si) kalhoty** обўя, намѣкна
(си) панталѣни; **~éct (si) kabát** навлєка,
намѣкна (си) палтѣ; **~éct (si) rukavice** слѣжа
(си) рѣкавїци **5.** (koho) облєка тѣпло (някого),
навлєка, наоблєка (някого): **~eč se, je zima**
облєчї се добрє, студєно є; **~éct dítě** навлєка,
наоблєка (прекалено много) детє
návlek, -u м. **1.** нанїзване, намўшване, нахлўз-
ване **2.** срєдство за нанїзване, навѣрвяне,
вдѣяване: **~ do jehly** концє за вдѣяване
navlékac|í, -í, -í кѣйто слўжи за нанїзване, вдѣ-
яване: **~í jehla** иглà за нанїзване на мѣнїста; **~í**
příze прѣжда за вдѣяване; **~í podvazkový pás**
колàн за жартїєри (кѣйто се нахлўзва, а не се
закопчава)
navlék|at, разг. navlík|at, -ám несв. **1.** (co pač)
надѣвам, нахлўзвам, нанїзвам, постàвам,
слàгам (нещо на нещо) **2.** (co; co čeho, čím)
промўшвам, вдѣвам (нещо някъде) **3.** вдѣвам
(иглà) **4.** (co, kоти) облїчам, обўвам, навлї-
чам, намѣквам, нахлўзвам, надѣвам (нещо на
някого) **5.** (koho) облїчам (тѣпло, с тѣпли дрє-
хи), наоблїчам, навлїчам (някого)
navlhč|ít, -ím св. навлажнѣя, намѣкрà
navlhč|ovat, -uji/разг. -uju несв. навлажнѣвам,
намѣкрàм
navlhl|ý, -á, -é овлажнѣл, влàжен
navlh|nout, -nu св. овлажнєя

návnađ|a, -y ж. 1. стрѣв, примамка (за животины) 2. уловка, съблазнь

navnađ|it, -ím св. 1. (koho, co čím) примамя, подмамя, подлѣжа, съблазня (някого, нещо с нещо) 2. (co; co čím) рядко поставя (на нещо) стрѣв, примамка: ~it uđici muškou поставя на вѣдцата като стрѣв мушца

navnađ|it se, -ím se св. (nač, čím) подмамя се, окуража се (от нещо); запала се (по нещо), настраѣ се (за нещо), зачакам с нетърпение (нещо)

navnađ|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (koho, co čím) подмамвам, примамвам, подлѣгвам, съблазнявам (някого, нещо с нещо) 2. (co; co čím) рядко поставям (на нещо) стрѣв, примамка

návod, -u м. 1. упѣтване, указание, инструкция, ръководство: ~k použití упѣтване за употреба 2. внушение, насърчение, подстрекателство: jednat z cizího ~u, na cizí ~ действам по чуждо внушение

navod|it, -ím св. 1. (co) книж. създам, предизвикам (нещо): ~it dojem създам, остава впечатление 2. (koho) надоведѣ, надомѣка (някого): ~il si do bytu kamarádů тоѣ домѣка на в дома си рѣзни приятели

navol|it, -ím св. (co) избира, подбера (нещо) (между няколко възможности): ~it nový televizní kanál смѣня телевизионния канал

navon|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. напарѣюмирам **navosk|ovat**, -uji/разг. -uju св. намажа, натрия, напѣа (с вѣскъ, с вѣкса и под.): ~ovat lyže намажа ски с вѣкса; ~ovat parkety намажа паркѣт с паркѣтин

navoz|it, -ím св. (co/čeho, kam) надѣкарам, докарам, натрупам (нещо някъде)

navoz|ovat, -uji/разг. -uju неск. книж. създавам, предизвиквам: ~ovat dojem създавам, оставам впечатление

navrac|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. (co) връщам, давам обратно (нещо) 2. (koti co) връщам, възвръщам, възстановявам (нещо на някого) 3. (koho, co kam) връщам (някого, нещо някъде): ~et řízení v předešlý stav връщам управление, процедурѣа към предишно състояние

navrac|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se неск. връщам се, завръщам се, възвръщам се

návrat, -u м. 1. завръщане, връщане 2. възстановяване, възвръщане

navrát|il|ec, -ce м. човѣк, който се е върнал, завърнал от емиграция

navrát|it, -ím св. 1. (koho, co) малко книж. вър-

на, дам обратно (някого нещо): ~it vypůjčenou knihu върна, дам обратно взѣта на заем книга 2. (koti, čemu co) върна, възвърна, възстановя (нещо на някого, на нещо): lékařů mu ~ili zrak лѣкарите му възвърнаха зрѣнието 3. (koho, co kam) върна (някого, нещо към нещо): lékař ho ~il znovu životu лѣкарят го върна отново към живота

navrát|it se, -ím se св. 1. върна се, завърна се 2. (do čeho, k čemu) върна се, възвърна се (някъде, към нещо)

návrh, -u м. 1. проѣкт, предложѣние: ~ smlouvy проѣктодѣговор; ~ zákona проѣктозакѣн, законопроѣкт; zlepšovací ~ рационализаторско предложѣние; na ~ по предложѣние; pozměňovací ~ (k osnově zákona) предложѣние за промяна, допълнение (към законопроѣкт) 2. юрид. иск

návrhář, -e м. дизайнер, моделиѣр

návrhářk|a, -y ж. дизайнерка, моделиѣрка

navrh|nout, -nu св. (koho co) предлѣжа (някого, нещо); внесѣ проѣкт (за нещо); направа предложѣние (за нещо)

navrhovatel, -e м. 1. лицѣ, коѣто прави предложѣние, проѣкт, модел; проѣктант: ~ knižní obálky художествен оформител на корѣца на книга 2. юрид. ищѣц

navrh|nout, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) предлагам (някого, нещо); права предложѣние; внасям проѣкт (за нещо)

návrhov|ý, -á, -é който се отнася до предложѣние, проѣкт, план; проѣктен: ~á komise комисия по предложѣнията

navrch I нар. 1. отгѣре, най-отгѣре: položit knihu ~ (do kufru) слѣжа книгата най-отгѣре (в куфрѣ) 2. навѣн, отгѣре: oblékl si kožich srstí ~ (тоѣ) облѣче кожѣха с косъма навѣн; kapsa ~ вѣншен джѣб

navrch II нар. 1. навѣн, отгѣре: ~ hlavy пуля се, звѣря се, чѣдя се

navrchu нар. отгѣре, гѣре, най-отгѣре, отвѣн

navrstv|it, -ím св. наслагам, наредя, натрупам, наредя, напластя, наслой, изградя (едно върху друго)

navrstv|ovat, -uji/разг. -uju неск. наслагвам, нареджам, натрупвам, насляявам, напластявам (едно върху друго)

návrší|í, -í ср. възвишѣние, височина, хѣлм, байр **návršíčk|o**, -a ср. умал. експр. височинка, хѣлмче, байрче

navrš|it, -ím св. 1. натрупам, наслагам, насипя: ~it knihy na stole натрупам книги на ма-

сата **2.** натрупам, насипя: **~it násep** натрупам, направа насип; **~it hranici dříví a)** натрупам цепеници **б)** натрупам клáда **3.** (со; čím) напълня догоре, с връх (нещо с нещо)

navrš|it se, -ím se св. натрупам се, насъбера се, струпам се: **obtíže se ~ily** натрупах се трудности

navrš|ovat, -uji/разг. -uju неск. натрупвам, струпвам, наслагвам, насипвам; правя на куп, на грамада

navrš|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. натрупвам се, струпвам се, насъбирам се

navrt|at, -ám св. 1. провъртя, продупча (свс свредел, бормашина и под.): **~at skálu** пробия скала **2.** пробия, провъртя, направа дупка, отвър: **~at díru** пробия, направа дупка **3.** открива, намеря, добия (чрез сондиране): **~at naftu** открива нефт; достигна чрез сонда до нефт

navrtáv|at, -ám неск. 1. провъртам, провъртявам, пробивам, продупчвам (свс свредел, с бормашина и под.) **2.** пробивам, провъртявам, провъртам, правя дупка, отвър **3.** откривам, намирам, добивам (чрез сондиране) **4. разг. експр.** набутвам: **~ají mě pořád do takových věcí!** постоянно ме намесват в такива неща!

navštěv|a, -у ж. 1. посещение, визита, гости: **oplatit ~u** върна визита; **jít na ~u** отивам на гости; **být na ~ě** на гости съм; **~a nemocného** посещение на болен; **den, hodina ~** ден, час за посещения **2.** посещение, посещаване, пребиваване, престой (някъде): **~a divadla** посещение на театър; **~a lázní** престой в балнеолужки курорт **3.** гост, гостенин, гости, посетител, посетители: **to je vzácná ~a!** това е рядък, забележителен гост! това са редки, забележителни гости! това е рядко, забележително посещение! **v hostinci byla četná ~a** в ресторанта имаше много посетители

navštěvn|í, -í, -í приеман: **~í hodiny** приемни часовѐ

navštěv|nic|e, -e ж. 1. гостенка **2.** посетителка **navštěv|ník, -a м. 1.** гостенин **2.** посетител: **~ divadla** посетител на театър

navštěv|nost, -i ж. посещаемост

navštěv|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (кого) посещавам (някого), ходя на гости (у някого): **vzájemně se ~ují** ходят си на гости **2.** (со) посещавам (нещо), ходя (някъде): **~ovat školu** ученик съм, студент съм (на дадено училище)

navštivenk|a, -у ж. визитна картичка

navštív|it, -ím св. 1. (кого) посетя (някого): **~it**

~ila *прен.* вече му чука петдесетáка, той вече стана на 50 години; **duben chladný a deštivý, úroda nás ~í** когато април е студен и дъждовен, годината ще е плодородна **2.** (со) посетя (нещо), отида (някъде): **~it Prahu** посетя Прага; **~it výstavu** посетя изложба, отида на изложба

navyk, -u м. навик, обичай, привичка

navyk|at, -ám неск. 1. (кого чети, на кого, нащ) навиквам, привиквам, научавам (някого на нещо); приучавам (някого) да свикне (с някого, с нещо) **2.** (коти, чети; на кого, нащ) свиквам, привиквам, навиквам (към някого, към нещо); приучавам се, научавам се (на нещо)

navykl|ý, -á, -é 1. навикнал, свикнал, приучен, научен: **je ~ý pořádku** свикнал е на ред **2.** обичан, редовен, привичен: **pozdravit ~ým pohybem** поздравя с привичен жест

navyk|nout, -nu св. 1. (кого чети, на кого, нащ) приуча, навикна (някого на нещо), накарвам, науча (някого) да свикне (с някого, с нещо): **~nout děti pravidelnosti, na pravidelnost v jídle** привикна, приуча децата на редовно хранене **2. и navyk|nout si** (коти, чети; на кого, нащ) привикна (към някого, нещо); навикна, свикна (с някого, нещо); приуча се, науча се (на нещо): **~nout (si) na nové sousedy, novým sousedům** свикна с новите съседи; **děti (si) musí ~nout pořádku** децата трябва да свикнат, да се научат на ред

navypráv|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se, navyprav|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. и св. разказвам/разказва (нещо): **co jsem se dětem ~ěl pohádek!** колко много приказки съм разказвал на децата!

navyptáv|at se, -ám se неск. и св. (нащ, на кого; кого - вин.) разпитвам/разпита (много и често) (за някого, за нещо някого): **co jsem se ho ~al!** колко съм го разпитвал! колко само го разпитвах!

navysmív|at se, -ám se неск. и св. (коти) присмивам се/присмѐя се (много и често) (на някого): **co jsem se mu ~al!** колко съм му се присмивал!

navýsost, na výsost нар. книж. крайно, изключително; във висша степен

navýš|it, -ím св. (со) фин. повиша, увеличи (лихви и под.)

navzájem нар. взаимно, един (на) друг

navzdor, navzdory I нар. напък, на инат, нарочно **navzdor, navzdory II предлог с дат.** въпреки; противно на; без оглед на

navzpomínat se, -ám se *несв. и св. (nač)* спом-
ням си/спомня си (*много и често*) (*за нещо*):

co jsem se ~al! колко съм си спомнял!

navztektat, -ám sv. (koho) *експр.* ядосам, раз-
сърдя, нервирам (*някого*)

navztektat se, -ám se *експр.* **1.** св. ядосам се, нер-
вирам се: **pro každou hloupost se ~á** за всяка
глупост се ядосва **2.** *несв. и св.* лудувам/налу-
двам се; беснея/набеснея се: **co se děti o**
prázdninách ~aly колко много лудуваха де-
цата, как се налудуваха децата през ваканцията
3. *несв. и св.* нервирам се, ядосвам се/ядосам
се (*много и често*)

navždy, navždycky *нар.* завинаги: **~ vám budu**
vděčný вечно ще ви бъда признателен

nazad *нар.* назад; отзад: **ohlédnout se ~** обърна
се назад

nazapřenou, na zapřenou *нар.* инкогнито

nazbyt *нар.* **1.** предостатъчно, повече от достъ-
тъчно, в излишък: **nemít času ~** нямам из-
лишно време **2.** излишно, без значение, на-
прасно: **nebude ~ si o tom promluvit** няма да
е излишно да си поговорим за това

nazdar *междум.* **1.** здрасти **2.** здравей, здра-
вейте; бъди здрав, бъдете здрави **3.** *експр.*
бизес **неприятна изненада, недоволство**: **po ~,**
tady je pořádek! е, хубава работа, и това ако
е ред!

nazdařbůh *нар.* наслўки, без цел, без компас:
šel ~, kam ho oči vedly той си вървеше ей-
така, накъдето го нѐсеха краката

nazdáv[at se, обикн. третол. -á se *несв. (komu)*
струва ми се, ймам впечатление: **tak se mi ~á,**
že... струва ми се, че...

nazdob[ít, -ím sv. (koho, co) наукаря, наглася
(*някого, нещо*); издокарам (*някого*)

nazdvihnout *вж. nadzdvihnout*

nazdvihovat, nazdvihat *вж. nadzdvihávat*

nazelenalý, -á, -é зеленкав, зеленичък: **holu-**
binka ~á *бот.* зелена гълъбка (*гъба*) (*Russula*)

náz[ev, -zvu *м.* **1.** название, наименоване, име:
odborný ~zev термин **2.** заглавие

nazír[at, -ám *несв. (na co)* *книж.* наблюдавам,
възприемам, схващам, чувствам (*нещо*); гле-
дам (*на нещо*), ймам поглед (*върху нещо*), съдя
(*за нещо*); вниквам (*в нещо*): **~at optimisticky**
na život гледам оптимистично на живота

nazít[í *нар.* на следващия, на следния, на другия
ден

nazlát[ý, -á, -é златист; който е със златист
оттѐнък

nazlobeně *нар.* сърдито, разгневѐно, ядосано,
трѐснато, сѐпнато

nazloben[ý, -á, -é сърдит, разгневѐн, ядосан,
сѐпнат

nazlob[ít, -ím sv. (koho) разсърдя, ядосам,
разгневѐ, вбесѐ (*някого*)

nazlob[ít se, -ím se *несв. и св. 1. (koho - род.)*
ядосвам, ядосам (*много и често*) (*някого*):
kluk se mě něco ~í момчѐто ми създава чѐсто
неприятности **2. (s kým, čím)** ядосвам се/ядо-
сам се (*много и често*) (*с някого, с нещо*);
мѐча се/намѐча се (*с някого, с нещо*): **~it se s**
dětmí много се ядосвам, вѐчно се ядосвам с
децата

напачкват

прѐтрѐнѐна

на вѐтъра

naznač[ít, -ím sv. 1. означа, обознача, отбележа,
посѐча, изредѐ, маркирам: **~it gestem nesou-**
hlas изразѐ с жѐст несѐгласие **2. (komu co; co)**
намѐчна, загѐтна (*за нещо*), дам (*на някого*)
да разбере (*за нещо*); засѐгна бѐгло (*нещо*);
дам знак (*за нещо*): **~il mi, abych odešel** той
ми загѐтна, подхвѐрли ми, направи ми знак,
че трѐбва да си вървя

naznač[ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1.* означавам,
обозначавам, отбелязвам, маркирам, показ-
вам, изразявам **2. (komu co; co)** намѐквам,
загѐтвам (*за нещо*); давам (*на някого*) да
разбере (*за нещо*); давам знак (*за нещо*);
засѐгам (*бѐгло*) (*нещо*)

naznak, na znak *нар.* по грѐб, грѐбом, вѐзнак:
plavat ~ плувам по грѐб

názna[k, -ku *м.* **1.** (едѐ доловѐм) знак, признак,
симптѐм; оттѐнък, нѐтка: **ani ~k odporu** ни-
какѐв признак на съпрѐтѐва **2.** намек, за-
гѐтване: **mluvit v ~cích** говорѐ с намеци

náznakově *нар.* с намеци, с недомѐтки

náznakovit[ý, -á, -é който е изразѐн чрез жѐстове,
чрез мѐмика, чрез намеци: **~ý projev a)** изказва-
не с намеци **б)** изразяване чрез жѐстове; **~é**
vyjadřování изкаждане с намеци, завоалирано
изкаждане

náznakov[ý, -á, -é услѐвен, символичен: **~á**
poezie поѐзия на асоциациите, асоциативна
поѐзия

názor, -u *м.* **1. (o čem; nač)** схѐщане, вѐзглед,
глѐдище, мнѐние, убеждѐние (*за нещо*): **svě-**
tový ~ мироглѐд, светоглѐд; **podle mého ~u** по
мѐе мнѐние, според мѐн **2.** наблюдѐние, вѐз-
приятѐе: **znát z vlastního ~u** знам от сѐбствено
наблюдѐние

názorně *нар.* наглѐдно, разбираѐмо, ѐсно

názornost, -i *ж.* наглѐдност, яснѐта: **princip ~i**
прѐнцип на наглѐдностѐ

názorn[ý, -á, -é наглѐден, ѐсен, разбираѐм,
красноречив

názorově нар. в мирогледно отношение, мирогледно; по отношение на възгледи, убеждения; идеологически: ~ **se vyvíjet** развивам се по отношение на убежденията си

nazpaměť нар. наизуст

nazpátek, nazpět, рядко nazpátky нар. 1. назад: **dívat se** ~ гледам назад 2. назад (*във времето*); отново, пак, обратно: **dobýt si ~ svobody** извоювам си отново свободата; **vzít slovo** ~ взема си обратно думата; **vzít rozkaz** ~ отменя заповед 3. обратно (*за връщане*): **vzít ~ žalobu** изтегля молба (обратно); **poslat** ~ изпратя обратно, върна; **dávat** ~ връщам ресто (*пару*)

nazpív|at, -ám св. 1. (*co/čeho*) изпях (*много песни*) 2. запиша (*песен*), изпях за звукозапис

nazrzl|ý, -á, -é червеникав, риж

na|zvat, -zvu св. 1. нарека, наименувам; дам име, наименоване; кръстя, назова: **hoch byl ~zván po otci** момчето беше кръстено на бащата, на името на бащата 2. нарека, обявя: **~zvat drzost odvahou** нарека дързостта смелост

nazvedat, nazvedávat вж. **nadzvedat, nadzvedávat**

nazvednout вж. **nadzvednout**

názvoslov|í, -í ср. терминология, номенклатура **na|zýv|at, -ám** несв. малко книж. наричам, назовавам, именувам

na|zýv|at se, -ám se несв. книж. наричам се, казвам се, именувам се: **syn se ~á po otci** синът носи името на бащата, синът е кръстен на бащата

nažehlen|ý, -á, -é изгладен, колосан, безупречен: **je to ~ý panák** прен. пейор. той е издокарано чучело

nažehl|it, -ím св. 1. изглежда, оглежда (*старателно*) 2. наглежда, наизглежда (*много бельо*)

na|žít, na|žnout, -žnu св. нажъна, накося

naživu, na živu нар. в съчет. **být, zůstat** ~ съм, остана жив

nažk|a, -у ж. бот. неразпукващ се плод във вид на сема; сема, семе (*на слънчоглед, липа и под.*)

nažloutl|ý, -á, -é жълтеникав, възжълт, жълтичък

nažlukl|ý, -á, -é леко гранясал

nažlut|it, -ím св. боядисам в жълто, в жълт цвят, нажълтя

na|žrat se, -žeru se св. 1. наям се (*за животно*)

♦ **na|žrat se, -žeru se** св. 1. наям се (*за животно*)

вълкът сит, хем агнето цяло 2. пейор. наплюскам се (*за човек*)

ne част. 1. не, съвсем не, никак (*за отричане на цяло изречение*): **půjdeš s námi? - proč ne?**

ще дойдеш ли с нас? – защо не? **treffíš tam? – aby ne!** ще намериш ли пътя за там? – как няма да го намеря! **dopis přijde včas, a kdyby ne, také se nic nestane** писмото ще дойде навреме, а дори и да не дойде, пак не е голяма беда; **už jsem přečetl tu knihu - to snad ne!** вече прочетох книгата – ами, не може да бъде! 2. с повторение **ba ne; ne ne; nene; ne a ne o, ne; sьвсѣм не; амй не; не - не; не - не - не; нѣ и нѣ; нѣ та нѣ** (*за засилено отрицание*): **tobě se vždy všechno podaří! – ba ne!** на тебе винаги ти върви – ами, съвсѣм не! **ne a ne ho dohonit** каквò ли не правиха, не можаха да го настигнат 3. изобщо не, съвсѣм не, нѣ и нѣ (*за повторение и засилване на предходно отрицание*): **to se už nevrátí, nikdy ne** товà вѣче няма да се върне, никога повече 4. в съчет. **ne aby, ne aby ne** и внимàвай да не; да не бй да (не) (*за засилено предупреждение*): **ne abys přišel pozdě** и (внимàвай) да не закъснѣеш; и да не взѣмеш да закъснѣеш; **ne abys nepřišel** да не бй да не дойдеш; да не бй да взѣмеш да не дойдеш 5. в съчет. **ne-li** ако (ли) нѣ: **stálo to sto korun, ne-li víc** струваше стò крòни, ако нѣ и повече 6. в съчет. **ne že by...** нѣ че...: **ne že bych se bál, ale neudělám to** нѣ че се страхувам, но няма да го направя 7. не (*при частично отрицание*): **kde jinde ho najdu, jestliže ne tady** къдѣ другàде ще го намѣря, ако нѣ тук; **vrátil se ani ne za hodinu** тòй се върна след по-мàлко от час; тòй се върна, нямаше и едйн час 8. **ne? že ne?** нали? нали така? (*подкана за потвърждение*): **půjdeš s námi, ne?** ще дойдеш с нас, нали? **nebudeme tam dlouho, že ne?** няма да се бавим там мнòго, нали така? 9. като междум. експр. за учудване, изненада, възмушение: **(no) ne, to je krása!** ò, каквà красотà! **ne, co ty všechno umíš** нѣ, найстина кòлко неща знаѣш; **no ne, to jste mě velmi překvapili** ама найстина мнòго ме изненадахте

nealk|o, -a ср. разг. безалкохолна напитка, безалкохолни напитки: **velkoobchod s ~em** търговия на ёдро с безалкохолни напитки

nealko прил. неизм. разг. безалкохòлен: ~ **nápoj** безалкохолна напитка, безалкохòлно пèтие

nealkoholick|ý, -á, -é безалкохòлен: ~ **é nápoje** безалкохолни напитки

neandertál|ec [-dr-], -ce м. неандертàлец

neartikulovan|ý [-tu-], -á, -é неясен, нечлено-раздѣлен: **vyrážet ~é zvuky** издавам нечлено-раздѣлни звүци

nebarevn|ý, -á, -é 1. безцвѣтен: ~ **ý vosk** безцвѣтен вòсък 2. небоядисан: ~ **á vrata** небоядисана

врата, небоядисана порта **3.** черно-бял: **~ý film** черно-бял филм **4.** в съчет. **~é vidění** физиол. далтонизъм, различаване само на черно и бяло
nebl|e, -e *ср.* небѣ, небѣса: **pod širým ~em** под открито небѣ; **anděl z ~e** ангел от небѣто, ангелско
nebl|an|ý, -á, -é *книж.* **nebl|an|ý** *книж.* и земята; във въздуха; не на земята; **nikdo učení z ~e nespádl** никой не сѣ е родил учен; **snést modré z ~e** сваля звезди (от небѣто); **žít, mít se jako v ~i; mít ~e na zemi** живѣя, чувствувам се като в рая, живѣя си царски; **vidět, mít v něčem své ~e** чувствувам се щастлив с нещо, виждам в нещо щастието си; **chyba, nespravedlnost do ~e volající** голяма, нечувана, вълнуваща грѣшка, несправедливост; **psí hlas do ~e nedojde** долните клевети не могат да накърнят името на честния човек; кучето лае, а кervанът си върви; **to je ~e a dudy** *експр.* разлика колкото от небѣто до земята
nebl|esa, -es *ср.* само *мн.* балдахин: **postel s ~esy** легло с балдахин
nebesk|ý, -á, -é **1.** небѣсен: **~á báň** небосвѣд; небѣсна твърд; **~á modř** небѣсна синева; небѣсно сѣнѣ; лазур; **~á tělesa** небѣсни тела **2.** *експр.* божѣствен, прекрасен, величествен, великолѣпен: **~á hudba** божѣствена музика; **~ý klid** олимпийско спокойствие; **~á trpělivost** олицетворѣние на търпѣнието; **království ~é** *црк.* царство небѣсно
nebešťan, -a *м.* небѣсен жител, обитател на небѣто
nebetýčn|ý, -á, -é *книж.* много висѣк; висѣк до небѣто; огромен: **~á stavba** много висѣка, огромна сграда; **~ý rozdíl** огромна разлика, разлика от небѣто до земята
nebezpeč|í, -í *ср.* (*čeho*) опасност, риск (*от нещо*): **~í ohně, náklady** опасност от огън, от зараза; **~í smrti** смъртна опасност; **být v ~í** в опасност съм; **zažehnat hrozící ~í** предотвратя приближаваща опасност; **vydávat se v ~í** излагам се на опасност, на риск; **hrozilo ~í** имаше, съществуваше опасност; **s ~ím života** с опасност, с риск за живота; **na vlastní ~í** на свой риск
nebezpečně *нар.* опасно, рисковано
nebezpečn|ý, -á, -é опасен, рискован
nebíčk|o, -a *ср.* умал. небѣ, небѣнце
neblah|ý, -á, -é злополучен, фатален, пагубен, злѣщастен, неблагополучен, лош: **~ý čin** злополучна, фатална постѣпка; **~á zpráva** нерадостна новина; **~é následky** фатални послѣдици; **mít ~é tušení** имам лошо предчувствие; **působit ~ým vlivem** оказвам неблагоприятно,

лошо влияние; **událost ~é paměti** фатално, нещастно събитие
neblaze *нар.* лошо, неблагоприятно, злополучно, пагубно, фатално: **~ proslulý** ползващ се с лоша слава
nebo, книж. **neb** съюз **1.** или; или пък; и: **všichni, ~ nikdo** всички или никой; **dřív ~ později** рано или късно **2.** защото, иначе: **musíme si pospíšet, ~ nám vlak ujede** трябва да побързае, защото ще изпуснем влака, иначе ще изпуснем влака **3.** в съчет. **bud'... ~....** или... или...: (**bud'**) **ted', ~ nikdy** или сега, или никога; **řekni to bud' tatínkovi, ~ mamince, ~ babičce** кажи това или на татко, или на майка, или на баба **4.** в съчет. **ať... ~...** билѣ..., билѣ...; дали..., или...: **ať tak, ~ onak** така или иначе; **ať ten, ~ onen** билѣ този, билѣ (някой) друг; **nosil kabát ať bylo teplo, ~ zima** той носеше палто, независимо дали бѣше топло, или студѣно **5.** или (*за уточняване на предходен израз*): **~ spíše, lépe, raději, vlastně** или по-скоро, по-добре, по-точно; всѣщност, събствено: **silnice, ~ spíš vozová cesta** шосѣ, или по-скоро коларски път
neboh|ý, -á, -é беден, нещастен, изстрадал, клѣт
nebojácně *нар.* смѣло, безстрашно, храбро
nebojácnost, -i *ж.* смѣлост, безстрашие, храброст
nebojácn|ý, -á, -é смел, безстрашен, храбър
neboli съюз или; или с други думи; сиреч: **export ~ vývoz** експорт, сиреч износ
neboť съюз защото, тъй като, понеже
nebozez, -u *м.* свредел, бургия
nebožák, -a *м.* нещастник, клѣтник, сиромах
nebožáčk|a, -y *ж.* нещастница, клѣтница
nebožk|a, -y *ж.* **1.** покойница **2.** покойната жена, покойната съпруга
nebožtík, -a *м.* **1.** покойник, покойният **2.** покойният мъж, покойният съпруг
nebyt|í, -í *ср.* **1.** небитие: **boj o bytí a ~í** борба на живот и смърт **2.** отсъствие
nebytov|ý, -á, -é кѣйто се отнася до ъфис, канцелария, кантора; нѣжилищен: **~ý dům** ъфис-сграда; **pronájem ~ých prostor** даване на ъфиси под наем
nebývale *нар.* необичайно, небывало, нечувано, извънредно, изключително, изненадващо, учудващо
nebýval|ý, -á, -é небивал, необичаен, невиджан, нечуван, извънреден, изключителен, учудващ
necel|ý, -á, -é не цял, непълен: **za ~ý rok** след по-малко от година, няма и година оттогава
necesér [-ses-/ces-], **-u** *м.* несесѣр

STANDARD

nedaleko нар. недалече, недалеч, близо, наблизо, наблизко: ~ **od mesta** недалеч от градà; **do školy mám** ~ училището не ми е далече, училището ми е близо; **do žní je** ~ до жътвата остава малко време

nedaleko II *предлог с род.* (близо) до; кра̀й; нѐ-далеч от: ~ **okna** бли́зо до прозоре́ца, нѐдалеч от прозоре́ца; ~ **Prahy** кра̀й Пра́га; ~ **večera** при́вечер

nedalek|ý, -á, -é бли́зък, нѐдалечен: **v ~é vesnici** в бли́зко сѐло; **v ~é minulosti** в нѐдалечно мина́ло

nedávno *нар.* неотда́вна

nedávn|o, -a *ср.* бли́зко мина́ло; неотда́вна: **před ~em, přednedávnem** неотда́вна

nedávn|ý, -á, -é 1. неотда́внашен, бли́зък: **v ~é minulosti** в неда́лѣчното мина́ло; ~é **deště** не-отда́внашни дъждове́; **před ~ou dobou** неотда́вна, преди нѐ мно́го вре́ме 2. отско́рошен: ~ý **známý** отско́рошен познът

nedbale *нар.* небре́жно, неха̀йно, немарли́во

nedbal|ky, -ek *ж. само мн.* 1. *остар.* ле́ко до-ма́шно облекло́; негли́жѐ 2. *прен. експр.* ча-стен живо́т; негли́жѐ, „по панто́фи“

nedbalost, -i *ж.* небре́жност, неха̀йство, немар-ливост

nedbal|ý, -á, -é небре́жен, неха̀ен, немарли́в, не-внима́телен

nedě|le, -le *ж.* 1. неде́ля (*ден от седми́цата*): **zlatá, stříbrná ~le** последна́та, предпоследна́та неде́ля преди Ко́леда; **Květná ~le** *църк.* Цве́тница 2. *мн.* **nedě|le, -l** се́дмици, неде́ли: **mít dovolenou tři ~le** има́м отпу́ска три се́д-мици

nedělitel|ný, -á, -é 1. неде́лим 2. неотде́лим, не-отме́нен, задължи́телен

neděln|í, -í, -í 1. неде́лен: ~í **ráno** неде́лна сѹтрин; ~í **brigáda** бри́гада в неде́ля, неде́лна бри-гада 2. пра́зничен, търже́ствен, офици́ален; ко́йто се появя́ва, ко́йто ста́ва са́мо от вре́ме на вре́ме: ~í **oběd** пра́зничен обя́д; ~í **šaty** офи-ци́ална ро́кля, офици́ална дрѐха

nedílně *нар.* неотде́лимо, неразде́лно, неотме́нно

nedílnost, -i *ж.* неде́лимост, ця́лостност

nedíln|ý, -á, -é 1. неде́лим, еди́нен, ця́лостен: ~ý **celek** неде́лимо ця́ло; ~ý **stát** еди́нна държа́-ва 2. неотде́лим, неразде́лен: ~á **součást** неот-ме́нна съста́вна ча́ст

nedlouho I *нар.* нѐ дѣ́лго, кра́тко: ~ **čekal** (то́й) ча́ка нѐдѣ́лго; ~ **před tím** ма́лко преди това́

nedlouh|o II, -a *ср. книж.* кра́тко вре́ме; кра́тък пери́од от вре́ме: **na ~o odcestovat** зами́на нѐ за дѣ́лго

nedlouh|ý, -á, -é 1. кра́тък, къс, нѐ дѣ́лтъг: ~á **cesta** кра́тък пъ́т 2. кра́тък (*по вре́ме*): **za ~ý čas** след извѣ́стно вре́ме; нѐ след мно́го вре́ме; нѐ след дѣ́лго; наско́ро след това́; **před ~ým časem** преди нѐ мно́го вре́ме, наско́ро

nedobrot|a, -y *ж.* нѐдобра постѣ́пка; безобра́зие, лудорѣ́я, па́кост

nedobr|ý, -á, -é 1. нѐдобѣ́р, ло́ш: ~á **společnost** нѐдобро общес́тво; ~á **předtucha** ло́шо пред-чу́вствие; ~é **poměry** нѐдобри, обте́гнати от-ноше́ния; ~ý **osud** ло́ша съдба́; **mít ~ou náladu** нѐмам добро́ настроѐние 2. ло́ш, нѐдобѣ́р, не-ка́чествен; ко́йто не отгова́ря на изи́скванията: ~á **práce** нѐдобра, нека́чествена ра́бота; ~é **jídlo** безвкѹсно я́дене, я́стие

nedobře *нар.* нѐдобре́, ло́шо: **je mi ~** не ми е до́брѐ; не сѐ чу́вствам до́брѐ; ~ **se mu dýchá** то́й тру́дно ди́ша: **být ~ se ženou** не сѣ́м до́брѐ с же́на́та (*кара́ме се*)

nedobytně *нар.* здра́во, си́гурно, непревзе́маемо, неразби́ваемо

nedobytn|ý, -á, -é непревзе́маем, неразби́ваем: ~á **pokladna** неразби́ваема ка́са, неразби́ваем се́йф; ~ý **hrad** непревзе́маема кре́пост; ~á **pohledávka** ѝск кѣ́м неплатежоспо́сѹбен длѣ́жчик

nedočkavě *нар.* нетѣ́рпели́во, с нетѣ́рпѐние

nedočkavost, -i *ж.* нетѣ́рпѐние

nedočkav|ý, -á, -é нетѣ́рпели́в

nedodělavk|a, -y *ж.* изоста́нала, недовѣ́ршена ра́бота: **odstranit ~y ve stavebnictví** спра́ва се с недовѣ́ршени строите́лни ра́боти

nedohledn|o, -a *ср. книж.* безкра̀й, безкра́йност

nedohledn|ý, -á, -é 1. необозри́м, безкра́ен 2. *прен.* несме́тен, безбро́ен 3. далѣ́чен, неясен: ~á **bu-doucnost** далѣ́чно бѣ́деще

nedochůdče, -te *ср.* 1. недонѹ́сче; недоразви́то същес́тво 2. *прен.* недонѹ́сче; недодѣ́лана, несполучли́ва ра́бота

nedojed|ek, -ku *м.* оста́тък, оста́тъци от я́дене; огри́зки, за́лъци

nedokonale *нар.* несъ́върше́но, посред́ствено, незадово́лително

nedokonlost, -i *ж.* несъ́върше́нство, посред-ственос́т

nedokonall|ý, -á, -é несъ́върше́н: ~ý **výrobek a)** дефе́ктно изде́лие **б)** изде́лие, коѐто не е на необхо́димото равни́ще; ~ý **stroj** несъ́върше́на маши́на

nedokonan|ý, -á, -é *юрид.* неизвѣ́ршен, некон-суми́ран (*за престѣ́пно дея́ние*)

nedokonav|ý, -á, -é *език.* не́свѣршен: ~ý **vid** не-свѣ́ршен ви́д; ~é **sloveso** глаго́л от не́свѣршен ви́д, не́свѣршен глаго́л

nedokrevnost, -i *ж. мед.* малокръ́вие, анеми́ч-ност: ~ **orgánu** ло́шо кръвоснабѣ́яване на ѹ́рган

nedokrevn|ý, -á, -é малокръ́вен, анеми́чен

nedokrven|í, -í *ср.* малокръ́вие

nedoložen|ý, -á, -é недоказан, необоснован, безпощвен, непроверен, непотвърден, недокументиран: **vycházet z ~ých předpokladů** съдя по недоказани предположения

nedomykavost, -i ж. в съчет. ~ **srdečních chlopní** мед. недостатъчност на сърдечните клапи

nedomykav|ý, -á, -é мед. който е неспособен да се затваря: ~ **chlopně (srdeční)** недостатъчност на сърдечните клапи

nedomyšlenost, -i ж. 1. необмисленост, прибрзаност, непрецизност 2. недомислие, безмислие, недомислица

nedomyšlen|ý, -á, -é необмислен, недостатъчно обмислен, прибрзан

nedonošen|ý, -á, -é недоносен и прен.

nedopal|ek, -ku м. угарка; остатък от свещ, електрод и под.

nedopatřen|í, -í ср. недоглеждане, пропуск: **stalo se ~ím, z ~í** това стана по недоглеждане; **je to jen ~í** това е направено несъзнателно, неволно, по недоглеждане

nedopit|ek, -ku м. недопита част от пиtie

nedoplat|ek, -ku м. недоизплатена част от дължима сума, недобор

nedorozuměn|í, -í ср. недоразумение: **došlo k ~í** стана недоразумение; **spor z ~í** спор поради недоразумение

nedoslých|at, -ám несл. недочувам, не чувам добре: ~ **at na levé ucho** недочувам с лявото ухо

nedoslýchavost, -i ж. нарушениe на слуха, отслабнал слух

nedoslýchav|ý, -á, -é недочуващ, глуховат, възглух

nedospěl|ý, -á, -é 1. малолетен, непълнолетен: ~ **á dívka** непълнолетна девойка 2. незрял, невтасал: ~ **á vína** непрекипели вина

nedost, nedosti нар. книж. недостатъчно, малко: ~ **na tom, že...** ... не стига, че...

nedosta|t se, безл. -ne se св. (čeho na koho, na co) не достигне, не стигне (нещо за някого, за нещо): **na tebe se ~lo** за тебе не стигна

nedostatečn|á, -é ж. учил. слаб; слаба оценка (най-ниска оценка в училище)

nedostatečně нар. недостатъчно, незадоволително, слабо

nedostatečn|ý, -á, -é недостатъчен, незадоволителен, лош, слаб: ~ **ý prospěch** учил. слаб успех

nedostat|ek, -ku м. 1. (čeho) недостиг, липса, дефицит (на нещо): ~ **ek vody** недостиг на вода; ~ **ek pohybu** недостатъчно движение;

nemít v ničem ~ek нищо не ми липсва; **z ~ku**

důkazů поради липса на доказателства 2. недоимък, нужда, бедност 3. недостатък, дефект; често мн. **nedostat|ky, -ků** недостатъци, слабости, пропуски: **odstranit ~ky** отстраня слабости

nedostatkov|ý, -á, -é дефицитен; който не е в достатъчно количество: ~ **é zboží** дефицитна стока, дефицитни стоки

nedostáv|at se, обикн. безл. -á se несл. 1. (koho, čeho; komu, čemu čeho) (някой, нещо) не достига, липсва (на някого, на нещо): ~ **á se mu odvahy** не му достига, липсва му смелост; **organizmu se ~á sil** организъмът няма достатъчно сили; ~ **á se mu** разг. той живее в недоимък, в бедност 2. (čeho na koho, na co) (нещо) не остава, не стига (за някого, за нещо) (при делене, подялба и под.)

nedostižn|ý, -á, -é недостижим, непостижим

nedostupn|ý, -á, -é 1. недостъпен, непристъпен: ~ **ý vrchol** непристъпен връх 2. недостъпен, трудно достъпен: ~ **é ceny** недостъпни цени; ~ **á žena** недостъпна жена 3. недостъпен, непонятен, трудноразбираем: **kniha pro laika ~á** книга, трудна за разбиране от laik

nedotčen|ý, -á, -é непокътнат, девствен: ~ **á příroda** девствена природа; **nechat jídlo ~é** оставя яденето недокоснато

nedotknutelnost, -i ж. 1. неприкосновеност 2. юрид. имунитет (дипломатически)

nedotknuteln|ý, -á, -é 1. неограничен; който е с неограничена свобода; абсолютен, неуязвим: ~ **ý vládce** суверенен владетел, абсолютен монарх, неограничен господар 2. неприкосновен, свещен: ~ **é hranice** неприкосновени граници; ~ **á práva** свещени права; ~ **á zásoba** воен. неприкосновен запас 3. здрав, непоклатим, твърд: ~ **é zásady** непоклатими принципи

nedouk [-do-u-], **-a м.** експр. недоучен, недообучен човек; човек, който не е завършил образование, не е учил занаят: ~ **v oboru** човек, който не е изучил, не е доучил, не е доизучил професията си; **literární ~** литературен дилетант

nedovolen|ý, -á, -é недоволен, забранен: ~ **é držení zbraní** незаконно притежаване на оръжие

nedozírn|ý, -á, -é огромен, грамаден; несметен; необхватен, необозрим: ~ **é následky** много сериозни последици; непредвидими последици; ~ **é škody** огромни, несметни щети

neduh, -u м. недъг, страдание, болест и прен.

nedůsledně нар. непоследователно

nedůslednost, -i ж. непоследователност

(на съхранение за известно време) **8.** (*koľo so*)
остъвам (някого, нещо) да действа, давам въз-
мъжност (на някого), карма (някого, нещо да
прави нещо) **9.** с инф. разг. моля, предавам,
поръчвам, казвам, давам (*да се направи нещо*)
necht' част. **1.** нека: ~ **vstoupí!** нека влезе! да
влезе! **2.** дано: ~ **přijde!** дано дойде! **3.** и **necht'**
si, nešť експр. каквo от това; много важно;
нищо; нека; дори и да е така: **urazí se, ale** ~ ще
обидици♦ **nechtě** нар. неволно, случайно; без да
искам, неумишлено: **chtě** ~ щя не щя, волно-
неволно
nechuť, -í ж. **1.** нежелание, неохота, непоносимост,
антипатия, отвращение, омраза **2.** *ряд-*
ко липса на апетит, отвращение към храна
nechutenství, -í ср. липса на апетит, отвращение
към храна: **trpět ~ím** страдам от липса на
апетит
nechutnost, -i ж. **1.** безвкусие, блудкавост; липса
на апетит, липса на приятен вкус: ~ **potravu**
блудкавост, безвкусие на храната **2.** експр.
безвкусица, пошлость (*за предмет, за дей-*
ствие): ~ **vtip** безсôлност на вицове **3.** анти-
патия, отвращение
nechutný, -á, -é **1.** безвкусен, блудкав, противен
(на вкус) **2.** *прен. експр.* безсôлен, безвкусен,
неприличен: ~ý **vtip** неуместен, конфузен виц
nechvalně нар. в съчет. ~ **známý** ползващ се с
печална слава
nechvalný, -á, -é недобър, незаслужаващ по-
хвала; лош: ~ý **zvyk** лош навик; ~á **pověst** лоша
репутация, печална слава
nějak нар. **1.** някак, по някакъв начин, така или
иначе: ~ **to musíš zařídít** трябва по някакъв
начин♦ **2.** *неформ.* такъ: ~ **to je ~ nezvyklé** това е
някакси необичайно **3.** експр. много, твърде,
особено: **tobě to ~ sluší!** така ти отива! колко
(много) ти отива!; **to je ~ zasloužilý pracovník**
това е особено заслужил работник
nějaký, -á, -é местом. **1.** някакъв; един; как-
къвто и да е: **kup ~é noviny** купи някакъв
вестник; **přinesl ~ou knihu** той донесе някаква,
една книга; **o ~é odměně nemůže být řeč** и
дума не може да става за някаква награда; **na**
~é **opravu nebylo peněz** нямаше пари за ре-
монт♦ **2.** *неформ.* такъ: ~ **dů je ~ý** всъки си е башка луд **3.** в съчет. с
прил. някакси; в известно степен; нещо: **je ~ý**
divný той е някак странен; нещо особено ми се
вижда **3.** в съчет. с имена на лица някой си:

znáte ~ého Nováka? познавате ли някой си Новак? **4.** някой и друг, няколко: **přiblížil se o ~ý krok** той се приближи с няколко крачки; **~ý den počkám** ще почакам някой и друг ден; *често в съчет.* **vydělat ~ou tu korunu** изкарам, спечеля някоя и друга крона **5.** *в съчет. с числ. и под.* **някакъв (си), някой:** **před ~ými 20 lety** преди около 20 години; **za ~ých pět dní** след някакви си пет дни, след около пет дни; **po ~ém čase** след някое време, след известно време **6.** *експр.* отличен, превъзходен, знаменит, голям: **to byl ~ý herec!** това беше артист! това се казваше артист! **to byla ~á sláva! a)** това беше голямо тържество! голям празник беше! **б)** това не беше никакво честване! и това ако беше честване!

nejapně нар. (съвсем) неуместно, глупаво, неловко, несръчно, непохватно: **~ se ptát** питам неуместно

nejapnost, -i жс. 1. неуместен, нелеп характер на нещо **2.** неловкост, несръчност, непохватност, неспособност **3.** нелепост, глупост; неуместни, нелепи, глупави думи, действия: **vykládat, dělat ~i** говоря, върша глупости

nejapn|ý, -á, -é 1. (съвсем) неуместен, нелеп, глупав, безмислен: **~ý žert** неуместна, глупава шега **2.** неловък, несръчен, непохвален

nejapnost, -i жс. неясност, неяснота

nejasn|ý, -á, -é 1. неясен, слаб, бледен, блед (*за светлина*): **~ý svit měsíce** бледата светлина на месеца **2.** мрачен: **~ý den** мрачен, облачен ден; **bydlet v ~é místnosti** живя в тъмна, мрачна стая, в стая без достатъчно осветление **3.** неясен, смътен, мъглив: **zpívat ~ým hlasem** петь с приглушен глас; **~é vědomí** смътно съзнание; **~ý příklad** неясен пример; **~é vzpomínky** смътни спомени

nejeden числ. не един, много, мнозина

nejednou нар. не един път, много пъти, често

nejen, nejenom, nejenže, nejenomže, nejen že, nejenom že нар. не само; не само че: **pomohl ~ (pouhou) radou** той помогна не само със съвет; **a ~ to** и не само това; (амй) и освен това; *често като съюз в съчет.* **~ ..., ale i, nýbrž i, i, také** не само ..., но и, амй и ..., **~ slíbil, ale i splnil** той не само обеща, но и изпълни

nejinak нар. не иначе; не по-иначе; също така; по същия начин: **~ se děje i jinde** същите неща стават и другаде

nejinak|ý, -á, -é не друг, не иначе, не по-друг, не по-различен; същият: **~ý výsledek měla i tato akce** не по-различен резултат имаше и тази акция

nejistot|a, -y жс. несигурност, неувереност, колебливост: **odpovědět s ~ou** отговоря с несигурност, колебливо; **žít ve stálé ~ě** живя в постоянна несигурност (*за утрешния ден*); **~a přehledně** ясно, открито

~ě, v ~ách тъна, живя в несигурност

nejistě нар. несигурно, неуверено, колебливо

nejist|ý, -á, -é 1. несигурен, спорен, неопределен:

~ý výsledek съмнителен, спорен резултат; **~á zpráva** несигурно, съмнително, непотвърдено известие; **~é počasí** променливо време; **~á doba** несигурно, тревожно време **2.** несигурен, неуверен, колеблив: **~é kroky** несигурни, колебливи крачки; **~é vystupování** несигурно, неуверено поведение **3.** несигурен, нестабилен, опасен: **~ý dopravní prostředek** несигурно, опасно за живота превозно средство **nejprv(e) нар.** най-напред, най-първо, отначало: **~ se najez** най-напред се наяж; **~ nerozuměl, ale pak pochopil** той отначало не разбираше, но после схвана

nejspíš(e) нар. вероятно, най-вероятно, по всяка вероятност, може би, явно, очевидно, без съмнение: **~ je nemocen** вероятно е болен, най-вероятно да е болен

nejvýš(e) нар. 1. *сравн. от vysoko* най-високо **2.** най-много; не повече от; максимум: **čekám dvě, ~ tři hodiny** ще чакам два, най-много, максимум три часа **3.** изключително, крайно: **~ poctivý** изключително честен; **~ spolehlivý** най-сигурен, най-надежден; в най-голяма степен сигурен, надежден **4.** най-много(то); в краен случай: **~ že pozdraví** най-много(то) да поздравя

nekale нар. лошо, не добрѐ: **bylo mu ~** беше му лошо, не му беше добрѐ

nekal|ý, -á, -é лош, нечестен, недобър, непотчен, съмнителен, тъмен, коварен: **~á soutěž a)** нечестно състезание **б)** *юрид.* нечестна конкуренция; **~é úmysly** нечестни, непотчени, съмнителни намерения; **~é plány** коварни планове

někam нар. *местоим.* някъде, където и да е (*за посока*): **v létě ~ odjedu** през лятото ще замисля **~a jdu** **~a jdu**

to dotáhnout разг. издигна се, направа кариера; **jdi mi ~ se svými nápady разг.** върви по дяволите; гледай си работата; голяма работа; хайде остави ме; махай се, това не ме интересува

nekáz|eň, -ně жс. недисциплинираност, липса на дисциплина

někde нар. някъде, където и да е (*за място*): **žije ~ na venkově** живее някъде в провинцията; **~ jinde** някъде другаде

někdejší[-í, -í **1.** някогашен, едновременношен: **~í život na vsi** някогашният, едновременноният живот на село **2.** бивш: **~í spolupracovník** бивш сътрудник

někdo, někoho местоим. някой: **vy nebo ~ jiný** вие или някой друг; **s někým si mě pletete** ~~бракмисля~~ ~~бърка~~ съм нещо, не съм кой да е, голям човек съм: **stal se z něho** ~ той стана голям човек, извѣстен човек

někdy нар. **1.** някога, понякога, някой път: **až ~ jindy** някой друг път; **stalo se ~ na podzim** това стана някъде, веднъж през есента; **každý se ~ zmýlí** всеки може да сгрѣши понякога; **~ se stáva, že...** понякога се случва, че... **2.** едно време, някога си: **~ za starých časů** някога в старо време

neklamně нар. безпогрѣшно, сигурно, безсъмнѣно, безспѣрно: **~ zjistit** установя със сигурност

neklamný[-á, -é] безпогрѣшен, сигурен, несъмнен, вѣрен, безспѣрен: **~ý důkaz** сигурно, безспѣрно доказателство; **~é znamení** вѣрен признак

neklid[-u] м. безпокойство, неспокойствие, тревога, вълнение

neklidně нар. неспокойно, безпокойно

neklidný[-á, -é] **1.** неспокоен, тревожен, развълнуван: **~ý spánek** неспокоен сън; **~á mysl** неспокойна мисъл; **~á doba** неспокойно, бурно време **2.** оживѣн, шумен: **~é prostředí** оживѣна обстановка **3.** жив, бѣен: **~é dítě** живо, пѣгаво дете

několik числ. няколко: **před ~a lety** преди няколко години

několikadenní[-í, -í] няколкодневен

několikajazyčný[-á, -é] многоезичен; който е на няколко езика: **~ý text** текст на няколко езика; **~ý slovník** многоезичен рѣчник; **~ý stát** многонационална държава; държава, в която говорят няколко езика

několikaletý[-á, -é] неколкогодишен; който е на няколко години: **~é studium** неколкогодишно слѣдване, учѣние; **~é dítě** дете на еди-колко си години

několikaměsíční[-í, -í] неколкомѣсечен: **~í kursy** кѣрсове, който продължават няколко мѣсеца; **~í dítě** неколкомѣсечно дете

několikamilionový[-á, -é] неколкомилионен, милионен; който е от няколко милиона: **~é město** неколкомилионен град, град с неколкомилионно населѣние; **~ý náklad** неколкомилионен тираж

několikanásobek[-ku] м. величина, неколкократно по-голяма от друга

několikanásobně нар. неколкократно

několikanásobný[-á, -é] неколкократен

několikasvazkový[-á, -é] неколкотѣмен

několikátý[-á, -é] някой си порѣд; не знам кой порѣд; еди-кой си порѣд: **bydlit v ~ém poschodí** живѣя на еди-кой си етаж; **po ~é opakovat** повтѣрям за еди-кой си път

několikerý[-o, -a] ср. няколко вида: **~o způsobů** няколко начина

několikerý[-á, -é] числ. за вид различен; от няколко вида; няколко, не един; **~ý způsob** няколко начина, различни начини; **~é víno** няколко вида вино; **~é šaty a)** няколко различни рѣкли **б)** различни дрѣхи

nekomerční[-í, -í] **1.** общѣствен: **~í televize** общѣствена телевизия **2.** некомерсиален, нетѣрговски: **~í divadlo** некомерсиален театър; **kulturní aktivity svou povahou ~í** некомерсиални по същността си културни мероприятия

nekompromisní[-í, -í] безкомпромисен

nekonečně нар. безкрайно, безконѣчно: **~ rozhledný** прѣснал се нашѣр и надлѣж, гѣбещ се в безкрая

nekonečný[-o, -a] ср. **1.** безкрайност, безкрай: **táhout se do ~a** прѣтира се, вѣя се в безкрая, в далечината; трѣя, влача се безконѣчно; **do ~a/donekonečna opakovat** повтѣрям до безкрайност **2.** мат. (плѣс или минус) безкрайност

nekonečný[-á, -é] **1.** безкраен, безпределен: **~ý prostor** безкрайно пространство; **~á řada** безкрайна рѣдѣца; **~á posloupnost (čísel)** мат. безкрайна прогрѣсия, рѣдѣца (от числа) **2.** експр. безкраен, безграничен, безпределен, безконѣчен, безбрѣжен: **~ý projev** безкрайна, безконѣчна, много дѣлга рѣч

nekriticky [-ty-] нар. безкритично

nekritický[-ty-], -á, -é безкритичен, некритичен

nekritičnost [-ty-], -i ж. безкритичност

nekrolog[-u] м. некролог

nekřesťanský нар. **1.** нехристиянски **2.** експр. твѣрде, много, без мѣрка, невероятно, безбѣжно, безбѣжнически, нечовѣшки, безсѣвестно, жестоко, немилосѣрдно: **~ vydírat** ограбвам, скѣбя безбѣжно

nekřesťanský[-á, -é] **1.** нехристиянски: **~á náboženství** нехристиянски религии **2.** експр. твѣрде голям; страшен, неимовѣрен, безбѣжен, нечовѣшки, безчовѣчен, жесток, безмѣлостен, вѣрварски: **~é vydírání** нечовѣшка експлоатация; **~á zima** адска, ужасна зима;

адски стўд; **~é peníze** лўди парй; **~é úroky** безбўжни лихви
nektar, -u *м.* 1. нектар (*божественно питие*)
 2. *прен. експр.* нектар, блаженство: **opojný ~ lásky** упойният нектар на любовта 3. *бот.* нектар
některý, -á, -é местоим. 1. някой, някой си: **~ří účastníci besedy** някои участници в беседата, в разговора 2. *в съчет.* **~rý..., ~rý..., ~rý..., jiný..., ~ří..., jiní...** един..., друг..., някой..., друг..., едни, някои..., други...: **~rým to stačí, ~rým, jiným ne** на едни, на някои стига, на други – не
někudy *нар.* през някъде; по някой, по някакъв път: **~ se k cíli dostaneme** все ще намерим някой, някакъв път, по който да стигнем до целта; все някак ще стигнем до целта; **tudy ~ jsme už šli** оттук някъде сме минавали вече
nekuřák|ý, -á, -é който е за непушачи: **~ý vagon** вагон за непушачи
nekuřák, -a *м.* непушач
nekvalitně *нар.* некачествено, долокачествено, лошокачествено
nekvalitní|í, -í, -í некачествен, долокачествен, лошокачествен
nekvalitnost, -i *жс.* некачественост, долокачественост
nelegál, -a *м.* нелегално пребиваващ чужденец
nelen|it, -ím *несв.* 1. трудолюбив съм, не съм мързелив, не мързелувам, не почивам, не стоя без работа: **nikdy ~il a žádné práce se neštít** той беше трудолюбив и от никаква работа не се срамуваше, не се гнусеше 2. (*čít; –*) *книж.* не се колебаа, не се бава, не се мая (*с нещо*): **~it se svým úsudkem** не се забавя с преценката си 3. *обикн.* **nelen|it (si)** не си жала, не си щади сйлите; не ми тежи да върша нещо
nelen|it se, само безл. -í se *несв. (koti)* работата *не е (никога) ◆ kome|me zelení* *пословица* който се учи, той ще сполучи
ne-li *част.* ако не и; може и; може би даже; дори: **je mu šedesát let, ~ víc** той е на шейсет години, ако не и на повече
nelibě *нар.* 1. неприятно: **~ zní** звучи неприятно 2. с неудоволствие, с нежелание, с отвращение: **~ to snáší** понаса това с неудоволствие
nelibost, -i *жс.* 1. неприятно усещане, отблъскване, отвращение, антипатия: **~ vůči někomu** антипатия към някого 2. неудоволствие, неодоволство, възмущение: **~ nad něčím** неодоволствие, възмущение от нещо
nelib|ý, -á, -é неприятен, отблъскващ, дразнеш, антипатичен; будещ неодоволствие, нежелание; лош: **~ý zvuk** неприятен, дразнеш звук

neličeně *нар.* йскрено, откровенно, непресторено, неподправено, естествено, открито, непринудено
neličenost, -i *жс.* йскреност, неподправеност, непрестореност, естественост
neličen|ý, -á, -é естествен, непресторен, неподправен, йскрен, открит, прям, непринуден: **~ý obdiv** йскрено възхищение; **~é chování** непринудено държание
nelid|a, -u *м. и жс. експр.* звяр; безчувствен, жесток човек: **~a necitná** звяр със звяр! звярът му нѐден!
nelidskost, -i *жс.* 1. безчовечност, безчовечие, жестокост: **~ fašizmu** жестокост на фашизма 2. жестокост, жестока постъпка: **páchat ~i** върша жестокости
nelidsky *нар.* безчовечно, нечовешки, жестоко, безмилостно, безжалостно, зверски
nelidsk|ý, -á, -é 1. нечовешки, неестествен: **~ý skřek** нечовешки вопъл, стон; **~á dřina** нечовешка мъка, непосилен труд 2. нечовешки, жесток, безмилостен, груб, суров, зверски: **~é zacházení** нечовешко отношение; **~ý trest** зверско наказание
nelítostně *нар.* безмилостно, безжалостно, жестоко, безсърдечно, сурово
nelítostn|ý, -á, -é безмилостен, безжалостен, жесток, безсърдечен, суров
nemajetnost, -i *жс.* безимотност, бедност
nemajetn|ý, -á, -é безимотен, беден: **~ý student** беден студент
nemálo *нар.* доста, твърде, не малко: **~ překvapit** доста изненадам; **~ chyb** доста грешки
nemal|ý, -á, -é 1. значителен, немалък; съвсем немалък; доста голям: **mít ~ou radost** зарадвам се много; **~á chvíle** доста дълго 2. значителен, забележим, важен
nemanželsk|ý, -á, -é извънбрачен: **~é dítě** извънбрачно дете
němčin|a, -u *жс.* немски (език): **učit se ~ě** уча немски
němě *нар.* нямо, безмълвно, безгласно
německy *нар.* немски; по немски, на немски: **umět ~** говоря, зная немски; **mluvit ~** говоря на немски
německ|ý, -á, -é немски: **Německá demokratická republika (NDR)** *истор.* Германска демократична република (ГДР); **Německá spolková republika** *истор.* Федерална република Германия (ФРГ); **~ý ovčák** немска овчарка; **~á doga** немски дог
němectv|í, -í *ср.* германщина; (специфичен) немски характер, дух, облик; (специфични) немски особености

neméně нар. *сравн. от nemálo* нє пò-мáлко: ~
než нє пò-мáлко от, сѣщо тòлкова, сѣщо такà
nemenš|í, -í, -í *сравн. от nemalý* нє пò-мáлтк: s
~ím úsilím с нє пò-мáлко усíлие
nemile нар. неприятно
nemilosrdně нар. безмýлостно, безжáлостно,
безпощáдно, немилостýво, немилосърдно,
сурòво, жестòко
nemilosrdn|ý, -á, -é безмýлостен, безжáлостен,
немилосърден, немилостýв, сурòв, жестòк,
безоглèден, безпощáден
nemilost, -i ж. немýлост: **upadnout v** ~ изпáдна
в немýлост
milost a ~ на разположèние, без услòвия; **vydat**
někoho na milost a ~ остàвя нýкого на про-
извòла на сьдбáта; **vzdát se na milost a** ~
предàм се безуслòвно, изцýло в ръцèте на
нýкого
nemil|ý, -á, -é неприятен, нежелàн: **vznikla ~á**
situace сьздàде се неприятно положèние; ~á
návštěva нежелàно посещèние; **je to ~é, ale...**
не è (мнòго) приятно, но...
nemístně нар. неумèстно, нє на мýсто, нетактýчно,
неподхòдящо, нє кáкто трябвa: **chovat se** ~
държà се нє кáкто трябвa; ~ **skromný** излýшно
скрòмен, проявявaщ излýшна скрòмност
nemístn|ý, -á, -é неумèстен, неподхòдящ, нетак-
тýчен; кòйто е излýшен; нє на мýсто: ~é
poznámky неумèстни забелèжки; ~á **šetřnost**
a) излýшна пестелýвост б) ненýжна дели-
кàтност
nemluvňák|o, -a ср. умал. бèбенце, бèбче,
пеленàче
nemluvně, -te ср. бèбе, пеленàче: **literární** ~ *прен.*
експр. литератýрно недонòсче
nemluvn|ý, -á, -é неразговорлýв, затвòрен, мъл-
чалýв
nemnoho I нар. нємнòго, нє твèрде, нє тòлкова,
нє такà: ~ **starší** нє мнòго пò-стàр
nemnoh|o II, -a числ. нємнòго: **před ~a léty** пре-
ди нýколко годýни
nemnoh|ý, -há, -hé 1. нє мнòзина: ~**zí** малцýна;
jeden z ~ých едýн от малцýната 2. нє мнòго-
брòен, малобрòен, мáлтк; рýдък: **jeden z ~ých**
případů едýн от мáлкого слýчаи; ~**hé literární**
památky мáлко от литератýрните пàметници;
kapitál soustředěný v ~ých rukách капитàл,
сьсредоточèн в ръцèте на ограничèн крýг от
хòра, в ръцèте на малцýна
nemoc, -i ж. 1. бòлест, заболýване: **nakažlivá** ~
зарàзна бòлест; **lehká** ~ лèко заболýване; ~**i z**
povolání професионални заболýвания; **dětské**
~**i a**) дèтски бòлести б) *прен.* бòлести на растèжа

2. *прен. експр.* слàбост, недостàтк, бòлест 3.
страст, бòлест: **toulavá** ~ скитническа бòлест,
страст кým странстване
nemocensk|é, -ého ср. бòлнични (парý) (запла-
щане по време на боледуване)
nemocensk|ý, -á, -é бòлничен: ~é **pojištění a**) бòл-
нично осигурýване; б) здравна застрахòвка за
врèмenna нетрудоспòбност
nemocn|á, -é ж. бòлна, бòлната: **volat lékaře k**
~é вýкам лèкар при бòлна
nemocnic|e, -e ж. бòлница: **převézt do ~e** зака-
рам в бòлница; **fakultní ~e** факултèтна кли-
ника
nemocničn|í, -í, -í 1. бòлничен: ~í **léčení** бòлнично
лечèние 2. санитарен: ~í **vlak** санитарен влàк
nemocn|ý I, -á, -é 1. бòлен; болнàв: **mít ~é srdce**
ýмам бòлно сърцè, страдам от сърцè; **být ~ý**
na plíce разг. ýмам бòлни дрòбове; **být ~ý na**
žaludek разг. ýмам бòлен стомàх, страдам от
стомàх; **být z té práce celý ~ý** сьвсèm кàпнах
от тàзи рàбота 2. болнàв, бòлен, нездрав,
болèзнен: ~é **vzezření** болнàв вид; ~á **bledost**
болèзнена блèдност
nemocn|ý II, -ého м. бòлен, бòлнийт
nemohouc|í, -í, -í 1. нємощен, слàб, безсýлен,
безпòмощен: ~í **pacient** нємощен пациèнт; **proti**
nátlaku byl ~í бèше безсýлен срещу нàтиска 2.
мед. импотèнтен: ~í **muž** импотèнтен мýж
nemohouc|ně нар. безпòмощно, безсýлно, нє-
мощно
nemohoucnost, -i ж. 1. безпòмощност, безсý-
лие, нємощ 2. *мед.* импотèнтност
němot|a, -y ж. немòта: ~a **pacienta po úrazu**
немòта на пациèнт, настýпила след злополýка;
opít se do ~y разг. напýя се до забрàва
nemotor|a, -y м. и ж. *експр.* мèчка; трòмав, не-
похвàтен, недодýлан, тежкоподвижен човèк
nemotorně нар. трòмаво, непохвàтно, несрýчно,
тèжко, тежкоподвижно, недодýлано
nemotorn|ý, -á, -é трòмав, непохвàтен, несрýчен,
тèжък, недодýлан, тежкоподвижен
nemovitost, -i ж. *юрид.* недвýжим имòт
nemovit|ý, -á, -é *юрид.* недвýжим: ~ý **majetek**
недвýжим имòт
nemožně нар. невъзмòжно, лòшо, безобразно,
ужàсно, безподòбно: ~ **se chovat** държà се не-
възмòжно, непоносýмо, нетърпýмо, лòшо,
противно
nemožnost, -i ж. 1. невъзмòжност, безподòб-
ност, недопустýмост: **výdaje rostly do ~i** раз-
ходите растýха до крайност, до крайна стèпен;
~ **chování** нетърпýмост на поведèние, нетър-
пýмо поведèние 2. нєщо невъзмòжно, невъз-

- можна работа: **to je holá** ~ това е свършено невъзможно; **dokázat** ~ постигна невъзможното
- nemožný, -á, -é** 1. невъзможен, нереален, постижим, неосъществим: **je ~é, aby...** не е възможно да... 2. *експр.* невъзможен, непоносим, ужасен, лош, безобразен, противен, безподобен: **ve společnosti je ~ý** (той) няма (никакво) държание в обществото; държи се неприлично в обществото; в обществото е непоносим, нетърпим 3. *разг.* безсилен, слаб, немошен; неспособен за работа, неспособен; импотентен
- nemrav, -u** м. лош навик; проява на лошо възпитание; лоши маниери: **je ~ skákat do řeči** лош навик е, неприлично е, проява на лошо възпитание е да прекъсваш някого
- nemrav|a, -u** м. и ж. *експр.* безсрамник, безнравствен тип, простак, циник; безсрамница, простачка, циничка
- nemravně** нар. неморално, аморално, безнравствено, неприлично, безпътено
- nemravnost, -i** ж. 1. безнравственост, неморалност 2. безнравствена, неморална постъпка
- nemravnlý, -á, -é** неморален, аморален, безнравствен, безпътен, покварен, неприличен, циничен
- nemuk|at, -ám** несл. *експр.* не гъквам, не казвам нито гък, не обелвам зъб; слушам, стоя със затаен дъх
- něm|ý, -á, -é** 1. ням: **~ý jako ryba** ням като риба; **je ~ý od narození** той е ням по рождение; **copak jsi ~ý?** ти каквò, да не си си глътнал езика?
♦ **~ý** безмълвен (накато) 2. ням, мълчалив, безмълвен: **~á výčitka** ням упрек; **~ý film** ням филм
- nenadále** нар. ненадейно, неочаквано, изведнъж, внезапно, като изневиделица
- nenadálý, -á, -é** неочакван, ненадесен, внезапно
- nenáhlý, -á, -é** постепенен, бавен; който не е рязък: **~á směna** постепенно изменение; **~á zatáčka** лек, не остър завой
- nenahozený, á, -é** неизмазан (*с мазилка*): **~é stavení** неизмазана сграда
- nenahraditelný, -á, -é** незаменим: **~á ztráta** непоправима загуба
- nenápadně** нар. 1. незабелязано, незабележимо 2. скромно, не фразиращо; без да се хвърля в очи; без да бие на очи
- nenápadnlý, -á, -é** 1. незабележим 2. скромен; който не се хвърля в очи, не бие на очи: **~é chování** скромно, естествено държание
- nenapodobitelný, -á, -é** неподражаем, неповторим: **~ý úsměv** неподражаема усмивка
- nenapravitelně** нар. непоправимо, напълно, окончателно, безвъзвратно, безнадежно
- nenapravitelný, -á, -é** непоправим, безвъзвратен
- nenasyt|a, -u** м. и ж. *експр.* лакомия, гладник, ненаситник; ненаситен, лаком човек: **peněžní ~a** (вечно) алчен за пари човек
- nenasytně** нар. ненаситно, жадно, лакомо
- nenasytný, -á, -é** ненаситен и *преп.*
- nenávid|ět, -ím** несл. (*koho, co*) ненавиждам, мрзя (*някого, нещо*): **~ět k smrti** ненавиждам, мрзя от дън душа, с цялата си душа, до дъното на душата си
- nenávist, -i** ж. ненавиств, омрза: **mít v ~i** ненавиждам; **být v ~i** ненавиждан съм
- nenávistně** нар. ненавиствно; с ненавиств, с омрза
- nenávistnlý, -á, -é** ненавиствен; пълен с ненавиств; ненавиждащ: **~ý pohled** поглед, изпълнен с омрза; **~é chování** враждебно поведение
- nenávratně** нар. безвъзвратно, завинаги
- nenávratnlý, -á, -é** безвъзвратен; безвъзвратно, завинаги отминал
- nenechavost, -i** ж. крадливост
- nenechavý, -á, -é** крадлив; който обича да пипа, да краде
- nenuceně** нар. непринудено, естествено
- nenucený, -á, -é** непринуден, естествен: **být ~ý v řeči** говоря непринудено
- neoblomně** нар. непоколебимо, неотстъпно, неотклонно, непреклонно, непоклатимо, твърдо: **~ trvat na svém** твърдо, непоклатимо държа на своето
- neoblomnlý, -á, -é** непоколебим, непреклонен, твърд, упорит, неотстъпчив: **~á vůle** непоколебима воля; **~é přesvědčení** твърдо убеждение
- neobratně** нар. непохватно, несръчно, тромаво, тежко, недодялано
- neobratnost, -i** ж. непохватност, несръчност, тромавост, недодяланост
- neobratnlý, -á, -é** непохвaten, несръчен, тромав, тежкоподвижен, недодялан: **~é dítě** непохвatenно дете; **je ~ý v hovoru, v práci** непохвaten е в речта, в работата
- neobvykle** нар. необичайно, необикновено, изключително, особено
- neobvyklý, -á, -é** 1. необичаен, необикновен, изключителен, особен, рядък 2. много голям: **~ý ruch** необичайно, голямо движение
- neobyčejně** нар. 1. необичайно, необикновено, изключително, рядко 2. много
- neobyčejnost, -i** ж. необичайност
- neobyčejnlý, -á, -é** 1. необичаен, необикновен, изключителен, рядък: **~ý případ** рядък слу-

чай **2.** много голям: **~ý zájem** изключителен, много голям интерес

neocenitelný, -á, -é неоценим, безценен, много ценен, скъп: **prokázal mi ~ou pomoc** той ми оказа неоценима помощ

neočekávaně нар. неочаквано, ненадейно, внезапно, непредвидено

neočekávaný, -á, -é неочакван, ненадєен, непредвиден, внезапен: **stala se ~á věc** стана нещо неочаквано, непредвидено

neodborně нар. любителски, непрофесионално, дилетантски, аматьорски: **dělat něco ~** върша нещо като любител, не като професионалист

neodbornický, -á, -é непрофесионален

neodborník, -a м. любител, аматьор, непрофесионалист, неспециалист, дилетант, лайк: **fotograf ~** любител-фотограф

neodborný, -á, -é любителски, аматьорски, дилетантски: **~ý přístup** дилетантски подход; **~ý zásah** любителска намеса

neodbytně нар. упорито, нахално, натрапчиво

neodbytný, -á, -é **1.** нахален, досаден, натрапчив, натрапничав: **~í komáři** досадни, натрапчиви комари; **~á myšlenka** натрапчива идея **2.** непреодолим: **~ý smutek** непреодолима тъга **3.** неотложен, спешен: **~á záležitost** неотложна работа

neoddělitelný, -á, -é неотделим

neodkladně нар. неотложно, спешно

neodkladný, -á, -é бърз, неотложен, спешен

neodlučný, -á, -é **1.** неделим, неотделим, неразделен, неотлъчен: **~á součást** неразделна, неотделима (съставна) част **2.** неизбежен: **~ý doprovod** неизбежен съпровод

neodolatelně нар. непреодолимо, силно

neodolatelný, -á, -é непреодолим, силен, обаятелен, въздействащ: **~ý úsměv** пленителна, обаятелна усмивка; **~ý vyprávěč** увлекателен разказвач; **~á dívka** очарователна девойка

neodpovědně нар. безотговорно, лекомислено, небрежно

neodpovědnost, -i ж. безотговорност, лекомислие

neodpovědný, -á, -é **1.** безотговорен, лекомислен **2.** който не е отговорен (за нещо): **je dosud ~ý za své činy** той все още не е отговорен за действията си

neodvolatelně нар. безвъзвратно, категорично, окончателно, безапелационно: **Ihůta končí ~ 15. ledna** срѣкът изтича окончателно на 15. януари (и няма да бъде продължаван)

neodvolatelný, -á, -é безвъзвратен, окончателен, неотменим, категоричен, безапелационен: **~é**

rozhodnutí окончателно решение; **~ý rozsudek** безапелационна присъда

neodvratně нар. неизбежно, безвъзвратно, окончателно

neodvratný, -á, -é неизбежен, неотменим, окончателен, неотклонен: **~ý osud** неизбежна съдба; **~á nutnost** категорична необходимост; **~é rozhodnutí** окончателно, категорично, безапелационно решение

neohebný, -á, -é **1.** неогъваем, здрав, твърд; вдървен **2.** тежък, трудноподвижен, трѳмав, непохватен, несръчен: **~á povaha** тежък характер; **3. език.** който не е флективен; неизменяем, несклоняем, неспрегаем: **~á slova** неизменяеми думи

neohrabaně нар. несръчно, сковано, неумело, трѳмаво, недодялано; *експр.* дървено, мѳчешки

neohrabanost, -i ж. несръчност, скованост, трѳмавост, недодяланост, непохватност, грубост

neohrabaný, -á, -é несръчен, трѳмав, недодялан, непохватен, неумѳл

neohroženě нар. смѳло, мъжествено, безстрашно, геројски, храбро

neohroženost, -i ж. смѳлост, мъжествѳ, безстрашие, храброст

neohrožený, -á, -é смѳел, безстрашен, мъжествен, храбѳр: **~ý voják** смѳел войник; **vést ~ý boj** водѳа мъжествѳна борба

neochot[a, -u] ж. неохѳта, нежелание; недостѳтъжно желѳние, липса на желѳние

neochvějně нар. *книж.* непоклѳтимо, твърдо, непоколебѳимо, неотстъпно

neochvějný, -á, -é *книж.* непоклѳтим, непоколебѳим, непреклонен, твърд, здрав, неуязвим

neomaleně нар. грубо, нахално, дръзко, нетактично, просташки

neomalenost, -i ж. **1.** грубост, нахалство, дързост, простащина, нетактичност **2.** груба, дръзка, нахална, нетактична постѳпка

neomalený, -á, -é груб, нетактичен, нахален, дързък, просташки

neomezeně нар. неограничѳно, безкрајно, абсолютно

neomezený, -á, -é **1.** неограничѳен, безкраен; абсолютен: **~á důvěra** неограничѳно, безкрајно доверѳие; **~é možnosti** неограничѳени възможности; **~ý vládce** неограничѳен, абсолютен владѳтел; пѳлен господѳр **2.** безкраен, огрѳомен, много голям: **~á radost** безкрајна радост

neomluvitelný, -á, -é непростѳим, неизвинѳим

neomylně нар. безпогрѳешно, непогрѳешѳо, тѳчно

neomylnost, -i *ж.* безпогрешност, точност, непогрешимост

neomylný, -á, -é **1.** безпогрешен, точен, непогрешим **2.** безгрешен, точен, правилен, верен, сигурен: **~á předpověď** вярна, правилна прогноза; **~é rozhodnutí** правилно решение **3.** сигурен, несъмнен, безспорен; **~á skutečnost** свършен факт, безспорна истина, самата действителност; **~á jistota** абсолютна сигурност

neon [-on/-ón], **-u** *м.* **1.** хим. неон (Ne) **2.** неон; неоновосветление

neonka, -y *ж. разг.* неонова тръба, неонова лампа

neonový, -á, -é неонов

neopatrně *нар.* невнимателно, непредпазливо

neopatrnost *ж.* **1.** невнимателност, непредпазливост **2.** невнимателна, непредпазлива постъпка

neopatrnlý, -á, -é невнимателен, непредпазлив; неуместен, необмислен

neopeřenec, -ce *м.* **1.** голишар, голишарче; птиче, което още няма перушина **2.** *прен.* млад, неопитен човек, с жълто около устата; младок

neosobně *нар.* **1.** безпристрастно, обективно **2.** безстрастно, безлично

neosobnlý, -í, -í **1.** безпристрастен, обективен **2.** общ, принципен; който не е личен, не е конкретен, не е персонален: **všeobecná, -í kritika** обща, безпристрастна, принципна критика; **šlo o věci -í** ставаше въпрос за принципни неща **3.**

език. безличен: **~í sloveso** безличен глагол

neospravedlnitelný, -á, -é неоправдан: **~é chování** неоправдано, недопустимо държание

neotesaně *нар.* грубо, недодялано, тромаво, не възпитано

neotesanost, -i *ж.* недодяланост, грубост, тромавост

neotesaný, -á, -é груб, недодялан, тромав, не възпитан: **~ý mladík** непохвратен, недодялан младец

nepatrně *нар.* незначително, малко; съвсем малко, нищожно, незабележимо; едва забележимо

nepatrný, -á, -é **1.** съвсем малък, незначителен, нищожен; скромен: **~á bolest** съвсем слаба болка; **přispět ~ou pomocí** допринеса чрез скромна помощ **2.** едва забележим, едва доловим, почти забележим, почти недоловим: **~ý úsměv** едва забележима, лека усмивка **3.** забележим, забележителен, нищожен, дребен, малък, скромен: **~é venkovské městečko** малко, тихо, забележимо провинциално градче; **~ý úředník** скромен, дребен чиновник

nepatřičně *нар.* неподобаващо, неподходящо; не както трябва; неуместно: **chovat se ~** държам се непристойно

nepatřičnost, -i *ж.* **1.** неподобаващ, неподходящ, неуместен, непристойен характер **2.** неподобаваща, неподходяща, неуместна, непристойна постъпка

nepatřičnlý, -á, -é неподобаващ, неподходящ; който не е на място; който не е както трябва; неуместен, непристойен: **~é chování** непристойно държание; **~é řeči** неуместни думи, неуместни приказки; **provést něco ~ého** извърша нещо неподходящо, не на място; **~á doba k návštěvě** неподходящо време за посещение

nepečně *нар.* некрасиво, не хубаво, неприятно, лошо

nepečnlý, -á, -é **1.** некрасив, не хубав, грозен: **~ý obličej** некрасиво лице; **~ý dům** не хубава, неугледна къща **2.** недобър, лош: **~é vlastnosti** лоши качества; **~é počasí** лошо време; **~ý dojem** лошо впечатление

neplatně *нар.* невалидно, без (правна) сила

neplatnost, -i *ж.* **1.** невалидност **2.** нищожност, незначителност

neplatnlý, -á, -é **1.** невалиден; който не е в сила: **~á jízdenka** невалиден билет; **~é nařízení** разпоредба, която вече не е в сила **2.** незначителен, безстойностен; който е без значение, нищожен

neplav|ec, -ce *м.* човек, който не умеє да плува: **bazén pro ~ce** басейн за хора, който не умеят да плуват

neplech|a, -y *ж. разг.* пакост, безобразие: **tropit ~y** правя пакости, върша безобразия

neplnovýznamový, -á, -é *език.* служебен, непълнозначен: **~á slova** служебни, непълнозначни думи

neplodně *нар.* безплодно, безполезно, безрезултатно, ялово: **~ trávit čas** времето ми минава безполезно, прекарвам времето си в безделие

neplodnost, -i *ж.* **1.** безплодие **2.** *прен.* безрезултатност, безплодност, безуспешност

neplodnlý, -á, -é **1.** безплоден, бездетен: **~á žena** бездетка, бездетна жена; **~ý strom** безплодно дърво; **~á půda** безплодна, неплодородна земя **2.** *прен.* безплоден, безполезен, безуспешен, безрезултатен, напразен, безсмислен: **~é debaty** безплодни дебати

nepoctivě *нар.* нечестно: **~ jednat** постъпвам нечестно; **pracovat ~** работя недобросъвестно **nepoctiv|ec, -ce** *м.* нечестен, непотен човек; мошеник

nepokrytě нар. неприкрито, òткрито, явно: ~ se

nehodlný, -á, -é 1. неудобен: **~é sedadlo** неудобна сядалка **2. прен.** неудобен, неприятен.

divit нескривано се учудвам; **dávat zřejmě a ~ najevo** давам явно и открито да се разбере
nepokrytý, -á, -é 1. непокрыт, гол **2.** явен, открит, неприкрит, искрен: **řící ~ou pravdu** кажа самата, голата истина; **~ý útok** открито нападение
nepolepšitelný, -á, -é непоправим
nepoměr, -u м. несъответствие, несъразмерност, диспропорция
nepoměrně нар. несравнимо, несъразмерно, прекалено, прекомерно, много, значително: **~ obtížnější výstup** много, значително по-трудно изкачване; **~ velký rozdíl** много голяма, значителна разлика
nepoměrný, -á, -é *рядко книж.* несравним, несъразмерен, несъотносим, несъответстващ, неотговарящ, прекомерен: **plat ~ý k práci** заплаща, несъответстваща на работата
nepomíjející, -í, -í, nepomíjivý, -á, -é *книж.* непреходен, неувяхващ, непомръкващ
nepopíratelně, nepopíratelně нар. безспорно, неоспоримо
nepopíratelný, nepopíratelný, -á, -é безспорен, неоспорим
nepopsatelně нар. неопишимо, невъобразимо, безкрайно, много
nepopsatelný, -á, -é неопишимо, невъобразимо, голям
nepopulární, -í, -í непопулярен
nepopulárnost, -i ж. непопулярност, липса на популарност
porazitelný, -á, -é непобедим
porovnatelně нар. несравнимо, много: **~ krásnější** много по-красив
porovnatelný, -á, -é несравним, несъпоставим, несъизмерим
porozumění, -í ср. неразбиране: **setkat se s ~ím** срещна неразбиране
nepořádek, -ku м. **1.** безпорядък, хаос, безредице: **mít vlasy v ~ku** косата ми е в безпорядък; **být v ~ku** не съм разположен, не съм в ред със здравето **2. и мн.** **nepořádky, -ků** нередности, неуредици, грешки, пропуски: **~ky v obci** неуредици в селището; **~ky v plánování** неуредици в планирането
nepořádně нар. **1.** недобросъвестно, недобре: **pracovat ~** работя недобросъвестно **2.** небрежно; в безпорядък; разхвърляно: **~ naházené věci** небрежно нахвърляни неща: **být ~ oblečen** небрежно облечен съм **3.** непорядъчно, безпечно, разгълно, неморално: **žít ~** вода разпуснат живот
nepořádnost, -i ж. **1.** недобросъвестност; не-

брежност, разхвърляност; непорядъчност, разпуснатост **2.** разпуснат, разгълен характер; неморалност **3.** недобросъвестна постъпка; непорядъчна, лоша, осъдителна постъпка
nepořádný, -á, -é 1. небрежен, немарлив, лош, неакуратен: **~ý žák** нередовен, небрежен, лош ученик **2.** небрежен, разхвърлян, неподреден, неугледен: **~á domácnost** разхвърляно жилище; **~ý účes** недобре направена прическа **3.** непорядъчен, безпечен, разпуснат, гуляйджийски, неморален
opřít se s ~ou отида си, върна се с празни ръце, с празна кошница
posedla, -u м. и ж. същество, което не стои, не седи, не се задържа на едно място, не го свърта на едно място; пѣргаво дете; пѣлавник; дете като живѣк, като шило (*за дете и възрастен човек, рядко за животно*)
posedně нар. немѣрно, неспокоѣно, подвижно, пѣргаво
posedný, -á, -é подвижен, неспокоен, немѣрен, пѣлав, пѣргав: **~ý člověk** подвижен, пѣргав човек; човек, коѣто е непрекъснато в движение, коѣто не се засѣдва, не се застоява на едно място; **~á krev експр.** човек с неспокойна кръв; човек, коѣто обѣча приключенията
poskvrněnost, -i ж. неопетненост, нравствена чистота, непорѣчност
poskvrněný, -á, -é неопетнен, нравствено чѣст
poslední, -í, -í *книж.* коѣто не е последен: **na ~ím místě, v ~í řadě** не на последно място
poslušně нар. непослушно, немѣрно, пѣлаво
poslušnost, -i ж. непослушност, немѣрност, пѣлавост
poslušný, -á, -é непослушен, немѣрен, пѣлав: **~ý kůň** бѣен, необуздѣн коњ
nepostrádatelný, nepostradatelný, -á, -é (абсолютно) необходим, задължителен, незаменим: **~ý odborník** незаменим специалист; **~á důvěra pacienta k lékaři** задължително, необходимо доверѣе на пациент в лѣкаря
pročítat se s ~ím не струвам; за нищо не стѣвам, не мѣ бѣва; негоден сѣм за употреба
potřebný, -á, -é непотрѣбен, ненѣжен, излишен, извѣнреден: **~é vydání** излишен разход
poučitelný, -á, -é убедѣн, непреклѣнен; твърдоглав, непоправим; коѣто не приѣма сѣвети, поучѣния: **~ý optimista** непоправим оптимѣст
použitelný, -á, -é неизползѣваем, непригоден
povedený, -á, -é 1. несполучлив, неуспѣ-

цински предлози **3.** невѣрен, неправилен, грѣшен, погрѣшен; нѣ който трѣбва: **být na ~é stopě** вървя по лъжлива следѣ; **přijít v ~ý čas** дойда нѣ на врѣме, по неудобно врѣме; (**přijít**) **na ~é místo** (отйда/дойда) нѣ там, кѣдето трѣбѣ; **děkovat ~u** благодарен; **vzít něco za ~ý konec** захвана нѣщо нѣ откѣдето трѣбва; **vsadit na ~ou kartu** залѣжа на бита карта

neprodlené нар. незабѣвно; бѣз отлѣгане; веднѣга, моментѣлно

neprodyšně нар. херметически

neprodyšnost, -i ж. непроницаѣмост, херметичност

neprodyšný, -á, -é херметичен, херметически, непроницаѣм; херметически затвѣрен, изолиран, изолиращ

neprofitní, -í, -í който няма за цѣл печѣлба; който не е със стопѣнска цѣл; нестопѣнски: **~í organizace, jako např. nadace** организации съ нестопѣнска цѣл като фондѣциите напрѣмер

nepromokavý, -á, -é непромокаѣм

neproniknutelný, -á, -é непроницаѣм, непроходѣм, непроглѣден: **~é tajemství** прен. неразгадаѣма тайна

nepropustný, -á, -é водонепропусклив, водонепроницаѣм

neprospěch, -u м. **1.** вредѣ, ущѣрб: **rozhodnout v něčí ~** взѣма рѣшенѣе в нечѣя вредѣ, в нечий ущѣрб, нѣ в нечѣя полза **2.** лош успѣх (в училище)

neprostupný, -á, -é непроходѣм

neprostředně нар. необмѣислено, неблагооразумно, прибѣрзано, излишно: **~ sdílný** непредпазливо общителен; **~ odvážný** ненужно смѣл

neprozřetelnost, -i ж. **1.** необмѣисленост, неблагооразумѣе, прибѣрзаност: **~ chování** неблагооразумно поведѣние **2.** неблагооразумна, прибѣрзана постѣпка; прибѣрзано дѣйствиѣ: **do-pustit se, provést** ~ извърша неблагооразумѣе

neprozřetelný, -á, -é неблагооразумѣен, необмѣислен, неразумѣен, прибѣрзан

neprůbojný, -á, -é пасивѣн, неенергѣичен, неактивѣн, непробивѣн: **~ý člověk** пасивѣн човѣк; **~á forma přesvědčování** нѣ особѣно активѣвна фѣрма на убеждаване

neprůhledný, -á, -é **1.** непрозрѣчен, непроницаѣм, мѣтен **2.** загадѣчен, недостѣпен, неразбираѣм, непонѣятен

neprůchodný, -á, -é полит. публ. неприѣмлив (за дадена институѣция); затруднителен

neprůstřelný, -á, -é непробивѣаѣм; който не мѣже да бѣде прострѣлян: **~é sklo** непробивѣаѣмо стѣкло

neprůsvitný, -á, -é непрозрачен, непрозрачен, светонепропускаем

nepřátelsky нар. nepřátelsки, враждебно

nepřátelský, -á, -é 1. nepřátelsки, вражески, противников: ~ý nálet вражеско въздушно нападение 2. (коти, чети) враждебен (спрямо някого, спрямо нещо); насочен (срещу някого, срещу нещо); nepřátelsки, nepřизнен, недоброжелателен: ~é chování враждебно поведение, държание; ~á nálada недоброжелателна атмосфера

nepřátelství, -í ср. 1. вражда, nepřизън, ненавист, враждебност: žil s ním v ~í той живееше с него в обстановка на постоянна вражда 2. конфликт; въоръжено състолкование: vypuklo (válečné) ~í избухна (въоръжен) конфликт

neřeberně нар. неизчерпаемо, изобилно: ~ bohaté zásoby неизчерпаемо богати, неизчерпаемыми запасами

neřeberný, -á, -é неизчерпаем, изобилен, огромен: ~é množství неизчерпаемо, огромно количество

nepředložene нар. необмислено, прибързано: ~ se rozhodnout прибързано взема решение

nepředložnost, -i жс. 1. неблагоприятие, прибързаност, глупост, необмисленост 2. неблагоприятно, прибързано действие; безразсудство

nepředložný, -á, -é 1. необмислен, неблагоприятен, прибързан 2. лекомислен, неблагоприятен, неопитен, глупав, твърдоглав, тъп (за човек)

nepředstavitelný, -á, -é невъобразим, огромен: ~á dálka безкрайна далечина

nepředstížitelný, -á, -é ненадминат

nepředvídaný, -á, -é непредвиден, неочакван

nepřehledný, -á, -é 1. труднообозрим, необгледен, nepřегледен, неясен: ~á zátáčka опасен завой; завой, при който няма видимость; ~á situace неясно, забъркано положение; ~é tabulky nepřегледни таблици 2. необозрим, необхвѣтен, необгледен: ~ý oceán необѣтен океан; ~é množství необхвѣтно, неизбройно множество

nepřechodný, -á, -é език. nepřеходен (за глагол)

nepřející, -í, -í, nepřející, -á, -é недоброжелателен, завистлив, лош, злонамерен: ~í lidé недоброжелатели, завистници; ~ý osud злѣ орис, злѣ участь

nepřející нар. недоброжелателно; с недоброжелателство; завистливо; със завист; злонамерено

nepřející, -i жс. недоброжелателство, завист; злѣ умисъл, злонамереност, лоши намерения

nepřekonatelně нар. nepřеконателно

nepřekonatelnost, -i жс. nepřеконателност

nepřekonatelný, -á, -é 1. nepřеконателно: ~é rozporu nepřеконателно противоречия 2. ненадминат, изключителен, забележителен, първокласен: ~ý herec ненадминат артист

nepřeložitelný, -á, -é nepřеводим

nepřemožitelný, -á, -é nepřеконателно, nepřеконателно: ~á síla nepřеконателна сила

nepřerušovaný, -á, -é nepřекъснат

nepřesně нар. неточно; неясно, смѣтно

nepřesnost, -i жс. неточност

nepřesný, -á, -é неточен; неясен, смѣтен

nepřestupný, -á, -é 1. обикн. в съчет. ~á jízdenka билѣт, с който не може да се смѣня един вид транспорт с друг 2. в съчет. ~ý rok невисокосна година

nepřetržitě нар. nepřекъснато, nepřестанно, постоянно, без прекъсване: pracovat ~ osm hodin работя осем часа без прекъсване

nepřetržitý, -á, -é nepřекъснат, постоянен, nepřестанен; който е без прекъсване: ~ý vývoj nepřекъснато развитие

nepřičetně нар. невменяемо; като невменяем; обезумяло, лудо, истерично: ~ vytréstit oči hrůzou опуля очи, обезумял от ужас

nepřičetnost, -i жс. невменяемост: v ~i в невменяемо състояние: rozvzteklit se do ~i разбеснѣ се до невменяемост

nepřičetný, -á, -é невменяем, обезумял, безумен, луд, истеричен: být v ~ém stavu в състояние на невменяемост съм; ~ý vztek необуздан гняв, неукротима злоба; ~ý pláč истеричен плач

nepříjemně нар. nepřятно

nepříjemnost, -i жс. 1. (čeho) nepřятност, nepřятен характер (на нещо): ~ zápachu nepřятна миризма, усещане на nepřятна миризма 2. nepřятност, nepřятно събитие, nepřятна постъпка; působit, mít ~i създавам, ймам nepřятности; vyhnout se ~em избѣгна nepřятности

nepříjemný, -á, -é nepřятен, противен, несимпатичен, антипатичен: ~á situace nepřятно, неловко положение; ~á zkušenost горчив опит

nepřilíš нар. не твърде, не много, не съвсем, донякъде, до известна степен, малко: ~ daleko не много далече; ~ čistý не много, не съвсем чист; ~ pozměnit text изменя малко, поизменя текст

nepřiměřeně нар. несъответстващо, несъраз-

мѣрно, неподходящо: ~ **velké náklady** неоправдано, прекомѣрно големи разходи
nepřiměřenost, -i ж. несъразмѣрност, несъотвѣтствие
nepřiměřen|ý, -á, -é несъразмѣрен, несъотвѣтстващ, неподходящ, неотговарящ, неумѣстен, прекомѣрен
nepřímо нар. непряко, косвено; чрез посредничество: ~ **úměrný мат.** обратно пропорционален
nepřím|ý, -á, -é непряк, косвен: ~ **é osvětlení** непряко, недириктно осветлѣние; ~ **ý důkaz** косвено доказателство; ~ **ý předmět език.** непряко допълнение; ~ **é pády език.** косвени падежи
nepřipustn|ý, -á, -é недопустим, не позволен, непристойен
nepřirozeně нар. неестѣственно: ~ **žít** вода нередовен, природонесъобразен живот; ~ **se smát** смѣя се неестѣственно
nepřirozen|ý, -á, -é неестѣствен: ~ **ý způsob života** неестѣствен, природонесъобразен начин на живот; ~ **é chování** неестѣственно държаніе; ~ **á smrt** неестѣствена, насилствена смърт
nepřístojně нар. непристойно, неприлично
nepřístojnost, -i ж. 1. непристойност, неприличие 2. непристойно, неприлично дѣйствие; непристойна, неприлична постѣпка; безобразіе; хулиганско държаніе: **tropit ~i** вѣрша безобразія; **provádět ~i** държѣ се непристойно, неприлично
nepřístojn|ý, -á, -é непристойен, неприличен, безобразен
nepřístupně нар. недостѣпно, непристѣпно
nepřístupn|ý, -á, -é 1. непристѣпен, недостѣпен: ~ **ý vrchol hory** непристѣпен, недостѣпен връх на планина; ~ **á džungle** непроходима джунгла 2. забранѣн: **film mládeži ~ý** филм, забранѣн за ученици; ~ **á vojenská základna** забранѣна за посещѣние воѣнна база 3. недостѣпен, труднодостѣпен, рядѣк; кѣйто трудно се намира: ~ **á kniha** труднодостѣпна, рядка книга 4. (četi) глух (за нещо); безразличен, безчѣвствен, неотзивчив (към нещо); чѣжд (на нещо): ~ **ý prosbám** глух за молби; ~ **ý životním radostem** чѣжд на радостите на живота 5. недостѣпен, непроницаѣм, затворѣн, студѣн, сдѣржан, горделив: ~ **á dívka** недостѣпна, горда девѣйка; ~ **á tvář** студѣно, непроницаѣмо лице 6. (koti) недостѣпен, непонятен, неразбираѣм, труднодостѣпен (за някого)
nepřítel, -e, мн. nepřítelé, nepřátel м. 1. враг, неприятел: **úhlavní ~** заклет, непримирим враг

2. *прен.* враг, противник: ~ **kouření** враг на пушенето; ~ **žen** женомразец 3. враг (на дѣржава), неприятел, противник (по време на война), неприятелска войска: **nepřátelé útočili na hrad** войската на неприятеля нападаше крепостта; **zajmout ~e** пленя противников войник или офицер
nepřítelkyn|ě, -ě ж. враг (за жена), противничка
nepřítomně нар. безучастно, апатично, разсеяно, замислено, равнодушно, пасивно
nepřítomnost, -i ж. 1. отсъствие: ~ **v práci** отсъствие от работа, неявяване на работа; ~ **duchu** разсеяност, апатия, безразличие, равнодушие; **jednání v ~i žalovaného юрид.** съдене на обвиняем задочно 2. замисленост, безизразност, машиналност: ~ **úsmevu** безизразност на усмивката, замислена усмивка; усмивка на човѣк, чийто мисли витѣят далѣч оттѣк
nepřítomn|ý, -á, -é, именна форма nepřítom|en, -na, -no 1. отсъстващ; кѣйто не присѣства: **být pro nemoc nepřítomen** отсъстващ по болест; **být duchem nepřítomen** отсъстващ дѣхом; разсеян, замислен, апатичен съм; с мислите си съм някъде другаде 2. *прен.* безучастен, равнодушен, безразличен, апатичен, пасивен, безизразен, отсъстващ: ~ **ý pohled** безизразен поглед
nepřívětiv|ý, -á, -é непривѣтлив, нелюбезен, недружелюбен
nepříz|eň, -ně ж. неприязнь, вражда, недоброжелателство: ~ **eň osudu** неблагоосклонност на съдбата
nepřizniv|ý, -á, -é неблагоприятен, недоброжелателен: ~ **é podmínky** неблагоприятни условия; ~ **á kritika** неблагоприятна, неодобрителна критика; **postavit někoho do ~ého světla** предстѣвя някого в лоша светлина
nepřízvučn|ý, -á, -é език. неударѣн; кѣйто е безударѣние; неакцентѣван
nepsan|ý, -á, -é неписан: ~ **ý zákon** неписан закон
nepůvodn|í, -í, -í неоригинален: ~ **í obyvatelstvo** неавтохтонно населѣние
nerad, -a, -o прил. 1. в съчет. **být ~** съжалявам, не ми е приятно: **je ~, že...** той съжалява, не му е приятно, че...; ~ **i by, aby se práce zmeškala** би им билò неприятно, ако работата се забави
♦ **náměšit nepřítelů** *2. в съчет.*
mít ~ не обичам: **má ~ výmluvu** той не обича оправдания; **má ~ špenát** той не обича спанак
3. в съчет. ~ **něco dělat** с нежелание, с неудовѣлствие, с неохѣта, с отвращѣние, без желаніе, без удовѣлствие правя нещо: ~ **chodím do školy** не обичам да хѣдя на училище; **dělá**

nerstv|o, -a *ср. anat.* нєрвна систєма: **ústřední, centrální** ~o центрáлна нєрвна систєма; **obvodové, periférní** ~o перифєрна нєрвна систєма
neřád I, -a *м. одуш. разг. експр.* нехранимайко, хайманá, бездєлник; гад, мрсьник, безобразник
neřád II, -u *м. неодуш. сьбир. 1. разг.* смет, боклук, нечистотиї **2.** плєвели: **vyhubit na poli** ~о прємáхна плєвели на нїва, оплєвá нїва
neřestně *нар.* порòчно, поквãрено, безнравствєно, разпýснато, разхáйтенo, разврãтнo
neřestní|ý, -á, -é **1.** порòчен, безнравствен, поквãрен, разврãтен, разпýснат, блýден **2.** гнýсен, противен, гãден
neřešitelný|ý, -á, -é неразрешим; кòйто не мòже да бýде рєшен
neřkuli, neřku *нар. остар.* да не кáжa; øще повèче; øще пò-мáлко: **nebála se hadů ~ myši** тã не сè боèше от змíи, øще пò-мáлко от мíшки
nesamosprávný|ý, -á, -é кòйто є без самоуправлєнїє, кòйто нýма самоуправлєнїє
nesamostatný|ý, -á, -é несамостоятелен
nesčetně, nesčíslně *нар.* безбрòйно, безчýслєно, безкрайно, неизмеримо, мнòго
nesčetněkrát, nesčíslněkrát *нар.* безбрòй (мнòго) пýти, хилýди пýти, мнòго пýти, мнòгократнo
nesčetný|ý, nesčíslný|ý, -á, -é безбрòен, безчýслєн, безчèтен, мнòгобрòен, безкраєн, богàт, избýилен: ~é **oběti války** безчýслєни жèртви на войнãтa; **podal ~é důkazy** тòй дáде мнòгобрòйни доказàтєлства
nesdílný|ý, -á, -é необщитєлен, неразговорлив, мýлчалив, затвòрен
neselhávající|ý, -í, -í безоткázєн, надèжден; кòйто рáботи безоткázно
neshod|a, -y *ж.* **1.** противорèчїє, несглãсїє, дисхармòния **2.** спор, несглãсїє, недоразумєнїє, спрèчкване, свáда **3. език.** несглãсýваност, несглãсýємост
neshodný|ý, -á, -é *єзик.* несглãсýван; ~ý **přívlastek** несглãсýвано определєнїє
neschopnost, -i *ж.* неспòбòст: **pracovní** ~ нетрудоспòбòст (*при забòляване*); ~ **boje** небоеспòбòст
neschopný|ý, -á, -é, именна форма **neschop|en, -na, -no** **1.** (*čeho, k čemu*) неспòбòен, негòден (*за нещo*): **byl ~ý/neschopen pohybu** тòй не мòжєше да сè двíжи, бèше неспòбòен да сè двíжи; **práce ~ý** нетрудоспòбòен, неработоспòбòен; ~ý **lži** неспòбòен на лъжã; ~ý **k vojenské službě** негòден за воєнна слýжба; **vůz ~ý k jízdě** колá, негòдна за двíжєнїє, за употрèба **2.** неспòбòен, бездãрен, неталантлив, некадърєн: **je naprosto ~ý** сýсвєс неспòбòен є

neschůdnost, -i *жс.* непроходимость
neschůdn|ý, -á, -é непроходим, трудно про-
 ходим: ~á **stezka** стрѣмнѧ, трудна за изкач-
 ване пѣтѣка
nesjízdnost, -i *жс.* непроходимость, невѣзможност
 за преминаване (*с превозно средство*)
nesjízdn|ý, -á, -é непроходим, труднопроходим
 (*с превозно средство*): ~á **cesta** непроходим,
 труден пѣгъ
neskladn|ý, -á, -é 1. неудобен, труден, обемѣст
 (за подреждање, за складање, за поставяње
 някъде): ~é **zboží** търг. обемѣста стѣка,
 изискваща специално вниманѣе при транспорт
 2. неудобен, непрактичен, малѣк (*в който не*
могат да се вместиат много неща и добре да
се подреждат): ~ý **byt** неудобна, малѣка кватѣра
nesklonn|ý, -á, -é *език.* несклоняем
neskonale *нар. книж.* безкрайно, безгранично;
 извѣрредно, много, твѣрде много, неизме-
 римо: ~ **trpět** безкрайно много страдам
neskonal|ý, -á, -é *книж.* 1. безкраен, безбрѣ-
 жен 2. безкраен, безграничен, неизмерѣм,
 огромен, велик, много голям: ~á **láska** без-
 крайна, безпредѣлна любов
neskrývan|ý, -á, -é нескриван, нескрит: ~ý **obdiv**
 нескрито възхищѣние
neskutečn|ý, -á, -é недействителен, нереален,
 фантастичен, приказен, въображаем
neslabičn|ý, **neslabikotvorn|ý**, -á, -é *език.* не-
 сричков, несричкообразуващ
neslav|ý, -á, -é безславен, безславен (мн-
 vit) ~ **nemastně** (говѣря) неопределѣно, без-
 изразно, вяло
neslan|ý, -á, -é 1. безсолѣн 2. *прен.* безсолѣн,
 безизразен, прѣзен, кух., неопределѣн; *обикн.*
 делѣн, никакѣвъ, сух, безцвѣтен, сив
neslavně *нар.* безславно
neslavn|ý, -á, -é *експр.* безславен; покрит с
 позѣрна слава; протѣкъл и завѣршил с провал,
 без успѣх
neslazen|ý, -á, -é неподсладѣн: ~ý **čaj** чай без
 захар
neslibateln|ý, -á, -é който не може да бѣде из-
 трѣт, премѣхнат с целѣвка: ~á **rtěnká** неиз-
 трѣвимо червѣло
neslovesn|ý, -á, -é *език.* безглаголен
neslučiteln|ý, -á, -é несъвместѣм
neslušně *нар.* неприлично, неблагоприлично,
 непристойно, невѣзпитано, непослушно
neslušnost, -i *жс.* 1. неприличие, невѣзпитанѣе;
 непристойност 2. неприлично, невѣзпитано
 дѣжанѣе, изкаѣване; неблагоприличие: **do**

pustit se ~i държã се неприлично, невъзпитано; стòря нещо неприлично, невъзпитано
neslušný, -á, -é 1. неприличен, неблагоприличен, невъзпитан, непристойен, непослушен: ~é **dítě** невъзпитано дете; ~é **chování** неприлично, невъзпитано държание **2. книж. остар.** неподобаващ, неуместен, неподходящ
neslýchaně нар. нечувано, необикновено
neslýchaný, -á, -é 1. нечуван, небивал, необикновен, изумителен, чуден **2.** рядък, изключителен
neslyšitelně, neslyšně нар. безшумно, беззвучно, безгласно
neslyšitelný, neslyšný, -á, -é безшумен, тих, безгласен: ~ý **krok** безшумни стъпки; ~ý **pláč** беззвучен, безгласен плач
nesmazatelně нар. незаличимо, неизтриваемо, трайно, здраво
nesmazatelný, -á, -é 1. незаличим, неизтриваем, неотстраним: ~ý **nápis** незаличим надпис; ~é **stopy** незаличими следи **2. прен.** незаличим, неизгладим, незабравим: ~ý **dojem** неизгладимо, незаличимо впечатление
nesměle нар. несмело, плахо: **mluvit ~** говорã несмело; ~ **se rozhlížet** оглèждам се плахо
nesmělý, -á, -é 1. несмел, плах, боязлив, нерешителен **2.** слаб, неясен, тих, крèхък
nesmírně нар. безкрайно, безгранично, безпределно, неизмеримо
nesmírný, -á, -é безкраен, безграничен, безпределен, неизмерим; огромен, грамаден
nesmířitelně нар. непримиримо: ~ **nenávidět** мразã непримиримо
nesmířitelný, -á, -é непримирим, безкомпромисен: ~é **rozpory** непримирими, антагонистични противорèчия; ~é **nepráteleství** непримирима вражда; ~ý **boj** непримирима, безкомпромисна борба; **být ~ý vůči někomu** ймам твърдо, безкомпромисно отношение спрямо някого; ~ý **hněv** неукротим гняв
nesmlouvavě нар. безкомпромисно, непреклонно, непоколебимо, твърдо: **jít ~ za svým cílem** вървя непреклонно, безкомпромисно към целта си; ~ **kritizovat** критикувам безкомпромисно, принципно
nesmlouvavost, -i жс. безкомпромисност, непреклонност, твърдост, непоколебимост, принципност
nesmlouvavý, -á, -é безкомпромисен, непреклонен, непоколебим, твърд, упорит, принципен: ~á **kritika** принципна, безкомпромисна критика
nesmrtelnost, -i жс. безсмъртие, безсмъртност

nesmrtelný, -á, -é 1. рел. безсмъртен: ~á **duše** безсмъртна душа **2. прен.** безсмъртен, незабравим; вечно жив: ~é **dílo** безсмъртно дело; ~é **zásluhy** незабравими заслуги
nesmysl, -u м. безсмислица, глупост, празна работа: **holý ~** чиста глупост, чиста безсмислица; **vyvádět ~y** върша глупости
nesmyslně нар. безсмислено, глупаво
nesmyslnost, -i жс. безсмисленост, глупост
nesmyslný, -á, -é 1. безсмислен, глупав, абсурден: ~á **otázka** безсмислен, глупав въпрос **2.** безсмислен, неоправдан, осъдителен: ~á **válka** безсмислена война; ~é **požadavky** неоправдани, твърде големи изисквания
nesnadno, nesnadně нар. трудно, тежко, мъчно: ~ **přístupný** труднодостъпен; до който човек трудно може да се добере
nesnadnost, -i жс. трудност
nesnadný, -á, -é труден, тежък, мъчен, нелесен
nesnášenlivě нар. несговорчиво, нетолерантно, недружелюбно
nesnášenlivost, -i жс. несговорчивост, нетолерантност, нетърпимост
nesnášenlivý, -á, -é несговорчив, нетолерантен, заядлив: ~ý **fanatik** упорит, непримирим фанатик
nesnáž, -e жс., обикн. мн. nesnáž/e, -í трудности, мъчности, неприятности: **s velkou ~í něco dělat** върша нещо с голяма мъка, с големи усилия; **dělá něco bez ~í** прави нещо без усилие; **uvést někoho do ~í** причиня на някого затруднения, неприятности; поставя някого в затруднено положение; **dostat se do ~í** натъкна се на затруднения, на неприятности; окажа се в затруднено положение; **to je právě ta ~** там е работата; в това се състои цялата трудност, това именно е трудно
nesnesitelně нар. непоносимо, нетърпимо
nesnesitelný, -á, -é непоносим, нетърпим
nesobecký, -á, -é неегоистичен, безкористен
nesociální, -í, -í антиобществен, противообществен
nesouhlas, -u м. 1. несъгласие: **naprostý ~** абсолютна несъгласие **2.** несъответствие, противорèчие, несходство: ~ **v údajích** несъответствие в данни
nesouhlasný, -á, -é несъгласен, несъзвучен, дисхармоничен
nesoulad, -u 1. м. противорèчие, несъответствие, несходство, дисхармония: ~ **v názorech** противорèчие, несходство във възгледите; ~ **mezi projevy a činy** противорèчие, несъответствие между думи и дела **2.** неразбирателство; об-

тегнати отношения; спорове, разногласия: ~ **v rodině** неразбирателство в семейството
nesouměrně нар. несъразмерно, несиметрично, асиметрично
nesouměrnost, -i ж. несъразмерност, несиметричност, асиметрия
nesouměrn|ý, -á, -é несъразмерен, несиметричен, асиметричен
nesourod|ý, -á, -é нееднороден, нееднакъв
nesoustavn|ý, -á, -é несистемен, несистематичен
nesouvisle нар. несвързано: ~ **vypravovat** разказвам несвързано, объркано
nesouvisl|ý, -á, -é 1. несвързан, разпокъсан, обркан 2. рядко несвързан, независим, обособен, изолиран
nesouzvuk, -u м. дисонанс, дисхармония и муз.
nespaliteln|ý, -á, -é неизпълим, неосъществим
nespavost, -i ж. безсъние
nespisovně нар. език. некнижовно, нелитературно
nespisovn|ý, -á, -é език. некнижовен, нелитературен: ~ **á výslovnost** некнижовно произношение; ~ **ý tvar** некнижовна форма
nesplniteln|ý, -á, -é неизпълним, неосъществим: ~ **é sny** неосъществими блянове, прázни мечти
nespočet, -tu м. книж. безкрайно, огромно количество: ~ **et nových objevů** безброй нови открития
nespočetně, nespočitatelně, nespočítatelně нар. безчет, безчетно, безброй, безбройно
nespočetn|ý, nespočítateln|ý, nespočítateln|ý, -á, -é безброен, безчислен, безкраен, неизброим, несметен, неизчислим: ~ **é škody** неизчислими щети
nespokojeně нар. недоволно
nespokojen|ec, -ce м. недоволник
nespokojenost, -i ж. недоволство
nespokojen|ý, -á, -é недоволен
nespolečensk|ý, -á, -é 1. необщителен, саможив 2. невъзпитан, неприличен, скандален, дързък, предизвикателен
nespolehlivě нар. несигурно, ненадежно
nespolehlivost, -i ж. несигурност, ненадежност
nespolehliv|ý, -á, -é ненадежен, несигурен; на който не може да се разчита
nesporně нар. безспорно, несъмнено, очевидно; разбира се
nesporn|ý, -á, -é безспорен, неоспорим
nespořádan|ý, -á, -é неуреден, неорганизиран
nespoutaně нар. необуздано, невъздържано, неудържимо
nespoutan|ý, -á, -é необуздан, буйен, неудържим: ~ **ý smích** неудържим смях; ~ **é mládí** буйна младост

nespravedlivě нар. несправедливо
nespravedlivost, nespravedlnost, -i ж. 1. несправедливост 2. неправда; несправедлива постъпка: **páchat ~i** върша неправди
nespravedliv|ý, -á, -é несправедлив
nesprávně нар. неправилно, неточно, погрешно, невярно
nesprávnost, -i ж. неточност, неправилност, невърност, грешка: ~ **údajů** неточност на данни; **jazyková** ~ езикова грешка
nesprávn|ý, -á, -é неправилен, неточен, невърен, погрешен
nesrovnale нар. 1. рядко негладко, несвързано, разхвърляно, хаотично: ~ **přemýšlet** мисля несвързано; мисълта ми скача от едно нещо на друго 2. със сравн. несравнимо, много по-: ~ **lepší** много, несравнимо по-добър
nesrovnalost, -i ж. неточност, неправилност, грешка; противоречие: ~ **i v účtech** неточности, грешки в сметките; **sociální ~i** социални противоречия
nesrovnatelně нар. със сравн. несравнимо, много по-: ~ **výkonnější** много по-производителен
nesrovnatelnost, -i ж. несравнимост, несъизмеримост, несъпоставимост
nesrovnateln|ý, -á, -é несравним, несъпоставим, несъизмерим
nesrozumitelně нар. неразбираемо, неясно
nesrozumiteln|ý, -á, -é неразбираем, неясен
nést, nesu несв. 1. (кого, со) нося, занасям, донасям (нещо, някого): ~ **dítě na rukou** нося дете на ръцете си; ~ **někomu snídani** нося на някого закуска; ~ **pohár ke rtům** поднасям чаша към устните си; ~ **někomu zprávu, pozdravení** поднасям поздравление
sem čert nese? кой пък идва сега? кой ми се мъкне сега? **který čert ho sem nese?** кой дявол го носи, води насам? 2. (со) прен. нося, понасям, търпя (нещо): ~ **tíhu války** нося, понасям тежестта на войната 3. (со) нося, донасям, причинявам (нещо): ~ **někomu záhubu** нося на някого гибел 4. (кого, со) нося, поддържам, държа (някого, нещо): **sloupy nesou balkon** колоните носят балкон
voda je nesla водата ги носеше 6. (со) нося, пазя, тая, крия в себе си (нещо): **situace nese v sobě konflikt** положението носи, крие в себе си конфликт 7. (со) нося, давам (доход, печалба и под.): **stromy nesou ovoce** дърветата

narovno, na rovno нар. равнo, наравнo, глaдкo:
vyhladit ~ изглaдя, шлифoвам глaдкo
narozen|í, -í ср. рaждaнe: **den a místo ~í** дaтa и мaстo нa рaждaнe; **slepý od ~í** слaп oт рoждeниe, пo рoждeниe
narození|ny, -n ж. сaмo мн. рoждeн дeн
nárož|í, -í ср. љгъл (външeн нa сгрaдa; нa двe улици), разг. кьoшe
nárožn|í, -í, -í љгoв; рaзпoлoжeн нa љгъл: **~í po-koj** љгoвa стaя; **~í lucerna** фeнeр нa уличeн љгъл; **~í kámen** љгoв, крaйљгълeн кaмък (зa-щитeн, зaкрeпвaщ)
nárt, -u м. 1. гoрнa чaст нa хoдилo: **vyklenutý** ~ изпъкнaлa гoрнa чaст нa хoдилo 2. гoрницa, гoрнищe нa oбувкa
narub, naruby, na rub, na ruby нар. нaoпaки: **obléci si košili** ~ oблeкa сѝ рѝзaтa нaoпaки
 ♦ **obrátit všecko** ~ oбъpнa всѝчкo нaoпaки, c крaкaтa нaгoрe; **znát někoho nalic i** ~ знaѝ и кѝтнитe зѝбѝ нa нѝкoгo
náruč, -e ж., **náruč|í, -í** ср. 1. oбѝтѝя, прeгрѝдкa, прeгрѝдки: **tisknout někoho v ~i/~í** притѝскaм нѝкoгo в oбѝтѝятa сѝ; **v ~i rodiny** прeн. в сeмѝйнa срeдѝ; **~í zoufalství** пoeт. прeгрѝдкa нa oтчaйнѝетo ♦ **přijmout někoho s otevřenou ~í** приeмa нѝкoгo c oтвoрeни oбѝтѝя 2. нaрѝч: ~ **sená, chrastí** нaрѝч сeнo, сѝѝѝи
narud|í, -á, -é чeрвeникaв, вѝзчeрвeн, чeр-вeничѝк
naruk|ovat, -uju св. разг. oтѝдa вoйнѝк; oтѝдa, пoстѝпѝ в кaзaрмaтa; пoстѝпѝ нa вoѝннa слѝжбa: **~ovat k pěšimu pluku** oтѝдa вoйнѝк в пeхoтнa чaст, взeмaт мe пeхoтѝнeц
narůst|at, -ám нeсв. 1. изрaствaм, рaстa, пoрaствaм: **vlasy pomalu ~aly** кoсaтa бaвнo рaстeшe ♦ **~á mu hřebínek** стaвa пo-нaпeрeн, дoбѝвa пo-гoлѝмo сaмoчѝвствѝe; пoкaзвa сѝ рoгaтa; **~ají mu křídla** пoрaствaт мy крѝлe 2. нaрaствaм, угoлeмѝвaм сe, увeличaвaм сe, прeрaствaм; **měsíc ~á** лунaтa нaрaствa, угoлeмѝвa сe; **~ání výrobních sil** нaрaствaнe, увeличaвaнe нa прoизвoдитeлнитe сѝли; **měsíce ~aly v léta** мeсeцитe прeрaствaт в гoдѝни; **krize ~á** крѝзaтa сe изoстрѝя, нaрaствa
na|růst, -rostu св. 1. oбрaстa, пoрaстa, пoрaснa: **tráva ~rostla** трeвaтa избуѝ нaвсѝѝкдe ♦ **~rostl mu hřebínek** тoѝ стaнa пo-нaпeрeн, дoбѝ сaмoчѝвствѝe; **~rostla mu křídla** пoрaснaхa мy крѝлe 2. нaрaснa, нaрaстa, увeличa сe, угoлeмѝ сe: **export značně ~rostl** изнoсѝт знaчѝтeлнo нaрaснa
naruš|it, -ím св. нaрушa, нaкѝрнѝя: **~it pracovní disciplínu** нaрушa трѝдoвa дисциплинa; **~it**

státní hranice нaрушa, нaкѝрнѝя дѝржaвни грa-ници; **~ení mozkové funkce** нaрушeниe нa мo-зѝчнaтa фѝнкциѝя
naruš|ovat, -uji/разг. -uju нeсв. нaрушaвaм, нaкѝрнѝвaм: **~ovat pořádek** нaрушaвaм рeдa
náruživě нар. стрaстнo, зaпaлeнo, c увлeчeниe: ~
milovat oбѝчaм сѝлнo, лѝдo; ~ **tančit** тaнцѝвaм c увлeчeниe, стрaстнo; oбѝчaм дa тaнцѝвaм; ~
se oddat čemu прѝстрaстѝ сe кѝм нeщo
náruživ|ec, -ce м. чoвeк, стрaстнo увлeчeн пo нeщo, встрaстeн в нeщo; мaниaк: **~ec ve sbírání známek** стрaстeн филaтeлѝст, мaниaк в сѝбѝ-рaнeтo нa мaрки; **bezuzdný ~ec** нeoбyздaн, встрaстeн чoвeк
náruživost, -i ж. стрaст, сѝлнo влeчeниe: ~
čtenáře читaтeлcкa стрaст; ~ **povahy** увлѝчaщ сe, встрaстѝвaщ сe хaрaктeр
náruživ|ý, -á, -é стрaстeн, встрaстeн, зaпaлeн, нeудѝржѝм, нeoбyздaн, eнтyсиaзѝрaн, плa-мeнeн: **~ý kuřák** стрaстeн пyшaч; **~á povaha** плaмeннa нaтѝрa; **~ý hněv** нeудѝржѝм гнѝв
narůžov|ý, -á, -é блeдoрoзoв, слaбoрoзoв; вѝз-рoзoв, рoзoвѝчѝк
narychlo, na rychlo нар. нaбѝрзo; спeшнo, пo спeшнoст: ~ **připravené jídlo** нaбѝрзo пригoт-вeнo ѝдeнe; ~ **přivolaný lékař** спeшнo пoвѝкaн лeкaр
nárys, -u м. 1. скицa, плaн, чeртeж; силyэт, oчeр-тaниe: **stavět podle ~u** стрoѝ пo плaн 2. гeом. вeртикaлнa прoeкциѝя 3. плaн, прoeкт; oснoвни лѝнии, пoлoжeниѝя, тoчки, нaсoки: ~ **přístích pracovních úkolů** плaн нa пpeдстoѝѝи трѝ-дoви зaдaчи; ~ **hospodářského plánu** oснoвни нaпpaвлeниѝя нa стoпaнcки плaн; ~ **českých dějin** oчeрк пo чeшкa истoриѝя
narýs|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. нaчeртaѝ, oчeр-тaѝ: **~ovat plán stavby** нaчeртaѝ плaн нa сгрaдa 2. нaбeлeжa, нaчeртaѝ, скицѝрaм, нaхвѝрлѝя: **~ovat další postup** нaбeлeжa пo-нaтaтѝшни дeѝствѝя
nářad|í, -í ср. сѝбир. 1. инструмeнтѝ, сeчѝвa: **polní ~í** сeлскoстoпaнcки сeчѝвa 2. ѝрeди: **sportovní ~í** cпoртни ѝрeди
nařas|it, -ím св. плѝсѝрaм, нaбeрa, нaгѝнa
nářeč|í, -í ср. eзик. гoвoр, диaлeкт, нaрeчѝe
nářečn|í, -í, -í eзик. диaлeктeн
nář|ek, -ku м. 1. рѝдaниe, плaч, вoплѝ; oплaк-вaнe, нaрeждaнe, жaлeнe: **spustit ~ek** рaзрѝдaѝ сe, зaнaрeждaм; нaдaм вoпли 2. eкспр. oплaк-вaнe, жaлбa, хлeнчeнe, хлeнч: **stálý ~ek** пo-стoѝннo вaѝкaнe, нaрeждaнe; **~ky nad malým zájmem diváků** oплaквaниѝя, зaгрѝжeнoст oт слaбѝя интeрeс нa зрѝтeлитe

дават, раждат плòд; **pole nic nenesou** нивите не раждат, не дават никакъв дòход; **kolik ti to nese?** *разг.* какъв дòход имаш от това? **8.** нòся, снàсям (*за женски птици*): **slepice už nenesou** кокошките вèче не снàсят **9.** (*со*) нòся, имам (*име, титла и под.*); снабдён съм (*с име, титла и под.*); **ulice nese jméno místního ro-dáka** ùлицата нòси ймето на мèстен човèк; **listina nese královskou pečeť** документът, грамотата нòси, има крálски печàт **10.** (*со*) нòся, имам, причинявам (*нещо*): **~ vinu** нòся, имам вина; винòвен съм; **~ hlavní vinu** нòся главната вина; главен винòвник съм; **~ odpov-ědnost za něco** нòся отгòвòрност за нèщо; отгòвòрен съм за нèщо; **~ starost o něco** имам, поèмам грижа(та) за нèщо; **~ podíl na něčem** имам дял, учàстие в нèщо; **~ riziko** поèл съм риск; **~ škodu** нòся, причинявам врèда, щетì; **~ následky** нòся послèдствията, послèдиците; **~ náklady na cestu** поèмам, понàсям рàзходи по пътòване **11.** (*jak, kam*) имам (*определена*) далекòбòйност, бия на (*определена*) далечина (*за пушка, орòдие и под.*): **puška nese 1000 m** пушката бие на 1000 м, има далекòбòйност 1000 м; **dělo nese daleko** орòдието има голяма далекòбòйност **12.** (*jak, kam*) изхвòрлям (*ня-как, нанякъде*) (*струя вода и под.*): **stříkačka nese vysoko a daleko** прьскàчката (мòже да) изхвòрля вода висòко и далèко **13.** (*со*) *кар-тоуигр.* игрàя, трьгвам, излизам (*с някаква карта*); под рькà съм: **kdo nese?** кой е на рèд? кой е под рькà?

nést se, nesu se *несв.* **1.** нòся се, рèя се, разнàсям се, двìжжа се: **lod' se nesla k břehu** кòрабът се нòсеше към брегà; **vůně kávy se nesla bytem** из жилището се нòсеше миризмà на кафè; **její pohled se nesl za ním** пòгледът ÿ го слèдваше; **jeho snahy se nesly k tomu, aby...** усìлията му бяха насòчени към товà да... **2.** (*s čím*) мькна, мьча се да нòся (*нещо тежко*); трèпя се, бьхтя се (*като нося нещо*): **nechtěl se s tím** ~ не мь се ÿскаше да го нòси, да мькне товà; **co bych se s tím nesl?** да не съм лùд да се мьча да нòся товà? **3.** *експр.* двìжжа се, крàча, нòся се гòрдо, напèто, напèрено: **pyšně se nesla** ть хò-деше гòрдо, напèрено

nestálost, -i *жс.* непòстойнство, неустòйчивост, променливост, изменчивост

nestálý, -á, -é непòстойнен, променлив, неустòй-чив

nestandard, -u *м.* нòско кàчество

nestátní, -í, -í **1.** чàстен: **~í školy** чàстни училищà **2.** неформàлен: **~í organizace** неформàлни организации

nestejně *нар.* нееднàкво, рàзлично

nestejněrně *нар.* неравномèрно, нееднàкво; нередòвно, неритмично: **~ se zahřívát** загрà-вам се неравномèрно; **zatěžovat prací** ~ не-равномèрно, неритмично натовàрвам с рàбота **nestejněrný, -á, -é** неравномèрен, непра-вилен, неритмичен, нередòвен: **~ý tep** *мед.* неправилен пùлс; аритмия

nestejnorodnost, -i *жс.* нееднòрòдност

nestejnorodlý, -á, -é нееднòрòден

nestejný, -á, -é нееднàкъв, рàзличен: **~á délka** нееднàква, рàзлична дьлжина; **v ~é době** по рàзлично врèме

nestor, -a *м.* нèстор, доайèн: **~ českých malířů** нèстор на чèшките худòжници

nestoudně *нар.* безсрàmно, безòчливо, цинично, безòбразно: **~ lhát** лъжа безсрàmно, безòчливо; **~ drahý** безòбразно, безòбòжно скьп

nestoudnice, -e *жс.* безсрàmница, безòбразница

nestoudník, -a *м.* безсрàmник, безòбразник

nestoudnost, -i *жс.* **1.** безсрàmие, безòчливост, циничност, нахàлство **2.** безсрàmна, цинична постьпка

nestoudný, -á, -é безсрàmен, безòчлив, циничен; дьрзък, нахàлен; безòбразен, безòгледен: **~á písnička** цинична пèsничка; **~á vyzývavost** безсрàmна, дрьзка предизвикàтелност; **~é vykořisťování** безòгледна експлоàтация

nestranický, -á, -é безпартийен

nestraník, -a *м.* безпартийен

nestranně *нар.* безпристрàстно, обектívно

nestrannost, -i *жс.* безпристрàстност, обектív-ност

nestranný, -á, -é безпристрàстен, обектívен, непредубедèн: **~ý rozhodčí** безпристрàстен, обектívен (спòртен) съдия; **~í pozorovatelé** безпристрàстни, обектívни наблòдàтели

nestravitelný, -á, -é **1.** несмилàем, трùдно-смилàем **2.** *прен.* труднòразбирàем, труднò-смилàем

nestřežený, -á, -é незабелязан, ненадèен, не-очàкван, изненадващ; неòлен: **v ~ém okam-žiku, v ~é chvíli** неочàквано, внезапно; в едìн неочàкван момент

nestřídě *нар.* невьздьржано, неумèрено

nestřídmost, -i *жс.* невьздьржаност, невьздьр-жàние, неумèреност, нетрèзвост

nestřídmlý, -á, -é невьздьржан, неумèрен

nestvůra, -y *жс.* **1.** чудòвище: **pohádková ~a** чудòвище от приказките; **vodní ~a** вòдно чу-дòвище; **psí ~a** кùче-чудòвище **2.** *прен.* ÿзрод, ùрод, страшилище, ÿзверг: **lidská ~a** ÿзрод, ùрод, страшилище; **fašistická ~a** фашистки звьр, ÿзверг

nestvůrně нар. чудовищно, отвратително, про-

тивно, безобразно, гротно, ужасно

nestvůrn|ý, -á, -é чудовищен, отвратителен, противен, уродлив, безобразен, гротен, ужасен, гаден: **~í plazi** отвратителни влечуги; **~ý stín** чудовищна сянка; **~ý zločin** *прен. експр.* чудовищно престъпление

nestyd|a, -y м. и ж. *експр.* безсрамник, нахалник; безсрамница, нахалница: **~a nestydatá!** безсрамник с безсрамник!

nestydatě нар. 1. безсрамно, неприлично, грубо, цинично 2. безогледно, нахално, безочливо: **~ lhát** лъжа безочливо

nestydatost, -i ж. 1. безсрамие, неприличност 2. безогледност, нахалство, безочливост 3. безогледна, нахална, безочлива постъпка

nestydat|ý, -á, -é 1. безсрамен, неприличен, циничен, порочен, неморален, нахален 2. *разг.* дързък, безогледен, нахален, смел, безочлив: **klást ~é podmínky** поставям нахални условия

nesvár, -u м. раздор, разпра, несъгласие, недоразумение, спор, противоречие, свада, кавга, караница: **rodinné ~y** семейни разпави; **politické ~y** политически разпри; **třídní ~y** класови противоречия; **zasévat, vyhledávat ~y** сѣя, предизвиквам раздори

nesvář|it se, -ím se *несв. (s kým)* живѣя в несговор, в постоянни разпри, караници, несъгласие; карам се, не сѣ понасям (*с някого*)

nesvědomitě нар. 1. безсвестно, недобросъвестно 2. несъзнателно

nesvědomitost, -i ж. 1. безсвестност, недоброжелателност, недобросъвестност 2. безсвестно, жестоко, нечовешко действие

nesvědomit|ý, -á, -é безсвестен, недобросъвестен, несъзнателен: **~á práce** недобросъвестна работа

nesvobod|a, -y ж. липса на свобода, зависимост, потисничество, робство: **~a lidské vůle** детерминираност, обусловеност на човешката воля; **sociální ~a** социален гнѣт, социално потисничество; **doby, léta ~y** времена, години на робство

nesvorn|ý, -á, -é несговорен, несплотѣн, неедѣнен

nesvůj *местоим. м., nesvá ж., nesvé ср.* не-обичаен, особен; не на сѣбе си: **cítit se v nesvé kůži** чувствам се не на сѣбе си; **mít hlavu jaksí nesvou** главата ми е нещѣ обѣркана, мѣтна; **být ~ a)** неспокоѣн, развълнуван сѣм; не сѣм на сѣбе си **б)** неразположен сѣм, не ми е добре; **je (celý) ~** не ѣ разположен, не ѣ в добро настроение; **jsem z toho celý ~** прѣсто не сѣм на сѣбе си от това

nesympat|e [-ty-], -e ж. антипатия

nešetrně нар. 1. неикономично, безстѣпанствено, прахѣснически, небрѣжно: **hospodařit ~** извършвам нерентабилна стопанска дѣйност 2. невнимателно, небрѣжно: **~ zacházet s nábytkem** не пазя мебелите 3. нетактично, неделикатно, безцеремѣнно: **~ jednat s někým** неделикатно се държѣ с някого

nešetrnost, -i ж. 1. неикономичност, недобра пресметливост, непресметливост; небрѣжност, разсѣпничество, прахѣсничество 2. неделикатност, безцеремѣнност, нетактичност 3. неделикатна, безцеремѣнна, безогледна постъпка

nešetrn|ý, -á, -é 1. непресметлив, неикономичен 2. невнимателен, небрѣжен, негрижѣвен 3. неделикатен, нетактичен, безцеремѣнен

nešik|a, -y м. и ж. *разг. експр.* кѣпчо; несрѣчен, непохвѣтен чѣвѣк; бутниколиба: **ty ~o nešikovná!** кѣпчо с кѣпчо! кѣпчо такѣв!

nešikovně нар. *разг.* 1. несрѣчно, непохвѣтно, неумѣло, неѣпитно, недобре, кѣпаво: **~ se říznout** порѣжа се от непохвѣтност 2. неподходящо, неумѣло: **~ se vyjadřovat** не се изразявам добре

nešikovnost, -i ж. 1. несрѣчност, нелѣвкост, непохвѣтност, неумѣние 2. неумѣло, несрѣчно, непохвѣтно дѣйствиѣ: **provést ~** извърша нещѣ непохвѣтно 3. *разг.* нещѣ неподходящо, неумѣстно; неподходяща, неумѣстна постъпка

nešikovn|ý, -á, -é 1. несрѣчен, нелѣвѣк, непохвѣтен, неумѣл, неѣпитен, схвѣнат (*в ръцѣте*), кѣпав: **společensky ~ý** недодялан, нелѣвѣк (*като поведѣние*) в обществѣто 2. неподходящ, неумѣстен, неизискан: **vyvést něco ~ého** извърша нещѣ неумѣстно, неподходящо: **~é výmluvy** неумѣли оправдания 3. *разг.* неудѣбен: **~ý nástroj** неудѣбен инструмент

neškodně нар. безвредно, безопасно

neškodn|ý, -á, -é безвреден, безопасен: **učinit někoho ~ým** обезвредя някого; **~ý blázen** тих, безопасен лѣд; **~ý nádor** *мед.* доброкачествен тумор

neškolen|ý, -á, -é нешколѣван, необѣчен: **~ý hlas** нешколѣван, необработѣн глас

nešlechtnost, -i ж. 1. неблагородство, пѣдлост, низост 2. неблагородна, пѣдла постъпка

nešlechtn|ý, -á, -é неблагороден, пѣдъл, низѣк

nešpor|y, -ů м. *само мн. рел.* вечерня

nešťastně нар. 1. нещѣстно, злополѣчно, лѣшо, зле: **~ skončit** завърша злополѣчно, зле 2. тежѣко, нещѣстно: **~ se tvářit** имам тежѣен, нещѣстен вид, израз (*на лицѣто*) 3. нещѣстно; без успех: **~ se zamilovat** влѣбя се безнадеждно

4. несполучливо, неподходящо, нѣ на мѣсто: **promluvil velmi** ~ тоѣ се обади съвсѣм нѣ на мѣсто

nešťastnic|e, -e *жс.* нещѣстница

nešťastník, -a *м.* нещѣстник

nešťastn|ý, -á, -é **1.** нещѣстен, злочѣст; кѣйто не ѣ щѣстлив **2.** кѣйто е в лѣшо настроѣние; отчаѣан, смѣзан, нещѣстен, жѣлен, тѣжен, печѣлен: **být z toho, nad tím (celý) ~ý** съсѣпан, потѣснат съм от товѣ; товѣ е направо ме съсѣппѣ; **mít ~é oči** очѣте ми са тѣжни, печѣлни; **~á tvář** нещѣстен, отчаѣан вид **3.** нещѣстен; кѣйто нѣси нещѣстие; пагубен, трагѣчен, фатѣлен, съдбоносен, лош, нѣдобър, несполучлив, злополучен: **~á bitva** съдбоносна, фатѣлна битка; **~é karty** лѣши картѣ; **~ý den** лѣш дѣн; **~á náhoda** нещѣстна случайност; **~á láska** нещѣстна, несподелѣна любѣв; **~é manželství** нещѣстнѣ **нѣмѣнѣнѣ** съм, не ми върви; нищо не мѣга добрѣ да направа; каквѣто похвѣна, всѣчко излиза лѣшо: **narodit se na ~é planetě** родѣ се на чѣрен пѣтък; **ty kluku ~á!** ѣх магарѣ нѣдно! безобразник такъв!

neštěst|í, -í *ср.* нещѣстие, злополучка, бѣдствие, катастрофа, нещѣстен случѣй, инцидѣнт, произшѣствие; гибѣл, бѣда; лѣш късмѣт: **důlní ~í** минна злополучка; **železniční ~í** железопѣтна катастрофа; **dopravní ~í** пѣтно произшѣствие; катастрофа; **strhnout někoho do ~í** стѣна причина за нещѣстие на нѣкого; **stihlo ho ~í** постигна го, сполѣта го нещѣстие; **přijít do ~í** изпадна в бѣда; **být v ~í** изпаднал съм в бѣда; **to není žádné ~í** товѣ не е бѣда; **~í stíhá ~í** нещѣстѣнѣ **нѣмѣнѣнѣ** злѣто не ѣдва самѣ; **sedí, vypadá jako hromádka ~í** *разг. експр.* сѣдѣ, изглѣжда като че са му потѣнали гемѣите; **líná huba holé ~í** когѣто го мързѣ да попита, да се обади, да си отвѣри устѣта - такѣ му се пада; **štěstí ve hře, ~í v lásce** на когѣто му върви в игрѣта, не мѣ върви в любовѣта

neštovic|e, -e *жс.* **1.** (гноѣйна) пѣпка, пришка, пришица, мехѣр, мехѣрче **2. само мн.** **neštovi|ce, -c** *мед.* вариѣла, ѣдра шарка: **pravé ~ce** вариѣла; **plané ~ce** вариѣла, лѣщенка

nešvar, -u *м.* **1.** лѣш нѣвик; порѣк: **má ~ stále vyrušovat** ѣма нѣвик, ѣма лѣшия нѣвик непрекъснѣто да безпокой (нѣкого) **2. само мн.** **nešvar|y, -ů** неурѣдици, безобразия, безпорѣдѣк: **zjišťovat, tepat, odstraňovat ~y** открѣвам, разкрѣвам, бѣчувам, отстранѣвам, премахвам безобразия, неурѣдици

neř *вж.* **neteř**

netajeně *нар.* нескрѣвано, нескрѣто, открѣто, ѣвно, свѣбѣдно: **~ kritizovat** критѣкувам откѣрито, смѣло; **~ se scházet** открѣто, ѣвно се срѣщам

netajen|ý, -á, -é ѣвен, открѣт, свѣбѣден, нескрѣван, нескрѣт: **~á radost** нескрѣвана радѣст **netakn|í, -í, -í** нетакѣчен, неделѣкатен

netaktnost, -i *жс.* **1.** неделѣкатност, нетакѣчност **2.** нетакѣчна, неделѣкатна постѣпка

netečně *нар.* безучѣстно, ѣяло, незаинтерѣсовано, индѣферѣнтно, равнодѣшно, апатѣчно: **~ se dívat** глѣдам безучѣстно

netečnost, -i *жс.* безразлѣчие, равнодѣшие, ѣялост, незаинтерѣсованѣст, индѣферѣнтѣст, апѣтия

netečn|ý, -á, -é **1.** безразлѣчен, безучѣстен, равнодѣшен, апатѣчен, незаинтерѣсован, индѣферѣнтен: **~ý k svému okolí** безучѣстен към товѣ, коѣто го заѣбѣкалѣ **2. хим.** индѣферѣнтен, нереагѣрац: **~ý proti kyselinám** индѣферѣнтен, нереагѣрац на кисѣлини **3. хим.** инѣртен: **~é plyny** инѣртни гѣзовѣ

neteterminovan|ý, -á, -é безсрѣчен; кѣйто е без уточнѣн срѣк

neteř, -e, книж. **neř, род.** **neti, neteře** *жс.* плѣмѣнница

netknutě *нар.* непѣкѣтно, недѣкѣснѣто

netknut|ý, -á, -é непѣкѣтнат, недѣкѣснат, незасѣгат, цял: **vrátil jídlo ~é** върна хранѣта без да се е докѣснат да нѣя

netopýr, -a *м.* прилѣп (*Vespertilio, Plecotus*)

netopýř|í, -í, -í кѣйто се отнѣса до прилѣп: **~í let** полѣт, летѣж на прилѣп

netrh|nout se, -nu se *несв.* непрекъснѣто съм в движѣние: **průvod se ~í** шѣствиѣто се тѣчѣше **прѣводѣ**

netrpělivě *нар.* нетърпѣливо, с нетърпѣние

netrpělivost, -i *жс.* нетърпѣние

netrpěliv|ý, -á, -é нетърпѣлив: **být ~ý nad něčím** с нетърпѣние очѣквам нѣщо

netřeba *нар.* не трѣба, не ѣ необходимо, не ѣ нѣжно, нѣма нѣжда, нѣма защѣ: **o tom ~ pochybovat** в товѣ не трѣба да се съмнѣваш; **~ mít strach** не трѣба, нѣма защѣ да се страхѣваш; **zde ~ vysvětlivek** тѣк ѣяснѣния не са необходѣими

netřesk, -u *м.* *бот.* тлѣстѣга, тѣченица (*Sempervivum*)

netříd|í, -í, -í безклѣсов

netušeně *нар.* непѣдозѣранѣо, непредполагѣано,

неочаквано: ~ **velké množství** неочаквано голямо количество, голям брой

netušen|ý, -á, -é неподозрян, неочакван, непредполаган, необичаен: ~**á novina** неочаквана новина; ~**ý úspěch** неочакван успех; ~**ý obrat** неочакван обрът; ~**ý rozmach** неподозрян, поразителен, изумителен размах; **v ~é míře** в поразителна, в много голяма степен; ~**ou měrou** удивително, поразително

netvor, -a м. 1. чудовище, изрод, ўрод: **mořský** ~ морско чудовище **2. прен. експр.** изверг, изрод; жесток, противен човек: ~ **v lidské podobě** чудовище в човешки образ

netýkav|k|a, -y ж. бот. слабонѳа (Impatiens)

netýkav|k|a, netykav|k|a, -y м. и ж. експр. прекалено чувствителен, обидчив човек; мимѳза

neúč|a, -y ж. неуважение, незачитане, непочтительност

neuctivě нар. неучтиво, невежливо, непочтително, с неуважение

neuctivost, -i ж. неучтивост, невежливость, непочтительност

neuctiv|ý, -á, -é неучтив, непочтителен, невежлив

neúčast, -i ж. 1. (на *čet*; *při čet*; *v čet*) неучастие, невзѳмане на участие, ненамесване (в неѳцо): ~ **při sestavování plánu** неучастие при изготвянето на план **2.** отсъствие, неприсъствие, непосещение: **omluvit ~ na schůzi** извиня отсъствие от събрание **3.** неангажираност: ~ **v politickém životě** неангажираност в общѳественно-политическия живот **4.** (*s kým, čím*; *ke komu, čemu*) незаинтересѳваност, равнодўшие, безразличие (към някого, към неѳцо): ~ **s potřebnými** безразличие, равнодўшие към нуждѳещите се; **citová ~** безразличие, студиеност

neúčastn|ý, -á, -é 1. остар. кѳйто не взѳма участие в неѳцо, безучастен, равнодўшен: ~**é oči** безизразни очи; ~**á zpráva o neštěstí** сўхо, лаконично съѳобщение за злополўка

neúčelně нар. нецелесѳобразно

neúčelnost, -i ж. нецелесѳобразност

neúčeln|ý, -á, -é нецелесѳобразен

neúčinn|ý, -á, -é неефективен, неефикасен, нерезултѳтен; кѳйто не оказва нўжното въздѳйствиѳ: ~**á pomoc** неефективна пѳмощ; ~**ý lék** неефикасно лекарство

neudržitelně нар. неудържимо, невъзвратимо, тѳжко

neudržitel|ý, -á, -é неудържим, невъзмѳжен, тѳжък, лош: ~**á situace** положение, кѳето не може да се задържи; ~**é poměry** невъзмѳжни,

лѳши услѳвия; ~**á politika** неправилна, лѳша политика

neuhasteln|ý, -á, -é неугасѳм: ~**á žízeň** неутолѳима жѳжда

neúhledně нар. неўгледно, невзрѳчно, некрасѳво, жѳлко

neúhledn|ý, -á, -é неўгледен, некрасѳв, невзрѳчен, жѳлък

neúchylně нар. неотклѳнно

neúchyln|ý, -á, -é неотклѳнен, праволинейен

neujasněnost, -i ж. неизясненѳст, неясност, неопределѳност, смѳънѳст

neujasně|ý, -á, -é неизяснен, неясен, неопределѳн, смѳънен

neukázněně нар. недисциплинирано

neukázněnost, -i ж. недисциплинираност

neukázně|ý, -á, -é недисциплиниран

neukojitel|ý, -á, -é незадовѳлим, неутѳлим

neuměle нар. неумѳло, неѳпитно; без предварѳтелно обучѳение, амѳтѳѳрски, дилетѳнтски

neumě|ý, -á, -é 1. неумѳел, неѳпитен, несрѳчен, необучен, нетрениран, любѳителски, амѳтѳѳрски, дилетѳнтски **2.** прост, нарѳден

neúměrně нар. несъразмерно, непропорционално, безмерно, неподходящо, несѳответствѳщо, прекомерно, нереѳлно, прѳко силите: ~ **vysoké platy** нереѳлно висѳки заплаѳти; ~ **se obohacovat** безмерно се обогѳтявам, безмерно експлоѳтирам

neúměrnost, -i ж. несъразмерност, диспропорция

neúměrn|ý, -á, -é несъразмерен, несѳответствѳщ, прекомерен, безмерен; кѳйто е прѳко силите, не ѳ по силите; непропорционален; неподходящ; неотговѳрящ на изискванията, на нўждите

neumlkajíc|í, -í, -í незамлѳкващ, нестихѳващ

neúmorně нар. неумѳрно, неумѳримо, неизтощимо, непрѳстѳнно

neúmorn|ý, -á, -é неумѳрим, неумѳрен, неизтощѳм; непреодолим, постоянен, твърд

neúmysl|ý, -á, -é неумѳшлен, непреднамерен

neúnavně нар. неумѳримо, неумѳрно

neúnavn|ý, -á, -é неумѳрен, неумѳрим; постоянен, неизтощѳм

neúnosně нар. неизгѳдно, неизнѳсно, неприемливо, нерентабилно; непоносѳмо; неподходящо, неумѳстно, прекомерно: ~ **nákladný** неизгѳдно скѳп

neúnosn|ý, -á, -é 1. неизгѳден, неприемлив, нерентабилен, непригѳден; непоносѳим, непосѳилен, прекомерен: ~**é požadavky** неприемливи, прекалено голѳми ѳскания; ~**é investice** преко-

очертання на страді **2. език.** неопределителен:
~á zájmena неопределителни местоимения
neúrod|a, **-y ж.** неплодородіє
neúrodn|ý, **-á**, **-é** неплодороден, безпліден: **~á pŭda** неплодородна пѣчва; **~ý rok** неплодородна година
neurolog, **-a м.** невролог
neurologi|e, **-e ж. мед.** неврологія
neuropat, **-a м.** невропат; страдащ от невропатія
neurosa *вж.* **neuróza**
neurotick|ý **[-ty-]**, **-á**, **-é** невротичен
neurotik **[-ty-]**, **-a м.** невротик
neuróz|a, **-y ж. мед.** неврѣза
neurvale *нар.* грубо, грубиянски, безцеремѣнно, брутально, прѣсташки, невѣзпитано, нахально
neurval|ec, **-ce м.** грубиян, прѣстак: **rváč a ~ec** побѣйник и грубиян
neurvalost, **-i ж.** **1.** грубѣст, грубиянство, брутальност, безцеремѣнност, прѣсташина, невѣзпитаніє **2.** грубо, брутально дѣйствиє; прѣсташина
neurval|ý, **-á**, **-é** грубѣ, грубиянски, брутальный, безцеремѣнен, невѣзпитан, прѣсташки: **~é spílání** грубиянски ругатни; **~á síla** брутальный сила
neuskutečniteln|ý, **-á**, **-é** неосуществим
neúspěch, **-u м.** неуспѣх, несполѣха: **naprostý ~** пѣлен неуспѣх; **fiáš ~**; **mít**, **sklidit ~** имам, претрѣпѣ неуспѣх; **mít ~y ve škole** не ми вѣрви в училище; имам лош успѣх, лоши белѣжки в училище; **životní ~** несполѣха в живѣта
neúspěšně *нар.* неуспѣшно, безуспѣшно, напрѣзно
neúspěšn|ý, **-á**, **-é** неуспѣшен, несполучлив, безуспѣшен, безрезультатен, напрѣзен: **~ý pokus** неуспѣшен, безрезультатен ѣпит; **~á snaha** напрѣзен стрѣмѣж; **~é jednání** безрезультатни прѣговѣри
neuspokojen|í, **-í ср.** неудовлетворѣност
neuspokojiv|ý, **-á**, **-é** незадовѣлителен, неудовлетворителен
neuspořádaně *нар.* неорганизирано, в безпорядѣк, неурегулирано
neuspořádan|ý, **-á**, **-é** неорганизиран, неурѣден, неурегулиран
neustále *нар.* **1.** непрекѣснато, постоянно, все **2. в съчет. с несв.** продължавам, не прѣставам да...: **a ~ psal** (тоѣ) продължаваше да пише; и тоѣ не прѣставаше да пише
neustálenn|ý, **-á**, **-é** неустанѣвен, неуравновѣсен: **~ý pravopis** неустанѣвен правопис
neustal|ý, **-á**, **-é** непрекѣснат, постоянен
neústavn|í, **-í**, **-í** противоконституционен, неконституционен

neústrojný, -á, -é **1.** неорганичен, неестествен, неприсърц 2. безразборен: **~é tvoření slov** безразборно образване, коване на думи
neústupně нар. неотстъпчиво, неотстъпно, непреклонно, упорито, твърдоглаво: **~ trvat na svém** твърдо държа на своето
neústupnost, -i жс. неотстъпчивост, непреклонност, твърдост, непоколебимост, упоритост
neustupný, -á, -é неотстъпчив, непреклонен, непокатим, непоколебим, твърд, упорит: **člověk ~é vůle** човек с непреклонна воля; **~é stanovisko** твърдо становище; **~ý boj** ожесточена, непримирима борба; **~é mlhy** постоянни мъгли
neutěšený, -á, -é нерадостен, безрадостен, тъжен, мрачен, плачевен, печален, скръбен: **~é poměry** лоши условия; **~ý život** безрадостен живот
neútočení, -í ср. ненападение: **uzavřít pakt o ~í** сключва договор за ненападение
neutrál I, -a м. неутрален участник, наблюдател
neutrál II, -u м. техн. разг. неутрално положение (на лост за скорости)
neutralita, -y жс. неутралитет, неутрална позиция: **ozbrojená ~a** въоръжен неутралитет; **šetřit něčí ~u** спазвам, уважавам нечий неутралитет
neutralizace, -e жс. **1.** неутрализиране, неутрализация: **~e protikladů** примиряване на противоположностите **2. полит.** обявяване на държава или част от нея за неутрална
neutralizační, -í, -í неутрализираш; който се отнася до неутрализация
neutralizovat, -uji/разг. -uju несв. и св. (koho co) неутрализирам (някого, нещо); правя, напращам неутрален (някого, нещо)
neutrálň, -í, -í **1.** неутрален; безпристрастен: **citově ~í** безразличен, студен **2. език.** неутрален, немаркиран, неясно изразен
neutron, -u м. физ. неутрон
neutr|um, -a ср. език. **1.** среден род **2.** съществително име от среден род
neutuchající, -í, -í книж. нестихващ, продължителен, непрекъснат: **~í potlesk** нестихващи, продължителни ръкопляскания
neváženě нар. необмислено, прибързано, безсмыслено, глупаво, безразсъдно: **~ něco začít** необмислено, прибързано започна нещо
neváženost, -i жс. **1.** прибързаност, недостатъчна обмисленост **2.** глупост, необмислена постъпка: **velká ~** голяма глупост, безразсъдност
nevážený, -á, -é необмислен, прибързан, глупав, несмислен: **~á odpověď** прибързан отговор;

вор; **~ý slib** необмислено, прибързано обещание
neuvědomělý, -á, -é неосъзнат; несъзнателен **neuvěřitelně** нар. невероятно, изненадващо: **~ě krásný** поразително красив
neuvěřitelný, -á, -é невероятен
neuznalý, -á, -é **1.** непризнателен, неблагодарен **2.** който не зачита някого, нещо
neuznaný, -á, -é непризнат
neužil|ec, -ce м. остар. разг. скъпърник, скръзна, ция
neužilý, -á, -é скъпърнически, стиснат
neužitečně нар. безползено
neužitečný, -á, -é безползнен
neužívaný, -á, -é неупотребяван: **~ý byt, pokoj** необитавано жилище, необитавана стая
nevalně нар. **1.** незначително, малко, слабо **2.** не особено (добре); лошо, зле: **~ proslulý podnik** предприятие с лоша слава; **~ o někom smýšlet** нямам добро мнение за някого
nevalný, -á, -é **1.** незначителен, (съвсём) малък, неголям, слаб: **~é úspory** незначителни икономии; **~ý zájem** слаб интерес **2.** недобър, лош, мизерен, некачествен; който не е на (добро) равнище: **~é zboží** лоша, некачествена стока; **~ý překladatel** недобър, слаб преводач; **~é znalosti** бедни (по)знания
nevázaně нар. **1.** неукротимо, неударимо, необузвано, невързано, буйно, диво **2.** разпуснато, разгълно, разюздано
nevázanost, -i жс. **1.** неукротимост, невързаност, необузданост, буйност **2.** своеволие **3.** разпуснато държание, разюзданост, разгъл: **veselí přešlo v ~** веселието се превърна в оргия
nevázaný, -á, -é **1. лит.** немѐрен: **~á řeč** немѐрена реч; проза **2.** неукротим, неударим, невързан, необуздан, разпуснат, буйен, разюздан, див, груб: **~ý chechot** неударим кикот **3.** разпуснат, разюздан, разгъл: **~ý život** разюздан живот
nevčas нар. **1.** не навреме; в неудобно, по неудобно, неподходящо време **2.** не на място, неумѐстно
nevčasně нар. **1.** ненавременно, не на време **2.** неумѐстно
nevčasný, -á, -é нар. **1.** ненавременен, несвоевременен: **~ý zásah** ненавременна намѐса **2.** неумѐстен, неоправдан, неподходящ: **~á dobrota** излишна доброта; **~ý zert** неумѐстна шега
nevědně нар. неблагодарно, непризнателно: **~ se zachovat** постѐля неблагодарно

nevďěčník, -a *м.* небагодарник

nevďěčnost, -i *ж.* 1. небагодарност, непризнателност 2. постъпка на небагодарност, на непризнателност

nevďěčn|ý, -á, -é 1. небагодарен, непризнателен
♦ **nevďěčn|ý** може да се угоди 2. небагодарен, тежък, труден, небагодатен, неплододонсен: **~á práce** небагодарна работа

nevďěk, -u *м.* 1. небагодарност, непризнателност 2. лошотия, зло, проява на небагодарност: **splatit dobro ~em** отвърна на доброто с небагодарност; **dojít ~u** отвърнат ми с небагодарност
♦ **nevďěk** само небагодарност

nevědeck|ý, -á, -é ненаучен, антинаучен: **~ý světový názor** антинаучен мироглед; **~ý postup** ненаучен подход

nevědomky *нар.* 1. невôлно, несъзнателно, без да йскам 2. незабелязано

nevědomost, -i *ж.* 1. незнание, неведение: **učinit něco z ~i** направя нещо поради незнание; **nechat někoho u ~i** оставя някого в неведение; **~ o něčem** незнание за нещо
♦ **hříchu nečiní** незнанието не е престъпление, не е грях, не е порок 2. невѣжество, изостаналост, необразованост: **tmářství a ~** мракобѣсие и невѣжество

nevědom|ý, -á, -é 1. несъзнателен, невôлен: **~ý pohled** невôлен поглед; **~á lež** несъзнателна лъжа 2. (čeho) незнаещ, невѣжа (по отношение на нещо); който не знае (нещо); не е запознат (с нещо); глупав: **~ý svých vin** несъзнаващ виновността си; **politicky ~ý** политически невѣжа; **dělat se ~ým** правя се на глупав, на будала 3. неук, необразован, невѣж, невѣжествен, прôст: **~ý lid** прôст, неук народ; **~ý kritik** невѣж критик

nevelk|ý, nevelik|ý, -á, -é неголям, малък; дôста малък, съвсѣм малък: **~ý člověk** нисък (на ръст) човек

nevěr|a, -u *ж.* 1. невѣрие, безвѣрие 2. изневѣра **nevěr|ec, -ce** *м. експр.* безбôжник, безвѣрник, атеист

nevěreck|ý, -á, -é *експр.* безбôжен, безбôжнически, атеистичен, невѣрващ, нерелигиозен: **~á doba** атеистично време; **~ý tisk** атеистичен печат

nevěrn|ě *нар.* 1. с изневѣра, невѣрно: **~ někoho opustit** изневѣря на някого и го напъсна 2. нечѣстно, неправилно, нетôчно: **~ tlumočený text** невѣрно, нетôчно превѣден текст

nevěrnice, -e *ж.* невѣрна жена

nevěrník, -a *м.* невѣрен мъж

nevěrn|ý, -á, -é 1. изневѣряващ, невѣрен; който изневѣрява: **~á žena** невѣрна, изневѣряваща жена; **být někomu ~ý** изневѣрявам на някого 2. изневѣряващ, непотчен; недържаш на думата си; неискрен: **~ý přítel** невѣрен приятел; **~ý svým zásadám** изневѣряващ на принципите си 3. невѣрен, нетôчен, несигурен; на който не може да се разчита (за текст)

nevěřící I, -ího *м.* 1. невѣрващ, атеист 2. невѣрник, другOVERец

nevěřící II, -í *ж.* 1. невѣрваща, атеистка 2. невѣрница, другOVERка

nevěst|a, -u *ж.* 1. бълка, младоженка, невеста/невяста; годеица: **výbava pro ~u** чейз; **Krista ~a** яде, пие като млада бълка (малко)
2. разг. снаха (съпруга на син)

nevěstin|ec, -ce *м.* публичен дом

nevěstk|a, -y *ж.* проститутка; лѣка жена

nevhod *нар.* 1. нежелано, неканено; неочаквано и не на място; неумѣстно; в неподходящо, в неудобно време; не навреме, в неподходящ момент: **přijít ~** дойда не навреме, в неподходящ момент; **řici ~** кажа не на място 2. неподходящо, неприятно: **být ~ (komu)** неприятен съм, не (сѣ) харѣсвам, не сѣм по вкуса, не подхòждам (на някого): **pozvání mu bylo ~** поканата не гò зарàдва; **bylo jí ~, že...** неприятно й бѣше, че...

nevhodně *нар.* неумѣстно, неподходящо, нежелано, неправилно

nevhodn|ý, -á, -é неудобен, неумѣстен, неподходящ; друг, не такъв, какъвто трябва; несъответстващ на исканото; неблагоприятен: **~ý nástroj** неподходящ инструмент; **~ý postup** неправилен, неумѣстен подход; **~ý okamžik** неудобен, неподходящ момент; **~á strava** неподходяща, вредна храна; **~á poznámka** неумѣстна забелѣжка; **~é chování** неподходящо държание

nevidaně *нар.* невиджано, необикновѣно, изумително, особено (много): **~ krásný** необикновѣно, изумително красив

nevidáno *междум.* чûдо голямо, голяма работа, много важно; нека: **~, však to nějak dopadne** è, всѣ някак ще се оправим

nevidan|ý, -á, -é невиджан, необичаен, необикновен, особен, изключителен, безподобен, единствен, несравним, изумителен, голям: **~á podívaná** невиджана, необикновѣна, изумителна глѣдка; невиджано зрелище; **~á účast** много голямо, изключително участие, посещѣние

nevolnictv [í, -í *ср.* 1. крёпостничество, крёпостно
пра́во: **zrušení** ~í према̀хване на крёпостни-

чеството **2.** рѳбство: **pocit ~í** чѳвство на рѳбска зависимость, рѳбско чѳвство; **uvést někoho do ~í** порѳбя някого, взѳма някого в рѳбство, превѳрна някого в рѳб

nevolník, -a *м.* **1.** крѳпостен (сѳлянин); крѳпостник **2.** роб *и прен.:* ~ **kapítálu** рѳб на капиталá

nevolno *нар. в сѳчет.* **je mi (z něčeho) ~** лѳшо ми е, стáва ми лѳшо, недѳбре (от нѳщо); **udělalo se mu ~** стáна му лѳшо, прилошá му, прималá му

nevoln[o], -a *ср.* отпáдналост, отмалáване, прималáване, слáбост, неразположѳние: **pocítil ~o** (тѳй) почѳвства, че отмалáва; (тѳй) почѳвства слáбост, неразположѳние; прилошá му

nevolnost, -i *жс.* отмалáлост, прималáлост, отпáдналост, неразположѳние, слáбост, нѳмош: **celková ~** ѳбща отпáдналост; **přišla na něho ~** прилошá му; тѳй отпáдна, отмалá; **spadla s ní ~** тá се сѳвзѳ; **omluvil se pro ~** тѳй се извини, че е неразполѳжен

nevražít, -ím *несв. (na koho, na co)* отнáсам се враждѳбно, с неприязън (към някого, към нещѳ); мрáзя, ненавиждам (някого, нещѳ); яд ме е (на някого, на нещѳ): **~it na celý svět** проклинам цѳлия свѳт; яд ме е на цѳлия свѳт; **~í na sebe** тѳ враждѳват (помеждѳ си)

nevraživě *нар.* враждѳбно, неприязнено, ненавистно, с ненавист, с омрáза, недобрѳжелáтелно

nevraživost, -i *жс.* ненавист, враждѳбност, неприязненост, омрáза, недобрѳжелáтельство

nevraživý, -á, -é враждѳбен, неприятелски, неприязнен, пѳлен с ненавист, недобрѳжелáтелен

nevrlé *нар.* нелюбѳзно, сърдитѳ, навѳсено, намрѳщено, мрáчно, кисело

nevrllost, -i *жс.* нелюбѳзност, навѳсеност, киселост, мрáчно настроѳние

nevrlý, -á, -é мрáчен, нелюбѳзен, навѳсен, намрѳщен, сърдит, кисел

nevšedně *нар.* необикновѳно, необычáйно, осѳбено, изключително

nevšední, -í, -í необикновѳн, необычáен, рядък, осѳбен, изключителен

nevšednost, -i *жс.* необикновѳеност, необычáйност, изключителност

nevšímavě *нар.* равнодѳшно, безразлѳчно, разсѳяно: ~ **se tváříit** имам безразлѳчен вид, прáвя се на безразлѳчен

nevšímavost, -i *жс.* равнодѳшие, безразлѳчие, разсѳяност, невнимáтелност

nevšímavý, -á, -é равнодѳшен, безразлѳчен, разсѳян, невнимáтелен: ~á **povýšenost** студѳно високомѳрие

nevťiravý, -á, -é ненатрáпчив, скрѳмен, деликатен

nevůle, -e *жс.* **1.** нежелáние, липса на достѳтъчно желáние **2.** огорчѳние, неприятно чѳвство, незадовѳленост, недовѳлство **3.** враждá, неприязън; недоразумѳния, недѳбри отношѳния: **žít v ~i s někým** не живѳя добрѳ с някого; не сѳм в добри отношѳния, не сѳ разбирам с някого; враждѳвам с някого

nevybíravě *нар.* безоглѳдно, грѳбо, безцеремѳнно; бѳз да се подбѳрат срѳдства

nevybíravý, -á, -é **1.** кѳйто не подбѳра срѳдства; безоглѳден, дѳръзък, нахáлен, безцеремѳнен, безсрáмен **2.** кѳйто не подбѳра мнѳго-мнѳго; непретенциѳзен, лѳсно задовѳляващ се

nevýbojný, -á, -é неенергѳчен, непрѳбивен, ненастъпáтелен, неагресивен

nevyčerpatelně *нар.* неизчерпáемо

nevyčerpatelný, -á, -é **1.** неизчерпáем, непресъхващ, безпредѳлен, безкраен: ~ý **pramen, zdroj** неизчерпáем извор, източник; ~é **množství** безкрайно количѳство; ~á **radost** безкрайна рáдост **2.** неумѳрим, неумѳрен, неизтошѳим: ~ý **vyprávěč** неумѳрим разказвáч

nevyhnutelně *нар.* неизбѳжно, неминуѳемо, непрѳмѳнно: ~ **potřebovat** имам нѳжда на всяка ценá, трáбва ми на всяка ценá; ~ **nutný** крайно необходим; необходим на всяка ценá; **je ~ třeba** абсолѳтно е необходимо

nevyhnutelnost, -i *жс.* неизбѳжност, неминуѳемост

nevyhnutelný, -á, -é неизбѳжен, неминуѳем, непредотвратим: ~é **ztráty** неизбѳжни зáгуби

nevýhod[a, -y *жс.* неудѳбство, неизгѳда, неизгѳдно положѳние: **má to ~y** товá йма извѳстни неудѳбства

nevyhraněný, -á, -é неопредѳлен, неочертáн

nevychovaně *нар.* невъзпитано, неприлѳчно, простáшки, разхáйтено

nevychovan[ec, -ce *м. експр.* простáк, дебелáк, невъзпитан чѳвѳк

nevychovanost, -i *жс.* невъзпитáние, липса на (добрѳ) възпитáние; простáщина

nevychovaný, -á, -é невъзпитан, простáшки

nevyjádřitelný, -á, -é неизразим

nevyjasněný, -á, -é неизяснѳн

nevyjímaje, nevyjímajíc *предлог с вин. книж.* бѳз да се изключáва, бѳз изключѳние на

nevýkonný, -á, -é слáбопроизвѳдителен

nevykvašený, -á, -é непрекипáл, невтáсал, незрýл, неизкристализирáл; кѳйто (ѳще) не ѳ гѳтѳв; неопредѳлен, неочертáн: ~é **víno** непрекипáло винѳ; ширá; ~á **doba** *прен.* смѳтно врѳме, смѳтни времена

nevyлéčitelně нар. неизлечимо

nevyлéčitelný, -á, -é 1. неизлечим 2. *прен.* непоправим: ~ý **idealista** непоправим идеалист

nevyлičitelný, -á, -é неописуем

nevyмáchaný, -á, -é *експр.* груб, дързък, нахален: **má ~ou hubu, pusu** устат(а) е, хлевоуст(а) е

nevýnosný, -á, -é недóходен, нерентабилен

nevypočítatelný, nevypočítatelný, -á, -é 1. не изчислим; който не може да се изчисли, да се пресметне, да се реши: ~ý **příklad** (аритметична) задача, която няма решение 2. непредвидим, непредвиден, неочакван, несигурен: ~é **následky** непредвидими последици; ~ý **člověk** непостоянен, непредсказуем, загадъчен човек

nevypověditelný, -á, -é 1. неописуем, неизразим; който не може да се предаде с думи 2. неотменим: ~á **smlouva** дóговор, който не подлежи на денонсиране

nevýrazný, -á, -é неизразителен

nevýrobní, -í, -í непроизводствен

nevýrovnaný, -á, -é 1. неравен, неуравновесен, нехармоничен 2. неуреден, неизплатен, непогасен: ~ý **děh** неизплатен дълг

nevýrovnatelný, -á, -é несравним, недостижим

nevýslovně нар. неизказано, неизразимо, неописуемо; изключително

nevýslovný, -á, -é неизказан, неизразим, неописуем; изключителен

nevyspalý, -á, -é недоспал, сънлив; който не си е доспал; сънен

nevyspělý, -á, -é недоразвит, незрял и *прен.*: **politický** ~ý политически незрял

nevystání, -í *ср.* в съчет. к ~í непоносимо

nevýstižný, -á, -é неописуем; който не може да се изрази; невероятен, неуловим, неразбираем, непонятен

nevysvětlitelný, -á, -é необясним, непонятен, загадъчен

nevyvinutý, -á, -é неразвит, недоразвит

nevyvratitelný, -á, -é неотстраним, непровержим, необорим

nevyzpytatelný, -á, -é неразбираем; непонимаем; който не се поддава на проучване, на изясняване; невѐдом, непостижим, неразгадаем, странен, загадъчен, тайнствен, неуловим, непонятен

nevzdělaně нар. необразовано, без необходимото образование

nevzdělaný, -ec м. неук, невѐжа; необразован, прѐст човек

nevzdělanost, -i ж. необразованост, неграмотност, невѐжество, профанство

nevzdělaný, -á, -é необразован, неук, прост, неграмотен, профан

nevzhledně нар. неугледно, невзрачно, неприятно, некрасиво на вид, грóзно: **vypadat** ~ймам неугледен, невзрачен вид

nevzhlednost, -i ж. неугледност, невзрачност, неприветливост, грозота

nevzhledný, -á, -é неугледен, невзрачен, неприятен, некрасив на вид, грóзен: ~ý **obličej** невзрачно лице; ~ý **barák** неугледна сграда

nevždy, nevždycky нар. не винаги; понякога не

nezadatelný, -á, -é *книж.* неприкосновен; който не може да бъде преотстъпен на друг, отнѐт или пренебрѐгнат: ~á **práva** свѐщени права; ~á **svoboda** свещѐна свобода

nezadržitelně нар. неудържимо

nezadržitelný, -á, -é неудържим

nezahladitelný, -á, -é неизгладим, незаличим:

~á **vzpomínka** незаличим, незабравим спомен
nezájlem, -mu м. липса на интерес; безразличие, незаинтересованост: **pracovat s ~mem** работя без (всякакъв) интерес

nezajímavý, -á, -é неинтересен

nezajištěnost, -i ж. необезпеченост

nezajištěný, -á, -é необезпечен

nezákonně нар. незаконно, беззаконно

nezákonnost, -i ж. 1. незаконност 2. незаконна постъпка; незаконност, беззаконие: **dopustit se ~i** извърша беззаконие; извърша незаконна, подсъдна постъпка

nezákonný, -á, -é незаконен, беззаконен, противозаконен: ~ý **postup** противозаконно действие

nezaměstnanost, -i ж. безработица: **růst ~i** растѐж на безработицата

nezaměstnaný I, -á, -é 1. безработен: **podpora ~ým dělníkům** помощ за безработни (работници) 2. неработещ на дадено работно място

nezaměstnaný II, -ého м. 1. безработен (*човек*) 2. външно лице; неработещ на дадено работно място: ~ým **vztup zakázán** вход за външни лица забранѐн

nezaobalený, -á, -é неприкрит, незавоалиран

nezapomenutelný, -á, -é незабравим

nezaručený, -á, -é непроверен, несигурен, немеродáвен: ~á **zpráva** непроверѐно съобщение

nezastřený, -á, -é неприкрит, открит, ясен

nezasvěcený, -á, -é непосветѐн, некомпетѐnten, неосведомѐн

nezaujatě нар. безпристрастно, непредубедѐно

nezaujatý, -á, -é безпристрастен, непредубедѐн, необвѐрган

nezávadný, -á, -é безвреден, безупрѐчен: ~á **voda** годна за пиѐне вода

nezávazně нар. **1.** незадължаващо, неангажиращо, без ангажимент: ~ **objednat** поръчам без ангажимент **2.** непринудено, леко: ~ **se bavit** непринудено се забавлявам

nezávaznost, -i жс. **1.** незадължителност **2.** непринуденост

nezávazn|ý, -á, -é **1.** незадължаващ, неангажиращ: ~**á prohlídka zboží** разглеждане на стока без ангажимент за купуване; ~**á objednávka** поръчка без ангажимент **2.** непринуден: ~**ý flirt** лек флирт

nezaviněně нар. без вина; не по собствена вина

nezávisle нар. независимо: ~ **se rozhodnout** вземем решение независимо един от друг; ~ **na kom, na čem** независимо от някого, от нещо

nezávislost, -i жс. независимост, самостоятелност

nezávisl|ý, -á, -é независим, самостоятелен, суверенен: ~**ý stát** независима, суверенна държава; **je existenčně ~ý (na rodičích)** той е материално самостоятелен, независим (от родителите си); ~**á otázka** език. пряк въпрос

nezáživně нар. **1.** несмилаемо **2.** прен. отегчително, безинтересно, скучно, неинтригуващо: ~ **vypřavět** разказвам скучно

nezáživn|ý, -á, -é **1.** несмилаем **2.** прен. отегчителен, безинтересен, скучен, досаден, уморителен

nezbed|a, -u м. и жс., **nezbedník, -a** м. експр. лудетина; пакостник, пакостница, калпазанин, калпазаника, немърник, немърница, палавник, палавница

nezbedně нар. немърно, палаво, непослушно, невъздържано, буйно, разпуснато: ~ **se smát** смее се закачливо

nezbednice, -e жс. палавница, пакостница, лудетина

nezbednost, -i жс. **1.** немърство, пакостничество, калпазанищина, палавост, непослушание; разпуснатост, необузданост **2.** лудория, пакост: **tropit ~i** правя пакости, лудории

nezbedn|ý, -á, -é немърен, непослушен, необуздан, невъзпитан, буйен, разпуснат

nezbyt|í, -í ср. неизбежност; безизходица: **v krajním ~í se odhodlala k operaci** изпаднала в безизходица, тя се реши на операция

nezbytně нар. неизбежно, неминуемо, необходимо, непременно, задължително; крайно нужно; на всяка цена: **byl jen ~ oblečen** той беше облякъл само най-необходимото; **je ~ zapotřebí** крайно необходимо е

nezbytnost, -i жс. неизбежност, необходимост, крайна нужда

nezbytn|ý, -á, -é задължителен, неизбежен, необ-

ходим, неминуем, незаменим, крайно нужен:

~**ý předpoklad** задължителна предпоставка;

~**á složka** абсолютно необходима, незаменима съставна част; **její přítomnost je ~á** присъствието ѝ е абсолютно задължително; **považovat za ~é, aby...** смятам за необходимо да...; **v ~ých případech** в крайни случаи

nezcela нар. не съвсем, не напълно, не толкова, не точно

nezdar, -u м. несполука, неуспех

nezdar|a, -u м. и жс., **nezdárník, -a** м. експр. нехранимайко, непрокопсаник: ~**o jeden/jedna!** нехранимайко нѐден! нехранимайко такъв! нехранимайко с нехранимайко!

nezdárn|ý, -á, -é **1.** непрокопсан, немърен, разпуснат, невъзпитан, лош: ~**á dcera** непрокопсана дъщеря **2.** рядко несполучлив, неуспешен, неблагоприятен

nezdařen|ý, -á, -é несполучлив, безуспешен

nezdolně нар. твърдо, непоклатимо, непоколебимо: **být ~ přesvědčen** твърдо съм убеден

nezdoln|ý, -á, -é несломим, непреодолим, неопобедим, непоклатим, твърд, непревземем

nezdravě нар. **1.** нездраво, болнаво, болезнено: ~ **vypadat** ймам нездрав вид **2.** нездравословно **3.** неблагоприятно, лошо, нездраво: **působit ~** въздействам неблагоприятно, нездраво, лошо

nezdravo нар. нездравословно, вредно за здравето, нехигиенично: **ve velkoměstě je ~** неблагоприятно, вредно е за здравето, не е здравословно, не е хигиенично да се живее в голям град

nezdrav|ý, -á, -é **1.** нездрав, болен, болнав **2.** нездрав, нездравословен, нехигиеничен, опасен (за здравето) **3.** нездрав, вреден, пагубен, лош: ~**é poměry** нездрави отношения; ~**á konkurence** некоректна конкуренция

nezdvořák, -a м. експр. грубиян, дебелак, простак; невежлив, невъзпитан човек

nezdvořile нар. неучтиво, невежливо, невъзпитано

nezdvořilost, -i жс. **1.** невежливост, неучтивост, невъзпитание **2.** дебелашина, простащина, невежливост, неучтивост, невежлива постъпка

nezdvořil|ý, -á, -é неучтив, невъзпитан

neziskov|ý, -á, -é който е с идеална цел

nezištně нар. безкористно; всеотдайно, честно, чистосърдечно, пожертвувателно

nezištnost, -i жс. безкористност, безкористие; всеотдайност, пожертвувателност

nezištn|ý, -á, -é безкористен, честен, всеотдаен, пожертвувателен: ~**á pomoc** безкористна по-

мош; **~á péče** всеотдайна грижи; **~ý pracovník** безкористен, честен работник
nezkrotně нар. неукротимо, неудържимо, буйно
nezkrotlost, -i ж. неукротимост
nezkrotl|ý, -á, -é неукротим, неудържим, бѣсен:
~á touha неугасим копнѣж, непреодолимо желаніе, непреодолима мечта
nezkušen|ý, -á, -é неопитен
nezletil|ec, -ce м. непълнолѣтен, малолѣтен (човек)
nezletilost, -i ж. непълнолѣтност, малолѣтност
nezletil|ý I, -á, -é непълнолѣтен, малолѣтен
nezletil|ý II, -ého м. непълнолѣтен, малолѣтен (човек)
nezlomně нар. несломимо, несъкрушимо, твърдо, непоколебимо: **být ~ přesvědčen** твърдо съм убедѣн
nezlomn|ý, -á, -é несломим, непреклонен, несъкрушим, твърд, непоклѣтим: **~á vůle** несломима воля; **~é přátelství** нерушима дружба; **~é přesvědčení** твърдо, непоколебимо убеждение; **~ý odpor** несъкрушим отпор
nezmar, -a м. 1. хидра 2. *експр.* инѣт, упорит човек, който излиза сѹх от всякакви ситуации: **je to opravdov|ý ~** нѣго нищо не може да го унищожѣ, да го умори, да го сломи
nezměniteln|ý, -á, -é неизменим, непроменим: **~é rozhodnutí** твърдо, окончателно, непроменимо решѣние
nezměrně нар. неизмеримо, безкрайно, безпредѣлно
nezměrn|ý, -á, -é неизмерим, безкраен, безпредѣлен, огромен, неописѹем: **~é bohatství** несмѣтно богатство
neznaboh, -a м. *експр.* безбожник, невѣрник
neznalost, -i ж. (*čeho*) 1. незнѣние, непознѣване (на нецо): **~ jazyků** незнѣние на езици; **~ zákona** непознѣване на законѣ 2. неосведомѣност (*за нецо*): **~ poměrů** неосведомѣност за услѣвията
neznal|ý, -á, -é (*čeho*) 1. незнѣещ, непознѣващ, невладеещ (*нецо*): **~ý písmo** неграмѣтен 2. неосведомѣн (*за нецо*), незапознѣт (*с нецо*), несвѣдуш: **~ý cizinec** незапознѣт с обстано̀вката, с услѣвията чужденѣц
neznám|á, -é ж. мат. неизвѣстно: **rovnice o dvou ~ých** уравнѣние с двѣ неизвѣстни
neznámo нар. неизвѣстно: **~ kdo, kde, kam, jaký** неизвѣстно кой, кѣде, какѣде, какъвъ
neznám|o, -a ср. неизвѣстното, неизвѣстност: **zmizet v ~u** изчѣзна безслѣдно, потѣна в неизвѣстност
neznám|ý I, -á, -é 1. непознѣт, неизвѣстен, не-

знѣен: **~ý člověk** непознѣт човек; **z ~ých příčin** по неизвѣстни причини; **hrob ~ého bojovníka** грѣб на незнѣния воин 2. *рядко* незапознѣт: **venkovan ~ý v Praze** провинциѣлист, незапознѣт с Прага, който не познава Прага
neznám|ý II, -ého м. непознѣт, непознѣто лице
nezněl|ý, -á, -é език. беззвѹчен: **~á souhláska** беззвѹчна съгласна
nezničiteln|ý, -á, -é неунищожим, вѣчен
nezpůsob, -u м. неприлично, невъзпитано държаніе; лош маниѣр, лош на̀вик; липса на добри на̀вици; невъзпитаност, невъзпитѣние: **společenský ~** нарушѣние на етикѣцията; **dětské ~y** детински капризи; **to je ale ~!** ама чѣ възпитѣние!
nezpůsobnost, -i ж. 1. невъзпитѣние, неприличіе 2. невъзпитано, лошо държаніе; невъзпитана постѣпка; лудорія
nezpůsobn|ý, -á, -é неприличен, невъзпитан: **~é chování** неприлично държаніе; **~é dítě** невъзпитано дете
nezrale нар. 1. незрѣло, неузрѣло, незозрѣло: **ovoce vypadá ještě ~** плодовѣте изглѣждат още неузрѣли, въззелѣни, зелѣни; **~ zelený** незозрѣло зелен 2. *прен.* незрѣло, незозрѣло
nezral|ý, -á, -é 1. незрѣл, неузрѣл, незозрѣл, въззелѣн (*за плод*) 2. *прен.* незрѣл, незозрѣл, несъвършѣн, неусъвършѣнстван, примитивен: **~ý mladík** незрѣл младеж; **~á technika** несъвършѣна, примитивна тѣхника; **~ý úsudek** незрѣло мнѣние
nezraniteln|ý, -á, -é неуязвим, ненараним
nezrušiteln|ý, -á, -é неразрушим, нерушим, здрав: **~ý slib** твърдо, ненарушимо обещѣние; **~ý svazek** нерушим, здрав съюз
nezřetelně нар. неясно, неотчѣтливо: **~ psát** пиша нечетливо
nezřeteln|ý, -á, -é неясен, неотчѣтлив, нечетлив, неразбираѣм
nezřídka нар. нерѣдко
nezřízeně нар. разпѹснато, разѹздано, разпѣсано, необуздано, невъздържано, неприлично, недисциплинирано, непорѣдѣчно: **~ žít** живѣя непорѣдѣчно, разпѹснато; **~ těžit** безоглѣдно, хищнически експлоатирам (*природни богатства*); **~ zvědavý** неприлично, нахѣлно любопитен
nezřízen|ý, -á, -é 1. разѹздан, разпѹснат, недисциплиниран, разпѣсан, разгѹлен, разхѣйтен, непорѣдѣчен: **~é roty žoldnéřské** разпѣсани рѣти на наѣмници; **vést ~ý život** водѣ разпѹснат, непорѣдѣчен живѣт 2. *експр.* неудържим, неукротим, бѹен, стихийен: **~á radost**

буйна радост; **~ý smích** неударжим смях; **~á fantazie** развинута фантазия
neztenčen|ý, -á, -é *книж.* неотслабнал; който е останал непроменен: **~ý zájem** неотслабващ интерес; **s ~ou silou** с все същата, с предишната сила
nezúčastněně *нар.* безучастно
nezúčastněn|ý, -á, -é безучастен, безразличен, апатичен, равнодушен: **~ý divák** безучастен зрител
nezvan|ý, -á, -é неканен, нежелан, неприятен: **~ý host** *преп.* неканен гост, крадец
nezveden|ý, -á, -é непрокопсан, невъзпитан, непослушен, разпуснат, разхайтен; несполучлив: **~é dítě** невъзпитано, непослушно дете
nezvěstn|ý, -á, -é безследно изчезнал: **být pokládán za ~ého** смятан съм за безследно изчезнал; **~ý rukopis** изчезнал ръкопис; ръкопис, който не може да се намери
nezviklan|ý, -á, -é непоколебим, твърд, непоклатим
nezvratně *нар.* твърдо, непоклатимо, безапелационно, категорично, неопровержимо: **být ~ přesvědčen** твърдо съм убеден; **~ dokázat** докажа абсолютно убедително; приведа неопровержими доказателства
nezvratn|ý, -á, -é непоклатим, непоколебим, непреклонен, неопровержим, неотменим, непроменим
nezvyk, -u *м.* ненавикналост; липса на навик, на привычка: **je to pro mě ~** нямам навик за това; **bylo to z ~u/~em** това стана поради липса на навик
nezvykle *нар.* необичайно, непривично, извънредно, много
nezvykl|ý, -á, -é **1.** (*četi, pač*) непривикнал, не-свикнал (*с нещо, на нещо*) **2.** необичаен, непривичен, изключителен: **~ý zájem** необичаен, изключителен интерес
než, nežli *сюз* **1** *като съч. 1.* откълското; от (*при сравнение*): **rána jsou chladnější ~ večery** утрините са по-хладни откълското вечерите, от вечерите; **je méně nadaný ~ sestra** той е по-малко талантлив в сравнение със сестра си; той не е така талантлив като сестра си; **nepřijedu dřív ~ za měsíc** няма да пристигна по-рано от един месец; **lépe později ~ nikdy** по-добре късно, откълското никога; **dělal víc, ~ byl povinen** той вършеше повече, откълското беше длъжен **2.** *остар. книж.* но, обаче, ала (*при противопоставяне*): **čekali ho určitě, ~ on nepřišel** чакаха го със сигурност, ала той не дойде **3.** но дори; но; дори: **nejen ve**

dne, ~ i v noci не само през деня, но (дори) и през нощта **II** *като подч. 1.* вместо, откълското: **raději odejdu, ~ (a) bych to poslouchal** по-добре е да си отида, откълското да слушам това; по-добре ще си отида, вместо да слушам това; **~ žít v ponížení, volil smrt** вместо да живее в унижение, той избра смъртта; той избра смъртта пред това да живее в унижение **2.** освен, само (*след отрицание*): **neznal nic jiného ~ práci** той не знаеше нищо друго освен работа(та); **to nemají nikde jinde ~ v Brně** това го нямат никъде другаде освен в Бърно; **nezbývá (mu nic jiného), ~ se vrátit** не (мъ) остава нищо друго, освен да се върне; **nestalo se mu nic, ~ že se polekal** нищо не му стана, само гдето се уплаши **3.** (още) преди да; докато (не): **musím být hotov, ~ se setmí** трябва да свърша (това), (още) преди да се е стъмнило, още докато не се е стъмнило; **~ přijela sanitka, byl mrtev** докато дойде линейка, той почина **4.** докато; докато не: **počkej na mne, ~ se obléknu** почакай ме, докато се облека; **zůstal na nástupišti, ~ odjel vlak** той остана на перона, докато влакът не тръгна **5.** *в съчет. než (a)by след съчет. от příliš и прил. или нар.* за да: **je příliš zkušený, ~ aby tomu věřil** той е твърде опитен, за да вярва на това; **je příliš pozdě, ~ abychom mohli ještě čekat** твърде късно е, за да чакаме още
nežádouc|í, -í, -í нежелан, нежелателен, неприятен: **~í host** нежелан гост; **v ~í míře** в нежелателно количество, в нежелателна степен; **~í komplikace** неприятни, нежелателни усложнения
nežádoucne *нар.* нежелателно, ненужно, излишно: **~ vysoké náklady** неоправдано високи разходи
neženat|ý, -á, -é неженен, ерген
nežehliv|ý, -á, -é който не се глади, не изисква гладене
nežit, -u *м.* църей
neživě *нар.* безжизнено
neživotnost, -i *ж.* **1.** *език.* неодоушевеност **2.** нежизненост, безжизненост
neživotn|ý, -á, -é *език.* неодоушевен
neživ|ý, -á, -é нежив; в който няма живот: **~á příroda, hmota** нежива, мъртва природа, материя
něžně *нар.* нежно, с нежност
něžnost, -i *ж.* **1.** нежност **2.** нежност; действие извършено с нежност, с любов; акт на нежност
něžňoučce *нар. експр.* нежничко

něžnoučk|ý, -á, -é *експр.* нежничтък

něžnounce *нар. експр.* нежничко

něžnounc|ý, -á, -é *експр.* нежничтък

něžnůstk|a, -y *ж. умал. експр.* акт на нежност, на нежно внимание

něžn|ý, -á, -é **1.** нежен, фин, деликатен, крехък:

~**é** **pohlaví** слабия(т) пол; ~**ý** **dotek** нежно, леко

докосване; ~**é** **mládí** крехка младост **2.** нежен;

сърдечен: ~**á** **láska** нежна любов; ~**é** **přátelství**

сърдечна дружба; **být k někomu ~ý** нежен съм към някого

ni *част. остар.* нито, ни: **ku předu, zpátky ~ krok!** напред, ни крачка, нито крачка назад!

nic I, ničeho *местоим.* нищо: ~ **nejí** нищо не яде;

docela ~ съвсѐм нищо; **nebylo tam ~ zvláštního**

там нямаше нищо особено; **neznal ~ než...** той

не знаеше нищо друго, освѐн...; **není o ~ lepší**

než jeho společník с нищо не е по-добър от

своя съдружник; **nevede se mu o ~ lépe** по-

ложението му ни най-малко не сѐ е подобрило;

udělal to jako ~ той го направи като нищо (*без*

успе)

нищо не ъ билò, нищо не ъ станало (*без*

смуценіе); **ani za ~** за нищо на светà; **po tom**

ti ~ není, do toho ti ~ není това не те засяга, не

ъ твоà рàбота, не ти ъ рàбота; ти не сѐ бъркай

в това; **to ~ nedělá** *разг.* няма значѐние; няма

нищо; не сѐ безпокой(те); **na tom přece vůbec**

~ není та àз изòбщо не виждам нищо особено

в това; **co na něm máš, vždyť na něm ~ není**

каквò тòлкова държиш на нѐго, та тòй нищо

особено не представлява; ~ **ve zlé, ~ ve zlém**

спокойно; не сѐ сърдѐте; не сѐ обиждайте; не

йскам да кàжа нищо лòшо; **do takové práce,**

po takové práci ~ není такава рàбота нищо не

струва, от такава рàбота няма никаква полза;

po celý den do ní ~ nebylo тjà цял дѐн сàкаш не

бѐше на сѐбе си; тjà бѐше цял дѐн разсѐяна,

нетрудоспособна; ~ **s ním není** безнадежден е,

на нѐго не можеш да разчиташ, не можеш да

се разберѐш с нѐго; **zájem by byl, o to ~** че йма

интерѐс – йма, в това няма сьмнѐние; **nebylo z**

toho ~ нищо не излѐзе (от това); **pro ~ za ~** за

нищо и никакво, бѐз причина, напразно; **z**

ničeho(ž) ~ изведнџ, най-неочàквано, като

грѐм от ясно небѐ; **kde ~, tu ~ a)** жьва душà

няма **б)** с трѐн да завъртиш, няма каквò да

закачиш; **kde ~, tu ~ objevil se stařeček** (*в при-*

казки) и ъто изведнџ се появил едѐн старѐц;

ničeho ~, ničehož ~ нищичко, сьвсѐм нищо; **já**

~, já muzikant аз нищо не знам, аз съм не-

винен; аз нищо не знам, мѐне нищо не ме

интересува

nic II *нар.* никак, сьвсѐм нѐ, ни най-мàлко,

изòбщо нѐ, хич: ~ **se mi to nelíbí** това никак не

ми харѐсва; ~ **se neboj** хич да не те ъ стрàх,

хич не се бòй

nic III *част. остар. разг.* нѐ; и дұма да не стàва;

в никакъв слұчай: **smím jít ven? – ~, doma**

zůstaneš мòга ли да излѐза? – и дұма да не

стàва, ще стойш вкѝщи

nic IV, -u *м. разг.* дреболия, нищòжество, нищо:

~ **a ~ jsou dva ~y** нищо и нищо прàви крѐгла

нұла

nicméně *нар. книж.* вѝпреки тòва, обàче, нѐ всѐ

пàк, но при всѐ тòва, но вѝпреки всьичко

nicot|a, -y *ж.* **1.** пустотà, пұстош: **pocit ~y** чұв-

ство, усѐщане за пустотà; **mravní ~a** морàлна,

нравствена пустотà, опустошѐние **2.** безиз-

хòдица; нищо: **naděje se propadà v ~u** на-

деждата пропàда напѝлно **3.** нѐщо глұпаво,

незначително, нищòжно; глұпост: **nemluv o**

takových ~ách не говори за такива глұпости

4. прен. нищетà, низинь (*в обществото*):

pozvednout někoho z ~y издигна някого от

калтà, от низиньте на обществото

necotink|a, -y *ж. експр.* прàзна рàбота, нищо и

никаква рàбота, глұпост: **vše, co napsal, jsou**

pouhé ~y всьичко, коѐто ъ написал, са прàзни

рàботи

nicotnost, -i *ж.* **1.** нищòжност, незначителност:

~ **výmluvy** неуважителност на извинѐние **2.**

глұпост, излишно нѐщо: **kupovat ~i** купұвам

буклұци

nicotn|ý, -á, -é *експр.* нищòжен, дрѐбен, дрѐбнàв,

незначителен, прàзен; кòйто няма никаква

стойност, никаква тѐжест; безсмислен

ničem|a, -y *м., рядко ж.* негòдник, мрѐсник,

безобразник, гад

ničemnic|e, -e *ж.* негòдница, мрѐсница

ničemník, -a *м.* негòдник, мрѐсник, гад

ničemnost, -i *ж.* **1.** мрѐсотия, пòдлост, низост,

гàдост **2.** пòдла, нѝзка, гàдна постѝпка: **do-**

pustit se ~i извѝрша пòдлост **3. остар.** нищо

и никаква рàбота; нѐщо ненұжно, излишно

ničemn|ý, -á, -é **1.** нищòжен, пòдъл, нѝзък, гàден,

мрѐсен, протѝвен, отвратѝтелен **2. експр.**

жàлтк, мизѐрен, окàян: **dostal pár ~ých halěrů**

тòй полұчи нѝколко мизѐрни хàлера **3. остар.**

изнòсен, овехтъл

nič|í, -í, -í *местоим.* нѝчий; на нѝкого: **nevstoupil**

do ~ích služeb тòй не стàна наѐмник на нѝкого

nič|ít, -ím *несв. (кого, со)* унищòжàвам (*някого,*

нѐщо); разрушàвам, поврѐждам (*нѐщо*)

ničitel, -e *м.* рушѝтел, разрушѝтел, опустошѝтел:

~**é** **kultury** рушѝтели, опустошѝтели на кул-

тұрата

ničen|í, -í *ср.* унищожение, разрушение, опустошение: **zbraně hormadného ~í** оръжие за масово унищожение

ničivě *нар.* разрушително, унищожително, пагубно

ničiv|ý, -á, -é разрушителен, унищожителен, пагубен, вреден

nihilist|a [ny-], **-y** *м.* нихилист

nihilistick|ý [ny-ty-], **-á, -é** нихилистичен

nihilizm|us [ny-], **nihilism|us** [ny-iz-], **-u** *м.* нихилизъм

nijak *нар.* 1. никак, по никакъв начин, изобщо не, ни най-малко (*с отрицание*): ~ **se mi to nelíbí** това никак, в никакъв случай не ми харесва 2. неопределено, безизразно (*с гл. в полож. форма*): **vypadat jaksi** ~ изглеждам невзрачно

nijak|ý, -á, -é *местоим.* 1. никакъв 2. *разг.* никакъв, безизразен, неопределен, не хубав: **má to takovou ~ou chuť** това има блудкав вкус, има един такъв никакъв вкус

nikam *нар.* никъде, на никъде, до никъде: **to ~ nevede** това не води до никъде; това няма смисъл

nikde *нар.* никъде

nikdo, nikoho *местоим.* никой

nikdy *нар.* никога

nikl [ny-], **-u** *м.* никел (Ni)

nikl|ovat [ny-], **-uji/разг. -uju** *несв.* никелирам

niklov|ý [ny-], **-á, -é** никелов: ~**á ruda** никелова руда; ~**é peníze** никелови монети

nikoli, nikoliv *част. книж.* не, никак, съвсем не: **říkám to dobře? ~** добре ли го казвам? – не; **požadavek ~ malý** съвсем не дребно изискване

nikotin [ny-ty-/ny-týn], **-u** *м.* никотин

nikotinist|a [ny-ty-ny-], **-y** *м.* (упорит) пушач

nikterak *нар.* никак, ни най-малко, съвсем не, изобщо не

nikudy *нар.* отникъде, по никакъв път: **nemohl ~ utéci** той отникъде не можеше да избяга

nimb|us [ny-], **-u** *м.* 1. *книж.* ореол, нимб/нимба 2. *прен.* слава, прослава: ~**us hrdinství** ореол на героизма

nimr|at se, -ám se *несв. разг. експр.* 1. (*s čím*) туткам се, пипкам се, мая се, играя си (*с нещо*) 2. (*v čem*) ровя се, чопля, пипкам се безцелно, безползено (*в нещо*): ~**á se v jídle** чопли се в яденето; **je neúčelné ~at se s city a bolestmi** безползено е човек да се рови в чувствата и страданията

nimravě пипкаво, туткаво, бавно, лениво

nimrav|ý, -á, -é *разг. експр.* туткав, пипкав, пипав: ~**á bolest** слаба, лека болка

nimrod [ni-/ny-], **-a** *м. експр.* (страстен) ловец **nit, -i/-ě** *ж.* 1. конец: **navléknout ~ do jehly** вдяна

се до кости, стана вир-вода; nezůstala na něm suchá ~ той се измокри до кости, стана вир-вода; **nenechat na někom ani ~ suchou, dobrou** одумам някого надълго и нашироко, изкарам (на показ) кирливите ризи на някого; **po ~i klubka se doviješ** бавно, с търпение се постига целта; **ani ~ jim nenechali** нищо не им оставиха, съвсем ги оскубаха, обрѫха ги до шушка 2. нишка, (тънко) влакно: **roztrhnout (plátno) po ~i** разкъсам, разцѣпя (платно) по нишката; ~**ě pavučiny** тънки нишки на паяжина; **vařit cukr na ~** *гов.* варя захар докато почне да се точи 3. нишка, връзка (*на ръка*)

voru прекъсна, продължа нишката на разговора; **červená ~ (děje)** червената нишка (на действие); **aby nedošla** ~ да не би разговорът да спре; за да не спре разговорът

nitě|ný, -á, -é плетен (*от конци, от прежда*): ~**é rukavice** плетени ръкавици от памучна прежда; ~**é knoflíky** специални копчета за спално бельо (*с конци*)

nitern|ý, -á, -é *книж.* вътрешен, душевен: ~**é štěstí** душевно щастие; ~**ý zápas** душевна борба

nitk|a, -y *ж.* 1. конец, конче, нишка и *прен.*: ~**y spiknutí** нишки на заговор; ~**y babího léta a)** есенни паяжини б) *прен.* първи признаци на старостта 2. *бот.* долна част на тичинка

nitkovit|ý, -á, -é тънък като конец, като нишка; много тънък

nitkov|ý, -á, -é 1. нишковиден: ~**á tykadla** нишковидни пипала 2. направен от конци: ~**é sklo** стъкло, украсено с цветни нишки

nitř|o, -a *ср. книж.* 1. вътрешност; недра: **vniknout do ~a země** проникна в недра на земята; ~**o lod'ky bylo zalito vodou** вътрешността на лодката беше залята с вода 2. *прен.* душа, сърце, душевен живот; мисъл, чувство

nitrocelulóz|a [ny-], **-y** *ж. техн.* нитроцелулоза **nitrocelulózov|ý** [ny-], **-á, -é** нитроцелулозен: ~**ý lak** нитроцелулозен лак

nitroglycerin [ny-], **-u** *м. хим.* нитроглицерин

nitrolak [ny-], **-u** *м.* нитроцелулозен лак

niv|a, -y *ж.* 1. *книж.* нива 2. *бот.* (високопланинска) ливада 3. *геол.* нисък, наносен речен бряг 4. *поет.* земя, край

nivelac|e [ny-], **-e** *ж.* 1. *земем.* нивелация 2. *уравниловка*

nivelační|í [ny-], **-í, -í** нивелационен; който служи за нивелиране: ~**í bod** нивелационна точка

nivelizace [ny-], -e ж. 1. уравниване, приравняване 2. уравниловка: **mzdová ~e** уравниловка

nivelizační [ny-], -í, -í 1. нивелационен 2. уравниловъчен: **~í tendence** тенденция към уравниване

nivelizovat [ny-], -uji/разг. -uju нескв. и св. (со) 1. изравнявам/изравня, приравнявам/приравня, нивелирам (нещо): **~ovat ceny, platy** приравнявам/приравня ценй, запла̀ти 2. провеждам/проведа уравниловка: **~ovat kulturu** провеждам/проведа уравниловка в културата; привеждам/приведа културата на по-ниско ниво

nivó [ny-] нескл. ср. книж. нивò, равнище и прен.: **být pod ~ ulice** под нивòто на улицата съм; **kulturní ~** културно равнище

nízce нар. 1. малко остар. книж. ниско, близо до земята 2. ниско, подло, недостойно, срамно: **jednat ~** постъпвам недостойно, подло

nízko нар. 1. ниско, невисоко, долу: **~ letět** летя ниско; **níže** по-долу 2. муз. ниско 3. ниско, зле, лошо: **~ něco hodnotit** оценявам нещо ниско, нè много високо

nízkopodlažní, -í, -í нископлатформен (за автобус, трамвай и под.)

nízkopříjmový, -á, -é адм. социално слаб

nízkost, -i ж. 1. малка височина, нисък размер: **~ budovy** малка височина на сграда; **~ cen** ниско равнище на ценй; **~ tónu** ниска височина на тон 2. подлост, низост: **~ chování** низост на държание 3. ниска, подла постъпка; низост, подлост: **dopustit se ~i** извърша низост, подлост

nízký, -á, -é 1. нисък: **~á tráva** ниска трева; **~á mračna** ниски облаци; **~é střevice** ниски обувки; половинки (обувки) 2. нисък, малък: **~ý plat** ниска запла̀та; **~é číslo** малко число (с малка стойност); **~á cena** ниска цена, малка стойност; **~á teplota** ниска температура; **~é náklady** малки разходи; **~é napětí** физ. ниско напрежение; **~ý tlak** физ. ниско налягане 3. муз. нисък, дълбок: **~ý tón** нисък тон; **náпěv o několik tónů nižší** с няколко тона по-нисък напев 4. нископоставен, низш: **je z ~ého rodu** от обикновен, неблагороднически род е 5. нисък, дóлен, недостóен, подъл, мръсен, гáден

nízoučký, **nízounek**, -á, -é експр. нисичък, много нисък, съвсём нисък

níž[e], -e ж. в съчет. **tlaková ~e** метеорол. област на ниско атмосферно налягане

níží, -na, -ny ж. 1. низина; ниско разположена

плòщ, ниско разположено място: **Podunajská**

~na Дънавска низина; **voda zaplavila ~ny sklepy** водата заля (пода на) мазетата 2. обикн. мн. **níží**, -ny, -n прен. низинй: **klesl do ~n života** стйгна до низинйте на живòта, слèзе в калтà на живòта

nížinatý, -á, -é кòйто е с ниска географска височина; осèян с низинй: **~á část Evropy** богàта на низинй, с низинй чàст на Еврòпа

nížinný, -á, -é кòйто се отнàся до низина: **~é pásmo** зòна на низинйте; **~é louky** бот. ливàди в низинйте

nížší, -í, -í 1. сравн. от **nízký** по-нисък 2. нисш, низш: **~í rostliny** бот. нисши растèния; **~í šlechta** нисша аристокрация, нисша шляхта; **~í úředník** нисш, обикновен чинòвник; **~í velitelé** нисши командйри

no I част. разг. 1. è; è, хайде; хайде; и; è, и; и така; амй (за свободно свързване): **no dobře** амй добрè, è добрè; **no to snad ne?** ами! не ми се вярва! така ли? **no možná** да, възможно е; **no od té doby jsem ho neviděl** а оттогàва не съм го виждал; **no tak nashledanou!** è, хайде довиждане! 2. è; è, хайде; хайде; хайде-хайде; хайде де (за приканване): **no pojd'** è, хайде ела! хайде да вървйм! **no (tak) mluv!** говори де! **no neplač!** è, не плачи де! хайде, не плачи! **no dej už pokoj!** (хайде) оставй ме най-пòсле на мйра! **no tak přestaň!** престани, де! хайде престани! **no počkej, až tě chytím!** почакай сàмо, кàтò те хвàна (ще видиш)! 3. è; каквò; è, и (въпрос) 4. да; ами че да; е, да; е, да де; è де; è, добрè; разбйра се (за съгласие): **tys to donesl?** – **no!** тй ли донèсе товà? – да! ами да! **no dobře, no dobrá** е добрè; **no tak tedy ano** е тогàва добрè 5. каквò; è; è де (при обаждане на повикване): **mami!** – **no co chceš?** мàмо! – е, каквò йскаш? 6. хайде-хайде; è; е хайде; амй; каквò говорите; откъдè да знàм (за учудване, колебание, несигурност): **no tohle, je to možné?** глèдай тй, нимà е възможно? **no ne, opravdu?** каквò говорите, найстина ли? àма найстина ли? **no, to je pěkné a)** да, товà е хубаво! б) ирон. àма че рàбота; **no jak myslíš** амй кàкто решиш; кàкто намèриш за добрè; **no, snad by to šlo** отгдè да знàм, мòже пък да стàне

no II, **nono**, **nó** междум. разг. хайде; е хайде; хайде-хайде; о; ох; ех (за учудване, негодувание и под.): **nono, jen pomalu** хайде-хайде, сàмо по-бàвно; **nonono, nesmíš si to tak brát** чàкай, по-полèка; не трябва да го взимаш така

присърце

nobelist, -a, -y м. нобелист; носйтел на Нòбелова награда

nóbl I неизм. прил. разг. експр. екстра, фин, аристократичен, благороден, свѣтски: ~ **rodina** фино семейство; ~ **společnost** фино общество
nóbl II нар. разг. експр. екстра, фино, изискано; грандомански: **žít si** ~ живѣя си живота
nobles|a, -у ж. 1. финѣс, благородство, изисканост, изтънченост 2. елит, хайлайф, аристокрация
noblesně нар. с финѣс; изискано, фино
noblesn|í, -í, -í изискан, фин
noc, -í ж. нощ: (**přát**) **dobrou** ~ (желая) лѣка нощ; **zůstat někde přes** ~ остана някъде да ношѹвам; **kde budete na ~?** къде ще спите, ще ношѹвате? **vypít něco na** ~ изпия нѣщо, преди да легна да спя; **svatební** ~ пѣрва брачна нощ
 ♦ **od rána do ~i** от сѹтрин до късна вѣчер; **ve dne v noci, dnem i ~í** дѣнем и нощем; **změnit se přes** ~ изведнѣж, ненадѣйно се променя; изменя се за една нощ; **to je jako den a ~** разликата е от земята до небѣто
nocionáln|í, -í, -í филос. език. понятѣен; семантичен
nocleh, -u м. 1. ношѹване, ношѹвка, спанѣ: **být u někoho na** ~ спя, ношѹвам у някого; на спанѣ съм у някого 2. място за ношѹване; легло: **hledat** ~ търся някъде да ношѹвам ♦ **štěstí ~y mění** щастieto е непостоянно
noclehárn|a, -у ж. туристическа спалня; спално помещѣние
noclehov|at, -uji/разг. -uju нескв. (*kde*) рядко ношѹвам, спя (някъде)
noclezn|é, -ého ср. 1. заплащане, такса за ношѹване, за преспиване 2. квартирни, пари за хотел (при командировка)
nocležník, -a м. гост (за ношѹване)
noc|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (*kde*) ношѹвам, спя (някъде): ~ovat **pod širým nebem** спя, ношѹвам под открито небѣ 2. будѹвам, бдя (*през нощта*), прекарвам нощта (някак)
noční|í, -í, -í 1. нощен: ~í **služba** нощно дежѹрство; ~í **kavárna** нощно заведение; **denní i ~í provoz** денонощно обслужване (в магазин); ~í **nádoba** (нощно) гърнѣ, цукало; ~í **stolek** нощно шкафѣче; ~í **motýl** нощна пеперѹда 2. спален: ~í **prádlo** спално бельо; ~í **košile** нощница
nočníč|ek, -ku м. умал. (нощно) гърнѣнце, цукалце
nočník, -u м. (нощно) гърнѣ, цукало: **posadit dítě na** ~ слѹжа детѣто на гърнѣ
noetik|a [-ty-], -у ж. филос. гносеологѣя, теорѣя на познанието
noetick|ý [-ty-], -á, -é филос. гносеологѣчески

noh|a, -у ж. 1. крак: **skákat po jedné noze** скачам на един крак; **k noze zbraň!** воен. при нозѣ!
pivo jde do ~ бирата ми подкоси краката; **být (někde) na vlastní noze** ♦ **př-**
stavit se na vlastní ~y стѣпя на краката си, стана способен сам да си изкарвам прехраната; **vykročit pravou ~ou** трѣгна с дѣсния крак; започна успѣшно; **hodit něco někomu pod ~y** експр. откажа се от нѣщо, отхвърля нѣщо; (**kluk**) **je samá ~a samá ruka** (момчето) е като щиглец (*високо и слабо*), кѹжа и кѹсти; **házet klacky pod ~y** подлагам крак; слѹгам прѣг в колелата; **plést ~ama** залигам; преплитам ми се краката; **jít co ~a ~u mine** вървя бавно; едвѣ-едвѣ, едвѣ си влѣча краката; **vyskočit rovnýma ~ama** скѹча на крака; скѹча бѣрзо, рязко, изведнѣж; **obrátit všechno vzhůru ~ama** обѣрна всѣчко с краката нагѹре; **vzít ~y na ramena** плѣю си на петите; тѣртя, хѹкна да бягам; **stavět se na zadní ~y** опѣлчвам се, опѣвам се, заина-тявам се, оказвам съпрѣтѣва; **žít na velké, vysoké noze** живѣя на широка нѹга; **být na volné noze** живѣя от хонѹри, без постоянен дѹход; **nepřišla ani ~a** нѣкой не дойдѣ, жива дѹша не дойдѣ, жив чѹвѣк не дойдѣ; **nedat si pro něco ~u za krk** много важно! голяма работа! нѣма да си убѣя дѣцата заради нѣщо, я! **co není v hlavě, musí být v ~ou** комѹто умѣт е къс, краката са дѣлги; **je to jako ~a** грубо това е идеално; отлѣчно, екстра е; **lež má krátké ~y** поговорка на лѣжата краката са къси
 ♦ **noh|y**, **noh** долна част на легло, на грѹб; страна откъм краката на лежачия: **sedla si do ~ postýlky** тя седна на креватчето откъм краката
nohat|ý, -á, -é дългокрак
nohavic|e, -e ж. крачол
nohavič|k|a, -у ж. крачолче
nohejbal, -u м. жарг. спортна игра по правилата на вѹлейбола, при която топката се прехвърля с крак през нѣска мрѣжа
nohsled, -a м. поклѹнник, обѹжѣтел; последовѣтел, привѣрженик; подражѣтел; слуга: **její věrný** ~ нѣин вѣрен слуга, поклѹнник;
nok, -u м., обикн. мн. **nok|y**, -ů готв. клѹски; тестѣни кнѹтѣнца в сѹпа; **zavařit ~y do polévky** пѹскам с лѣжѣца рядко тестѹ в сѹпа, за да се сварят „ноки“

nomád, -a *м.* номад, чергар

nomenklatura [-tu/-tú-], -y *ж.* 1. номенклатура, списък 2. *полит.* номенклатура

nominále *нескл. ср. икон.* номинална стойност, цена

nominální, -í, -í 1. номинален: ~í **hodnota bankovky** номинална стойност на банкнота; ~í **mzda** *икон.* номинално парично възнаграждение 2. *език.* именен, номинален 3. формален: ~í **vlastník** *юрид.* формален собственик

nominativ [-ty/-tý-], -u *м.* номинатив, именителен падѣж

nomi|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (кого - вин.) книж.* назначавам/назнача, определям/определя (*някого*): ~ovat **hráče k utkání** определя играчи за състезание

nonsens, -u *м. или нескл. ср. книж.* глупост: **to je naprostý ~** това е чиста глупост; това е направо абсурд

nonšalance, -e *ж.* небрежност (на облеклото)

nonšalantní, -í, -í небрежен (в облеклото)

nor|a, -y *ж.* 1. дупка, леговище (*на животно*) 2. вход, ход (*към леговище*) 3. *експр.* дупка, яма, мизерно жилище

nordický [-dy-], -á, -é севѣрен, скандинавски

nor|ek I, -ka *м. зоол.* норка (*Lutreola*)

nor|ek II, -ku *м.* кожа от норка

norkový, -á, -é който е от кожа на норка

norm|a, -y *ж.* 1. норма: **společenská, mravní ~a** обществена, нравствена норма; **výkonová, pracovní ~a** производствена, трудова норма; ~a **měkká, tvrdá** ниска, висока норма; **zpevnit ~u** завиша норма 2. стандарт, норма: (*technická*) ~a стандарт; **státní ~a** държавен стандарт

normál, -u *м.* норма, нормална мярка; нормално, средно равнище, стандарт: **vážit nad ~em** тежа, ймам топло над нормата; **teplota pod ~em** температурата под нормата, под нормалната; **vy-mykat se ~u** излизам извън нормата

normalizace, -e *ж.* 1. стандартизация, унификация, уеднаквяване: ~e **výrobních metod** стандартизация на производствените методи 2. нормализиране, нормализация: ~e **diplo-matických styků** нормализиране на дипломатическите отношения 3. *истор. полит. публ. пейор.* нормализация: **za ~e** в периода на нормализацията, по време на нормализацията (*след 1968 г.*)

normalizační, -í, -í 1. който е по стандартите; нормирувачен: ~í **úřad** учреждение по стандартизация; ~í **komise** комисия, която определя нормите 2. нормализиращ: ~í **proces** процес на нормализация, на нормализиране

normalizovan|ý, -á, -é 1. стандартен, нормиран 2. нормализиран

normaliz|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв. и св.* 1. нормирам, стандартизирам, уеднаквявам/уеднаквя: ~ovat **postup práce** определям/определя норми на работен процес, на технология; ~ovat **odborné názvosloví** кодифицирам специална терминология 2. (*со*) нормализирам (*отношения и под.*)

normálně *нар.* нормално, редовно, обикновено

normální, -í, -í 1. нормален, обикновен, обичаен, редовен, среден: ~í **teplota** нормална температура; ~í **barometrický tlak** нормално атмосферно налягане; ~í **člověk** (душевно) нормален човек 2. нормиран: ~í **míru** нормирани мерки; ~í **váhy** нормирана теглилка; ~í **rozhod kolejí** международно установено разстояние между релсите

normativní [-ty/-tý-], -í, -í нормативен, стандартизиран, кодифициран: ~í **mluvnice** *език.* нормативна граматика

normovač, -e *м.* нормирувачик

norm|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (со)* 1. нормирам (*нещо*): ~ovat **práci** нормирам работа, труд 2. стандартизирам, кодифицирам (*нещо*): ~ovat **odbornou terminologii** кодифицирам специалната терминология

normov|ý, -á, -é който се отнася до норма, до стандарт: ~é **tabulky** таблица за норми; ~á **zkouška** проверка на норми; ~ý **písek** *строит.* стандартен пясък

norsk|ý, -á, -é норвежки: ~ý **vzor (na svetru, na rukavicích)** пъстра плетка, особѣн мотив (*на пуловер, на плетени ръкавици*)

noř|it, -ím *несв. книж.* 1. (*кого со, кам*) потопявам, потапям (*някого, нещо някъде*) 2. (*со кам*) заравям, забодждам, забивам, впивам (*нещо някъде*): ~it **zrak do minulosti** *прен.* отпращам, впервам взор в миналото

noř|it se, -ím *se* *несв. (кам)* *книж.* потопявам се, потапям се, потъвам (*някъде*) и *прен.*

nos, -u *м.* 1. нос: **ohrnutý ~** вкрътан нос; **utírat si ~** бърша си нос; **potahovat ~em** подсмърчам; **mumlat si pod ~em** мърморя, мъркам си под нос

noř|it se, -ím *se* *несв. (кам)* *книж.* потопявам се, потапям се, потъвам (*някъде*) и *прен.* 2. (*кого со, кам*) потопявам, потапям (*някого, нещо някъде*) 3. (*со кам*) заравям, забодждам, забивам, впивам (*нещо някъде*): ~it **zrak do minulosti** *прен.* отпращам, впервам взор в миналото

чип нос; **nosit** ~ **vysoko** ви́ря нòс; **něco mu přelétlo přes** ~ *разг.* нѣщо му е развалило кѣфа, настроѣнието; **pozná ti to na ~e** по очите ти ще познаѣ; **vodit někoho za ~** водѣ някого за носà; ма́мя някого; **krčít, ohrovnat ~ nad někým, něčím** презрѣтелно, пренебрежително бѣрча нос, свѣвам ўстни по отношѣние на някого, на нѣщо; **utřít ~** остана с прѣст в устàта; не полўча нищо; **odejít s dlouhým ~em** отида си с прѣст в устàта; остана на сўхо; **nejde mu to pod ~** не мў изна́ся, не мў харѣсва; **závidět ~ mezi očima** завѣждам на някого за всѣчко; **upřít ~ mezi očima** отрека всѣчко, безсрамно излѣжа; **dát něco až pod ~** дам нѣщо наготòво, поднесà на тепсия; **mít na ~e hejla** носѣт ми е катò камба (*почервенѣл от студ*); **jít rovnou za ~em** вървѣ право напред; **vidí si jen na špičku ~u** тòй не вижда пò-далѣч от носà си; **udělat na někoho dlouhý ~** напра́вя (дѣлът) нòс на някого; **dát někomu do ~u** натрия носà на някого, прочетà на някого кòнско евангелие; **dostat ~ od někoho** някой ми натри́е носà, смѣмри ме, някой ми прочетѣ кòнско евангелие; **věšet někomu něco (bulíky, hejla) na ~** врѣзвам някого, баламòсвам някого; **dávat si do ~u** угàждам си; добре си поха́пвам; добре си попи́йвам **2.** нос (*на обувки, на ко-раб*): ~ **klínu** остра чàст на клин; ~ **kladiva** остра чàст на чўк

nosán|ek, -ku *м. умал.* нослè

nosat|ý, -á, -é **1.** нòсест; кòйто йма голям нос **2.** *рядко* островърх (*за обувка и под.*)

nosič I, -e *м. одуш.* **1.** носàч: **nádražní ~** носàч на багаж (на гàра), хамàлин; ~ **raněných** носàч на ранѣни, санитар; ~ **střeliva** *воен.* подносвàч **2.** носѣтел (*на бацили и под.*)

nosič II, -e *м. неодуш.* **1.** багажник (*на велосипед, мотоциклет*); предмет, чиѣто предназначѣние е да нòси, да подпѣра нѣщо; носàч **2.** *електр.* (магнитен) носѣтел: **CD-nosič** компàкт дѣск

nosič|ek, -ku *м. умал.* нослè

nosík, -u *м. умал.* нослè

nos|ít, -ím *несв. 1. (koho, co)* нòся (*някого, нещо*): ~**ít někoho na rukou** нòся някого на ръце и *прен.*; ~**ít si práci domů** нòся си рàбота вкѣщи; ~**ít (jídlo) na stůl** сервирам, подна́сям (*ястие*) **на лè** вѣрша нѣщо излишно; на краставичàр краставици продàвам; наливам, преливам от пўсто в празно; **kde tě čert ~í?** кьдѣ се губиш по дяволите? кьдѣ се запиля тòлкова врѣме? **2.** нòся, дàвам, прина́сям (*доход и под.*): **strom**

~**í pláňata** дървòто рàжда дѣви плодовѣ **3.** нòся, тая (*в себѣ си*): ~**ít v sobě strach, radost** изпитвам, тая в себѣ си стрàх, рàдост **4. (co)** нòся (*дрехи, обувки и под.*); ймам (*нещо*), сьм, хòдя (*с нещо*): ~**ít klobouk** нòся шапка; ~**ít brýle** нòся очилà; ~**ít dlouhé vlasy** с дѣлга косà сьм, хòдя с дѣлга косà; ~**ít smutek** нòся траур; ~**ít v kapse nůž** нòся, ймам в джòба си нòж **~í** слòжил рогà; ~**ít sukně** под чѣхъл сьм, жѣнчо сьм (*за мѣж*); ~**ít kalhoty** командвам, разпорѣждам се катò мѣж (*за жена*); мѣжкарàна сьм; ~**ít dítě pod srdcem** брѣменна сьм; ~**ít někoho v srdci** обѣчам някого, нòся някого в сьрцѣто си; **co ~íš v hlavě?** за каквò мислиш непрекѣснато? каквò все се върти из главàта ти? ~**ít hlavu jako páv** надўвам се, пѣрча се катò паўн; ~**ít nos vzhůru** ви́ря нос; гòрд, надўт сьм

nos|ít se, -ím se *несв. 1. (s čím)* нòся, мѣкна, влàча (*нещо*) с мѣка, упòрито, продѣлжително или излишно: ~**í se s těžkou taškou** мѣкне тѣжка чàнта; **proč se s tou knížkou stále ~íš?** защò непрекѣснато нòсиш тàзи книга? **ne~ se s tou vodou** стига си нòсил тàя водà **2.** нòся се, облі́чам се хўбаво, докарвам се

nositel, -e *м. носѣтел: ~ významení* носѣтел на отлѣчие; ~ **nákazy, dědičnosti** носѣтел на зараза, на наслѣдственост; ~ **plánu** *икон.* òрган, отгòворен за изпòлнѣнието на плàна

nosít|ko, -ka *ср., обикн. мн. nosít|ka, -ek* *ср.* носѣлка: ~**ka pro nemocné** носѣлка за бòлни, санитарна носѣлка; **nouzová ~ka** подрѣчна, импровизѣрана носѣлка

nosív|at, -ám *несв. многокр.* нòся (чѣсто)

nosn|í, -í, -í нòсен; кòйто се отна́ся до нòс: ~**í dutina** нòсна кухня

nosnic|e, -e *ж. сел. стоп.* носàчка (*кокошка за яйца*)

nosník, -u *м. техн.* трѣгер, травѣрса, нòсеща гредà

nosnost, -i *ж. 1. техн.* издържливост, твѣрдост, способност за издържане на натовàрване **2. техн.** товароподѣмност, тонàж, вместѣмост **3.** носливост: ~ **slepice** носливост на кокòшки **4. книж.** голяма приложѣмост, ширòк диапазон: ~ **slova** богàтство, ширòко значѣние на дўма

nosn|ý, -á, -é **1. техн.** нòсещ, поддѣржащ: ~**á konstrukce** нòсеща констру́кция **2.** нослив; кòйто сна́ся мнòго яйцà: ~**á slepice** нослива кокòшка; ~**é plemeno** нослива порòда **3. книж.** ефектѣвен, богàт, плодотвòрен; ширòк (по зна-

чєниє, по възмѡжнѡсти): **průmysl kapitálově** ~ý икономическѡ ефєктивна промишленѡст; ~ý **soprán pěvkyně** богѡт сопрѡн на певѡща; ~ý **typ tvoření slov** продуктивѡн словообразуватєлѡн тип

nosohlтан, -u *м. анат.* носоглѡтка

nosorožec, -ce *м. зоол.* носорѡг (Diceros, Rhinoceros)

nosovk|a, -y *ж. език.* нѡсовка; нѡсов, назѡлєн глѡсєн или сѡгласєн звук

nosov|ý, -á, -é нѡсов, назѡлєн: ~á **hláska** нѡсов глѡсєн или сѡгласєн (звук)

nostalgick|ý, -á, -é нѡстѡлгичєн

nostalgic|e, -e *ж.* нѡстѡлгия

nostrifikac|e, -e *ж.* признѡване валиднѡстѡ на диплом, полѡчен в чужбѡина; легализѡция

not|a, -y *ж. дѡпл.* нѡта

not|a, -y *ж.* 1. муз. нѡта 2. само мн. **not|y, not** нѡти: **zpívat z** ~ пєя по нѡти; **obracet ~y** прєлѡстѡванє нѡти 3. разг. мелѡдия: **znát ~u písňє** зѡмѡдѡнява

skákat podle něčí ~y играя, вєрвя по свѡркѡта, по гѡйдата на нѡкого; **padnout někomu do ~y** подѡдка на нѡкого; угодя на нѡкого; направя нєщо тѡкмо на мѡсто, за да угодя на нѡкого; **hrát, mluvit někomu do ~y** подѡдкавам на нѡкого, сѡгласѡвам сє с нѡкого за всѡчкѡ

notář, -e *м.* нѡтѡриус

notářsk|ý, -á, -é 1. кѡйтѡ сє отнѡся до нѡтѡриус 2. нѡтариѡлєн: ~ý **akt** нѡтариѡлєн ѡкт

notářsky *нар.* нѡтариѡлно: ~ **ověřená listina** нѡтариѡлно заверєн документ

notářstv|í, -í *ср.* нѡтариѡлна кантѡра

notebook [noutbuk], **-u** *м. комп.* мѡлѡк лѡптоп

notes, -u *м.* белѡжѡник (за зѡписки)

notick|a [-ty-], -y *ж.* кратка белѡжка, новѡина, кратко извѡстѡе (в печѡта)

notně *нар.* порѡдѡчно, мнѡго, дѡста

notn|ý, -á, -é голям, твѡрде голям, дѡста голям, значѡтелен, порѡдѡчен: **trvalo to ~ou chvíli** товѡ продѡлжѡ дѡста (дѡлго) врѡме; ~ý **výprask** голям бѡй, перѡх; ~ý **darebák** голям, изпѡчен негѡдѡник, мошѡеник

notorick|ý, -á, -é общѡизвѡстен, нѡтѡрен, всепризнѡт; неѡправѡм: ~ý **alkoholik** неѡправѡм алкохѡлик

not|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si) *несв.* 1. танѡнкам (си), пєя (си), свѡрѡлкам (си) 2. (кѡти) разг. сѡгласѡвам сє (с нѡкого); угѡждам (на нѡкого): **vzájemně si ~ovali** разбѡйраха сє по мєждѡ си, дѡпадаха си в приѡказѡте

notov|ý, -á, -é нѡтєн

notýs|ek, -ku *м. умал.* белѡжѡничє (за зѡписки)

nouz|e, -e *ж.* 1. бѡднѡст, бѡднѡтѡя, сѡромѡшѡя, нѡжда, недѡймѡк, мѡзѡрия: **být, žít v ~i** живѡя в бѡднѡст, в мѡзѡрия; **upadnout, přijít do ~e** обѡднѡя, осѡромѡшѡя; изпѡдна в мѡзѡрия, в тѡжкѡ положѡниє; ♦ **mít, trpět, třít ~i** страѡам от мѡзѡрия, тѡрпѡ недѡймѡк, мѡзѡрствѡм; **mít, třít bídu s ~í** страѡам от голямѡ мѡзѡрия; ~e **naučila Dalibora housti** невѡлята ўчи; нѡжда та го наўчи; ~e **láme železo** нѡждѡта планинѡ прѡмѡства; **devatero řemesel, desátá ~e, bída, žebrota** голямѡ мѡзѡрия, голямѡ сѡромѡшѡя; **dělat z ~e ctnost** кѡлкѡто да не є без хѡч; пораѡи лѡпса на дрѡго и товѡ є добрѡ 2. (оѡ, о кѡхо) недѡстиг, лѡпса (на нѡщо, на нѡкого): ~e о водѡ недѡстиг на водѡ; **bytová ~e** жѡлищѡ на кѡриза; **není u něho o vtip ~e** не му лѡпсѡва ѡстроумѡе, духовѡитѡст 3. неѡбхѡдѡмѡст; налѡжаща нѡжда; критѡчно сѡстѡяниє, затѡрднѡниє: **východ z ~e** аварѡен ѡзход (в кино и под.); **stav ~e, krajní ~e** юрид. сѡстѡяниє на крайна неѡбхѡдѡмѡст, на крайна нѡжда; в ~i **poznáš přítele** пѡговѡрка приѡтел в нѡжда сє пѡзнѡва 4. трѡднѡст, мѡка, голямѡ усѡилиє, напрежѡниє: **s ~í vystudovat** с мѡка завѡрша учѡлище

nouzově *нар.* 1. бѡдно, мѡзѡрно, трѡдно: ~ **bydlet** живѡя вѡв врѡменѡ, ѡбѡрѡтно жѡлище 2. принѡдѡтелно, аварѡийно: ~ **přistát** кѡцѡ принуѡдѡтелно

nouzov|ý, -á, -é 1. принѡдѡтелен, врѡменєн, рєзѡрѡен: ~é **řešení** врѡменѡ рѡшѡниє; ~é **ubytování** врѡменѡ настанѡване; ~é **byty, mosty** врѡменнѡ жѡлища, мѡстѡвє 2. аварѡен, алѡрмен: ~ý **východ** аварѡен ѡзход; ~ý **signál** алѡрмен сѡгнѡл; ~é **přistání** принуѡдѡтелно кѡцѡнє; ~é **osvětlení** аварѡийно ѡсѡвлѡниє; ~ý **vypínáč** *техн.* аварѡен прѡкѡсѡвѡч; вѡзѡпѡна спѡрѡчка **nov, -u** *м. астр.* новѡлѡниє: в ~u **Měsíce** по врѡме на новѡлѡниє

nováč|ek, -ka *м.* 1. начинѡещ, новѡк, млѡдѡк 2. *воен.* новѡбрѡнєц

novátor, -a *м.* новѡтѡр, пиѡнѡр: ~ **výroby** новѡтѡр в прѡизвѡдствѡтѡ; ~ **ve vědě** новѡтѡр, пиѡнѡр в наўката

novátorsk|ý, -á, -é новѡтѡрски

novátorstv|í, -í *ср.* новѡтѡрствѡ

nově *нар.* 1. нанѡво, ѡтнѡво, пак; по нѡв, по дрѡг наѡчин 2. ѡтскѡро, неѡтѡвна, тѡкѡ-що: ~ **upravený byt** прѡеустѡрѡно жѡлище; ~ **vydaná kniha** новѡизѡдѡна кнѡга; ~ **zřízení obchod** новѡѡтѡрѡт магѡзин; ~ **zvolený** новѡизѡбрѡн **novel|a** *л.* новѡла

novel|a II, -y ж. юрид. новелизиране; нова редакция; подновяване: **~a zákona** новелизиране на закон
novelizac|e, -e ж. юрид. новелизиране; нова редакция; подновяване
noveliz|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. юрид. новелизирам, извършвам/извърша нова редакция, подновявам/подновя: **~ovat zákon, nařízení, dekret** новелизирам, подновявам закон, наредба, декрет
novelist|a, -y м. лит. новелист
novelistick|ý [-ty-], -á, -é лит. новелистичен
novic, -e м. църк. послушник
novick|a, -y ж. църк. послушница
novi|na, -ny ж. 1. новина, известие **2. само мн. novi|ny, -n** вестник: **odebírat ~ny** получавам вестници, вестник
novinář, -e м. журналист
novinářk|a, -y ж. журналистка
novinářsk|ý, -á, -é журналистически, вестникарски ♦ **~ádnost журналистична**
 блъф; сензационна новина, неотговаряща на истината; вестникарска измислица
novinářství, -í ср. журналистика
novink|a, -y ж. 1. новина, новост; нещо ново: **vyprávět ~y** разказвам най-новите събития; разказвам нещо ново **2.** новост; нова стока, ново събитие: **divadelní ~a** театрална новост, нова постановка; **knižní ~a** нова книга; **módní ~y** новосты в модата; **~y sezóny** нови, модни стоки за сезона
novinov|ý, -á, -é вестникарски; който се отнася до вестник, до вестници: **~á zpráva** известие, съобщено в печата, в пресата, във вестник; **poštovní ~á služba (PNS)** разпространение и експедиция на печата (РЕП)
novočesk|ý, -á, -é новочешки, съвременен чешки: **~á mluvnice** граматика на съвременния чешки език
novodob|ý, -á, -é съвременен, модерен, нов: **~á společnost** съвременно общество; **~ý vkus** съвременен, модерен вкус
novogotik|a [-ty-], -y ж. неоготически стил
novokain [-in/-ín], -u м. новокаин
novokněž, -e м. църк. отскоро ръкоположен свещеник
novolun|í, -í ср. новолуние
novomanžel, -a м. 1. младоженец, жених **2. само мн. novomanžel|é, -ů** младоженци (след сватбата)
novomanželk|a, -y ж. младоженка, булка, млада булка
novomanželsk|ý, -á, -é новобрачен: **~á dvojice** новобрачна двойка

novoročenk|a, -y ж. новогодишна картичка; писмена новогодишна честитка
novoročn|í, -í, -í новогодишен: **~í lístek** новогодишна поздравителна картичка
novorománsk|ý, -á, -é неоромански; който е в неоромански стил
novoromantizm|us, novoromantism|us [-tyz-], -u м. неоромантизъм
novoromantick|ý [-ty-], -á, -é неоромантичен; който е в неоромантичен стил
novorozeňátk|o, -a ср. умал. новородено, бебенце, бебе
novorozeně, -te ср. новородено, бебе
novorozen|ec, -ce м. новородено бебе
novorozen|ý, -á, -é новороден
novorecky нар. новогръцки
novoreck|ý, -á, -é новогръцки
novorečtin|a, -y ж. новогръцки език
novost, -i ж. новост, новота (качество)
novostavb|a, -y ж. нова сграда; току-що завършена сграда; сграда в строеж
novosvěcen|ec, -ce м. църк. наскоро ръкоположен свещеник
novosvěcen|ý, -á, -é наскоро ръкоположен
novot|a, -y ж. 1. новост, нововъведение; ново събитие, нещо ново: **zavádět ~y** правя нововъведения **2.** новост, новота: **byť září ~ou** апартаментът свети, блестя с новотата си, с новостта си
novotář, -e м. любител на новосты, на нововъведения; новатор; прогресивен човек
novotářsk|ý, -á, -é новаторски, прогресивен
novotářstv|í, -í ср. новаторство; лобов, стремей към новото, към новосты: **~í ve výrobě** новаторство в производството
novotvar, -u м. 1. мед. новообразуване, изростък, тумор **2. език.** неологизъм, иновация
novověk, -u м. истор. ново(то) време (след откриването на Америка, след началото на Реформацията)
novověk|ý, -á, -é който се отнася до новото време: **~é ideje** идете на новото време; **~é zřízení** обществен строй на новото време
novozákonn|í, -í, -í църк. новозаветен
nov|um, -a ср. книж. новост; нещо ново, съвсем ново: **to je pro mě ~um** за мен това е новост
nov|ý, -á, -é нов: **~ý nábytek** нови мебели; **~ý sníh** нов сняг; **co je u vás ~ého?** какво ново при вас? **~é brambory (na trhu)** млади, пресни картофи (на пазара); **~é koření** бахар; **~ý měsíc** нова луна, новолуние; **Nový rok** Нова година; **Nový zákon** църк. Новият завет; **Nový svět** Новият свят (Америка); **přicházeli stále ~í a ~í**

diváci ѝдваха все нѝви и нѝви зрѝтели ♦ **~é koště dobře mete** всѝки новѝк се престарѝва; **kouká jak tele na ~á vrata** *грубо* глѝда като телѝ в желѝзница, като телѝ пред шѝрена вратѝ **2.** нов, модѝрен, съврѝменен, прогресѝвен: **~ý věk** нѝвѝто врѝме; **~á literatura** съврѝменна литерѝтура

noz|dra, -dry *жс., обикн. мн. noz|dry, -der* нѝздра, нѝздри

nožíč|a, -y *жс. умал. крачѝ, крачѝнце: ~a houby* крачѝ, пѝнче на гѝба ♦ **husí ~y** кавѝчки

nožík, -u, nožíč|ek, -ku *м. умал. нѝжче, нож: holicí ~* нѝжче за брѝснене; **pitevní ~** *мед.* скѝлпел

nožíř, -e *м. 1.* нѝжѝр **2.** точилѝр

nožířsk|ý, -á, -é 1. нѝжѝрски, желѝзѝрски: **~é zboží** желѝзѝрски стѝки **2.** точилѝрски

nožířstv|í, -í 1. нѝжѝрство, изработка на желѝзѝрски издѝлия **2.** (магазин за) прѝдажба на нѝжѝве **3.** точилѝрство

nož|a, -y *жс. умал. 1.* крачѝ, крачѝнце **2.** крачѝ (*предмет с форма на краче*): **~a hřibu** крачѝ, пѝнче на гѝба

nožn|í, -í, -í крачен; кѝйто се отнѝся до крак: **~í páka** лѝст, кѝйто се задвѝжва с крак; **~í brzda** крачна спѝрачка; **~í klenba** *анат.* грѝб на ходѝло

nu *част. 1.* хѝйде; ѝ хѝйде; хѝйде де; де (*за подканване*): **nu tak mluv** говорѝ де; **nu tak začneme!** ѝ, (хѝйде) да запѝчваме! **nu, jen jez!** хѝйде, ѝж! **2.** и **nunu, nununu** хѝйде-хѝйде; ѝ-е (*при успокояване*): **nunu, nehněvej se!** хѝйде (-хѝйде), не сѝ сърдѝ! **nu, co dělat** ѝ, каквѝ да се прѝви; амѝ каквѝ да се прѝви; **nu (tak) co na tom?** ѝ, и каквѝ (от това)? **3.** е; амѝ (*за неси-гурно одобрѝние*): **nu ano** амѝ да; **nu dobře, jak myslíš** е добрѝ, кѝкто ти мѝслиш; амѝ добрѝ, (постѝпѝ) кѝкто знѝеш, кѝкто ѝскаш **4.** та, да; амѝ; е (*при продѝлжаване на разказ*): **nu, být kuchařem...** тѝ да бѝдеш гѝтвѝч...; **nu, ale teď už dost** добрѝ, но сегѝ вѝче стѝга (достѝтъчно)

nuanc|e [nyanse/nuance], **-e** *жс. книж. нѝѝнс*

nuceně *нар.* принудѝтелно, по необходѝмост, по принѝда, по невѝля, насѝла

nucen|í, -í *ср.* принудѝдѝние; пѝзив: **~í ke kašli** пѝзив за кашлица

nucen|ý, -á, -é 1. принудѝтелен, задѝлжителен: **~ý sňatek** брак по принѝда; **~á porážka (dobytčete)** принудѝтелно кланѝ (на добѝче); **~á dražba** *юрид.* принудѝтелен аукцион, принудѝтелен тѝрг **2.** прѝсѝлен, неестѝствен, прѝстѝрен, неѝскрен: **~ý úsměv** прѝсѝлена, изкуствѝна, неестѝствѝна усмѝвка

nud|a, -y *жс.* скѝка, отегчѝние: **trpět ~ou** на-лѝгнала ме е скѝка, скучѝя, стрѝдам от скѝка

nudistick|ý [-dysty-], **-á, -é** нудѝстки: **~á pláž** нудѝстки плѝж

nud|it, -ím *несв. (koho)* отегчѝвам (*някого*)

nud|it se, -ím se *несв.* скучѝя; отегчѝвам се

nudizm|us [-dy-], **nudism|us** [-dyzm-], **-u** *м.* нудѝзъм

nudl|e, -e *жс. 1.* конѝц, кѝсче от фидѝ **2.** *обикн. мн. nudl|e, -í* фидѝ: **polévkové ~e** фидѝ за супа

♦ **~í** *жс. обикн. клѝчка; rozsekat někoho, něco na ~e* напѝлно унищѝжѝ някого, нѝщо; нарѝжа някого като кѝсела крастѝвица; напѝрявя някого, нѝщо на кѝймѝ; **utáhneš ho na vařeně ~í** лѝсно ще го спѝчѝлиш, лѝсно ще го убѝдиш; **dívá se jak sůva z ~í** глѝда намрѝщено **3.** *прен.* тѝсен и дѝлѝг предмѝт, напѝмнящ конѝц от фидѝ: **rozkrájjet maso na ~e** нарѝжа месѝ на тѝнки лѝн-тички; **bydlí v takové ~í** *експр.* живѝе в едѝн кѝонец, в еднѝ тѝсна и дѝлга стѝичка

nudličk|a, -y *жс. умал. конѝц, кончѝ от фидѝ*

nudlov|ý, -á, -é кѝйто се отнѝся до фидѝ: **~á polévka** сѝпа от фидѝ; **~é těsto** тесто, от кѝето се прѝви фидѝ

nudně *нар.* скѝчно, отегчѝтелно, безинтерѝсно: **mluvit ~** говорѝя отегчѝтелно

nudno *нар.* скѝчно, отегчѝтелно: **je tam ~** там е скѝчно

nudn|ý, -á, -é отегчѝтелен, скѝчен, безинтерѝсен, досѝден: **~ý výraz v obličejí** израз на скѝка, на досѝда (вѝрху лицѝто); **~á kniha** безинтерѝсна кнѝга

nugát, -u *м.* нѝга

nukleárn|í, -í, -í 1. ѝдрѝн, ѝтомен, нуклеѝрен: **~í reaktor** ѝтомен реѝктор; **~í fyzika** ѝдрѝна, ѝтомна фѝзика **2.** *биол.* ѝдрѝн, нуклеѝрен; кѝйто се отнѝся до ѝдрѝо на клѝтка

nul|a, -y *жс. 1.* нѝла (*цифра, количество*): **vyhráli 2:0 (dvě nula)** спѝчѝлиха с двѝ на нѝла; **teplota 20° nad nulou** темперѝтура 20° над нѝла

♦ **~á** *жс. обикн. 2.* *прен. пейор.* нѝла, нищѝжен чѝвѝк, нищѝжѝство: **(je) společenská ~a** (тѝй е еднѝ) об-щѝствѝна нѝла, нѝла е в об-ществѝто

nulov|ý, -á, -é нѝлев: **~ý bod** нѝла; нѝлева, ѝз-ходна тѝчка; нѝлева стѝпен (*при измерѝтелни уредѝ*); **~á energie** енѝргѝя, рѝвна на нѝла; **~ý přístroj** ѝред за нѝлева стѝйност на измѝрѝвана величинѝ; **~ý úhel** нѝлев ѝгѝл (0°); **~á koncovka** *език.* нѝлево окончѝние

nult|ý, -á, -é *числ.* нѝлев: **~ý poledník** *геогр.* нѝлев меридѝан

numizmatik|ý [-ty-], -á, -é нумизматичен
numizmatik|a [-ty-], -у ж. нумизматика
nunci|us, -a м. нунций: **papežský ~us** нунций на папата; папски нунций
nůš|e, -e ж. кош за носене на гръб
nut|it, -ím 1. (*koho k čemu, do čeho*) принуждавам, заставям, карам (*някого да прави нещо*), насилвам (*някого за нещо*): **nenuťte mě** не ме карайте насила, не ме насилвайте, не ме принуждавайте; **~it někoho k jídlu, do jídla, jíst** карам някого насила да яде, насилвам някого да яде; **dým mě ~í ke kašli** димът ме кара да кашлям 2. *страд.* **být nucen** принуден съм, трябва, длъжен съм: **jsem nucen to udělat** принуден съм да направя това 3. (*co komu*) (настойчиво, насила) предлагам, натрапвам (*нещо на някого*): **~it někomu svačinu** карам някого насила да закуси; **~it někomu peníze** настойчиво предлагам на някого пари; **~it někomu léky** карам някого да взема лекарства 4. (*co odkud, kam*) изтръгвам, измъквам със сила (*нещо от някого, отнякъде*): **~it z někoho přiznání** изтръгвам от някого признание, заставям някого да признае; **~it ze sebe smích** смее се насила; **~it na rty úsměv** усмивкам се изкуствено, неестествено
nut|it se, -ím se нессв. (*do čeho, k čemu*) правя (нещо) насила; насилвам се, старая се насила (*да правя нещо*): **~it se do jídla** насилвам се да ям, ям насила, ям по принуда
nutkán|í, -í ср. подбуда, импулс, позив, влечение: **~í ke kašli, na moč** позив за кашлица, за ходене по малка нужда
nutk|at, -ám нессв. (*koho k čemu, kam*) книж. подтиквам, подбуждам, заставям, карам (*някого да върши нещо*): **cosi ho ~á odejít** нещо го кара да си ходи; **kouř ho ~al ke kašli** димът (го дразнене и) го караше да кашля
nutkav|ý, -á, -é настоятелен, натрапчив: **~ý pocit** натрапчиво чувство; **~á otázka** настоятелен въпрос; **~á potřeba** належаща необходимост; **~é představy** мед. натрапчиви идеи; идеи-фикс
nutně нар. неизбежно; на всяка цена: **~ potřebovat něco** много, страшно ймам нужда от нещо; много, на всяка цена, страшно ми е необходимо нещо; **z toho vyplývá ~, že...** от това неизбежно следва, че...
nutnost, -i ж. необходимост, наложителност: **~ operace** наложителност на операция, необходимост от операция; **učinit něco z ~i** направя нещо по необходимост; **životní ~** жизнена необходимост
nutn|ý, -á, -é задължителен, неизбежен, необ-

ходим, нужен: **~á podmínka** необходимо условие, задължително условие; **účast všech je ~á** участието (на всички) е необходимо; **~á oprava** налагащ се ремонт; **~é zlo** неизбежно, необходимо зло; **~ý výsledek** неизбежен резултат; **~ý produkt** икон. необходим продукт; **~á práce** икон. необходим труд; **~á obrana** юрид. самоотбрана; **je ~é/~o, aby...** необходимо е, трябва да...

nutrice, -e ж. 1. зоол. нутрия (Myocastor) 2. кожа от нутрия

nutriov|ý, -á, -é 1. който се отнася до нутрия 2. който се отнася до кожа на нутрия: **~ý kožích** палто от кожа на нутрия

nuzácky нар. мизерно, бедно, сиромашки, окаяно

nuzáck|ý, -á, -é мизерен, окаян, много беден, бедняшки, сиромашки, оскъден, клет: **~ý člověk** окаян човек, сиромаш (човек); **~ý život** мизерен, бедняшки, сиромашки живот; **~á mzda** оскъдна, мизерна надница

nuzáctv|í, -í ср. крайна бедност, беднотия, сиромашия, немотия, мизерия

nuzák, -a м. 1. бедняк, сиромаш, клетник, окаяник 2. недъгав, слаб, хилав човек; инвалид

nuzně нар. бедно, мизерно, окаяно; оскъдно, недостатъчно: **~ žít** живея крайно бедно, мизерно; **~ zakrytý** недостатъчно, не добре, бедно покрит

nuzn|ý, -á, -é много беден, бедняшки, мизерен, крайно оскъден, недостатъчен, окаян: **~ý člověk** крайно беден човек, сиромаш; **~é poměry** мизерни условия; **~é postavení** окаяно положение; **~ý oděv** бедно облекло; **~é osvětlení** оскъдно осветление; **~á chatrč** бедна, скромна, мизерна къщичка

nuzot|a, -u ж. 1. крайна бедност; беднотия, мизерия, нищета, немотия, оскъдица 2. събир. беднота, беднотия (за хора)

nuz|ovat se, -uji se/пазг. -uju se нессв. експр. мизерувам, мизерствам; изнемогвам, живея в немотия, в недоимък, в оскъдица: **po celé studii se ~oval** през цялото следване той мизерстваше

nůž, nože м. 1. нож: **kapesní ~** джобно ножче

♦ **~ vstřední** вътрешен

нож в гърба; **nasadit někomu ~ na krk** опра на някого ножа до гърлото; **boj na ~** безпощадна, безмилостна борба; **spor na ~** ожесточен спор; **hnát (věc) na ostří nože** довеждам (нещата) до крайност, до връхната точка, до решителния момент; **křičí, jako by ho na nože bral** той крещи като че ли го колят; **dřít bez nože** безмилостно ограбвам, експлоатирам

някого; **jsou spolu na nože** тѣ са на нѡж; ~ **na** ~! на удара с удар! окѡ за окѡ! **2. техн.** резѣц, нож (на машина)
nuže, nuž част. **1.** ѣ, хайде; хайде де; де (за подканване); ~ **do toho!** хайде, да пѡчваме! ~ **pojďme!** ѣ, да трѣгваме! ѣ, хайде (да трѣгваме) **2.** ѣ; амѣ, и така (при колебливо съгласие, при продължаване на разказ): ~ **dobrá** ѣ, добрѣ; добрѣ де; амѣ добрѣ; добрѣ тогѡва; ~ **ano** ами да; ~, **jak se vám to líbí?** ѣ, как ви харѣсва тогѡ? ѣ, харѣсва ли ви тогѡ?
nůž|ky, -ek ж. само мн. нѡжици, нѡжица: **krejšťovské ~ky** шиваѣшки нѡжици, шиваѣшка нѡжица; **zahradnické ~ky** овоцѡрски нѡжици, овоцѡрска нѡжица; ~ **ky na nehty** нѡжици, нѡжица, нѡжички, нѡжичка за нѡкти; ~ **ky na plech** тенекеджѣйски нѡжици
nůžtič|ky, -ek ж. само мн. умал. нѡжичка, нѡжички
nýbrž съюз книж. а, но, алѡ, обѡче, амѣ (при отрицание): **nemluvil, ~ jednal** тоѣ не говорѣше, а (само) дѣйстваше; **čekal ne týden, ~ měsíc** тоѣ чѡка не сѣдмица, а дори мѣсец
nylon [пaj-/пу-], -у м. нѡйлон
nylon|ka [пaj-/пу-], -ку ж., обикн. мн. **nylon|ky, -ek разг.** чорѡпи от нѡйлон, нѡйлонови чорѡпи
nylonov|ý [пaj-], -ѡ, -ѣ нѡйлонов
nymf|a, -y ж. митол. нѣмфа

nynějš|ek, -ka м. сегѡшно, днѣшно, врѣме; сегѡшен момѣнт: **od ~ka** от днѣс, отсегѡ (натѡтък); **do ~ka** до днѣс, досегѡ
nynějš|í, -í, -í сегѡшен, днѣшен, съврѣменен: ~ **í doba** днѣшно врѣме; ~ **í mládež** днѣшна, съврѣменна младѣж
nyní нар. сегѡ, в тоѣ момѣнт; днес
nýt I, nyjí нескв. книж. 1. (по ком) линѣя, чѣзна, вѣхна, тѣгѡвам, страдам (по някого, по някого): ~ **láskou (po milé)** вѣхна от любѡв (по любѡмата) **2.** отличѡвам се с меланхоличност, бѡдя тѣжни, меланхолични чувства: **housle nyjí** цигѡлката пѣе и плаче; **nyjící tóny flétny** томѣтелни звѡци на флѣѣта
nýt II, -u м. техн. нѣт
nýt|ek, -ku м. умал. техн. нѣтче
nýt|ovat, -uji/разг. -uju нескв. техн. занѣтвам; съединѡвам с нѣт, с нѣтове
nýtov|ý, -á, -é техн. кѡито се отнѡса до нѣт: ~ **é spojení** съединѡване чрез нѣт, чрез нѣтове, чрез занѣтване
nyvě книж. мечтѡтелно, сантиментѡлно, меланхолично, унѣло
nyv|ý, -á, -é книж. тѣжен, унѣл, жѡлен, трѡгѡтелен, замечтѡн, сантиментѡлен, мѣчителен, томѣтелен, меланхоличен: ~ **á touha** томѣтелен копнѣж

O

o, O I 1. чешкият гласен звук [o] и буквата **o**, която го обозначава **2.** [o, ó] и **o, ó** нескл. ср. название на гласния звук [o] и на буквата **o**; **mládečnický** **mládečnický**
do o ймам крѣви кракѡ (ѡ-обрѡзни)
o II, по-често ó междум. **o!** (при изненада, учудване, радост, мѡка, болка, ужас и под.)
o III предлог I. с вин. 1. о, в, на (за допир о нещо): **zakopnout o práh** спѣна се о прѡга, в прѡга; **uhodit se o stůl** удѡря се о мѡсата, в мѡсата; **mrštít o zem** удѡря о земѡта, хвѣрля на земѡта; **popálit se o kamna** изгорѡ се на пѣчката; **opírat se rukama o kolena** опѣрам се с ръцѣ на коленѣте си; **brousit nůž o kámen** тѡнѡжѡм
nelam пословица каквѡто билѡ-билѡ, не берѣ грѣжа за тогѡ **2. с, на; безпредложно** (за разлика при сравнения): **přerůst o hlavu** надрѡсна с еднѡ главѡ; **vystoupit o patro výš** изкѡча се (с) едѣн етѡж пѡ-нагѡре; **o rok starší** (с) еднѡ

годѣна пѡ-стѡр, пѡ-вѣзрастен, пѡ-голѡм; **zmýlit se o korunu** сбѣркам, направа грѣшка с еднѡ крѡна; **otočit o 180°** завѣртѡ на 180°; **jít o pět domů dál** отѣда пѣт кѣци пѡ-натѡтък; **o den dřívě** (с) едѣн ден пѡ-рѡно; **o poznání světlejší barva** мѡлко, едѡ забележѣмо пѡ-свѣтъл цѡвт; **o mnoho silnější než bratr** мнѡго пѡ-силен от брѡтрѡмѣ
obklopující **obklopující**
covat, utíkat) експр. (работѡ, бѡгам) като пришпѡрен, с всѣчки сили, с пѣлна пѡра; (работѡ, бѡгам) та пѡшек се вдѣга; **na Nový rok o slepičí krok** поговорка на Нѡва годѣна денѡт е мѡлко пѡ-голѡм, откѡлкто на Кѡледа, на Андрѣев дѣн; **uniknout nebezpečí o vlas, o chloupek** избѡгна, мѣна на кѡсѡм от опасностѡта; **mít o kolečko víc** нѣщо ми липсѡва; липсѡва ми, хлѡпа ми еднѡта дѣска **3. за; към, от; безпредложно** (за предмет или цел на действие): **péče o dítě** грѣжа за детѣ; **zájem o film** интерес към филм; **mít zájem o něco** интересѡвам се от нѣщо; инте-